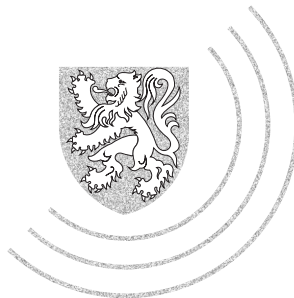

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

20 november 2003

ONTWERP VAN DECREET

betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad

INHOUD

	Blz.
Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet	43
Kindeffectenrapport	81
Advies van de Vlaamse Onderwijsraad	93
Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen	121
Protocollen van Onderhandelingen	129
Advies van de Raad van State	177
Ontwerp van decreet	197

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Inleiding

Het regeerakkoord benadrukt dat bij een democratische samenleving een democratische schoolcultuur hoort. Alle betrokken geledingen moeten derhalve de kans te krijgen deel te nemen aan het onderwijsbeleid. De voorwaarden moeten worden geschapen om de betrokkenheid van alle geledingen op diverse niveaus van het onderwijs- en schoolbeleid te vergroten.

Het decreet dat hier voorligt, is opgebouwd vanuit de volgende tweedeling.

In de eerste plaats wordt een efficiënte én effectieve participatiecultuur op schoolniveau nagestreefd. Door de Vlaamse onderwijsregelgeving loopt, als een basso continuo, de zorg voor een dynamische schoolcultuur, die actuele uitdagingen niet schuwt, maar die ook een hoge opvoedende en waardevormende capaciteit heeft. Voorliggend decreet geeft de lokale onderwijsbetrokkenen een instrumentarium om zo'n cultuur uit te bouwen.

Om de slaagkansen van deze participatie te verhogen, wordt voorzien in een expertisecentrum dat een werking ontplooit naar directies, personeelsleden, leerlingen, ouders en vertegenwoordigers van de lokale gemeenschap.

De participatie op schoolniveau wil een gemeenschappelijke loyaliteit ten aanzien van een aantal fundamentele oriëntatiepunten en *core values* bewerkstelligen, waaronder het respect voor een bepaalde maatschappelijke orde. E. Durkheim toonde aan dat deze vorm van solidariteit vermijdt dat de dynamiek in een gemeenschap afzwakt, waardoor de individuele belangstelling voor maatschappelijke initiatieven vermindert en het individu zich gemakkelijk op zichzelf terugplooit. Bijdragen aan het creëren van een vorm van solidariteit rond gezamenlijke normerende einddoelen draagt bij aan, maar wordt ook mede ondersteund door de kwaliteit van de zelfbeleving. Indien de zelfbeleving berust op een aanvaarding van de contingentie van de identiteit, is de kans groot dat men een universele solidariteit zal huldigen. Integratie en heterogeniteit zijn aldus perfect verzoenbaar, ja zelfs complementair.

Voorliggend ontwerp van decreet wil bewerkstelligen dat de vele en zeer verscheiden onderwijsbe-

trokkenen via een model van *public reason* een breed gedragen schoolbeleid zouden kunnen uittekenen. De participatie-instrumenten hebben echter ook een pedagogische functie : het uitoefenen van participatierechten binnen een vooraf afgesproken kader brengt leerlingen mondigheid en creativiteit bij, maar ook de bereidheid om de eigen argumenten in te passen in een bepaalde orde.

In de tweede plaats omvat het decreet ook bepalingen omtrent de participatie aan het Vlaamse onderwijsbeleid. De Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) wordt ingeschakeld in de nieuwe systematiek van de strategische adviesraden. Daarbij wordt de vertegenwoordiging in de VLOR uitgebreid met "ervaringsdeskundigen" : rechtstreeks verkozen directieleden en gecoöpteerde personeelsleden.

Het decreet wordt aangevuld met een kort bijzonder decreet dat de belangrijkste principes inzake participatie op schoolniveau overent op het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het gemeenschapsonderwijs.

2. Historiek

Het versterken van de lokale autonomie en verantwoordelijkheid van de onderwijsinstellingen is geen nieuwe bezorgdheid ; zij zit als een constante verweven in recente onderwijsdecreten. Het voorbijge decennium bemerken we de intentie om de scholen een grotere pedagogische en financiële autonomie te geven, de ouders en personeel te betrekken bij het schoolbeleid en een meer leerlingengericht onderwijs te brengen. Tegelijkertijd werd de voorbijge jaren geleidelijk aan het proces versterkt om alle onderwijsbetrokkenen medeverantwoordelijkheid (rechten én plichten) te geven. Samen met een overdracht van bevoegdheden naar scholen werd daarom een participatiestructuur in de scholen in het leven geroepen¹.

Het bijzonder decreet betreffende de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs van 19 december 1988 kende werkelijke bestuursbevoegdheden toe aan lokale schoolraden in het gemeenschapsonderwijs. Het bijzonder decreet van 14 juli 1998 kent een sterke beheersautonomie toe aan de democratisch samengestelde raden van bestuur van de scholengroepen.

¹ Zie voor een overzicht M. ELCHARDUS en J. VERHOEVEN, "Onderwijs: een decennium Vlaamse autonomie".

Het decreet van 23 oktober 1991 betreffende de medezeggenschap in het gesubsidieerd onderwijs richtte participatieraden in het gesubsidieerd onderwijs op naast de bestaande ondernemingsraden (die bij Decreet van 5 april 1995 werden aangevuld met lokale onderhandelingscomités).

Om de competentie van ouders inzake het schoolbeleid aan te scherpen, heeft de decreetgever door het decreet van 20 juni 1996 betreffende de subsidiëring van de ondersteuningscentra van ouderverenigingen en van erkende verenigingen die de vorming van de ouders van schoolgaande kinderen organiseren de kans gecreëerd om ondersteuningscentra op te richten en ouderkoepelorganisaties te subsidiëren.

Twee decreten van maart 1999 gaven de leerlingenparticipatie een extra ondersteuning. Enerzijds werd in het secundair de oprichting van een leerlingenraad verplicht gesteld wanneer één derde van de leerlingen er om vraagt. Anderzijds werden de voorwaarden vastgelegd waaronder leerlingenkoepelverenigingen kunnen worden gesubsidieerd.

Het is de bedoeling van voorliggend decreet om deze structuren, waarbinnen een participatiecultuur kon groeien, op elkaar af te stemmen en te versterken in één thematisch geordend decreet.

3. Uitgangspunten

Een aantal algemene uitgangspunten hebben dit participatiedecreet gestuurd.

- 1° Er wordt gestreefd naar een coherente en transparante participatieregeling, waarbij structuren, procedures en bevoegdheden worden gestroomlijnd en op elkaar worden afgestemd. Structuren zoals de huidige participatieraden worden in hun werking versterkt ; voor weinig succesvolle procedures zoals de beroepsmogelijkheden bij de participatiecolleges worden eenvoudige alternatieven aangereikt.
- 2° Op schoolniveau wordt gewaarborgd dat personeel, leerlingen en ouders effectief inspraak krijgen in de thema's die hen aanbelangen. In de eerste plaats wordt daarom resoluut gekozen voor een participatiemodel op het niveau van de school als pedagogische eenheid. In principe moet in elke school een schoolraad aanwezig zijn. Uiteindelijk worden de beslissingen waarmee de onderwijsbetrokkenen dagdagelijks worden geconfronteerd voornamelijk op het niveau van de school genomen. In de tweede

plaats worden de advies- en overlegbevoegdheden van de schoolraad duidelijk geëxpliciteerd. De schoolraad krijgt, zoals in de ons omringende landen², over een aantal cruciale zaken instemmingsbevoegdheid. Bij de omschrijving van de verschillende bevoegdheden van de schoolraad en bij de uittekening van de besluitvormingsprocedures wordt een evenwicht gegarandeerd tussen enerzijds dynamiek, inzet en welbevinden van alle betrokkenen en anderzijds een werkbare en snelle besluitvorming.

- 3° Het decreet geeft effectief invulling aan artikel 12 van het Kinderrechtenverdrag, volgens hetwelk belang moet worden gehecht aan de mening van jongeren in alle aangelegenheden die hen betreffen. Het decreet schrijft aldus voor dat leerlingen opgenomen worden in de schoolraden en mee vorm geven aan het schoolbeleid.
- 4° De directeur wordt gezien als een volwaardige gesprekspartner, die samen met de schoolraad efficiënt knopen moet kunnen doorhakken omtrent de aangelegenheden die hem door de inrichtende macht worden opgedragen.
- 5° Participatie is geen onbeperkt recht en dient te gebeuren in wederzijds respect. Participatie moet enerzijds rekening houden met de deskundigheid en de professionaliteit van directies en leerkrachten maar anderzijds ook met de belangen en rechten van leerlingen en ouders. Een aantal bepalingen van het decreet beklemtonen de constructieve wijze waarop de participatierechten van de verschillende onderwijsbetrokkenen moeten worden uitgeoefend. Om bvb. te verhinderen dat door een onoordeelkundig en voortdurend onthouden van instemming een patstelling wordt veroorzaakt, wordt gesteld dat de inrichtende macht knopen kan doorhakken.
- 6° Stimuleren van de participatiecultuur en dus investeren in vorming, communicatie en informatie is even belangrijk als het aanreiken van efficiënte structuren. Om als volwaardige en mondig partner in een besluitvormingsproces te fungeren zijn informatie en ondersteuning door vorming een must. Het decreet voorziet daarom in een expertisecentrum om deze ondersteuning effectief te realiseren.

² Nederland : Wet van 3 december 1992 houdende medezeggenschap in het onderwijs, niet zijnde het hoger onderwijs, Stb. 663. Duitsland : Schulverwaltungsgesetz van 18 januari 1985 (SGV. NW. 223).

7° De Vlaamse regering heeft zich omtrent de samenstelling van de strategische adviesraden uitgesproken pro "gemengde" adviesraden, samengesteld uit zowel vertegenwoordigers van het maatschappelijke middenveld als uit deskundigen. De samenstelling van de VLOR wordt in dit licht bekeken.

4. Structuur

Dit decreet schept voorwaarden om de betrokkenheid van directies, personeelsleden, leerlingen en ouders bij het schoolbeleid te vergroten. Daarnaast regelt het decreet de participatie van alle geledingen aan het beleid van de centrale overheid.

In een eerste titel worden een aantal afkortingen en begrippen verduidelijkt die in het decreet gehanteerd worden.

Een tweede titel regelt de lokale participatie in basis- en secundaire scholen. Het toepassingsgebied beperkt zich tot het leerplichtonderwijs. Voor de andere onderwijssectoren – het hoger onderwijs, de centra voor volwassenenonderwijs, de centra voor basiseducatie en het deeltijds kunstonderwijs – zullen afzonderlijke regelgevende initiatieven de participatiemogelijkheden stroomlijnen en/of versterken.

De derde titel voorziet in de oprichting van een expertisecentrum dat vormings- en informatie-initiatieven coördineert ten behoeve van de implementatie van het decreet.

In de vierde titel wordt de Vlaamse Onderwijsraad ingevuld als strategische adviesraad bij het beleidsdomein Onderwijs en Vorming.

De vijfde titel bevat enkele bepalingen die de subsidiëring van de ouderkoepelverenigingen faciliteren.

5. Artikelsgewijze toelichting

TITEL I

algemene bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een onderwijsaangelegenheid zoals bedoeld in artikel 24, § 5, van de Grondwet.

Artikel 2

Dit artikel definieert een aantal cruciale begrippen.

Artikel 2, 5°

Onder "effectief tewerkgestelde personeelsleden" wordt verstaan de personeelsleden die zijn aangesteld (i.e. tijdelijk, dus ook gereffecteerde of wettewerkgestelde personeelsleden) of geaffecteerd (i.e. vastbenoemd), voor zover zij in de uitoefening van hun opdracht effectieve of daadwerkelijke prestaties leveren in de betrokken school.

Artikel 2, 6°

De inspraakrechten die in dit decreet aan de schoolraad worden toegekend, worden uitgeoefend ten aanzien van de inrichtende macht, zijnde het orgaan met de principiële beslissingsbevoegdheid. Uiteraard kan deze inrichtende macht bevoegdheden opdragen aan de directeur. Indien de directeur omtrent de in artikel 19, § 2, 24 en 28 bedoelde aangelegenheden eindbeslissingen kan nemen, wordt hij mee door het begrip "inrichtende macht" gevat.

Artikel 2, 10°

Onder "**ouders**" wordt *in concreto* verstaan :

(*) *de titularissen van het ouderlijk gezag*

Indien de minderjarige twee ouders heeft, is elk van beide ouders titularis van de prerogatieven van het ouderlijk gezag, wat ook de onderlinge verhouding tussen hen mag zijn. Ingevolge artikel 374 van het Burgerlijk Wetboek kan een ouder, die niet meer samenleeft met de andere ouder, ontheven worden van het recht om bepaalde prerogatieven van het ouderlijk gezag uit te oefenen, zonder evenwel het titularisschap in zijn geheel te verliezen. Concreet betekent dit bijvoorbeeld dat de rechtbank het schoolkeuzerecht uitsluitend aan één ouder kan toewijzen, zonder dat de andere ouder het recht van toezicht op de opvoeding verliest (artikel 374, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek). Op basis van dit recht kan ook deze ouder informatie inwinnen over het pedagogisch project en het schoolreglement van de school. Slechts de ouders die ingevolge artikel 32 tot en met 35 van

de Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming ontzet worden uit het titularisschap van het ouderlijk gezag, vallen buiten de reikwijdte van het begrip "ouders".

() de personen die in rechte een minderjarige onder hun bewaring hebben*

Het betreft enerzijds de voogd, i.e. de persoon die bepaalde ouderlijke prerogatieven overneemt indien de minderjarige slechts één of geen ouder meer heeft en anderzijds de pleegvoogd, i.e. de persoon die op basis van artikel 475bis e.v. van het Burgerlijk Wetboek op contractuele basis de belangrijkste ouderlijke verplichtingen overneemt van de ouders, en meteen ook sommige prerogatieven van het ouderlijk gezag.

() de personen die in feite een leerling onder hun bewaring hebben*

Het betreft niet de personen die een minderjarige occasioneel onder hun hoede hebben, als wel de pleegouders, i.e. de personen die het kind werkelijk bij zich opvoeden, zonder dat een wettelijk omschreven gezagsinstelling voor handen is.

In het geval van een meerderjarige of ontvoogde leerling wordt :

- met betrekking tot de schoolkeuze, krachtens het gemeen recht, onder "ouders" de leerling verstaan ;
- met betrekking tot de indicator "trekkende bevolking" onder "ouders" de personen verstaan die vóór de meerderjarigheid of de ontvoogding het ouderlijk gezag uitoefenden, respectievelijk de leerling in rechte of in feite onder hun bewaring hadden.

Artikel 2, 17°

Bij het gehanteerde begrip "school" moet er op gewezen worden dat deze definitie ook betrekking heeft op de centra voor deeltijds onderwijs.

TITEL II

participatie op school³

Algemene lijnen

Binnen de schoolmuren communiceren en discussiëren inrichtende machten, directies, personeelsleden, ouders en leerlingen over de diverse beslissingen die uiteindelijk de kwaliteit van het onderwijs bepalen. Al deze actoren bewegen zich op hetzelfde terrein, maar hebben vaak uiteenlopende belangen, competenties en verantwoordelijkheden. Via participatie leren deze actoren ontdekken wat hen bindt en hoe ze collectieve projecten kunnen uitbouwen.

Participatie verliest zijn slagkracht indien de verschillende actoren afzonderlijk hun zeg doen over wat hen in het schoolbeleid aanbelangt. Personeelsleden, leerlingen en ouders hebben niet altijd dezelfde visie op de school, vertrekken vaak van verschillende wensen en verlangens en dragen uiteenlopende verantwoordelijkheden. Toch is participatie in essentie samen school maken, samen de democratie in het onderwijs vorm geven en op die manier bijdragen tot een democratische samenleving.

Leerlingen krijgen via hun deelname aan het schoolbeleid een realistische kijk op de werking van de democratie in grote, complexe organisaties en samenlevingen. Ze leren rechten en plichten tegenover elkaar afwegen, verschillende belangen inschatten, rekening houden met de mening van anderen en in samenspraak met anderen beslissingen voorbereiden. Leerlingen leren door participatie aan het schoolbeleid hoe ze hun persoonlijke belangen, wensen en zorgen kunnen bundelen tot collectieve standpunten en hoe ze kritisch en opbouwend aan de samenleving kunnen deelnemen. Op die wijze dragen scholen er wezenlijk toe bij jongeren te vormen tot kritische en democratische burgers.

Leden van het schoolteam nemen een bijzondere positie in ten aanzien van het schoolbeleid. Zij moeten in hun opdracht ruimte krijgen om creatief te zoeken naar de verwezenlijking van algemene

³ In de toelichting bij deze titel, evenals in de decretale tekst, wordt af en toe verwezen naar "de directeur, respectievelijk de inrichtende macht". In ogenschouw moet dan worden genomen of het gaat om een aangelegenheid waarvoor de directeur krachtens zijn mandaat bevoegd is, dan wel een aangelegenheid die onder de volledige bevoegdheid van de inrichtende macht ressorteert.

onderwijsdoelen en schoolwaarden. Ze moeten de kans krijgen collegiaal mee te werken aan de vormgeving van hun opdracht en mee te denken over de organisatie van het onderwijs, over de mogelijkheden en grenzen van het schoolbeleid en de planning van het onderwijs- en leerproces. De personeelsleden moeten een forum krijgen waar ze als groep hun standpunt ten aanzien van in het vooruitzicht gestelde beslissingen kunnen voorbereiden. In de syndicale overlegstructuren kunnen ze bij monde van de syndicaal afgevaardigden hun stem laten horen inzake personeelsmateries. De pedagogische raad wil hen een platform bieden waar zij over de onderwijskundige aspecten van het schoolbeleid en de schoolorganisatie met collega's kunnen discussiëren en een (gezamenlijk) standpunt kunnen formuleren.

Als partners in het opvoedings- en onderwijsproces van de jongeren kunnen ouders een belangrijke bijdrage leveren tot het beleid van de school. Opvoeden is in de eerste plaats een gezinsaangelegenheid. De kennis, vaardigheden en attitudes die jongeren in gezinsverband meekrijgen, bepalen in grote mate het verdere studieverloop. De scholen kunnen hun opdracht niet vervullen als de ouders hun verantwoordelijkheden niet opnemen. Het is derhalve belangrijk dat schoolteam en ouders afspraken maken omtrent hun wederzijdse taken en verantwoordelijkheden in de realisatie van het onderwijsproject. De betrokkenheid van ouders bij het schoolgebeuren is een cruciale factor in de schoolloopbaan van de kinderen. Het zijn de ouders die hun kinderen kunnen motiveren en die zorgen voor een positieve relatie met de school. Succesvolle scholen slagen er meestal in de interesse van de ouders voor het leerproces van hun kinderen te stimuleren. Dit kan gebeuren via uiteenlopende participatiemogelijkheden.

Vanuit deze filosofie voorziet het decreet in een aantal vernieuwingen.

Inzake de schoolraad

- 1° in hoofdstuk II treedt de "schoolraad" voor wat het gesubsidieerd onderwijs betreft in de plaats van de bestaande "participatieraad" ; de schoolraden in het gemeenschapsonderwijs worden waar nodig aangepast aan de bepalingen die *in extenso* voor het gesubsidieerd onderwijs worden opgenomen in het bijzonder decreet tot wijziging van het bijzonder decreet betreffende het gemeenschapsonderwijs van 14 juli 1998 ;
- 2° de schoolraad bestaat voortaan uit ouders, personeel, lokale gemeenschap én – in het secundair onderwijs – ook uit leerlingen. Deze groepen oefenen de omschreven participatierechten (informatierecht, advies-, overleg- en instemmingsrecht) gezamenlijk uit ;

- 3° de schoolraad wordt georganiseerd op het niveau van de school ; weliswaar moet op het niveau van de scholengemeenschap (in het secundair onderwijs en weldra in het basisonderwijs) een medezeggenschapscollege worden georganiseerd, maar dit doet geen afbreuk aan het beginsel dat elke school een schoolraad dient te hebben ;
- 4° inrichtende machten die democratisch zijn samengesteld, zijn ontslagen van de verplichting om een schoolraad op te richten. In het decreet wordt een duidelijke definitie van het begrip "participatieve inrichtende macht" gegeven in artikel 8 ;
- 5° de schoolraad heeft inhoudelijk afgebakende bevoegdheden : informatie-, advies-, overleg- én instemmingsbevoegdheden ;
- 6° de inrichtende macht is als inrichter van onderwijs het eerste aanspreekpunt voor de schoolraad. De inrichtende machten zijn ertoe gehouden, indien zij bevoegdheden delegeren/ervoor opteren bevoegdheden niet zelf uit te oefenen, de directeur voldoende te mandateren opdat hij autonoom kan optreden tav de schoolraad ;
- 7° de schoolraad en de inrichtende macht kunnen in gezamenlijk overleg besluiten om een bemiddelingscommissie in te schakelen wanneer de participatie in de school stroef loopt. Dergelijke commissies bestaan uit een vertegenwoordiger voor elke partij en uit een onafhankelijke voorzitter die door deze twee vertegenwoordigers worden aangeduid ("arbitrage") ;
- 8° wanneer de inrichtende macht de bevoegdheden van de schoolraad inzake advies, overleg of instemming en de daarmee gepaard gaande besluitvormingsprocedure niet eerbiedigt, kan een klacht worden ingediend bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur.

Inzake pedagogische raden, leerlingenraden en ouderaden

In hoofdstuk IV wordt een kader uitgetekend voor pedagogische raden, leerlingenraden en ouderaden. Het decreet vormt aldus een "handige codex" voor de bepalingen inzake participatie in het leerplichtonderwijs.

Via deze raden wil de overheid een zo ruim mogelijke betrokkenheid bij het onderwijs creëren.

De vernieuwingen bestaan in dit hoofdstuk in de eerste plaats uit het feit dat pedagogische raden in hun bestaan worden erkend.

Het decreet voorziet leerlingenraden zowel in het secundair onderwijs als in het lager onderwijs. Eén en ander wordt daaromtrent uitgewerkt in het schoolreglement.

Vernieuwend is eveneens dat de leden van de pedagogische raden en de leerlingenraden worden verkozen bij wijze van een verplichte stemming. Deze plicht is vanuit de overheid uiteraard niet afdwingbaar, maar beklemtoont het maatschappelijk belang van een zo groot mogelijke participatie bij het schoolbeleid, ook vanuit minder vertegenwoordigde groepen.

De verschillende raden verstrekken advies aan de geledingen binnen de schoolraad.

Conclusie

Voor de participatie op schoolniveau tekent het decreet een algemeen kader uit en legt het minimale regels vast, rekening houdend met de participatieve draagkracht van de scholen. De scholen zelf maken de nodige afspraken omtrent de implementatie van de participatie.

Omdat participatie bijdraagt tot de kwaliteit van het onderwijs gaat de inspectie tijdens de schooldoorlichtingen ter plaatse na of en in welke mate de participatie wordt ingevuld.

Enige juridische opmerkingen

De ontwerp artikelen leggen scholen een bepaalde participatiestructuur op en omschrijven de aard van de verschillende participatierechten, die variëren van informatierechten over advies- en overlegrechten naar instemmingsrecht.

De lokale participatiestructuur die hier wordt uitgetekend geeft een onderwijsspecifieke invulling aan een aantal grondrechten van leerlingen, ouders en personeelsleden die internationaal verankerd zijn.

1. Het uitgetekende participatiemodel wordt verantwoordt door de grondrechten van jongeren, vastgelegd in het Kinderrechtenverdrag

Terwijl het gelijke-onderwijskansendecreet-I een internrechtelijke vertaling biedt van artikel 28 van het Kinderrechtenverdrag, geeft het "participatiedecreet" invulling aan artikel 29 van dit verdrag. Dit artikel houdt ondermeer in dat het onderwijs gericht moet zijn op het bevorderen van het respect voor de grondrechten van de mens. Het onderwijs heeft niet alleen de opdracht de kennisoverdracht inzake grondrechten te bewerkstelligen, maar zal tevens via zijn structuren deze grondrechten moeten respecteren (vgl. Brussel, 21 februari 1996, R.W. 1996-97, 260-262).

Het ontwerpdecreet wil daarenboven de bepalingen van artikel 12 en artikel 13 van het Kinderrechtenverdrag in het onderwijs realiseren. Artikel 12 stelt dat kinderen niet alleen het recht hebben om hun mening te geven, maar evenzeer het recht hebben op het feit dat met deze mening rekening wordt gehouden in elke aangelegenheid of procedure die het kind betreft. Artikel 13 bevestigt het recht van het kind om informatie te verkrijgen of bekend te maken en zijn mening uit te drukken, voor zover dit de rechten van anderen niet schendt.

De Vlaamse regering heeft beslist om in opvolging van de speciale zitting van 8 t.e.m. 10 mei 2002 van de Verenigde Naties over Kinderen na te gaan hoe tegemoet gekomen kan worden aan de vraag tot meer actieve participatie van jongeren in het besluitvormingsproces. Door de Vlaamse delegatie werd gevraagd om jongeren meer te betrekken bij de voorbereiding, de toepassing, de controle en de evaluatie van alle beslissingen die betrekking hebben op de rechten van het kind. Deze bekommernis werd in het VN-actieplan overgenomen.

De overheid en de scholen hebben onder meer ingevolge deze regelgevende bepalingen en ingevolge het actieplan van de V.N. een *zorgplicht* om relevante informatie beschikbaar te stellen, leerlingenparticipatie te faciliteren en – ook structureel – te waarborgen dat de stem van de leerlingen daadwerkelijk wordt gehoord.

2. Participatie van personeelsleden

Artikel 23 van de grondwet omvat "het recht op informatie, overleg en collectief onderhandelen". De decreetgever heeft dus de verplichting om regels te

stellen omtrent medezeggenschap ten behoeve van de personeelsleden. De rechtsleer stelt dat de wet-, decreet- en ordonnatiegever dient te waarborgen dat "de werknemers inspraak hebben omtrent het productieproces waarbij zij betrokken zijn" (A. Alen, "Handboek van het Belgisch staatsrecht", Antwerpen, Kluwer, 644). De zorgplicht heeft met andere woorden niet alleen betrekking op het vrije verloop van het overleg tussen de sociale gesprekspartners, maar ook op de organisatie van structurele inspraak in de pedagogische en onderwijskundige besluitvorming.

De aandacht van de decreetgever voor effectieve personeels-, leerlingen- en ouderparticipatie beantwoordt aan een maatschappelijke nood en geeft ook invulling aan internationaalrechtelijke en grondwettelijke bepalingen. Om die reden wordt van gesubsidieerde scholen verlangd dat zij een participatiestructuur aannemen, waarvan de essentiële contouren (uittekening van de structuur van de schoolraad, minimale advies-, overleg- en instemmingsrechten, ...) bij decreet zijn uitgetekend.

Het Vlaams Parlement kan de subsidiëring van scholen laten afhangen van vereisten van algemeen belang, zoals ondermeer die van een behoorlijke onderwijsverstrekking (Arbitragehof, nr. 76/96, 18 december 1996, B.4.3). De decreetgever kan echter niet wezenlijk afbreuk doen aan de actieve onderwijsvrijheid van de onderwijsverstrekkers. Voorliggend ontwerpdecreet ontwikkelt daarom een evenwichtige verhouding tussen enerzijds een daadwerkelijke inspraak van onderwijsbetrokkenen en anderzijds een finale eindverantwoordelijkheid van de inrichtende macht. Het instemmingsrecht van de schoolraad waarborgt bijvoorbeeld een effectieve betrokkenheid (beslissingen die onderworpen zijn aan het instemmingsrecht zullen terdege worden overlegd met alle betrokkenen) ; aan de andere kant neemt de inrichtende macht een eindbeslissing indien over een bepaalde aangelegenheid drie alternatieve beslissingen (i.e. een initiële beslissing en twee alternatieve voorstellen) werden voorgelegd, waaraan telkens geen instemming werd verleend. Voorts hanteert het ontwerpdecreet de filosofie dat de algemene pedagogische beleidslijnen van de school zaak zijn van de inrichtende macht, zij het dat daarover door de schoolraad advies wordt verleend. De implementatie van deze beleidslijnen in bijvoorbeeld het schoolwerkplan, het schoolreglement, het orde- en tuchtreglement, ... is daarentegen voorwerp van overleg met of instemming door de onderwijsbetrokkenen, die dagdagelijks met deze regels zullen worden geconfronteerd.

3. *Het participatiemodel beantwoordt aan een maatschappelijke nood inzake ouderbetrokkenheid*

Onder invloed van het internationaal recht worden grondrechten meer en meer "gesocialiseerd", wat inhoudt dat de overheid een zorgplicht heeft met betrekking tot de verwezenlijkingen van de rechten van "stakeholders".

Ouderbetrokkenheid realiseren, betekent daarom voor een stuk het realiseren van het passieve recht op onderwijs, dat immers niet alleen een recht is in hoofde van de leerling, maar ook van de ouder (vgl. de bewoordingen van artikel 24, § 1, tweede en derde lid, en § 4 G.W.).

Ouderbetrokkenheid is een *instrumenteel* recht, het draagt bij tot de verbetering van de onderwijskwaliteit :

- a) het vervangen van een top-downbeleid inzake onderwijs door een bottom-upbeleid, draagt bij tot een democratisch gedragen onderwijsbeleid, dat rekening houdt met de diversiteit van de schoolpopulatie. Praktijkmodellen tonen aan dat een school die leefbaar en maatschappelijk "bij" wil blijven, nood heeft aan vormen van "community-based education" (D. Corson, *Changing education for diversity*, Buckingham Open University Press, 1998, 26 e.v.). De kloof tussen de school en het thuismilieu van het kind kan slechts verkleind worden door samenwerking tussen beide. Niet alleen de school kan iets leren van de ouders en het thuismilieu. Omgekeerd kunnen ouders ook bewust worden van de opvoeding die zij geven aan hun kind en eventueel aanpassingen hierin aanbrengen.
- b) Ouders moeten als gelijkwaardige partners kunnen optreden in de school van hun kind. De kloof tussen thuis en school vinden we voornamelijk terug bij ouders uit minder goede milieus of allochtone ouders. Sommigen houden er andere maatschappelijke of levensbeschouwelijke waarden op na. Inzichten in het schoolsysteem is een democratische oplossing om deze kloof te dichten. Ouders en school kunnen aldus hun waarden onderling afstemmen. Dit kan leiden tot sociale cohesie, wat de ontwikkelingskansen voor kinderen bevordert (Mahieu, 2001).

Onderwijskundig en praktisch zijn er ten slotte ook motieven om de ouderbetrokkenheid te stimuleren. De taakopvatting en -uitvoering van personeelsleden worden door de inschakeling van de ouders vergemakkelijkt, maar ook professioneel (J. Verhoeven, G. Devos, K. Stasse, V. Warmoes, *Ouders over scholen : verwachtingen en participatiebehoeften*, OBPWO-project 00.05). In het licht van het voorgaande moet nog worden gewezen op artikel 18 van het Kinderrechtenverdrag, dat het principe omvat dat beide ouders gezamenlijk de eerste verantwoordelijke zijn voor de opvoeding van hun kinderen, en dat de overheid hen bij deze taak dient te ondersteunen. Een structurele vorm van ouderparticipatie komt tegemoet aan deze bezorgdheid om ouders te responsabiliseren.

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

AFDELING 1

Toepassingsgebied

Artikel 3

Deze bepaling behoeft geen commentaar.

AFDELING 2

Beginnelsen inzake participatief bestuur

Artikel 4

Alle schoolactoren samen hebben de maatschappelijke opdracht de school op participatieve wijze uit te bouwen tot een democratische leefgemeenschap (vgl. artikel 29 van het Kinderrechtenverdrag).

Vormen van formele en informele participatie zijn uiteraard essentiële, noodzakelijke voorwaarden voor de realisatie van deze opdracht. Inrichtende machten en onderwijsparticipanten hebben daarom een zorgplicht om verschillende participatievormen actief te ondersteunen.

Artikel 5

Dit artikel stelt tot welk doel de participatierechten van de schoolraad, de pedagogische raad, de leerlingenraad en de ouderraad worden uitgeoefend. Het artikel houdt een zorgvuldigheidsplicht in in hoofde van de betrokken raden, die hun bevoegdheden dienen uit te oefenen in functie van de onderwijs- en opvoedkundige opdrachten van de school.

Artikel 6

Bij het eerste lid van dit artikel moet worden gewezen op het feit dat het verlenen van advies, het overleggen over een bepaalde aangelegenheid of het instemmen met een bepaalde voorgelegde beslissing niet dermate determinerend zijn voor de genomen eindbeslissing dat zij de aansprakelijkheid van de leden van de verschillende raden met zich meebrengt.

Het tweede lid van dit artikel bevestigt uitdrukkelijk dat de raden niet kunnen raken aan de vrijheid van de inrichtende macht om de strekking van het aangeboden onderwijs te bepalen. Bij de toewijzing van de bevoegdheden van de raden (artikel 15 e.v.) werd overigens nauwgezet met deze bezorgdheid rekening gehouden.

Het derde lid verwoordt het algemeen principe dat de in dit decreet uitgetekende participatiestructuren geen afbreuk doen aan de syndicale overlegstructuren. De procedure en de concrete werkwijze als gevolg van dit algemeen principe worden verder toegelicht bij de werking van de schoolraad bij de onderafdeling "relaties met het lokaal comité".

HOOFDSTUK II

De schoolraad

AFDELING 1

Toepassingsgebied

Artikel 7

De schoolraad is het centrale orgaan waardoor de lokale participatie op school gestalte krijgt. Deze regeling moet worden toegepast in alle gesubsidieerde officiële en vrije gewone en buitengewone

basis- en secundaire scholen, met uitzondering van de ziekenhuisscholen.

Voor wat het gemeenschapsonderwijs betreft, blijven de schoolraden zoals ingesteld bij het bijzonder decreet van 14 juli 1998 bestaan. Hun samenstelling en hun bevoegdheden worden evenwel gealigneerd op de schoolraden in het gesubsidieerd onderwijs (zie bijzonder decreet tot wijziging van het bijzonder decreet betreffende het gemeenschapsonderwijs van 14 juli 1998).

Voor die principes die in het gemeenschapsonderwijs worden doorgevoerd, maar die geen betrekking hebben op essentiële regels met betrekking tot de oprichting, de samenstelling, de financiering, de rechtspositieregeling van en het toezicht op het Gemeenschapsonderwijs, wordt het toepassingsgebied van het ontwerp van decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad verruimd tot zowel de gesubsidieerde als alle officiële onderwijsinstellingen in het basis- en het secundair onderwijs. Het betreft de regeling inzake de de pedagogische, leerlingen- en ouderraden, die louter adviserend zijn.

AFDELING 2

Oprichting

Artikel 8

De participatie van personeel, ouders en leerlingen inzake aangelegenheden van pedagogische aard, leerlingenbetrokken materies of het algemeen schoolbeleid verloopt momenteel via de participatieraden van het gesubsidieerd onderwijs. Deze participatieraden worden nu vervangen door schoolraden. De inspraak van de diverse geledingen wordt daarbij verduidelijkt én versterkt.

Iedere inrichtende macht van een basisschool of van een secundaire school moet een schoolraad per school oprichten. De verplichting tot oprichten wordt gesitueerd op het individuele schoolniveau. Een participatiemodel zal pas effectief en efficiënt werken als het zo nauw mogelijk aansluit bij het pedagogisch project én ingebed wordt in de schoolcultuur of het schoolklimaat.

De verplichting tot het oprichten van een schoolraad vervalt indien de inrichtende macht ouders en personeelsleden opneemt en aldus medebeslissingsrecht geeft. Deze vertegenwoordigers van personeelsleden en ouders in de inrichtende macht

moeten wel op democratische wijze verkozen worden door hun geleding. De vertegenwoordiging van voornoemde geleding moet minstens twee derden uitmaken van het totaal aantal leden van de inrichtende macht. De verdeling tussen personeelsleden en ouders moet adequaat (d.i. gelijkwaardig) en evenwichtig zijn ; zij moet een reële inspraak van beide groepen waarborgen.

Leerlingen moeten door de "participatieve inrichtende macht" worden gehoord over de aangelegenheden die overeenkomstig dit decreet tot de werkingssfeer van de schoolraad behoren.

Artikel 9

Boven werd reeds geargumenteed dat een efficiënte participatiestructuur schoolgebonden is. Om die reden worden schooloverstijgende aangelegenheden in principe onderworpen aan de participatierechten van de verschillende betrokken schoolraden. De schoolraden kunnen met andere woorden niet worden geplaatst op een hoger structureel niveau ; "elke school zijn schoolraad".

Op bovenstaand principe formuleert het decreet een uitzondering. Het is overeenkomstig voorliggend artikel mogelijk één schoolraad op te richten voor scholen die zich in éénzelfde omgeving bevinden en allemaal tot ofwel het basisonderwijs, ofwel het secundair onderwijs behoren. In dergelijke gevallen is er immers meestal sprake van een nauwe pedagogische samenwerking (bvb. middenschool – bovenbouw op één campus).

De inrichtende macht kan desgevallend waarborgen uitwerken opdat geledingen uit de verschillende scholen in de betrokken schoolraad zouden worden vertegenwoordigd (artikel 10, § 3).

AFDELING 3

Samenstelling

ONDERAFDELING 1

Geledingen

Artikel 10

In de schoolraad van een secundaire school worden het personeel, de leerlingen, de ouders en de

lokale gemeenschap vertegenwoordigd. In de schoolraad van een basisschool worden het personeel, de ouders en de lokale gemeenschap vertegenwoordigd.

Scholen voor buitengewoon secundair onderwijs doen vaak inspanningen om inspraak te realiseren, maar dan wel vaak op een minder formele wijze. Het is voor deze scholen aangewezen om bij inspraak van leerlingen rekening te houden met hun profiel. Om die reden zal leerlingengeleding in de schoolraad in een BUSO-school door de inrichtende macht worden aangeduid en is de aanduiding enkel verplicht voor OV 4.

De inrichtende macht kan waarborgen uittekenen opdat geledingen uit de verschillende vestigingsplaatsen in de schoolraad zouden zijn vertegenwoordigd. Gelijkaardige waarborgen kunnen worden vastgelegd met betrekking tot de vertegenwoordiging van geledingen uit de verschillende scholen in de schoolraad die overeenkomstig artikel 9 werd opgericht.

De raad moet paritair worden samengesteld en voor elke geleding moeten er bij de oprichting van een schoolraad drie leden worden opgenomen. Bij een hersamenstelling bepaalt de schoolraad zelf – met behoud van de pariteit tussen de geledingen – het numerieke aantal per geleding (vgl. artikel 31, 3°). Dit aantal bedraagt twee, drie, vier of vijf leden per geleding.

De inrichtende macht vormt de gesprekspartner voor de schoolraad en nemen eindbeslissingen. De directeur woont van rechtswege de beraadslagingen van de raad met raadgevende stem bij; op die manier wordt de informatiestroom tussen bestuur van de school en schoolraad verzekerd.

In de schoolraden is zoals gesteld voorzien in de participatie van de sociaal-economische of sociaal-culturele omgeving van de school. Hiermee worden de vertegenwoordigers bedoeld van socio-economische of -culturele verenigingen of burgers met een verdienste op het vlak van onderwijs, wetenschap, economie of cultuur. Deze participatie is cruciaal in het uitbouwen van samenwerkingsverbanden op tal van domeinen, bvb. de afstemming en voorbereiding op het beroepsleven, het gebruik van sportinfrastructuur, het gebruik van de schoolgebouwen voor buitenschoolse kinderopvang, de integratie van de scholen in het buurtleven, het gebruik van ICT-infrastructuur... Een lokaal duurzaamheidsbeleid in het kader van de zgn. "glocalisatie" ("think global, act local") vereist dit soort van maatschappelijke inbedding van de school. Om

zo dicht mogelijk te kunnen aansluiten bij de lokale noden, wordt het begrip niet-limitatief omschreven en kan het in ruime zin worden geïnterpreteerd.

Wanneer zich in een quasi hypothetisch (en maatschappelijk onwenselijk) geval geen of te weinig kandidaten voor een bepaalde geleding aandienen, kunnen de raden geldig worden samengesteld uit de voor handen zijnde kandidaten. Ook indien men niet tot een consensus kan komen over (een deel van) de vertegenwoordiging van de lokale gemeenschap, kan de raad rechtsgeldig worden samengesteld. In deze context wordt uitdrukkelijk stilgestaan bij het geval waarin zich voor één bepaalde geleding minder vertegenwoordigers aandienen dan het overeenkomstig artikel 10, § 2, vooropgestelde aantal: in dit geval blijft dit vooropgestelde aantal gelden voor de andere geledingen. Met een voorbeeld: de schoolraad van een basisschool legt vast dat elke geleding vier leden dient te tellen. Voor de oudergeleding zijn er slechts drie verkozen of door de ouderraad aangeduide vertegenwoordigers. Dat betekent niet dat de andere geledingen ook slechts uit drie vertegenwoordigers kunnen bestaan: voor hen blijft het principe van vier leden per geleding gelden.

Artikel 11

De schoolraad bepaalt in het huishoudelijk reglement de wijze waarop het mandaat van de leden wordt beëindigd.

Indien geen uitdrukkelijke regels over de beëindiging van het mandaat in het reglement worden opgenomen, vervalt het mandaat van rechtswege indien niet meer is voldaan aan de voorwaarden om lid van de schoolraad te worden.

ONDERAFDELING 2

Wijze van samenstelling

Artikel 12

(§ 1) Indien er geledingspecifieke raden bestaan in een school (dit zijn pedagogische raden, leerlingenraden en ouderraden), dan moeten personeel, leerlingen en ouders uit die raden opgenomen worden in de schoolraad. De vertegenwoordigers van de geledingspecifieke raden worden aangeduid op de

wijze bepaald door deze raden zelf. Dit betekent niet dat deze vertegenwoordiging niet democratisch is gelegitimeerd, aangezien het decreet vastlegt dat deze raden via de weg van rechtstreekse verkiezingen moeten worden samengesteld (*infra*).

Indien een schoolraad bevoegd is voor meerdere scholen, of vestigingen, treden de geleidingspecifieke raden voor deze scholen of vestigingen gezamenlijk op om vertegenwoordigers aan te duiden.

Leerlingenraden en ouderraden kunnen de aanduiding van hun vertegenwoordigers jaarlijks hernieuwen. Dit komt tegemoet aan een aantal praktische bezorgdheden.

(§ 2) De vertegenwoordigers van het personeel, de leerlingen en de ouders worden rechtstreeks verkozen. De stemming hieromtrent is geheim; voor personeelsleden en leerlingen is zij verplicht.

De inrichtende macht beslist autonoom over de wijze waarop de verkiezingen worden georganiseerd. Het decreet verankert enkel het minimale kader voor democratische verkiezingen.

Niemand kan verplicht worden om zich kandidaat te stellen. Indien een geleding geen of te weinig belangstellenden vindt om in de raad te zetelen, dan kan de raad alsnog rechtsgeldig worden samengesteld. Om deze situatie zoveel mogelijk te vermijden wordt de directeur er wel uitdrukkelijk mee belast alle personeelsleden, leerlingen en ouders tijdig op de hoogte te brengen van de oproep tot kandidaatstelling en van de stemdatum.

(§ 3) De vertegenwoordigers van de leerlingen in het buitengewoon secundair onderwijs worden aangeduid door de inrichtende macht.

Artikel 13

De vertegenwoordigers van de lokale gemeenschap/sociaal-culturele of economische milieus in de schoolraad moeten zo snel mogelijk na de rechtstreekse verkiezingen worden aangezocht zodat zij in de raad gecoöpteerd kunnen worden door de andere leden.

De coöptatie gebeurt bij consensus.

Indien er geen kandidaten voor vertegenwoordiging van de lokale gemeenschap zijn of indien de andere geledingen er niet in slagen bij consensus

de coöptatie uit te voeren, zal de raad alsnog rechtsgeldig zijn samengesteld.

Artikel 14

De huidige termijn van vier jaar voor de samenstelling van de participatieraden wordt behouden.

Na vier jaar komt aldus een nieuwe verkiezingsronde én een nieuwe coöptatieronde.

De periode van vier jaar heeft slechts betrekking op de algehele hersamenstelling van de raad. Het artikel laat aldus bijvoorbeeld de leerlingenraad de ruimte om jaarlijks nieuwe vertegenwoordigers voor de schoolraad aan te duiden (zie artikel 12, § 1, tweede lid).

AFDELING 4

Bevoegdheden

ONDERAFDELING 1

Rechten en plichten inzake informatie en communicatie

Artikel 15

De leden van de schoolraad kunnen hun participatierechten enkel uitoefenen, indien zij over voldoende informatie beschikken. Zij hebben daarom een informatierecht ten aanzien van de inrichtende macht. Het informatierecht betreft de aangelegenheden waarover de schoolraad haar advies-, overleg- en instemmingsrechten uitoefent. De wijze waarop één en ander wordt geregeld, kan worden vastgelegd in de overeenkomst, bedoeld in artikel 36.

Artikel 16

In het kader van het informatierecht kan de schoolraad verzoeken een bepaald document openbaar te maken. De inrichtende macht kan dit verzoek weigeren op basis van een aantal gronden die terug te brengen zijn op het decreet van 18 mei 1999 betreffende de openbaarheid van bestuur (artikel 8, § 3). Er wordt toegevoegd dat een verzoek

kan worden afgewezen wanneer het gevraagde document kennelijk niet kadert in één van de bevoegdheidsdomeinen van de schoolraad.

Artikel 17

De schoolraad heeft ook een communicatie- en informatieplicht over haar werking. Zij moet personeelsleden, leerlingen en ouders regelmatig informeren over de standpunten die door de schoolraad worden verdedigd en de principes die zij bij het uitoefenen van haar functies hanteert.

ONDERAFDELING 2

Adviesbevoegdheid

Artikel 18

Dit artikel geeft invulling aan het begrip "adviesbevoegdheid". Het advies wordt (verplicht) gevraagd door de inrichtende macht – en voor wat de algemene organisatie en werking van de school betreft door de directeur – voorafgaand aan een bepaalde beslissing. De schoolraad kan ook adviezen verstrekken op eigen initiatief, over alle nuttig geachte aangelegenheden.

De schoolraden kunnen ook een minderheidsadvies van een geleding toelaten. Deze praktijk mist echter het voordeel van eenduidigheid.

Artikel 19

De schoolraad heeft een adviesrecht over het schoolbeleid in ruime zin : de algemene organisatie en werking van de school, het studieaanbod, de vaststelling van het nascholingsbeleid, het beleid inzake experimenten en projecten, de samenwerking met andere scholen en met externe instanties, de bepaling van het profiel van de directeur en enige modaliteiten waaronder het leerlingenvervoer wordt georganiseerd.

Deze aangelegenheden bepalen de strekking en het project van de school of betreffen eerder algemene beleidslijnen. De besluitvorming over deze schoolkenmerken moet echter wel ondersteund en gedragen kunnen worden door de onderwijsbe-

trokkenen, die op eigen initiatief of op vraag advies kunnen verlenen.

Het advies wordt schriftelijk bezorgd aan de inrichtende macht of, zo het gaat om een aangelegenheid inzake de algemene werking en organisatie van de school, de directeur. De inrichtende macht bepaalt in beginsel vrij welke bevoegdheden toekomen aan de directeur ; aldus hangt het in beginsel van de bevoegdheidstoewijzende beslissingen van de inrichtende macht af in welke mate de schoolraad zich bij het geven van een advies tot de directeur dient te richten. Anders is het gesteld op het vlak van de algemene organisatie en werking van de school. De bevoegdheid van de directeur om leiding te geven aan een school (i.e. in te staan voor de algemene organisatie en werking van de school) is rechtstreeks verankerd in de decreetgeving en moet aldus gezien worden in het licht van de subsidiëring van het onderwijs. Verwezen kan worden naar artikel 3, 49°, van het decreet basisonderwijs, waar "school" gedefinieerd wordt als een "pedagogisch geheel, waar onderwijs georganiseerd wordt en dat onder leiding staat van één directeur". Een identieke bepaling, ook ten aanzien van het secundair onderwijs, is opgenomen in artikel II.1, 14°, van het decreet betreffende gelijke onderwijskansen-I. Wat dit aspect betreft, richt de schoolraad zich aldus direct tot de directeur.

Artikel 20

Als de directeur door de inrichtende macht een bepaalde bevoegdheid krijgt toegewezen, die het voorwerp uitmaakt van advies van de schoolraad, is het van belang dat effectieve afspraken met de schoolraad kunnen worden gemaakt.

De Raad van State, Afdeling Wetgeving, heeft in dat verband gesteld dat kan worden aanvaard "dat de directeur "voldoende gemandateerd wordt om in verhouding tot de schoolraad autonoom te kunnen optreden", in de hypothese dat de inrichtende macht niet zelf de gesprekspartner van de schoolraad is. Dat is immers een voorwaarde voor de effectiviteit van de inspraak. Ook deze beperking grijpt niet op onredelijke of onevenredige wijze in de organisatie en de werking van de gesubsidieerde instellingen, en kan dus worden aanvaard" (Advies nr. 35.851/1 van 18 september 2003, p. 9).

Artikel 21

De adviezen dienen te worden geformuleerd binnen een termijn van 21 dagen, te rekenen vanaf de dag na die van de aanvraag. Wordt geen advies uitgebracht binnen deze termijn, dan wordt het advies geacht gunstig te zijn. De termijn wordt geschorst tijdens de schoolvakanties.

Artikel 22

Wanneer geen gehoor wordt gegeven aan een advies, dient dit te worden verantwoord. De directeur of de inrichtende macht bepalen zelf welke vorm deze verantwoording dient aan te nemen; bij voorkeur wordt één en ander vastgelegd door een overeenkomst tussen de schoolraad, de directeur en de inrichtende macht (artikel 36). Belangrijke (wijzigingen in) structurele en organisatorische werkwijzen betreffen immers de basisvoorwaarden van de statutaire of contractuele relatie tussen de school, de ouders en de leerling. Wanneer een aantal elementen van deze (wijzigingen in) werkwijzen niet worden gedragen door de schoolraad, moet daarvoor de reden worden aangegeven. Dergelijke motivering is een beginsel van behoorlijk handelen, dat zowel terug te vinden is (via de formele en materiële motiveringsplicht) in het administratief recht, als (via artikel 1135 en 1382 B.W.) in het civiel recht.

Niet elk advies is gericht op een eindbeslissing. De in dit artikel omschreven verantwoording is slechts vereist in het geval dat een eindbeslissing volgt op het uitgebrachte advies en ervan afwijkt.

ONDERAFDELING 3

Overlegbevoegdheid

Artikel 23

Het overleg wordt uitgeoefend op eigen initiatief of op vraag van de inrichtende macht.

Artikel 24

Dit artikel somt overlegbevoegdheden van de schoolraad op. De aangegeven materies betreffen elementen die hiërarchisch ondergeschikt zijn aan

de schoolkenmerken waarover advies wordt verleend. Zij zijn dan ook concreter en hebben een reële impact op het dagdagelijkse leven in de school. Deze concrete werkingsregelen, die afgeleid worden uit de fundamentele werkingsbeginsele van de school, vereisen dan ook een effectief debat, waarbinnen de geponeerde voorstellen kunnen worden bijgeschaafd.

Uiteraard wordt in overleg getreden met de inrichtende macht, die de eindbeslissingen omtrent de aangegeven aangelegenheden neemt.

Om te bepalen over welke infrastructuurwerken overlegd moet worden met de schoolraad, wordt verwezen naar de wet van 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten. Infrastructuurwerken waarvan de kosten op minder dan 67.000 euro worden geraamd of werken met een dringend karakter ingevolge niet te voorzien gebeurtenissen maken geen voorwerp uit van een verplicht overleg met de schoolraad.

Wat de bevoegdheid van de schoolraad inzake het welzijns- en veiligheidsbeleid betreft moet erop gewezen worden dat deze niet raakt aan de bevoegdheid terzake van het comité voor welzijn op het werk, maar eerder moet gezien worden als complementair.

Naast de uitdrukkelijk opgesomde bevoegdheden moet *pro memorie* verwezen worden naar artikel III.7 van het decreet betreffende gelijke onderwijskansen-I. Hierin wordt gesteld dat de inrichtende macht beslist over de doorverwijzing van een leerling naar het buitengewoon onderwijs in overleg met de ouders maar ook in overleg met "de participatie- of schoolraad".

Artikel 25

Als de directeur door de inrichtende macht een bepaalde bevoegdheid krijgt toegewezen, die het voorwerp uitmaakt van overleg met door de schoolraad, is het van belang dat effectieve afspraken met de schoolraad kunnen worden gemaakt.

De Raad van State, Afdeling Wetgeving, heeft in dat verband gesteld dat kan worden aanvaard "dat de directeur "voldoende gemandateerd wordt om in verhouding tot de schoolraad autonoom te kunnen optreden", in de hypothese dat de inrichtende macht niet zelf de gesprekspartner van de schoolraad is. Dat is immers een voorwaarde voor de ef-

fectiviteit van de inspraak. Ook deze beperking grijpt niet op onredelijke of onevenredige wijze in de organisatie en de werking van de gesubsidieerde instellingen, en kan dus worden aanvaard" (Advies nr. 35.851/1 van 18 september 2003, p. 9).

Artikel 26

Bij het overleg treden (de geledingen binnen de) schoolraad en de inrichtende macht in discussie met elkaar met het oog op het bereiken van een consensus. Indien geen consensus wordt bereikt tussen de overlegpartners, beslist de inrichtende macht (vgl. artikel 294, 3° Hogescholendecreet).

Wanneer geen consensus wordt bereikt, beslist de inrichtende macht op gemotiveerde wijze.

Wanneer een eindbeslissing afwijkt van een bereikte consensus, wordt ook deze afwijking verantwoord. Te denken valt aan het geval waarin de syndicale onderhandelingen tot nieuwsoortige inzichten hebben geleid. In geen geval mag een dergelijke afwijkende beslissing leiden tot een "navette" tussen schoolraad en lokaal comité. Opgemerkt moet ook worden dat dergelijke situatie eerder hypothetisch van aard is, aangezien de schoolraad zich niet kan uitspreken over de arbeidsomstandigheden in de school (artikel 38). Wanneer een bepaalde aangelegenheid personeelseffecten heeft, dan overlegt de schoolraad niet over deze effecten.

Niet elk overleg zal leiden tot een eindbeslissing. De in dit artikel omschreven verantwoording is slechts vereist in het geval dat een eindbeslissing volgt op het overleg en ervan afwijkt.

ONDERAFDELING 4

Instemmingsbevoegdheid

Artikel 27

De schoolraad oefent zijn instemmingsbevoegdheid uit naar aanleiding van een voorstel van de inrichtende macht om het gevoerde beleid inzake de opgesomde aangelegenheden te wijzigen of bij te sturen.

Artikel 28

De schoolraad heeft instemmingsbevoegdheid inzake :

- beslissingen die een impact hebben op de financiële bijdragen die van de ouders worden gevraagd en die aldus kaderen in een contractuele relatie tussen ouder en school ;
- beslissingen die te maken hebben met het orde- en tuchtreglement en aldus in potentie een impact kunnen hebben op het recht op onderwijs van de leerlingen. Deze beslissingen grijpen daarenboven in op de gedrags – en leefregels waaraan de leerling wordt onderworpen en geven aldus in belangrijke mate mee sturing aan het opvoedingsproces waarvoor de ouders mee verantwoordelijk zijn (artikel 18 Kinderrechtenverdrag) ;
- beslissingen m.b.t. de jaarplanning van activiteiten die buiten de school of buiten het curriculum plaatsvinden.

De instemmingsrechten betreffen aldus een aantal aangelegenheden buiten de eigenlijke inrichting van onderwijs in de zin van artikel 24, § 1, G.W. – aangelegenheden die de dagelijkse driehoeksrelatie school – ouders – leerling overigens fel beïnvloeden, als aangelegenheden die te maken hebben met de gedeelde verantwoordelijkheid van ouders, personeelsleden en school inzake de opvoeding van de leerling. Een vorm van instemming hieromtrent moet de slagkracht van de schoolraden verhogen.

Artikel 29

Als de directeur door de inrichtende macht een bepaalde bevoegdheid krijgt toegewezen, die het voorwerp uitmaakt van instemming door de schoolraad, is het van belang dat effectieve afspraken met de schoolraad kunnen worden gemaakt.

De Raad van State, Afdeling Wetgeving, heeft in dat verband gesteld dat kan worden aanvaard "dat de directeur "voldoende gemandateerd wordt om in verhouding tot de schoolraad autonoom te kunnen optreden", in de hypothese dat de inrichtende macht niet zelf de gesprekspartner van de schoolraad is. Dat is immers een voorwaarde voor de effectiviteit van de inspraak. Ook deze beperking grijpt niet op onredelijke of onevenredige wijze in de organisatie en de werking van de gesubsidieerde

instellingen, en kan dus worden aanvaard" (Advies nr. 35.851/1 van 18 september 2003, p. 9).

Artikel 30

Het artikel voorziet in een procedure inzake het uitoefenen van het instemmingsrecht :

- het recht wordt aan een bepaalde termijn gekoppeld. Wanneer men deze laat verstrijken, dient men er van uit te gaan dat de instemming stilzwijgend werd verleend ;
- om bestuurlijke impasses te vermijden, wordt aangegeven dat wanneer de inrichtende macht na de initiële beslissing een andersluidend voorstel ter instemming voorlegt en de beoogde instemming niet verkrijgt, de uiteindelijke en definitieve beslissing bij de inrichtende macht berust. Uiteraard houdt deze bepaling niet in dat dergelijke alternatieven verplicht moeten worden geformuleerd. De inrichtende macht kan bij het niet verkrijgen van de instemming evenzeer tot de conclusie komen geen beslissing te nemen. Onder "andersluidend voorstel" dient te worden verstaan : "een alternatief voorstel waarbij ingegaan wordt op de argumentatie van de schoolraad om niet in te stemmen met het eerste voorstel van beslissing".

Dit formele regelgevend kader zal in de praktijk uiteraard soepel moeten worden ingevuld. Vanzelfsprekend zal een ontwerpbeslissing, vooraleer deze ter eigenlijke instemming aan de schoolraad wordt voorgelegd, uitvoerig worden bediscussieerd. Het instemmingsrecht moet daarom in de eerste plaats worden gezien als een reële stimulans voor een effectief overleg. Pas in laatste instantie, wanneer na informeel overleg en het formeel voorleggen van een aantal sluitende alternatieven geen eensgezindheid wordt bereikt, beslist de inrichtende macht.

De termijnen in dit artikel vermeld worden geschorst tijdens de schoolvakanties. Tijdens de zomervakantie wordt met het oog op de beslissingen die zich ter voorbereiding van het nieuwe schooljaar opdringen evenwel slechts geschorst tussen 6 juli en 15 augustus.

AFDELING 5

De werking van de schoolraad

ONDERAFDELING 1

Interne werking

Artikel 31

Dit artikel somt de elementen op die volgens de decreetgever ten minste in een huishoudelijk reglement van de schoolraad moeten opgenomen worden om een goede werking en een goede informatiedoorstroming naar alle personeelsleden, leerlingen en ouders te waarborgen. Het huishoudelijk reglement wordt in principe bij consensus vastgelegd (zie evenwel artikel 33).

Artikel 32

De leden van de inrichtende macht en de directeur vormen de gesprekspartner voor de schoolraad ; om deze redenen kunnen zij niet als voorzitter worden gekozen.

De voorzitter kan uit of buiten de leden van de raad worden aangeduid. Is de voorzitter vreemd aan de schoolraad, dan kan hij/zij de zittingen slechts bijwonen met raadgevende stem. Als de voorzitter wordt aangeduid uit de geledingen is hij/zij stemgerechtigd en dan telt hij/zij mee voor het bereiken van de numerieke pariteit tussen de geledingen.

Artikel 33

De decreetgever geeft met dit artikel aan dat het huishoudelijk reglement en het aanduiden van de voorzitter bij voorkeur binnen de schoolraad een zo groot mogelijk draagvlak zou kennen. Om patstellingen te vermijden geldt bij gebrek aan consensus de stemming bij gewone meerderheid (meer dan 1/2 van de leden is aanwezig ; meer dan 1/2 van de leden stemt "ja") als regel.

ONDERAFDELING 2

Relaties met de directeur en de inrichtende macht

Artikel 34

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 35

Om een aantal minimale afspraken over de uitoefening van de participatierechten vooraf duidelijk te stellen, worden de procedureregels in een overeenkomst tussen de schoolraad (en mogelijks de geledingspecifieke raden) enerzijds en de inrichtende macht anderzijds vastgelegd. Inzonderheid kan bvb. worden afgesproken op welke wijze informatie aan de schoolraad wordt bezorgd, de modaliteiten van het hoorrecht van de schoolraad, op welke tijdstippen samen wordt vergaderd, hoe eindbeslissingen aan de schoolraad worden meegegeeld, op welke wijze bij geschillen wordt bemiddeld. Tevens moeten er voldoende waarborgen zijn dat de adviezen van de leerlingenraad, de pedagogische raad of ouderraad kenbaar worden gemaakt.

Artikel 36

Deze overeenkomst kan aan de raad bijkomende rechten en bevoegdheden toekennen en kan de in het decreet bepaalde advies- en overlegbevoegdheden omzetten in respectievelijk een overleg- of instemmingsbevoegdheid.

Strikt juridisch gezien valt de overeenkomst te kwalificeren als een intern reglement of als een dienstorder, aangezien de schoolraad geen eigen rechtspersoonlijkheid heeft.

Artikel 37

De schoolraad moet op de logistieke ondersteuning van de inrichtende macht kunnen rekenen om haar taak naar behoren te kunnen vervullen. Het verdient aanbeveling om onderling afspraken te maken over a) het ter beschikking stellen van een vergaderruimte en b) het materieel ondersteunen van volgende elementen : het bijeenroepen van de

raad, de verslaggeving en het uitoefenen van de communicatie- en informatieplicht van de schoolraad.

Op verzoek van de schoolraad voorziet de inrichtende macht tevens in de nodige administratieve ondersteuning.

ONDERAFDELING 3

Relaties met het lokaal comité

Artikel 38

Deze regeling stelt zeer duidelijk dat een ontwerpbeslissing eerst wordt voorgelegd aan de schoolraad en vervolgens syndicaal onderhandeld wordt. De schoolraad kan zich daarbij niet uitspreken over de personeelseffecten van de maatregel.

Twee belangrijke elementen moeten worden onderkend :

- 1° een "navette" tussen schoolraad en lokaal comité wordt vermeden ;
- 2° in de mate van het mogelijke werd bij het libelleren van de participatierechten van de schoolraad vermeden dat deze enige personeelsconsequenties zouden inhouden. Zo spreekt de schoolraad zich uit over "de jaarplanning van extra muros-activiteiten" en niet over de concrete personeelseffecten daarvan. Indien de bevoegdheden van schoolraad en lokaal comité evenwel toch raakvlakken vertonen, geldt zeer uitdrukkelijk de regel dat de schoolraad zich niet uitsprekt over de personeelseffecten van een regeling.

ONDERAFDELING 4

Bescherming van afgevaardigden

Artikel 39

Dit artikel beoogt de bescherming van de leerlingen en personeelsleden die deel uitmaken van de schoolraad. Meningingen die zij uiten in uitvoering van hun opdracht in de schoolraad kunnen nooit

aanleiding geven tot respectievelijk een orde- of tuchtsanctie voor de leerlingen zoals omschreven in het schoolreglement of een tuchtsanctie voor personeelsleden zoals bedoeld in het rechtspositie-decreet van 27 maart 1991.

AFDELING 6

Geschillen

Artikel 40

Bij besluitvormingsprocedures (dit is het proces gaande van het verkrijgen van informatie tot aan de eindbeslissing) die stroef of conflictueus verlopen kan op vraag van hetzij de schoolraad hetzij de inrichtende macht extern bemiddeld worden.

Conform de gebruikelijke procedure bij arbitrages, kiest elk van beide partijen (inrichtende macht en de schoolraad) een bemiddelaar, en beide bemiddelaars wijzen bij onderling akkoord een derde, onafhankelijke, bemiddelaar aan.

Men kan er voor opteren om de bemiddelaars ad hoc vast te leggen naar aanleiding van een concreet geschil. Men kan de bemiddelaars ook aanduiden in de overeenkomst zoals bedoeld in artikel 36. Dit heeft het voordeel dat er sneller kan worden gewerkt

De schoolraad en de inrichtende macht bepalen in deze overeenkomst welke bevoegdheid zij aan de bemiddelaars toekennen. Zo kunnen zij op voorhand vastleggen dat de bemiddelaars bvb. enkel een adviserende rol spelen maar ook dat zij een uitspraak doen die bindend is voor alle partijen.

Artikel 41

Wanneer de rechten van de schoolraad worden geschonden, kunnen belanghebbenden een klacht indienen bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur. De schoolraad en haar geledingen kunnen, hoewel zij geen rechtspersoonlijkheid hebben, ter wille van de vrijwaring van hun prerogatieven optreden bij de Commissie. Het is m.a.w. niet vereist (doch wel mogelijk) dat individuele leden van de schoolraad optreden.

- De klachtenprocedure wordt omschreven in de artikelen V.28 e.v. van het decreet betreffende het onderwijs XIII-Mozaïek.
- Duidelijkheidshalve vermelden wij kort de chronologische stappen n.a.v. een eventuele inbreuk op de participatierechten van de schoolraad :
- in een school wordt het advies-, overleg- of instemmingsrecht van de schoolraad niet gerespecteerd of worden de besluitvormingsprocedures (bvb. verplichte verantwoording indien een advies niet wordt gevolgd of het niet verstrekken van de nodige informatie) niet nageleefd ;
- binnen de zestig kalenderdagen na de vaststelling of kennisname van de betwiste feiten kan door de schoolraad, een geleding, een individueel lid of een belanghebbende derde, (zoals een personeelslid, ouder of leerling die niet in de raad zetelt) een beroep instellen bij de Commissie ;
- de Commissie spreekt zich uit binnen de zestig kalenderdagen nadat ze gevat is. Desgevallend spreekt zij een financiële sanctie uit ;
- tegen de beslissing van de Commissie kan, binnen de zestig kalenderdagen, een georganiseerd beroep worden ingesteld bij de regering ;
- de regering heeft zestig dagen de tijd om de beslissing te bevestigen, wijzigen of vernietigen op basis van legaliteits- of opportuniteitsgronden ;
- de beslissing van de regering kan binnen de zestig dagen worden aangevochten bij de Raad van State.

HOOFDSTUK III

Medezeggenschapscollege

Artikelen 42, 43, 44 en 45

Schoolraden bij scholen die tot dezelfde scholengemeenschap behoren, organiseren een medezeggenschapscollege bij de scholengemeenschap.

Zij doen dit bij wijze van overeenkomst, die geldt voor de duur van het mandaat van de schoolraden.

HOOFDSTUK IV

Pedagogische raad, leerlingenraad en ouderraad

AFDELING 1

Toepassingsgebied

Artikel 46

Dit artikel bepaalt het toepassingsgebied. Deze pedagogische raden, leerlingenraden en ouderraden kunnen in het gemeenschapsonderwijs, het officieel gesubsidieerd onderwijs en het vrij gesubsidieerd onderwijs worden opgericht. Alle lokale schoolactoren krijgen, ongeacht het net waarin hun onderwijsinstelling kan gesitueerd worden, het recht om zich als geleding te organiseren.

De (nieuwe) pedagogische raad, de leerlingenraad en de ouderraad hebben de bedoeling om personeel, leerlingen en ouders een forum te bieden waar zij de kans krijgen binnen hun geleding te overleggen om een gezamenlijk en gedragen standpunt naar voor te kunnen brengen over die aangelegenheden die in de schoolraad aan bod komen.

Op deze wijze kunnen de personeelsleden, leerlingen en de ouders hun standpunt onderbouwen en beargumenteren ; in de schoolraad kunnen zij hun standpunt aldus eenduidig naar de andere geledingen formuleren en verdedigen.

Het is evident dat het ondersteunend participatief karakter van zo'n geleidingspecifieke raad enkel kan functioneren indien daarvoor voldoende maatschappelijke draagkracht bestaat. Daarom geldt de oprichtingsverplichting enkel indien tien procent van de personeelsleden, leerlingen of ouders erom vraagt, dit percentage moet wel ten minste drie personeelsleden, leerlingen of ouders omvatten. Deze bepaling moet samengelezen worden met artikel 4 van dit decreet, volgens hetwelk alle leden van de schoolgemeenschap reële inspanningen moeten leveren om participatie en participatieve structuren te stimuleren.

AFDELING 2

Pedagogische raad

ONDERAFDELING 1

Oprichting

Artikel 47

Dit decreet grijpt niet in op de lokale syndicale structuren waar de personeelsleden vanuit de school overleggen en onderhandelen als werknemer. Het oprichten van een pedagogische raad wil personeelsleden een instrument geven om te overleggen aangaande pedagogische aangelegenheden en op die manier mee vorm te geven aan een transparant onderwijskundig beleid.

ONDERAFDELING 2

Samenstelling

Artikel 48

Deze bepaling voert een stemplicht in, die zoals hoger gesteld de rechtspolitieke optie beklemtoont om zoveel mogelijk participanten bij het schoolgebeuren te betrekken. Uiteraard wordt één en ander niet afgedwongen door de overheid en betekent het niet opkomen van een kiesgerechtigde niet dat de stemming ongeldig is.

De stemplicht vindt zijn ratio in artikel 23 van de grondwet, volgens hetwelk de decreetgever het informatie- en overlegrecht van werknemers moet garanderen. De erkenning van dit sociaal recht brengt voor de burger ook de plicht mee om "mee te werken aan de sociale en economische vooruitgang van de maatschappij waarin hij leeft" (*Gedr. St. Senaat B.Z. 1991-92, 100-2/3, 11*) en aldus kan van de personeelsleden een engagement worden gevraagd om bij te dragen aan de democratische werking van de school.

ONDERAFDELING 3

Bescherming van afgevaardigden

Artikel 49

Dit artikel beoogt de bescherming van personeelsleden die deel uitmaken van de pedagogische raad. Meningen die zij uiten in uitvoering van hun opdracht in deze raad kunnen nooit aanleiding geven tot een tuchtsanctie zoals bedoeld in de rechtspositedecreten van 27 maart 1991.

AFDELING 3

Leerlingenraad

ONDERAFDELING 1

Oprichting

Artikel 50

Het decreet van 30 maart 1999 houdende de leerlingenraden in het secundair onderwijs bepaalt dat elke school een leerlingenraad kan oprichten. De oprichting van zo'n raad is verplicht wanneer ten minste één derde van de leerlingen van de betrokken school erom vraagt (artikel 3). Dit decreet maakt de oprichting van de leerlingenraad, omwille van de ontegensprekelijk grote pedagogische waarde ervan, verplicht in het secundair onderwijs. Er kan van deze bepaling worden afgeweken, wanneer afdoende alternatieve vormen van leerlingenparticipatie worden uitgewerkt en niet door tien procent van de leerlingen (voor zover dit percentage ten minste drie leerlingen omvat) om de oprichting van een leerlingenraad wordt verzocht. De alternatieve participatievormen zijn geen "leerlingenraden" in de strikte zin van het woord ; dat betekent dat de leerlingenvertegenwoordigers in de schoolraad rechtstreeks zullen moeten worden verkozen (artikel 12, § 2).

Uit de werkingsverslagen van het huidige Steunpunt Leerlingenparticipatie en het vraaggestuurd aanbod dat zij nu leveren, blijkt dat het lager on-

derwijs veel interesse vertoont in participatieondersteunende modellen en voorbeelden. Een leerlingenraad kan daarin een belangrijk element zijn ; ook in de mogelijke oprichting van een leerlingenraad in het lager onderwijs wordt daarom in dit decreet voorzien. De oprichting is verplicht wanneer tien procent van de leerlingen van elf tot dertien jaar daar om vraagt en dit ten minste om drie leerlingen gaat. Uiteraard zal vaak een doorgedreven begeleiding van deze leerlingen nodig zijn ; het expertisecentrum (titel III) kan hier via vormingsinitiatieven een faciliterende rol spelen. Vooral in het lager onderwijs, en ook in het kleuteronderwijs, zijn echter ook andere minder formele vormen van participatie denkbaar en aangewezen ; de basisschool wordt door velen immers als een micro-samenleving omschreven, waarvan leerlingen onbewust aspecten van zullen meedragen naar hun leven in de maatschappij. Een belangrijk aspect van informele participatie is inzonderheid de vrije meningsuiting van de leerlingen : kunnen de leerlingen hun mening zeggen, worden ze gehoord, en worden hun meningen in beschouwing genomen door leerkrachten en directie ?

ONDERAFDELING 2

Samenstelling

Artikel 51

In het basisonderwijs wordt de wijze van samenstelling van de leerlingenraad volledig opgenomen in het schoolreglement. Voor het secundair onderwijs worden via dit decreet minimale garanties geboden opdat jongeren kennismaken met een aantal basisbeginselen inzake democratie en vertegenwoordiging. De leden van de leerlingenraad worden rechtstreeks verkozen door de leerlingen van de betrokken school. Elke leerling kan zich kandidaat stellen maar geen enkele scholier kan verplicht worden zich kandidaat te stellen. De grondwettelijke principes inzake het actief en passief kiesrecht worden vertaald naar het niveau van de leerlingenraad. Iedere leerling heeft recht op één stem. De stemming is verplicht en geheim. Deze stemregelingen moeten garanderen dat alle leerlingen van de school worden betrokken bij het schoolbeleid en aldus worden geresponsabiliseerd.

ONDERAFDELING 3

Bescherming van afgevaardigden

Artikel 52

Dit artikel beoogt de bescherming van leerlingen die deel uitmaken van de leerlingenraad. Meningen die zij uiten in uitvoering van hun opdracht in deze raad kunnen nooit aanleiding geven tot een orde- of tuchtsanctie zoals bedoeld in het schoolreglement.

AFDELING 4

Ouderraad

ONDERAFDELING 1

Oprichting

Artikel 53

De decreetgever heeft geenszins de bedoeling om met de mogelijkheid tot het oprichten van een ouderraad te interfereren in de waardevolle werking van bestaande oudercomités. Momenteel bestaat binnen deze comités een grote diversiteit in de visie of strekking, aanpak en activiteiten van de ouderverenigingen. Deze verscheidenheid is een rijkdom en mag niet van bovenaf worden gestuurd. Een bestaand oudercomité kan daarom als ouderraad fungeren als het comité aan de decretale voorwaarden inzake democratische samenstelling beantwoordt.

Ook bij de ouderraad geldt de verplichte oprichting als tien percent van de ouders erom vraagt en dit minstens om drie ouders gaat.

ONDERAFDELING 2

Samenstelling

Artikel 54

De leden van de ouderraad worden verkozen door de ouders van de betrokken school. Iedere ouder is verkiesbaar en kiesgerechtigd. De stemming is ge-

heim maar er is geen stemplicht. Ieder die het ouderlijk gezag uitoefent of een leerling in rechte of in feite onder zijn bewaring heeft, is verkiesbaar en stemgerechtigd. Niemand kan over meer dan één stem beschikken.

AFDELING 5

Gemeenschappelijke bepalingen

ONDERAFDELING 1

Oprichting

Artikel 55

Deze bepaling laat inrichtende machten de mogelijkheid om raden op het niveau van de vestigingsplaats te organiseren. In dat geval duiden deze raden gezamenlijk de vertegenwoordigers in de schoolraad aan.

ONDERAFDELING 2

Bevoegdheden

Artikel 56

De geledingsspecieke raden hebben een algemeen informatierecht over alle aangelegenheden waarvoor de schoolraad participatierechten uitoefent. Dit informatierecht wordt uitgeoefend via de vertegenwoordiging in de schoolraad.

Eerst en vooral kunnen deze raden ingeschakeld worden door de schoolraad om de advies-, overleg- of instemmingsprocedure per geleding voor te bereiden.

De raden kunnen op eigen initiatief – los van de schoolraad en los van enig voorstel van beslissing van de directeur of inrichtende macht – autonoom een advies uitbrengen over geledingsspecifieke aangelegenheden en dit én aan de inrichtende macht én aan de schoolraad kenbaar maken.

De doorstroming van informatie en de samenwerking tussen de geledingsspecieke raden en de schoolraad wordt door de decreetgever gegarandeerd door het feit dat de geledingen in de school-

raad worden opgebouwd uit vertegenwoordigers van de pedagogische raad, de leerlingenraad of de ouderraad, voor zover deze op de school worden georganiseerd.

De geledingspecifieke raden informeren hun doelgroep over hun activiteiten en standpunten.

Het zwaartepunt van de inspraak wordt bij de schoolraad gesitueerd. Het is enkel in dat forum dat de belangen en voorstellen van al de betrokken actoren aan bod kunnen komen en afgewogen kunnen worden tegenover elkaar. Op deze wijze wordt ook voor de inrichtende macht op eenduidige wijze de gesprekspartner vastgelegd ; de inrichtende macht debatteert met de diverse actoren op school via de schoolraad.

ONDERAFDELING 2

Werking

Artikelen 57, 58 en 59

Decretaal wordt vastgelegd dat de raden moeten beschikken over een huishoudelijk reglement. Voor een goede werking van deze raden is het aangewezen dat de volgende elementen in het reglement worden opgenomen : de vergaderfrequentie, de wijze van agendering en bijeenroeping, de wijze van besluitvorming en stemming, het kiessysteem én de wijze waarop hun informatie- en communicatieplicht over hun adviezen, activiteiten en standpunten gestalte krijgt.

Voor de pedagogische raad, de leerlingenraad en de ouderraad sluit het decreet aan bij de algemene waarborgen inzake begeleiding en ondersteuning, conform aan deze voorzien in het decreet van 30 maart 1999 houdende de leerlingraden in het secundair onderwijs :

- de leerlingenraad en de ouderraad kunnen vragen dat de directie en/of één of meer personeelsleden aanwezig zijn bij hun vergaderingen. De leerlingenraad is niet verplicht een directieraadslid of een leerkracht te betrekken bij de besprekingen in de raad ;
- de pedagogische raad kan vragen dat de directeur aanwezig is bij hun vergaderingen ;
- de inrichtende macht verstrekt de raden de nodige infrastructurele ondersteuning.

ONDERAFDELING 3

Mandaten

Artikel 60

Wanneer niet meer is voldaan aan de voorwaarden om lid te worden van een geledingspecifieke raad, dan vervalt het mandaat in beginsel van rechtswege. De raden kunnen echter van deze bepaling afwijken in het huishoudelijk reglement of in individuele gevallen.

HOOFDSTUK V

Wijzigingsbepalingen

AFDELING 1

Wijzigingen aan de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving

Artikel 61

Het eerbiedigen van de bevoegdheden van de schoolraad en de daarmee samenhangende procedures alsook de duidelijkheid omtrent de draagwijdte van het mandaat van de directeur worden opgenomen in de financierings- en de financierings- en subsidiëeringsvoorwaarden van het secundair onderwijs.

De ontwerpregeling is ingegeven door de maatschappelijke noodzaak om een efficiënt en transparant overlegmodel uit te bouwen tussen een inrichtende macht, de directeur en een schoolraad⁴. In het in de "algemene lijnen" uiteengezette discours, wordt gesteld dat de uitbouw van een daadwerkelijke schoolparticipatie als een vereiste van algemeen belang kan worden beschouwd, waarvan het recht op subsidiëring afhankelijk kan worden gemaakt (vgl. R.v.St., afd. Wg., advies over een voor-

⁴ Ter informatie wordt ook verwezen naar het eindverslag van de werkgroep personeel van de voorbije rondetafelconferentie Onderwijs. Dit verslag geeft duidelijk aan dat elke directeur binnen de krachtlijnen door de overheid uitgetekend de nodige beleidsruimte moet krijgen. Enkel op die wijze kan hij/zij in samenspraak met de andere onderwijsactoren een school slagkrachtig maken, zowel pedagogisch, organisatorisch als inzake personeelsbeleid.

ontwerp van decreet betreffende gelijke onderwijskansen-I, nr. 33.027/1, 8).

De financierings- en subsidiëringsvoorwaarde wordt toegevoegd aan artikel 24 van de Schoolpactwet. Dit artikel staat onder een rubriek "gesubsidieerde instellingen" doch een evolutieve interpretatie van de Schoolpactwet (het "Rijksonderwijs" werd op afstand geplaatst in autonome organen – Gemeenschapsonderwijs en scholengroepen – die functioneren op grond van een dotatie) en het gelijkheidsbeginsel impliceren dat deze voorwaarden om in de toelageregeling te worden opgenomen, mede van toepassing zijn binnen het gemeenschapsonderwijs. Bij analogie kan worden verwezen naar het decreet basisonderwijs, waar de financierings- en subsidiëringsvoorwaarden voor de scholen in dezelfde bepalingen worden behandeld. Gesteld kan ook worden dat de bepalingen van artikel 24 reeds door het decreet betreffende gelijke onderwijskansen-I zowel als financierings- als subsidiëringsvoorwaarden werden beschouwd (artikel IX.14).

Enige aanvullende juridische opmerkingen inzake het mandaat van de directeur

Wat het officieel gesubsidieerd onderwijs betreft

De vraag ten aanzien van inrichtende machten om directeurs een voldoende ruim mandaat mee te geven om met de schoolraad constructieve afspraken te maken, grijpt strikt gezien niet in in de huidige beslissingsstructuren; de beslissingsmacht blijft emaneren vanuit de inrichtende macht, die slechts een mandaat omschrijft. Ten aanzien van het officieel gesubsidieerd onderwijs wordt dus *stricto sensu* niet geraakt aan de gemeentelijke dan wel provinciale organisatiestructuur. Zo men één en ander toch als een wijziging van deze structuur zou percipiëren, dan dient te worden verwezen naar het advies nr. 33.553 van 4 juni 2002 *over een voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs XIV*, waarin de Raad van State heeft aangegeven dat de organisatie van het gemeentelijk onderwijs meer raakvlakken vertoont met de bevoegdheid van de gemeenschap inzake onderwijs dan met de aangelegenheid "ondergeschikte besturen". De daarin voorgestelde bevoegdheidsoverdracht door gemeenten en provincies aan scholengemeenschappen dient volgens de Raad dan ook geenszins door het gewest maar door de gemeenschap zelf te worden bepaald. Daarmee geeft de Raad van State een volle interpretatie aan de gemeenschapsbevoegdheid om het onderwijs te organiseren. Het gegeven dat provincies en gemeenten als onderwijsinrichtende macht kunnen optreden, zo luidt

het in het advies nr. 23.360 van 26 mei 1994 *over een voorstel van bijzonder decreet houdende inrichting van het bestuur van de Vlaamse autonome hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap*, sluit niet in dat het onderwijs behoort tot de uitsluitend gemeentelijke of provinciale belangen bedoeld in artikel 41 van de Grondwet, voor welke aangelegenheid krachtens artikel 162 van de Grondwet in een bepaalde vorm van samenwerking is voorzien. Het oogmerk dat met de oprichting van autonome hogescholen wordt nagestreefd, overstijgt de in dat artikel 162 bedoelde samenwerking.

In zijn advies nr. 30.615 van 4 december 2000 *over een voorontwerp van decreet "modifiant les décrets du 17 juillet 1987 sur l'Audiovisuel, du 24 juillet 1997 relatif au Conseil supérieur de l'audiovisuel et aux services privés de radiodiffusion sonore de la Communauté française, et du 22 décembre 1994 portant diverses mesures en matière d'audiovisuel et d'enseignement et l'annexe du décret du 27 octobre 1997 contenant les fonds budgétaire figurant au budget général des dépenses de la Communauté française"* geeft de Raad van State aan dat van de juridische vorm van de intercommunale vereniging kan worden afgeweken "si le législateur compétent impose aux communes de s'associer en vue d'accomplir des missions ou des tâches qui ne relèvent pas exclusivement de l'intérêt communal". Voor wat het officieel gesubsidieerd onderwijs betreft komt de bepaling van de rechtsvorm waarin zulk associatief verband moet worden opgericht volgens vermeld advies van de Raad van State toe aan de gemeenschap op grond van haar onderwijsbevoegdheid in samenlezing met artikel 9 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen. Deze laatste bepaling vereist de organisatie door de (gewone) decreetgever van de vorm waarin de gemeente als gedecentraliseerde instelling haar onderwijs moet beheren. De verplichting om het gemeentelijk onderwijs in de decretaal bepaalde vorm te organiseren doet geenszins afbreuk aan de vrijheid van onderwijs waarop de gemeenten zich volgens hetzelfde advies kunnen beroepen.

2. Wat de aansprakelijkheid betreft

Het feit dat de directeur uitdrukkelijk door de inrichtende macht belast wordt met aangelegenheden van dagelijks bestuur en de inrichtende macht met andere woorden kan binden, houdt geenszins in dat het aansprakelijkheidsrisico van de directeur daardoor wordt verzwaaard. Allereerst is het de inrichtende macht die op grond van artikel 1384 B.W. wordt aangesproken bij een fout gesteld door de directeur. Desgevallend kan de inrichtende macht

één en ander terugvorderen, maar daarbij moet dan wel rekening worden gehouden met het volgende : naar aanleiding van het Arbitragehofarrest van 9 februari 2000 (nr. 19/2000), waarin gesteld wordt dat inzake aansprakelijkheid geen onderscheid kan worden gemaakt tussen personeelsleden van het vrij en het officieel onderwijs, schreef het onderwijsdecreet-XIII-Mozaïek in beide rechtspositiedecreten de beginselen van artikel 18 van de arbeidsovereenkomstenwet in⁵. Een personeelslid dat bij uitvoering van zijn ambt de werkgever of derden schade berokkent, is enkel aansprakelijk voor zijn bedrog en zijn zware schuld. Voor lichte schuld is hij/zij enkel aansprakelijk als die bij hem eerder gewoonlijk dan toevallig voorkomt. De stelling dat de directeur in het officieel gesubsidieerd onderwijs ingevolge de zogenaamde "orgaantheorie" rechtstreeks kan worden aangesproken op grond van artikel 1382 B.W. (burgerrechtelijke aansprakelijkheid, ook voor de zogenaamde "lichte fout") werd daarmee teniet gedaan.

AFDELING 2

Wijzigingen aan het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

Artikel 62

In het secundair onderwijs moet een leerlingenraad worden samengesteld via verkiezingen. Voorliggend decreet bepaalt dat een lagere school op autonome wijze bepaalt hoe de leerlingenraad wordt samengesteld. De manier waarop dit gebeurt, moet wel neergeschreven worden in het schoolreglement. Vandaar dat dit aan het artikel 37, § 3, van het decreet basisonderwijs, dat een opsomming bevat van de bepalingen die minstens in het schoolreglement moeten worden vermeld, toegevoegd wordt.

⁵ Deze bepalingen maken aldus een onderwijseigen afwijking uit op de wet van 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen (vgl. art. 8 van deze wet, waarin gesteld wordt dat deze geen afbreuk doet aan de toepassing van decreten die de aansprakelijkheid op eigenstandige wijze regelen).

Artikel 63

Het eerbiedigen van de bevoegdheden van de schoolraad en de daarmee samenhangende procedures alsook (voor het gesubsidieerd onderwijs) de duidelijkheid omtrent de draagwijdte van het mandaat van de directeur worden opgenomen in de financierings- en subsidiëeringsvoorwaarden van het basisonderwijs. Voor de toelichting kan worden verwezen naar de argumentatie onder artikel 57, dat identieke bepalingen omvat voor het secundair onderwijs.

AFDELING 3

Wijzigingen aan het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs XIII-Mozaïek

Artikel 64

Artikel 34 van voorliggend decreet stelt iedere belanghebbende in de mogelijkheid een klacht in te dienen bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur indien de bevoegdheden van de schoolraad en de daarmee verbonden besluitvormingsprocedures niet worden gerespecteerd.

De bevoegdheden van de Commissie, vastgelegd in het onderwijsdecreet XIII-Mozaïek, worden daartoe verruimd.

HOOFDSTUK VI

Overgangsbepalingen

Artikel 65

Binnen de huidige regelgeving zouden de participatieraden tegen 1 juni 2004 opnieuw moeten worden samengesteld. De overgang naar het nieuw regelgevend kader voor de schoolraad wordt in het decreet voorzien op 1 januari 2005. In de tussenperiode worden de mandaten in de bestaande raden verlengd. Hersamenstellingen omwille van vroegtijdige beëindiging van mandaten, moeten worden geregeld volgens de bepalingen van het decreet van 23 oktober 1991 inzake medezeggenschap.

HOOFDSTUK VII

Opheffings- en inwerkingtredingsbepalingen

Artikelen 66 en 67

De bepalingen van deze titel hebben eerbiedigende werking. Dat betekent dat zij niet ingrijpen in de rechtsgeldigheid van beslissingen die op de datum van inwerkingtreding van de verschillende bepalingen gelden. We verwijzen bij wijze van voorbeeld naar het schoolreglement : indien dit ongewijzigd blijft, dient dit niet aan de schoolraad te worden voorgelegd. Wijzigende bepalingen of een hernieuwing van het schoolreglement dienen wel te worden besproken met de schoolraad.

TITEL III

expertisecentrum

Algemene lijnen

Directieleden, personeelsleden van een school, leerlingen en ouders van leerlingen in het leerplichtonderwijs en de vertegenwoordigers van de lokale gemeenschap op school hebben nood aan ondersteuning met het oog op hun participatie in de scholen. Om de implementatie van het decreet te begeleiden, wordt een expertisecentrum uitgebouwd, dat deze onderwijsactoren wegwijs maakt in het vormingsaanbod over participatie. De ondersteuning kan zich niet beperken tot de onderwerpen die in de besluitvormingsprocessen worden behandeld. Ook de procedures van de participatie – zoals de procedureregels, principes van discussie voeren, overleg en onderhandeling, het stimuleren van het kritisch reflectievermogen, de strategieën om de besluitvorming democratisch te sturen – moeten daarbij worden betrokken.

Daarnaast moet er ook ruimte zijn voor initiatieven die gericht zijn op het verhogen van de algemene betrokkenheid van ouders, leerkrachten en leerlingen bij het schoolgebeuren. De geboden ondersteuning beperkt zich niet tot de personeelsleden, leerlingen en ouders die bij de participatiestructuren betrokken zijn, maar heeft de ruimere personeels-, leerlingen- en ouderpopulatie als doelgroep.

Tot nog toe voorzag de overheid uitsluitend in een steunpunt voor leerlingenparticipatie. Dit decreet wil dit steunpunt decretaal verankeren door het

onder te brengen in een expertisecentrum dat zijn werkzaamheden uitbreidt naar de ondersteuning van personeels- en ouderparticipatie. Het is de bedoeling een expertisecentrum uit te bouwen, gericht op het bevorderen van de participatiecultuur in het leerplichtonderwijs ; het centrum kan echter ook worden ingeschakeld in een experimentele benadering van participatievormen in het deeltijds kunstonderwijs en het volwassenenonderwijs.

HOOFDSTUK I

Oprichting

Artikelen 68 en 69

1° Bij de concipiëring van huidig voorontwerp van decreet werd bijzondere aandacht besteed aan de juridische organisatie van het expertisecentrum, dat opgericht wordt als een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid.

2° In eerste instantie werd onderzocht op welke wijzen de Gemeenschap maatschappelijke ontwikkelingen – concreet : het ondersteunen van de participatiecultuur in scholen en het bereiken van zoveel mogelijk doelgroepen – kan sturen of aansturen (pt. 3).

In tweede instantie werd bekeken welke verschillende objectieven door deze sturings- en aansturingswijzen worden beoogd. Wanneer dient men te opteren voor welke organisatievorm ? Op grond van de doelstelling van huidig voorontwerp van decreet werd daarbij nagegaan welke sturings- en aansturingswijze de aangewezen is (pt. 4).

3° Schematisch kan het optreden van de Gemeenschap bij de bescherming van een rechtsgoed of de bevordering van een bepaalde ontwikkeling als volgt worden weergegeven.

3.1. Rechtstreekse sturing. De Gemeenschap kan rechtstreeks ingrijpen in de maatschappelijke ordening : de nagestreefde doelstellingen worden nagestreefd in de schoot van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

De rechtstreekse sturing kan desgevallend uitgeoefend worden door (gedeconcentreerde) buitendiensten van het ministerie. Deze buitendiensten kunnen rechtshandelingen verrichten die de Gemeenschap verbinden, doch de ambtenaren te

werkgesteld in deze diensten blijven direct onderworpen aan het hiërarchisch gezag van het ministerie.

3.2. Aansturing door een gedecentraliseerd orgaan. De Gemeenschap kan maatschappelijke ontwikkelingen aansturen door middel van een gedecentraliseerd – ook wel : "verzelfstandigd" – orgaan.

Deze mogelijkheid is verankerd in de bepalingen van artikel 9 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI) :

"In de aangelegenheden die tot hun bevoegdheden behoren, kunnen de Gemeenschappen en de Gewesten, gedecentraliseerde diensten, instellingen en ondernemingen oprichten of kapitaalsparticipaties nemen.

Het decreet kan aan de voornoemde organismen rechtspersoonlijkheid toekennen en hun toelaten kapitaalsparticipaties te nemen. Onverminderd artikel 87, § 4, regelt het hun oprichting, werking en toezicht".

Deze bepaling staat de Gemeenschappen toe "de uitoefening van bepaalde bevoegdheden op te dragen aan door hen opgerichte autonome instellingen die een van de Gemeenschap [...] onderscheiden rechtspersoonlijkheid en een eigen vermogen en financieel beheer hebben en die alleen aan het toezicht – en niet aan het hiërarchisch gezag – van de organen van de Gemeenschap [...] onderworpen zijn" ⁶.

Een bepaalde rechtsleer houdt voor dat de Gemeenschap niet enkel openbare diensten, doch ook privaatrechtelijke rechtspersonen kan oprichten. Een aantal auteurs stelt dat deze mogelijkheid voortvloeit uit de bepalingen van artikel 9 BWHI zelf. Anderen menen dat artikel 9 BWHI slechts de creatie van openbare diensten betreft ; doch de decreetgever zou zich op het privaatrecht kunnen beroepen om, naast de mogelijkheden geboden door artikel 9, privaatrechtelijke gedecentraliseerde diensten in het leven te roepen.

Bij de libellering van het ontwerp werd evenwel uitgegaan van de stelling dat het oprichten van private rechtspersonen door de Gemeenschap op gespannen voet staat met de Grondwet. De Gemeenschap kan aan een door haar opgerichte rechtspersoon immers – uiteraard – slechts die bevoegdheden opdragen die zij zelf reeds bezit. Als grondwet-

telijk verankerde publiekrechtelijke rechtspersoon dient de Gemeenschap zich bij het voeren van haar beleid te richten op het algemeen belang ; de Gemeenschap kan geen private doeleinden nastreven. Elke gedecentraliseerde dienst, opgericht door de Gemeenschap, zal aldus evenzeer gebonden zijn door deze finaliteit van algemeen belang. Indien de Gemeenschap een gedecentraliseerde dienst zou oprichten die een private rechtspersoon is, met eigen objectieven die te onderscheiden zijn van het algemeen belang, zou zij zichzelf op een ongrondwettelijke manier denatureren⁷.

Het is voor de stellers van het ontwerpdecreet aldus duidelijk dat elke gedecentraliseerde dienst, uitgaande van de Gemeenschap, een openbare dienst is, gebonden door de algemene beginselen van het administratief recht, inzonderheid de beginselen van behoorlijk bestuur.

Het feit dat een gedecentraliseerde dienst noodzakelijk een openbare dienst is, zegt niets over de wijze waarop aan deze dienst vorm moet worden gegeven.

De decreetgever kan :

1° gedecentraliseerde diensten oprichten onder een "publiekrechtelijke vorm", wat eigenlijk wil zeggen dat de Gemeenschap zich niet inspireert op bestaande organisatievormen doch eigenstandig de doelstellingen, de samenstelling van de bestuursorganen, de bevoegdheden, de werking etc. van de opgerichte instelling regelt. Het moet daarbij worden gesteld dat deze publiekrechtelijke vormgeving er niet aan in de weg staat dat private rechtspersonen in de openbare dienst worden opgenomen, mits zij de openbare werking van de dienst respecteren. Het voorbeeld kan gegeven worden van de Vlaamse Autonome Hogeschool, die een openbare dienst is, doch tot stand kan komen door een beslissing van een vrije hogeschool die zich aan het statuut van de autonome hogeschool wenst te conformeren ;

⁷ Voor de stellers van het ontwerp ligt hier het onderscheid met het beroep, door de Gemeenschap, op het gemeen contractenrecht. Indien een Gemeenschap een overeenkomst sluit, creëert zij daarbij geen nieuw belang dat te onderscheiden is van het algemeen belang. (Uiteraard dient zij erop toe te zien dat de overeenkomst niet strijdig is met dit algemeen belang). Het gemeen contractenrecht kan aldus ook van toepassing worden geacht op de Gemeenschap. Dit ligt anders voor het vennootschaps- en verenigingsrecht, waar wél sprake is van rechtspersonen met een eigen, specifiek belang, in het eerste geval dan nog van hoofdzakelijk pecuniaire aard.

⁶ R.v.St., Afd. Wg., Gedr. St. VI. Parl. 1990-91, 488/2.

- 2° gedecentraliseerde diensten oprichten onder een "privaatrechtelijke vorm", wat betekent dat de Gemeenschap zich bij de organisatie van de gedecentraliseerde dienst inspireert op de vormen bestaande binnen het verenigings- of vennootschapsrecht. De privaatrechtelijke vormgeving ontslaat de gedecentraliseerde dienst evenwel niet van de plicht om de algemene beginselen van het administratief recht na te leven ;
- 3° een bestaand privaatrechtelijk orgaan voor een bepaald deel van de werking daarvan als openbare dienst "aanwijzen". De machtiging, in artikel 9 BWHI, om rechtspersonen op te richten, sluit vanzelfsprekend ook deze minder verre gaande bevoegdheid in : *qui peut le plus, peut le moins*. Het voorbeeld kan gegeven worden van de vrije scholen, die voor wat betreft het afleveren van studiebewijzen bij decreet belast worden met een openbare dienst. Binnen dat aspect van hun werking zijn zij onderworpen aan het administratief recht. Gesproken wordt in dit verband van "functionele openbare diensten".

3.3. Aansturing door middel van subsidiëring van private rechtspersonen. De Gemeenschap kan in bepaalde gevallen oordelen dat een private doelstelling, onderscheiden van het algemeen belang, op den duur toch effecten sorteert die het algemeen belang ten goede komen.

Om die reden kan zij een private rechtspersoon subsidiëren om de nagestreefde doelstelling effectief te kunnen bereiken.

Op dergelijke private rechtspersonen wordt uiteraard geen administratief toezicht geplaatst, doch de Gemeenschap kan bvb. als voorwaarde stellen dat een vertegenwoordiging van de Gemeenschap opgenomen wordt in de vereniging of vennootschap, waardoor een *de facto* controle voor een stuk mogelijk wordt.

4. Bij de keuze voor één van de in punt 3 bedoelde sturings- en aansturingswijzen, dienen volgende elementen voor ogen worden gehouden.

4.1. Sturing of aansturing ?

De Gemeenschap kiest voor aansturing in plaats van rechtstreekse sturing om volgende redenen :

- **streven naar een goede wisselwerking tussen organisatie en onderwijsveld.** Het expertisecentrum heeft een belangrijke rol te vervullen in het bereiken van doelgroepen die thans weinig of niet aan het schoolbeleid participeren. Het

expertisecentrum dient aldus sterk in te spelen op fluctuerende maatschappelijke ontwikkelingen. Dat betekent dat het expertisecentrum afgestemd moet zijn op het onderwijsveld en de veranderingen hierin. Dat betekent dat zeker dat de Raad van Bestuur van het expertisecentrum samengesteld dient te zijn uit actoren die dagdagelijks met het participatiebeleid in scholen te maken hebben. Het betekent ook dat de organisatie van het expertisecentrum aanpasbaar en flexibel moet zijn, om zich intern te kunnen aanpassen aan en/of te anticiperen op de externe snelle en complexe veranderingen inzake het inburgeringsbeleid. Aanpasbaarheid en flexibiliteit verhouden zich slecht met hiërarchische centrale sturing. Deze doelstellingen dwingen tot een eigenstandige organisatie, die zelfstandig kan optreden. Dit bevordert ten slotte de in deze zeer noodzakelijke klantgerichtheid.

- expertise doelgericht inzetten. Het beroep op een autonoom opererende rechtspersoon is mede ingegeven door het feit dat de ingezette personeelsleden een specifieke en onafhankelijke technische expertise en know-how (i.e. te onderscheiden van deze aanwezig binnen het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap) dienen te bezitten, gericht op de noden van het inburgeringsbeleid.

Dergelijke specificiteit van het personeel en werking moet noodzakelijk leiden tot een grote mate van **functionele autonomie**, waarbij centrale (preventieve) sturing vervangen wordt door controle achteraf en op afstand.

4.2. Openbare instelling of gesubsidieerde vereniging ?

Bij de opmaak van het ontwerpdecreet werd tot de creatie van openbare instellingen (en niet tot de subsidiëring van private rechtspersonen of de aanwijzing van een functionele openbare dienst) besloten, op grond van volgende motieven :

- de objectieve taak van het expertisecentrum. Het expertisecentrum "accrediteert" vormingsinitiatieven die in aanmerking komen voor subsidiëring. Het verlenen van dergelijk keurmerk kan uiteraard enkel worden opgedragen aan een overheid ;
- de belangrijke rol van het participatiebeleid in het beleid van de Vlaamse Gemeenschap. Het participatiebeleid speelt – het hoeft geen betoog – een kernrol in het onderwijsbeleid van de Ge-

meenschap. De verschillende initiatieven ter zake getuigen daarvan. De uitvoering van dit beleid kan dan wel aan een zelfstandige rechtspersoon worden opgedragen, maar toch noopt de quintessentiële rol van het participatiebeleid tot een toezicht en tot bijsturingsmogelijkheden op de beleidsuitvoering die juridisch gezien niet toegepast kunnen worden op private rechtspersonen ;

- de wenselijkheid van de toepassing van de beginselen van behoorlijk bestuur. De overheid gebruik maakt van figuren van het privaatrecht, mag nimmer afbreuk doen aan de rechten van derden⁸. Derden moeten dezelfde waarborgen genieten als wanneer voor een publiekrechtelijk regime zou zijn gekozen. Dit vloeit voort uit het beginsel van de benuttingsgelijkheid : de Gemeenschap kan onder dit principe niet onderuit komen door een beroep op het privaatrecht. Het is in deze van zeer groot belang dat het expertisecentrum (op controleerbare wijze) alle publiekrechtelijke garanties biedt aan de vormingsverstrekken en andere instanties die op het expertisecentrum een beroep doen : gelijkheidsbeginsel, motiveringsplicht, zorgvuldigheid, etc. Om die reden dient te worden geopteerd voor de creatie van een openbare dienst.

4.3. Publiek- of privaatrechtelijk vormgegeven openbare instelling ?

Er werd, mede gelet op het advies van de Raad van State bij het voorontwerp, gekozen voor een publiekrechtelijke vormgeving van het expertisecentrum, om volgende redenen :

- een eigenstandige vormgeving laat toe de gewenste actoren op de best aangepaste wijze bij de werking van het expertisecentrum te betrekken ;
- de Raad van State, Afdeling Wetgeving, heeft het beroep op de vzw-structuur ook in andere adviezen onwenselijk geacht. De Raad stelt dat op openbare diensten, vormgegeven als vzw, overeenkomstig artikel 9 BWHI een administratief toezicht dient te worden uitgeoefend (Gedr. St. VI. Parl. 1997-98, nr. 988/2, 8-11 en Gedr. St., VI. Parl. 2000-01, 463/1, 133). De invoering van dergelijk toezicht denatureert evenwel de vzw-structuur, waar de bepaling van deze structuur evenwel een federale aangelegenheid

is⁹. De stellers achten het beroep op de verenigingsvorm aldus in beginsel mogelijk, doch betwistbaar en rechtsonzeker. In plaats van de creatie van hybride vormen lijkt het aangewezen om zeer duidelijk, in het decreet zelf, aan te geven welke organisatiestructuur beoogd wordt ;

- het gegeven dat er geen bestaande organisatie voorhanden is die alle voorziene taken van het expertisecentrum opneemt, verhindert het beroep op een "functionele openbare dienst" en noopt tot een reële oprichting van een openbare dienst.

Het expertisecentrum is strikt theoretisch te beschouwen als vormen van "externe verzelfstandiging", doch om volgende redenen werd ervoor geopteerd om het expertisecentrum niet onder de bepalingen inzake extern verzelfstandigde agentenschappen van het Kaderdecreet Bestuurlijk Beleid te brengen :

- De optie om het expertisecentrum te laten besturen door een Raad van Bestuur, samengesteld uit welomschreven actoren, staat daarenboven op gespannen voet met het voorschrift, in het Kaderdecreet, dat de leden van de Raad van Bestuur periodiek door de regering dienen te worden aangeduid.
- De ruime privaatrechtelijke handelingsbekwaamheid (deelname in andere rechtspersonen) toebedeeld aan extern verzelfstandigde agentenschappen is niet gewenst ten aanzien van het expertisecentrum, dat uit zeer verschillende actoren bestaat, wat betekent dat het expertisecentrum een transparant en eenduidig werkingskader voor deze actoren moeten bieden ; dit kader mag zich niet vertakken in allerlei "neven-rechtspersonen".
- De specifieke werking van het expertisecentrum ("accreditering" en ontwikkeling van participatiegerichte initiatieven) verhindert ten slotte dat een nauwkeurig voorgeschreven management-by-objectives kan worden doorgevoerd. De bepalingen van het Kaderdecreet inzake de inhoud en reikwijdte van de met de extern verzelfstandigde diensten afgesloten beheersovereenkomsten, zijn aldus in de feiten niet toepas-

⁸ W. VAN GERVEN, *De overheid in het verbintenissenrecht. Hoe blauw is het bloed van de prins?*, Antwerpen, Kluwer 1984, 57-58.

⁹ S. BAETEN houdt alleszins voor dat de Gemeenschappen niet kunnen afwijken van de bepalingen van het vennootschapsrecht t.a.v. de door hen in het leven geroepen openbare diensten, daar dergelijke bevoegdheidstoewijzing uit geen enkele bepaling van de BWHI blijkt (*De overheid als ondernemer, Die Keure, 2003, 741*).

baar. Dit betekent uiteraard niet dat een zekere vorm van finaliteitsaansturing uitgesloten is ; deze aansturing zal gebeuren via periodiek uit te werken richtlijnen, uitgaande van de Gemeenschap.

Ten slotte dient te worden gesteld dat aan het expertisecentrum rechtspersoonlijkheid wordt toebedeeld. Dit moet de Huizen mogelijk maken de nodige overeenkomsten af te sluiten om het eigen beleid uit te werken. Het expertisecentrum wordt niet gemachtigd om deel te nemen in andere rechtspersonen.

Artikel 70

De inhoudelijke werking en de administratieve ondersteuning zal uitgevoerd worden door ten minste één coördinator, twee educatieve en twee administratieve medewerkers.

De regering voorziet in de financiering/subsidiëring van deze personeelsleden. Het kan zowel gaan om ambtenaren, personeelsleden aangesteld via een arbeidsovereenkomst als om gedetacheerde leerkrachten (die binnen het expertisecentrum uiteraard ook op grond van een arbeidsovereenkomst fungeren).

De experimentele opstartfase van het centrum legitimeert een beroep op de Arbeidsovereenkomstenwet (i.p.v. het werken met statutaire aanstellingen).

HOOFDSTUK II

Opdracht

Artikel 71

Het expertisecentrum coördineert een rationeel vormingsaanbod voor leerlingen, leerkrachten en ouders, gericht op de implementatie van de doelstellingen van dit decreet. De Vlaamse regering ontwikkelt een kwaliteitshandvest dat door de participanten aan het expertisecentrum wordt onderschreven en waaraan de ontwikkelde vorming worden getoetst. Het centrum kan in samenwerking met vormingsorganisaties instrumenten en materialen ontwikkelen om het door hen gecoördineerde vormingsaanbod te ondersteunen. Ten slotte kan het centrum worden ingezet in experimenten

die vormen van participatie in het deeltijds kunstonderwijs en het volwassenenonderwijs moeten uittesten.

HOOFDSTUK III

Financiering

Artikel 72

De regering stelt het expertisecentrum jaarlijks een bedrag ter beschikking, na voorafname van de personeelskosten. De personeelsleden van het expertisecentrum worden rechtstreeks uitbetaald.

HOOFDSTUK IV

Toezicht en evaluatie

Artikel 73

§ 1. Het administratief toezicht op het expertisecentrum wordt geregeld binnen een besluit van de regering ("richtlijn"), na overleg met het centrum. De decreetgever laat zowel vormen van algemeen (schorsing en vernietiging) als van bijzonder toezicht toe (machtiging, goedkeuring, etc.).

§ 2. Via een wetenschappelijk onderbouwd en objectief registratiesysteem zullen driejaarlijks de effecten worden gemeten van de activiteiten van het expertisecentrum. Gedurende het eerste werkjaar van het expertisecentrum zal daartoe een nulmeting worden uitgevoerd.

Op basis van de activiteiten waarover gerapporteerd moet worden, de externe evaluatie en de actuele noodzaak om participatie in scholen via nascholing te ondersteunen, beslist de regering driejaarlijks over de bestending van het centrum.

HOOFDSTUK V

Inwerkingtredingsbepaling

Artikel 74

Deze bepaling behoeft geen commentaar.

TITEL IV

De Vlaamse Onderwijsraad

Algemene lijnen en retroacta

De Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) werd bij decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs-II opgericht in uitvoering van het politiek akkoord van 8 november 1988 m.b.t. de Algemene Raad voor het Gemeenschapsonderwijs.

De beleidsnota onderwijs en vorming 2000-2004 en de beleidsbrief 2001-2002 vermelden dat de regering voorstellen zal formuleren om de Vlaamse Onderwijsraad als strategische adviesraad voor onderwijs te organiseren, de decretaal bepaalde opdracht te hertekenen in functie van de maatschappelijke evolutie en de samenstelling hieraan aan te passen.

Naar aanleiding van de bespreking van de beleidsnota in het Parlement werd een motie ingediend, waarvan de tekst in plenaire vergadering werd aangenomen. De motie vraagt de samenstelling van de VLOR te vernieuwen zonder het aantal leden uit te breiden; enerzijds door vertegenwoordigers van de betrokken onderwijsactoren rechtstreeks te kiezen, anderzijds door te voorzien in de aanwezigheid van vertegenwoordigers van het Gemeenschapsonderwijs, van de representatieve verenigingen van de inrichtende machten en van de representatieve groeperingen van personeelsverenigingen van het gemeenschapsonderwijs en van het gesubsidieerd onderwijs, aangesloten bij een in de SERV vertegenwoordigde vakorganisatie.

De principes van de herstructurering van het advies- en overlegstelsel voor heel de Vlaamse Gemeenschap werden verankerd in het decreet tot regeling van strategische adviesraden dat op 9 juli 2003 in plenaire zitting in het Vlaams Parlement werd aangenomen. Met dit decreet wordt, een nieuw, transparant en uniform kader gerealiseerd, dat verder sectoraal moet worden uitgewerkt. Het is niet de bedoeling van het decreet tot regeling van strategische adviesraden om volledige uniformiteit op te leggen voor het Vlaamse adviesstelsel. Er moet immers rekening worden gehouden met de specificiteit van de beleidssector in kwestie. Behoudens de afwijkende bepalingen die in dit oprichtingsdecreet worden voorzien, blijven de principiële uitgangspunten van de strategische adviesverlening gelden.

In haar nota "Toekomst van de Vlaamse Onderwijsraad" heeft de VLOR zelf – in functie van de

maatschappelijke evolutie – een aantal krijtlijnen voor de hertekening van haar opdracht geformuleerd. De nadruk ligt daarbij op de maatschappelijke en onderwijskundige reflectie op de voorstellen van de overheid. De Vlaamse Onderwijsraad moet een forum blijven, waar de partners die bij het onderwijs betrokken zijn, ontwerpen van decretale beslissingen en teksten met beleidsmatige inslag bespreken en toetsen aan onderwijskundige, pedagogische en maatschappelijke criteria en de effecten van de beleidsopties op kinderen nagaan. Discussies over arbeidsvoorwaarden en effecten van beleidsopties op personeelsvlak horen thuis in het Vlaams Onderhandelingscomité (VOC).

HOOFDSTUK I

Strategische adviesraad

Artikel 75

Het decreet tot regeling van strategische adviesraden vormt het uitgangspunt om de opdracht van de VLOR af te lijnen. Het voorliggend decreet bevestigt de regeling die in het decreet strategische adviesraden is uitgetekend voor alle Vlaamse strategische adviesraden. Voor iedere uitzondering of afwijking wordt gemotiveerd waarom de afwijking van het kaderdecreet noodzakelijk is.

In het advies van de Raad van State bij huidig ontwerp stelt de Raad dat het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van de strategische adviesraden geldt als een suppletoire regeling: de bepalingen ervan zullen toepassing vinden op de nog op te richten strategische adviesraden in zoverre in de oprichtingsdecreten geen afwijkende regeling is opgenomen. Dit betekent dat niet uitdrukkelijk dient te worden aangegeven welke regelen uit het kaderdecreet al dan niet van toepassing zijn. Vanuit "didactisch oogpunt" is het evenwel aangewezen dat uitdrukkelijk wordt aangegeven welke bepalingen naast huidig ontwerpdecreet worden gelegd.

Voor de opdrachtschrijving van de VLOR, de samenstelling ervan, de duurtijd van de mandaten en de onverenigbaarheden, de aanduiding van de voorzitter en zijn bevoegdheid vervangt het oprichtingsdecreet de bepalingen uit het decreet tot regeling van de strategische adviesraden. In de mate dat deze bepalingen van het oprichtingsdecreet afwijken van het kader zoals gecreëerd door het decreet tot regeling van de strategische adviesraden, licht de memorie van toelichting dit toe.

De artikelen 7, 9 tot en met 15, 16, 17 tot en met 19 uit het decreet tot regeling van de strategische adviesraden gelden onverkort voor de Vlaamse Onderwijsraad :

Artikel 7

Ten hoogste twee derde van de leden van een strategische adviesraad is van hetzelfde geslacht. Telkens in een strategische adviesraad één of meer mandaten ten gevolge van een voordrachtsprocedure te begeven zijn, dient per mandaat, door elke voordragende instantie, de kandidatuur van minstens één man en één vrouw te worden voorgedragen. Het moet worden vermeld dat de organisaties die de leden zullen aanduiden in de VLOR autonoom kunnen beslissen wie zij afvaardigen namens hun geleding. Een systeem van dubbele voordrachten kan er toe leiden dan dat het secretariaat van de VLOR – in samenspraak met deze organisaties het evenredigheidsbeginsel vlot kan garanderen voor de totaliteit van de samenstelling van de VLOR.

Artikel 9

Leden van strategische adviesraden worden door de Vlaamse regering ontslagen, op eigen verzoek of om ernstige redenen.

Artikel 10

De Vlaamse regering stelt de presentiegelden en de vergoedingen van de leden van de strategische adviesraden vast.

Artikel 11

Een strategische adviesraad regelt zijn interne werking en kan ter voorbereiding van adviezen werkommissies instellen

Artikel 12

Een strategische adviesraad beschikt over een eigen secretariaat dat onder het gezag van de strategische adviesraad wordt geleid door een secretaris. Het secretariaat staat in voor de administratieve, logistieke en inhoudelijke ondersteuning van de strategische adviesraad. De regeling van de rechtspositie van het personeel van het secretariaat wordt vastgesteld door de Vlaamse regering.

Artikel 13

Een strategische adviesraad beschikt over een jaarlijkse dotatie.

Artikel 14

De strategische adviesraad stelt jaarlijks een begroting en een rekening op, en voert een boekhouding, volgens de wijze zoals door de Vlaamse regering bepaald. Het Rekenhof is gemachtigd om de rekening van de strategische adviesraad te controleren.

Artikel 15

De Vlaamse regering stelt de strategische adviesraad uit eigen beweging of op zijn verzoek alle informatie ter beschikking die noodzakelijk is voor de adviesopdracht. Een strategische adviesraad kan de personeelsleden van de departementen en agentschappen van de Vlaamse overheid verzoeken om de nodige technische toelichting te verschaffen.

Artikel 16

§ 1. Een strategische adviesraad beraadslaagt collegiaal over de uit te brengen adviezen, volgens de procedure van consensus. Als geen consensus kan worden bereikt, wordt gestemd en wordt de stemverhouding in het advies vermeld. Er kan een minderheidsnota aan het advies worden toegevoegd.

§ 2 bepaalt de termijn waarbinnen het advies moet worden verstrekt. Deze paragraaf is integraal overgenomen in artikel 80 van het voorliggend ontwerp.

Artikel 17

Strategische adviesraden kunnen onderling samenwerken en gezamenlijk advies uitbrengen

Artikel 18

Een strategische adviesraad stelt zijn werkprogramma vast, in overleg met de Vlaamse regering.

Artikel 19

Een strategische adviesraad brengt elk jaar verslag uit van zijn werkzaamheden. Dit jaarverslag wordt voor 15 mei van het volgend jaar gezonden aan de Vlaamse regering en aan het Vlaams Parlement.

HOOFDSTUK II

Organen

Artikel 76

De Vlaamse Onderwijsraad bestaat in de eerste plaats uit een algemene raad, die de belangen van deelsectoren binnen een beleidsdomein overstijgen, een gestelde problematiek op macro-niveau bekijken en vanuit zijn integrerend vermogen de verschillende invalshoeken kan bundelen tot één alomvattend beleidsadvies. Advisering vereist immers een brede benadering, weliswaar vanuit verschillende invalshoeken, maar met voldoende raakvlakken tussen de verschillende deelaspecten van het beleidsterrein. Om die reden wordt gesteld dat een toewijzing, in het huishoudelijk reglement, van adviesbevoegdheid aan de deelraden, niet tot gevolg kan hebben dat deze adviezen niet door de algemene raad dienen te worden bekrachtigd.

De VLOR kent vier deelraden : de raad basisonderwijs, de raad secundair onderwijs, de raad hoger onderwijs en de raad levenslang en levensbreed leren. De soms wel rigide structuur van afdelingen wordt daarbij afgeschaft ; het gaat om de afdeling buitengewoon onderwijs, de afdeling ASO, de afdeling TSO-BSO, de afdeling KSO, de afdeling BUSO, de afdeling DKO. Het verstrekken van adviezen vereist evenwel vaak gespecialiseerde voorbereiding voor bv. het buitengewoon onderwijs, één van de onderwijsvormen van het secundair onderwijs, centra voor leerlingenbegeleiding, ... De deelraden kunnen daarom experts uitnodigen die thuis zijn inzake een bepaalde behandelde materie. Binnen de deelraden kan de VLOR eveneens voorzien in een intern systeem van *ad hoc* werkcommissies (zie ook artikel 95). Op deze wijze wordt ervoor gezorgd dat specifieke deskundigheid, waarin nu via de afdelingen wordt voorzien, aan bod kan komen. Werkcommissies laten echter toe dat ook voor die deelgebieden waarvoor vandaag geen afdeling bestaat, expertise kan worden uitgewisseld.

Het bestuur van de VLOR wordt waargenomen door een vast bureau.

De huidige benaming van de leidend ambtenaar in de VLOR wordt vervangen door de benaming "algemeen secretaris" conform het decreet tot regeling van de strategische adviesraden. De algemeen secretaris geeft leiding aan het permanent secretariaat van de VLOR en is belast met het dagelijks bestuur van de VLOR. Het "dagelijks bestuur" moet worden verstaan in de gebruikelijke zin van het woord (zie o.m. Cass., 17 september 1968) en betreft zowel de interne bevoegdheidsverdeling als de vertegenwoordigingsbevoegdheid. De algemeen secretaris kan aldus in rechte treden omtrent aan gelegenheden die het dagelijks bestuur van de VLOR betreffen.

HOOFDSTUK III

Opdracht

AFDELING 1

Algemene bepaling

Artikel 77

(eerste lid) De opdracht van de VLOR bestaat uit "adviesverlening" en "overleg". Het is belangrijk om deze elementen duidelijk van elkaar te onderscheiden.

Adviesverlening is de formulering van een onderbouwde raadgeving of van een beredeneerd standpunt over een beleidsaangelegenheid, op basis van een onderlinge beraadslaging.

De essentie van overleg is het uitwisselen van informatie en het reflecteren en het wisselen van gedachten over een bepaalde beleidsproblematiek. De overlegtaak die in de opdrachtsomschrijving van de VLOR vervat ligt, faciliteert het adviserend vermogen en stroomlijnt het uitvoeren van nieuwe beleidslijnen. Het betreft een overleg tussen de gedingen onderling en niet een overleg tussen overheid – stakeholders. Het overleg onderscheidt zich daardoor duidelijk van de syndicale overlegprocedure.

(tweede lid) De criteria die het uitgangspunt vormen bij de adviesverstrekking door de VLOR wor-

den in dit decreet in algemene bewoordingen omschreven.

De uitdrukkelijke vermelding van het criterium "effecten op leerlingen, cursisten en studenten" is ingegeven door een beleid dat door de VLOR zelf reeds werd doorgevoerd en verantwoord werd in de nota "Toekomst van de Vlaamse Onderwijsraad". Deze toetsing vervangt geenszins de kindefectenrapportering waartoe de overheid zelf gehouden is volgens het decreet van 15 juli 1997. De kinderrechtentoetsing in de VLOR biedt voor de geledingen de mogelijkheid om voorstellen tot beleidsaanpassingen vanuit het belang van het kind te argumenteren.

AFDELING 2

Decretale opdracht

ONDERAFDELING 1

Adviezen

Artikelen 78 en 79

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de verplichte advisering en de adviesrol die de VLOR op eigen initiatief of op vraag van het Vlaams Parlement kan opnemen :

1° Alle voorontwerpen van decreet inzake onderwijs moeten voor advies aan de VLOR worden voorgelegd. Uitzondering wordt gemaakt voor begrotingsdecreten en decreten houdende bekrachtiging van eindtermen, decretale specifieke eindtermen, ontwikkelingsdoelen en beroepsprofielen van leraren, daar de VLOR reeds bij de concipiëring van deze einddoelen werd betrokken. Het grondwettelijke legaliteitsbeginsel in onderwijszaken (art. 24, § 5, G.W.) waarborgt dat in de onderwijsregelgeving alle essentiële maatschappelijke keuzes bij decreet worden bepaald.

De VLOR brengt tevens verplicht advies uit over beleidsbrieven en beleidsnota's die bij het Vlaams Parlement worden ingediend.

2° De VLOR kan op eigen initiatief advies uitbrengen over de hoofdlijnen van het onderwijsbeleid, bijdragen tot het vormen van een beleidsvisie, maatschappelijke ontwikkelingen vol-

gen en interpreteren. De mogelijkheid van het Vlaams Parlement om adviesorganen te raadplegen (cfr. decreet van 18 mei 1999 houdende wijziging van sommige decreten betreffende de raadpleging van adviesorganen door het Vlaams Parlement) wordt behouden.

Advisering mag niet in enge zin worden begrepen als louter reactieve adviesverlening. De opdracht van adviesraden moet ruimer zijn. Beleidsgerichte advisering moet ook kunnen plaatsvinden in een fase waarin het beleid nog in de ontwikkelingsfase verkeert. Een adviesraad moet ook kunnen functioneren als een klankbord, waaraan de beleidsverantwoordelijke de principes van nog concreet uit te werken beleidsvoorstellen voorlegt.

De Vlaamse denktank voor levenslang leren alsook het raadgevend comité zullen in het kader van de werkzaamheden van de interface, de adviesverstrekking van de diverse betrokken strategische adviesraden, waaronder de VLOR – zoals zij decretaal is verankerd – voluit laten spelen.

Adviesverlening en overleg doen geen afbreuk aan de eindverantwoordelijkheid van de politieke overheid. De adviezen van de VLOR zijn echter, hoewel niet bindend, belangrijke onderdelen van de besluitvormingsprocedure. Wanneer de overheid zich niet aansluit bij het advies, neemt zij een niet voor de hand liggende beslissing ; in de formele motivering moet daarom worden vermeld om welke redenen het advies niet wordt gevolgd. De motivering mag niet beperkt blijven tot een louter tegenspreken van het advies, maar moet duidelijk maken waarom de overheid meent de argumenten waarop het advies steunt niet te kunnen volgen (R.v.St., nr. 72.056, 26 februari 1998). De Vlaamse regering communiceert deze motieven naar de VLOR ; zij geeft ook aan in welke mate met het advies rekening werd gehouden.

De strategische adviesraad van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming en meer specifiek de Raad Levenslang en Levensbreed Leren zullen hun adviesbevoegdheid uitoefenen onder meer vanuit de bekommernis de afstemming tussen onderwijs en andere opleidingsaanbieders te bewaken. De organisatie van de interface en daarbijhorende organen doen geen afbreuk aan en treden niet in de plaats van de reguliere werking van de VLOR.

Artikel 80

Dit artikel regelt de in acht te nemen termijnen van advies.

Artikel 81

Naar analogie met artikel 38 waar de verhouding en bevoegdheidsafbakening tussen enerzijds de schoolraad en anderzijds het lokale comité op het lokale niveau decretaal worden omschreven, worden in dit artikel de verhoudingen (i.e. chronologie en bevoegdheidsafbakening) vastgelegd op het centrale beleidsniveau tussen enerzijds de VLOR en anderzijds de syndicale onderhandelingsstructuren.

ONDERAFDELING 2

Overleg

Artikel 82

In het decreet tot regeling van strategische adviesraden opteert men er voor geen mengvormen tussen advies en overleg binnen één orgaan te creëren, omdat dit vanuit functioneel oogpunt twee verschillende zaken zijn. Overleg wordt in de memorie van toelichting bij dit decreet echter gedefinieerd als "een handeling waarbij de beleidsverantwoordelijken en/of de administratie met de relevante betrokken maatschappelijke actoren van gedachten wisselen over het beleid, waarbij deze laatsten een bepaalde beleidsproblematiek of concrete beleidsmaatregel aftoetsen aan hun doelstellingen en belangen en vanuit dat oogpunt hun standpunt meedelen. Op basis hiervan kunnen dan afspraken gemaakt worden tussen de overheid en de betrokkenen, die zowel de beleidsdoelstellingen bevorderen als met de uitgebrachte standpunten en uitgesproken belangen rekening houden". De overlegfunctie die aan de VLOR decretaal wordt toebedeeld heeft evenwel een andere finaliteit dan het overleg waarover sprake in het decreet strategische adviesraden (*supra*). De VLOR functioneert als overlegorgaan tussen de verschillende geledingen in het onderwijs met het oog op het formuleren van een advies, het afstemmen van de aanpak van vernieuwingen, en de implementatie van nieuwe beleidslijnen. Het betreft hier dus geenszins het overleg tussen de overheid en de betrokken maatschappelijke actoren.

Voorafgaand aan het verstrekken van een advies kan de VLOR een overleg organiseren of een studieopdracht laten uitvoeren.

AFDELING 3

Conventionele opdracht

Artikel 83

De regering en de VLOR kunnen een beleidsovereenkomst afsluiten. Deze beleidsovereenkomst schept een kader om bijkomende opdrachten op te nemen.

Concreet kan de VLOR bvb. taken opnemen om de implementatie van nieuwe decreten te realiseren. Ter illustratie moet zeker de rol van de VLOR vermeld worden bij de permanente consultatie van alle betrokken onderwijsactoren bij de uitvoering van het decreet gelijke onderwijskansen. Deze taak onderscheidt zich van een overleg over de implementeerbaarheid van nieuwe beleidslijnen (zie toelichting bij artikel 82) en houdt reële onderwijsondersteunende opdrachten in. De regering zal dergelijke bijkomende opdrachten vragen wanneer de implementatie van één en ander de noodzaak van een voortdurende communicatie tussen geledingen van de VLOR inhoudt.

HOOFDSTUK IV

Samenstelling

AFDELING 1

Raden

ONDERAFDELING 1

Geledingen

Artikelen 84 en 85

Deze artikelen geven aan welke geledingen in de raden zetelen.

Voor de algemene raad zijn dit de instellingshoofden, de inrichtende machten, de directies, het per-

soneel, de ouders, de leerlingen van het secundair onderwijs, de studenten, de socio-culturele en -economische milieus en de centra voor leerlingenbegeleiding. Voor de deelraad basisonderwijs gaat dit over de inrichtende machten, de directies, het personeel, de ouders, de socio-culturele of -economische milieus en de centra voor leerlingenbegeleiding. Voor de deelraad secundair onderwijs zijn dezelfde geledingen als in de deelraad basisonderwijs én de leerlingen vertegenwoordigd. Voor de deelraad hoger onderwijs en de deelraad levenslang en levensbreed leren moeten worden dezelfde geledingen die in de deelraad basisonderwijs zetelen (met uitzondering van de CLB en de ouders) uitgebreid met een representatie van respectievelijk de studenten en cursisten.

Artikel 86

De regering bepaalt de nadere numerieke samenstelling van de raden en de modaliteiten inzake de samenstelling ; een uitvoeringsbesluit zal aangeven hoeveel vertegenwoordigers elke geleding telt. Zij heeft daarbij een grotendeels gebonden bevoegdheid want zij moet daarbij rekening houden met :

- 1° de vertegenwoordiging van de geledingen vermeld in de artikelen 83 en 84 ;
- 2° de afvaardiging via de in artikel 87 bedoelde instanties ;
- 3° de coöptatie van ervaringsdeskundigen en de rechtstreekse verkiezingen van de directeurs.

ONDERAFDELING 2

Wijze van samenstelling

Artikel 87

De VLOR wordt samengesteld uit vertegenwoordigers van het maatschappelijke middenveld en uit rechtstreeks verkozen directeurs en gecoöpteerde ervaringsdeskundigen.

Zowel de rol en de waarde van het maatschappelijke middenveld, als de inbreng van deskundigen worden daardoor expliciet erkend.

De vertegenwoordigers van het middenveld in de VLOR dragen bij tot een groot maatschappelijk draagvlak van beleidsvernieuwingen.

De verkozen en gecoöpteerde ervaringsdeskundigen formuleren vanuit hun concrete beleavingswereld op- en aanmerkingen over de wenselijkheid en implementeerbaarheid van nieuwe beleidsvisies.

Artikel 88

Dit artikel bepaalt de instanties die belast zijn met het aanduiden van vertegenwoordigers in de VLOR.

In een besluit zal worden vastgelegd hoe groot de afvaardiging telkenmale zal zijn (artikel 85).

Artikel 89

De afgevaardigden van directeurs in de VLOR worden rechtstreeks verkozen.

Alle directeurs hebben stemrecht (geen stemplicht) en kunnen zich kandidaat stellen.

De directeurs kunnen twee stemmen uitbrengen : één voor hun vertegenwoordiging in de algemene raad en één voor hun vertegenwoordiging in de betrokken deelraad.

De directeurs die worden verkozen, vertegenwoordigen het onderwijsniveau waarin zij fungeren. De stemverrichtingen zijn aldus net- en regio-overschrijdend, maar niet onderwijsniveau-overschrijdend.

De Vlaamse regering zal een kiesreglement uitwerken waarin de kiesprocedure en de klachten- en arbitrageregeling worden uitgewerkt.

Artikel 90

Individuele personeelsleden worden als ervaringsdeskundige gecoöpteerd ; in iedere raad zetelen twee van deze gecoöpteerde personeelsleden.

ONDERAFDELING 3

Onverenigbaarheden

Artikel 91

De onverenigbaarheidsregeling uit het decreet strategische adviesraden is grotendeels overgenomen.

Personen die op de diensten van het Gemeenschapsonderwijs tewerkgesteld zijn, moeten namens de inrichtende macht van het Gemeenschapsonderwijs lid kunnen zijn van de VLOR en worden derhalve uitgesloten bij de onverenigbaarheden.

Personeelsleden van het departement Onderwijs (inclusief de personeelsleden van de Dienst voor Onderwijsontwikkeling) net als inspecteurs kunnen formeel geen deel uitmaken van de VLOR. Hun rol ligt op een ander moment van de beleids- en beheerscyclus binnen onderwijs.

ONDERAFDELING 4

Duur van het mandaat

Artikel 92

De algehele hersamenstelling van de raden gebeurt na een periode van vier jaar. Dit verhindert in beginsel niet dat de verschillende betrokken geledingen bijvoorbeeld jaarlijks een andere vertegenwoordiger aanduiden. In het bijzonder wordt hier gedacht aan de leerlingen en studenten.

Met een vierjarig lidmaatschap wordt een evenwicht bewaard tussen enerzijds de behoefte aan vernieuwing en anderzijds de wens om de kennis van zaken binnen een strategische adviesraad te

behouden en de onafhankelijke positie van de raad ten opzichte van de overheid te waarborgen.

AFDELING 2

Algemeen voorzitter en algemeen secretaris

Artikel 93

De onafhankelijkheid van de voorzitter ten aanzien van de in de VLOR vertegenwoordigde geledingen wordt gegarandeerd door deze niet aan te duiden onder de leden. De algemene raad zal de voorzitter verkiezen op basis van een lijst die wordt samengesteld na een openbare oproep. Teneinde zijn onafhankelijkheid te kunnen bewaren, is hij/zij niet stemgerechtigd maar kan hij/zij de vergaderingen enkel met raadgevende stem bijwonen.

Artikel 94

De leidinggevend ambtenaar van de adviesraad zal door de algemene raad worden aangesteld. Hiertoe zal een openbare oproep gelanceerd worden.

Teneinde de onafhankelijke positie van de algemeen secretaris te kunnen vrijwaren, is hij/zij niet stemgerechtigd maar kan hij/zij de vergaderingen enkel met raadgevende stem bijwonen.

HOOFDSTUK V

Externe experten

Vermelde groepen kunnen op de algemene raad, de deelraden van de VLOR of *ad hoc* samengestelde werkgroepen worden uitgenodigd omwille van hun expertise of om uitleg over een bepaald dossier te verschaffen.

HOOFDSTUK VI

Werking

Artikel 96

De regering en de VLOR sluiten voor een periode van vier jaar een beleidsovereenkomst.

In die beleidsovereenkomst worden de wederzijdse rechten en plichten opgenomen, zowel voor de uitvoering van de decretale verplichtingen van de VLOR als voor bijkomende taken die in de beleidsovereenkomst worden opgenomen (zie artikel 82).

De beleidsovereenkomst zal bepalen hoe belangrijke experimenten en tijdelijke projecten met een belangrijke pedagogische weerslag aan de VLOR zullen worden voorgelegd.

Inzonderheid worden technische werkgroepen opgericht voor het deeltijds kunstonderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding ;

De regering neemt in de overeenkomst bepaalde financiële verplichtingen op zich, evenals de verbintenis om via een correcte informatiedoorstroom het adviserend werk van de VLOR te faciliteren. In de overeenkomst worden tevens afspraken gemaakt over de wijze waarop de VLOR verslag uitbrengt van haar werkzaamheden, evenals van de vormen van financiële en doelmatigheidscontrole die zullen gelden.

Een beleidsovereenkomst kan tijdens de looptijd worden bijgestuurd.

Artikel 97

In dit artikel worden de bepalingen opgesomd die minstens in het huishoudelijk reglement moeten worden opgenomen.

De algemene raad zal er via zijn bekrachtigingsopdracht over waken dat vanuit verschillende deelraden geen tegengestelde adviezen worden uitgebracht en dat de afgevaardigden van de andere onderwijsniveaus op de ontwerpadviesen kunnen reageren om dit alsnog af te stemmen op of bij te sturen

in functie van nieuwe evoluties in hun onderwijsdomein.

Artikel 98

De adviesraden worden opgevat als rechtspersonen. Dit houdt immers een aantal voordelen in, m.n. juridische onafhankelijkheid van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, operationele autonomie en responsabilisering. Om de VLOR in staat te stellen de decretale en conventionele opdrachten uit voeren, worden aan haar alle bevoegdheden toegekend die daarvoor noodzakelijk zijn, met inbegrip van het sluiten van overeenkomsten én het oprichten van of deelnemen in andere rechtspersonen.

Deze autonomie kan en mag er echter niet toe leiden dat de kerntaken van de VLOR (advies verspreken en overleg organiseren) uitbesteed zou worden aan andere organisaties. Een administratieve overheid aan wie bij decreet een bevoegdheid is toegekend kan deze niet afstaan. De VLOR kan aldus niet deelnemen in andere rechtspersonen.

De algemene bepalingen uit het decreet strategische adviesraden inzake het opstellen van een werkprogramma en het uitbrengen van een rapportering werden hier niet uitgewerkt. Eén en ander zal nader worden omschreven in de beleidsovereenkomst die zal worden aangegaan tussen de regering en de VLOR.

Artikel 99

In afwachting van een omvattende regeling voor de ganse Vlaamse Gemeenschap blijven de regelen bepaald in het besluit van de Vlaamse regering van 30 juni 2000 houdende de regeling van de rechtspositie van het personeel van sommige Vlaamse openbare instellingen en het besluit van de Vlaamse regering van 10 mei 1995 houdende de organisatie van het permanent secretariaat van de VLOR en de regeling van de rechtspositie van het personeel van toepassing.

De personeelsleden van het permanent secretariaat worden aangesteld en desgevallend benoemd door het Vast Bureau.

HOOFDSTUK VII

Financiering

Artikelen 100, 101 en 102

De VLOR krijgt jaarlijks een dotatie. Deze dotatie omvat kredieten voor werking, voor huisvesting en voor bezoldiging van haar personeel. Voor 2003 werd aan de VLOR een werkingsdotatie toegekend van 2.284.000 EURO.

Conform het decreet tot regeling van de strategische adviesraden moet er jaarlijks een begroting, een rekening en boekhouding worden opgesteld die door het Rekenhof kan gecontroleerd worden. De controle door een regeringscommissaris wordt in het kader van de hervorming Beter Bestuurlijk Beleid niet weerhouden.

De beleidsovereenkomst bepaalt aan de hand van welke financiële middelen bijkomende opdrachten worden uitgevoerd.

HOOFDSTUK VII

Opheffings- en inwerkingtredingsbepalingen

Artikel 103

De bepalingen inzake de VLOR die in het onderwijsdecreet-II waren ingeschreven, worden opgeheven evenals het uitvoeringsbesluit van 24 juli 1996.

Artikel 5 van de schoolpactwet wordt in het kader van de bepalingen inzake de VLOR eveneens opgeheven.

Dit artikel stelt vandaag :

" Aan fundamentele onderwijshervormingen moet een overleg onder de afgevaardigden van de inrichtende machten voorafgaan.

Onder fundamentele hervorming wordt verstaan een wijziging in de algemene oriëntering of de duur van de studiën en in de voorwaarden van toelating en overgang van de leerlingen. "

Fundamentele onderwijshervormingen, al dan niet "wijzigingen in de algemene oriëntering in de duur van de studiën" of "wijzigingen in de voorwaarden van toelating en overgang van de leerlingen", kun-

nen vandaag (zeker na de versterking van het grondwettelijke legaliteitsbeginsel in 1988) slechts bij wijze van decreet worden doorgevoerd (artikel 24, § 5, G.W.).

De totstandkoming van een onderwijsdecreet schakelt zich in een eigentijdse, communicatieve benadering van de rechtstaat in. De overheid laat zich allereerst adviseren door de VLOR, waarin zowel onderwijs-"producenten" als onderwijs-"consumenten" vertegenwoordigd zijn. Vervolgens wordt het decreet onderhandeld ; bij deze onderhandelingen zijn zowel de Raad van het Gemeenschapsonderwijs en de afgevaardigden van de inrichtende machten als de representatieve vakorganisaties vertegenwoordigd.

Een volledig ander beeld dan in 1959, toen belangrijke beleidsopties nog bij koninklijk besluit werden geregeld en van een geïnstitutionaliseerd overleg nog geen sprake was. Meer nog, het door artikel 5 van de schoolpactwet voorgeschreven overleg tussen inrichtende machten lijkt geconcipieerd te zijn als een voorlopig alternatief voor een dergelijk geïnstitutionaliseerd overleg. Een oorspronkelijke commentaar bij het artikel 5 geeft aan : "In overeenkomst met het Pact, voorziet de wet niet een permanent contactorganisme" (R. Houben en F. Ingham, Het Schoolpact en zijn toepassing, Tweede herwerkte uitgave, CEPES, Brussel, 1962, 125). Deze visie wordt nog versterkt door de bijlage nr. 2 bij het Protocol van 4 april 1973, waarin werd voorgesteld "onder voorbehoud van een samenhangende herziening van het geheel der verplichte raadplegingen, een pedagogisch overleg (in te richten) volgens te bespreken modaliteiten". De oprichting van de VLOR in uitvoering van het politiek akkoord van 9 november 1988 kan moeilijk anders gezien worden dan als een "samenhangende herziening van het geheel der verplichte raadplegingen".

De actuele situatie is met andere woorden op twee cruciale punten anders dan in 1959 :

1° er is een "permanent contactorgaan", zijnde de VLOR ;

2° het legaliteitsbeginsel houdt in dat belangrijke onderwijshervormingen bij te overleggen en te onderhandelen decreet dienen te worden doorgevoerd¹⁰.

¹⁰ Dit geldt ook ten aanzien van de vóór de wetwijziging van 11 juli 1973 uitdrukkelijk uitgesloten "pedagogische experimenten" : zij hebben ook nood aan een decretale basis, behoudens indien zij niet essentieel raken aan de onderwijsorganisatie.

Artikel 96, tweede lid, verwoordt het opzet van artikel 5 van de Schoolpactwet daarom op een aan voorgaande ontwikkelingen aangepaste manier : binnen de VLOR wordt een werkgroep, bestaande uit het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve verenigingen van inrichtende machten, in het leven geroepen, aan dewelke projecten en hervormingen met een pedagogische doelstelling van meetafaan worden voorgelegd.

Artikel 104

Dit artikel behoeft geen commentaar.

TITEL V

wijzigingsbepalingen

HOOFDSTUK I

Subsidiëring van ouderkoepelverenigingen

Algemene lijnen

Het decreet van 20 juni 1996 is van toepassing op zowel de ondersteuningscentra van ouderverenigingen als de erkende verenigingen die vorming voor ouders van schoolgaande kinderen organiseren. Bij deze erkende verenigingen gaat het om een jaarlijkse erkenning, die aangevraagd wordt in het kader van de projectfinanciering. Dit complexe toepassingsgebied wordt nu vervangen door een eenvoudige structuur, met maar één soort verenigingen, hier verder benoemd als "ouderkoepelverenigingen". De vorming die aangeboden wordt door de "erkende verenigingen", kan echter nog ingebed worden in bovengenoemd expertisecentrum.

De ouderkoepelverenigingen worden niet gezien als "antennes" van de overheid, maar als een reëel onderdeel van het middenveld met een belangrijke opiniërende rol. Opiniërvorming en belangenverdediging van ouders van leerlingen is een belangrijke kerntaak. Ook vertegenwoordiging van de ouders in o.m. de VLOR en het expertisecentrum behoort

tot het takenpakket van de ouderkoepelverenigingen.

Legistiek werd er voor geopteerd om het bestaande decreet van 1996 als apart decreet te behouden, net zoals er bvb. voor de leerlingenkoepelverenigingen een eigenstandig decreet bestaat. De koepelverenigingen spelen uiteraard een belangrijke rol bij de in dit decreet uitgetekende participatiestructuur in de school, maar zij hebben daarnaast ook andere taken en opdrachten.

HOOFDSTUK I

Subsidiëring van ouderkoepelverenigingen

Artikel 105

Driejaarlijks (i.p.v. jaarlijks) dient de ouderkoepelvereniging een werkingsprogramma op te stellen, dat door de algemene vergadering en door de regering wordt goedgekeurd. Op het einde van iedere termijn van drie jaar legt een ouderkoepelvereniging een werkingsverslag voor met de nodige bewijsstukken, waaruit blijkt dat de verschillende activiteiten zoals bepaald in het werkingsprogramma gerealiseerd werden. Deze wijziging laat toe dat de ouderkoepelverenigingen hun werking op langere termijn kunnen plannen ; de planlast wordt hierdoor ook verminderd. De verenigingen organiseren autonoom hun activiteiten inzake opinievorming. Ook vormingsactiviteiten kunnen bij dit pakket horen. De overheid komt niet tussen in de rol die zij op dit vlak te vervullen hebben.

De middelen voorzien voor de ouderkoepelverenigingen worden verdeeld op basis van het aantal aangesloten ouderverenigingen of ouderraden. Ouderverenigingen/ouderraden kunnen kiezen of en welke ouderkoepelvereniging hen vertegenwoordigt en hun belangen verdedigt. Het lidmaatschap moet driejaarlijks gecontroleerd worden via een controle van de aansluitingen. Er wordt gevraagd dat de aansluiting bevestigd kan worden via het storten van een financiële bijdrage.

De algemene bepalingen omtrent de controle op het verlenen en het gebruik van subsidies zoals vastgelegd in de federale wet van 16 mei 2003 is onverkort van toepassing.

HOOFDSTUK II

Opheffings- en inwerkingtredingsbepalingen

Artikelen 106 en 107

Deze artikelen behoeven geen commentaar.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Bart SOMERS

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming,

Marleen VANDERPOORTEN

VOORONTWERP VAN DECREET

VOORONTWERP VAN DECREET

betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

TITEL I

Inleidende bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

Voor de toepassing van dit decreet wordt verstaan onder :

- 1° basisonderwijs : het gewoon en buitengewoon basisonderwijs ;
- 2° CLB : een centrum voor leerlingenbegeleiding bedoeld in het decreet van 1 december 1998 betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding ;
- 3° departement : de bevoegde dienst of ambtenaar van het departement Onderwijs van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap ;
- 4° directeur : een directeur van een basisschool, van een secundaire school, van een centrum voor volwassenenonderwijs of van een instelling voor deeltijds kunstonderwijs of een coördinator van een centrum voor basiseducatie ;
- 5° effectief tewerkgesteld : belast met een opdracht in de zin van artikel 3, 12° van het decreet rechtspositie personeelsleden gemeenschapsonderwijs, respectievelijk artikel 5, 13° van het decreet rechtspositie personeelsleden gesubsidieerd onderwijs ;
- 6° inrichtende macht : de inrichtende macht bedoeld in artikel 24, § 4 van de Grondwet. In het basisonderwijs wordt hiermee het schoolbestuur bedoeld ;
- 7° leerling : de regelmatige leerling die in aanmerking komt voor financiering of subsidiëring ;

- 8° leerlingenkoepelverenigingen : de verenigingen omschreven in het decreet van 30 maart 1999 houdende de subsidiëring van studenten- en leerlingenkoepelverenigingen ;
- 9° lokaal comité : het lokaal overlegorgaan of onderhandelingsorgaan bevoegd voor arbeidsvoorwaarden en personeelsaangelegenheden ;
- 10° ouders : de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen of in rechte of in feite de leerling onder hun bewaring hebben ;
- 11° ouderkoepelverenigingen : de verenigingen omschreven in het decreet van 20 juni 1996 betreffende de subsidiëring van de ondersteuningscentra van ouderverenigingen en van erkende verenigingen die vorming voor ouders van schoolgaande kinderen organiseren ;
- 12° pedagogisch project : het geheel van de fundamentele uitgangspunten dat door een inrichtende macht voor een school en haar werking wordt bepaald ;
- 13° pedagogische raad : een door en uit het personeel van een school gekozen adviesorgaan, bevoegd voor pedagogische aangelegenheden ;
- 14° personeel/personeelsleden : het personeel/de personeelsleden bedoeld in artikel 2 van het decreet rechtspositie personeelsleden gemeenschapsonderwijs, dan wel artikel 4 van het decreet rechtspositie personeelsleden gesubsidieerd onderwijs. De directeur wordt niet onder deze term begrepen ;
- 15° regering : de Vlaamse regering ;
- 16° representatieve vakorganisatie : een personeelsvereniging van het onderwijs aangesloten bij een in de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen vertegenwoordigde syndicale organisatie ;
- 17° school : een pedagogisch geheel, waar onderwijs georganiseerd wordt en dat onder leiding staat van een directeur ;
- 18° schoolgemeenschap : de totaliteit van de inrichtende macht, de directeur, het personeel, de leerlingen en hun ouders en de leden van de lokale gemeenschap betrokken bij de werking van de school ;
- 19° secundair onderwijs : het gewoon voltijds secundair onderwijs, het buitengewoon secundair onderwijs en het deeltijds beroepssecundair onderwijs ;
- 20° SERV : de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen ;
- 21° student : de regelmatige student, ingeschreven in een universiteit of hogeschool ;
- 22° VLOR : de Vlaamse Onderwijsraad.

TITEL II

Participatie op school

HOOFDSTUK I

algemene bepalingen

AFDELING 1

Toepassingsgebied

Artikel 3

Dit hoofdstuk is van toepassing op het basis- en secundair onderwijs, gefinancierd of gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap, met uitzondering van de scholen van type 5.

AFDELING 2

Beginselen inzake participatief bestuur

Artikel 4

De schoolgemeenschap heeft de maatschappelijke opdracht om :

- 1° de organisatie en de werking van de participatieorganen te bevorderen en te ondersteunen ;
- 2° bij te dragen aan de ontwikkeling van een participatief schoolklimaat.

Artikel 5

Participatierechten versterken het draagvlak van de scholen en garanderen de samenwerking van de onderwijsbetrokkenen bij het realiseren van de onderwijs- en opvoedkundige opdrachten van de scholen.

Bij de ontwikkeling van een participatief schoolklimaat wordt te allen tijde rekening gehouden met de draagkracht en de mogelijkheden van de leerlingen.

Artikel 6

De uitoefening van de participatierechten doet geen afbreuk aan de verantwoordelijkheid van de inrichtende macht, respectievelijk de directeur voor genomen beslissingen.

De uitoefening van de participatierechten kan niet raken aan de vrijheid van de inrichtende macht om een eigen pedagogisch project te ontwikkelen.

De uitoefening van de participatierechten heeft geen betrekking op de arbeidsvoorwaarden waarover het lokaal comité zich uitspreekt.

HOOFDSTUK II

De schoolraad

AFDELING 1

Toepassingsgebied

Artikel 7

Dit hoofdstuk is van toepassing op het basis- en secundair onderwijs, gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap, met uitzondering van de scholen van type 5.

AFDELING 2

Oprichting

Artikel 8

§ 1. In iedere school wordt een schoolraad opgericht.

§ 2. De verplichting tot oprichting van een schoolraad geldt niet voor een inrichtende macht die voor ten minste twee derden is samengesteld uit een adequaat aantal rechtstreeks gekozen vertegenwoordigers van personeel en ouders.

In het secundair onderwijs geldt als bijkomende voorwaarde dat een adequaat aantal vertegenwoordigers van de leerlingenraad met raadgevende stem betrokken wordt bij de beslissingen inzake de in artikel 19, 20, 24, 25, 28 en 29 bedoelde aangelegenheden.

Artikel 9

Inrichtende machten kunnen één schoolraad oprichten voor scholen waarvan de vestigingen gelegen zijn in dezelfde gemeente, dan wel binnen een straal van twee kilometer. Als voorwaarde geldt dat alle betrokken scholen behoren tot ofwel het basisonderwijs, ofwel het secundair onderwijs.

De regeling geldt voor de duur van het mandaat van de schoolraad.

AFDELING 3

Samenstelling

ONDERAFDELING 1

Geledingen

Artikel 10

§ 1. De schoolraad wordt in het basisonderwijs samengesteld uit vertegenwoordigers van de volgende geledingen, voor zover deze zich aandienen :

- 1° de ouders ;
- 2° het personeel ;
- 3° de lokale gemeenschap.

De schoolraad wordt in het secundair onderwijs samengesteld uit vertegenwoordigers van de volgende geledingen, voor zover deze zich aandienen :

- 1° de ouders ;
- 2° het personeel ;
- 3° de leerlingen. In het buitengewoon onderwijs oordeelt de inrichtende macht over de opportuniteit van de opname van één of meer leerlingen in de schoolraad, rekening houdend met de mogelijkheden en de draagkracht van de leerlingen. Wanneer de school de opleidingsvorm 4 aanbiedt, is de opname van één of meer leerlingen verplicht ;
- 4° de lokale gemeenschap.

§ 2. De schoolraad legt een gelijk aantal leden per geleding vast. Dit aantal bedraagt ten minste twee en ten hoogste vijf. Bij de oprichting van de schoolraad telt elke geleding drie leden.

§ 3. De inrichtende macht kan waarborgen uitwerken opdat geledingen uit verschillende vestigingsplaatsen of – in het geval bedoeld onder artikel 9 – verschillende scholen in de schoolraad zouden worden vertegenwoordigd.

Artikel 11

Het personeel in de schoolraad beëindigt van rechtswege zijn mandaat wanneer het niet langer effectief tewerkgesteld is in de school. De leerlingen in de schoolraad beëindigen van rechtswege hun mandaat wanneer ze de school verlaten hebben. De ouders in de schoolraad beëindigen van rechtswege hun mandaat wanneer hun kinderen de school verlaten hebben.

De schoolraad kan ten algemenen titel of in bijzondere gevallen afwijken van de beëindigingswijzen bedoeld in het eerste lid.

ONDERAFDELING 2

Wijze van samenstelling

Artikel 12

§ 1. De pedagogische raad, de leerlingenraad en/of de ouderraad duiden uit hun midden de afgevaardigden aan voor de betrokken geleding in de schoolraad.

De leerlingenraad en de ouderraad hernieuwen deze aanduiding jaarlijks.

§ 2. Indien er geen pedagogische, leerlingen- en/of ouderraad bestaat, worden de vertegenwoordigers van het personeel, de leerlingen en de ouders rechtstreeks verkozen.

De vertegenwoordigers van het personeel worden gekozen door en onder alle personeelsleden die effectief tewerkgesteld zijn in de school. De vertegenwoordigers van de leerlingen worden gekozen door en onder alle regelmatige leerlingen. De vertegenwoordigers van de ouders worden gekozen door en onder de ouders van de leerlingen. De stemming is geheim. Zij is verplicht voor het personeel en de leerlingen.

De inrichtende macht bepaalt de nadere regelen inzake de verkiezingsprocedure.

Indien er niet meer kandidaten zijn dan het aantal te begeven plaatsen, zijn de kandidaten van rechtswege verkozen.

§ 3. In het buitengewoon secundair onderwijs duidt de inrichtende macht, in afwijking van de bepalingen van § 1 en § 2, de leerlingengeleding in de schoolraad aan.

Artikel 13

Onverwijld na hun aanduiding coöpteren de vertegenwoordigers van het personeel, de leerlingen en de ouders bij consensus de vertegenwoordigers van de lokale gemeenschap.

Artikel 14

De schoolraad wordt om de vier jaar opnieuw samengesteld.

Bij fusie of opslorping wordt een nieuwe schoolraad samengesteld door en uit de betrokken schoolraden. De nieuwe schoolraad voltooit de lopende termijn van vier jaar.

AFDELING 4

Bevoegdheden

ONDERAFDELING 1

Rechten en plichten inzake informatie
en communicatie

Artikel 15

De leden van de schoolraad hebben in functie van de uitoefening van de in artikel 19, 20, 24, 25, 28 en 29 bedoelde bevoegdheden :

- 1° een algemeen informatierecht ;
- 2° het recht op eigen verzoek of op vraag te worden gehoord.

Artikel 16

De directeur, respectievelijk de inrichtende macht verleent de voorzitter van de schoolraad inzage in documenten die een eindbeslissing of rechtshandeling omvatten, evenals in documenten die aan een genomen eindbeslissing of rechtshandeling ten grondslag liggen, wanneer de schoolraad op grond van het algemeen informatierecht daarom verzoekt. De inzage wordt verleend ten behoeve van de schoolraad.

De directeur, respectievelijk de inrichtende macht kan een verzoek tot inzage afwijzen :

- 1° als het inzagerecht afbreuk doet aan een krachtens een decreet of wet vastgestelde geheimhoudingsverplichting ;
- 2° als het inzagerecht afbreuk doet aan het vertrouwelijk karakter van persoonsgegevens met betrekking tot een natuurlijke persoon, tenzij de betrokken persoon met de inzage heeft ingestemd ;
- 3° als het om documenten gaat die uitsluitend ten behoeve van de mogelijke toepassing van tuchtmaatregelen worden opgesteld ;
- 4° als het om documenten gaat die gegevens bevatten die door derden werden verstrekt zonder dat zij daartoe verplicht werden en die zij uitdrukkelijk als vertrouwelijk hebben bestempeld, tenzij zij zich akkoord verklaren met de inzage ;
- 5° als het om documenten gaat die kennelijk geen betrekking hebben op de in artikel 19, 20, 24, 25, 28 en 29 bedoelde aangelegenheden.

Artikel 17

De schoolraad heeft ten behoeve van al het personeel, leerlingen en ouders een communicatie- en informatieplicht over de wijze waarop hij zijn bevoegdheden uitoefent.

ONDERAFDELING 2

Adviesbevoegdheid

Artikel 18

De in deze onderafdeling omschreven adviesbevoegdheid houdt de bevoegdheid in een schriftelijk standpunt te verstrekken over de aangegeven aangelegenheden en wordt uitgeoefend :

- 1° op initiatief van de inrichtende macht, respectievelijk de directeur, en dit voorafgaand aan een beslissing omtrent een in artikel 19, respectievelijk artikel 20 bedoelde aangelegenheid ;
- 2° op eigen initiatief van de schoolraad.

Artikel 19

De schoolraad adviseert de inrichtende macht over ten minste :

- 1° de bepaling van het profiel van de directeur ;
- 2° het studieaanbod ;
- 3° het aangaan van samenwerkingsverbanden met andere inrichtende machten en met externe instanties ;
- 4° de opstapplaatsen en de busbegeleiding in het kader van het door de inrichtende macht aangeboden vervoer.

Artikel 20

De schoolraad adviseert de directeur over ten minste :

- 1° de algemene organisatie en werking van de school ;
- 2° de vaststelling van het nascholingsbeleid ;
- 3° het beleid inzake experimenten en projecten, overeenkomstig het pedagogisch project.

Artikel 21

Wanneer een advies niet wordt gegeven binnen een termijn van 21 kalenderdagen, die ingaat de dag na die van de in artikel 18, 1° bedoelde adviesaanvraag, wordt het advies geacht gegeven te zijn.

De in het eerste lid bedoelde termijn wordt geschorst tijdens de herfst-, kerst-, krokus- en paasvakantie en tijdens de periode van 6 juli tot en met 15 augustus.

Artikel 22

De directeur, respectievelijk de inrichtende macht verantwoordt waarom een gegeven advies niet wordt gevolgd.

ONDERAFDELING 3

Overlegbevoegdheid

Artikel 23

De in deze onderafdeling omschreven overlegbevoegdheid houdt de bevoegdheid in over de aangegeven aangelegenheden in discussie te treden en wordt uitgeoefend :

- 1° op initiatief van de inrichtende macht, respectievelijk de directeur, en dit voorafgaand aan hun beslissingen omtrent een in artikel 24, respectievelijk artikel 25 bedoelde aangelegenheid ;
- 2° op eigen initiatief van de schoolraad.

Artikel 24

De schoolraad overlegt met de inrichtende macht over ten minste :

- 1° de vaststelling en de wijziging van het beleidsplan of het beleidscontract dat de samenwerking regelt tussen de school en het CLB ;
- 2° de infrastructuurwerken die niet onder het toepassingsgebied vallen van artikel 17, § 2,1°, a) en c) van de wet van 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneeming van werken, leveringen en diensten.

Artikel 25

De schoolraad overlegt met de directeur over ten minste :

- 1° de vaststelling van de criteria voor de aanwending van lestijden, uren, uren-leraar en punten ;
- 2° het opstellen van het schoolwerkplan, rekening houdend met het pedagogisch project en voorafgaand aan de bekrachtiging door de inrichtende macht ;
- 3° het opstellen van het schoolreglement, rekening houdend met het pedagogisch project en voorafgaand aan de bekrachtiging door de inrichtende macht. Het overleg betreft niet het orde- en tuchtreglement en de lijst van bijdragen die aan de ouders kunnen worden gevraagd, evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend ;
- 4° het welzijns- en veiligheidsbeleid van de school ;
- 5° de duur van de stageactiviteiten van de leerlingen en het tijdstip waarop zij worden georganiseerd.

Artikel 26

Wanneer binnen een overleg geen consensus wordt bereikt, wordt de beslissing genomen door de directeur, respectievelijk de inrichtende macht, die verantwoordt waarom de belangrijkste tegenargumenten niet worden gevolgd.

Wanneer een eindbeslissing afwijkt van de consensus bereikt binnen een overleg, geeft de directeur, respectievelijk de inrichtende macht de redenen daartoe aan.

ONDERAFDELING 4

Instemmingsbevoegdheid

Artikel 27

De in deze onderafdeling beschreven instemmingsbevoegdheid houdt de bevoegdheid in om goedkeuring te verlenen aan een voorgelegde ontwerpbeslissing.

Artikel 28

De schoolraad dient ten behoeve van de inrichtende macht ten minste zijn instemming te verlenen over :

- 1° het orde- en tuchtreglement in hoofde van de leerlingen, overeenkomstig het pedagogisch project, en
- 2° de lijst van bijdragen die aan de ouders kunnen worden gevraagd, evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend.

Artikel 29

De schoolraad dient ten behoeve van de directeur ten minste zijn instemming te verlenen over de jaarplanning van extra muros-activiteiten en parascolaire activiteiten.

Artikel 30

Binnen een termijn van veertien kalenderdagen die ingaat op de dag na de voorlegging van de beslissing, beslist de schoolraad of hij al dan niet zijn instemming verleent. De beslissing van de directeur, respectievelijk de inrichtende macht is rechtsgeldig indien de schoolraad binnen deze termijn zijn instemming of niet-instemming niet kenbaar maakt.

Wanneer de schoolraad niet instemt met een voorgelegde beslissing, kunnen over de betrokken aangelegenheid andersluidende voorstellen van beslissing aan de schoolraad worden voorgelegd. Wanneer de schoolraad over twee opeenvolgende andersluidende voorstellen geen instemming verleent, neemt de directeur, respectievelijk de inrichtende macht een eindbeslissing.

De in het eerste lid bedoelde termijn van veertien kalenderdagen wordt geschorst tijdens de herfst-, kerst-, krokus-, paasvakantie en tijdens de periode van 6 juli tot en met 15 augustus.

AFDELING 5

De werking van de schoolraad

ONDERAFDELING 1

Interne werking

Artikel 31

De werking van de schoolraad wordt geregeld in een huishoudelijk reglement, dat ten minste bepaalt :

- 1° de wijze van bijeenroeping ;
- 2° de wijze van besluitvorming, inzonderheid de aanwezigheidsquota en de stemverhoudingen ;
- 3° het aantal mandaten per geleding ;
- 4° de wijze waarop de in artikel 17 bedoelde communicatie- en informatieplicht gerealiseerd wordt.

Artikel 32

De schoolraad duidt de voorzitter van de raad aan. De voorzitter kan buiten de leden van de raad worden aangeduid, in welk geval hij niet stemgerechtigd is. De directeur noch een lid van de inrichtende macht kunnen als voorzitter worden aangeduid.

Artikel 33

De schoolraad streeft bij het vastleggen van het huishoudelijk reglement en bij het aanduiden van de voorzitter consensus na. Indien geen consensus wordt bereikt, wordt beslist bij gewone meerderheid.

ONDERAFDELING 2

Relaties met de directeur en de inrichtende macht

Artikel 34

De leden van de schoolraad onderschrijven het pedagogisch project van de school.

Artikel 35

De directeur of, naar gelang van de betrokken aangelegenheid, de inrichtende macht, treedt op als overleg-partner van de schoolraad.

De directeur woont de beraadslagingen van de schoolraad bij met raadgevende stem.

Artikel 36

De directeur, de inrichtende macht en de schoolraad bepalen in een overeenkomst de procedureregels die bij het uitoefenen van de participatierechten in acht moeten worden genomen. Inzonderheid wordt bepaald op welke wijze de mededeling verzekerd wordt van de verslagen van de schoolraad, de pedagogische raad, de leerlingenraad en/of de ouderraad.

De overeenkomst kan bijkomende rechten en bevoegdheden aan de schoolraad toekennen. Advies- en overlegbevoegdheden kunnen in overleg-, respectievelijk instemmingsbevoegdheden worden omgezet.

Artikel 37

De inrichtende macht verstrekt de schoolraad de nodige infrastructurele ondersteuning.

Op verzoek van de schoolraad voorziet de inrichtende macht tevens in de nodige administratieve ondersteuning.

ONDERAFDELING 3

Relaties met het lokaal comité

Artikel 38

Wanneer een ontwerpbeslissing betrekking heeft op de aangelegenheden bedoeld in artikel 19, 20, 24, 25, 28 en 29, wordt de ontwerpbeslissing eerst ter advies, overleg of instemming voorgelegd aan de schoolraad. Zij wordt vervolgens onderhandeld binnen het lokaal comité, voor wat betreft de grondregelen ter zake van het administratief statuut, met inbegrip van de vakantie- en verlofregeling, de bezoldigingsregeling, de betrekkingen met de vakorganisaties en de inrichtende machten, de organisatie van de sociale diensten of de verordeningsbepalingen, algemene maatregelen van inwendige orde en algemene richtlijnen met het oog op de latere vaststelling van de personeelsformatie of inzake arbeidsduur en organisatie van het werk.

De door de schoolraad uitgeoefende advies-, overleg- en instemmingsrechten hebben geen betrekking op de arbeidsvoorwaarden waarover het lokaal comité zich uitspreekt.

ONDERAFDELING 4

Bescherming van afgevaardigden

Artikel 39

Het personeel en leerlingen die deel uitmaken van de schoolraad kunnen voor de meningen geuit in de uitoefening van hun mandaat geen tuchtsancties oplopen.

AFDELING 6

Geschillen

Artikel 40

§ 1. Tijdens de besluitvormingsprocedures over aangelegenheden bedoeld in artikel 19, 20, 24, 25, 28 en 29 kan een bemiddelingscommissie op vraag van hetzij de inrichtende macht hetzij de schoolraad optreden.

Een bemiddelingscommissie is samengesteld uit drie personen. De inrichtende macht en de schoolraad duiden elk één persoon aan. Deze twee personen kiezen de derde persoon, die optreedt als voorzitter.

§ 2. In voorkomend geval wordt de in artikel 21, eerste lid respectievelijk artikel 30, eerste lid bedoelde termijn geschorst tijdens de bemiddelingsprocedure.

Artikel 41

Klachten inzake de niet-naleving van de bepalingen omtrent de bevoegdheden en de besluitvormingsprocedures bedoeld in artikel 19 tot en met 30 kunnen door de schoolraad, zijn geledingen en iedere belanghebbende ingediend worden bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur zoals bedoeld in artikel V.21 van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs XIII-Mozaïek.

HOOFDSTUK III

Medezeggenschapscollege

Artikel 42

Dit hoofdstuk is van toepassing op het basis- en secundair onderwijs, gefinancierd of gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap, met uitzondering van de scholen van type 5.

Artikel 43

De schoolraden bij scholen die tot dezelfde scholengemeenschap behoren, organiseren in een overeenkomst een medezeggenschapscollege bij de scholengemeenschap.

Artikel 44

Het medezeggenschapscollege wordt door de organen van de scholengemeenschap geraadpleegd over alle aangelegenheden die de vertegenwoordigde geledingen aanbelangen. Het medezeggenschapscollege heeft ten minste overlegbevoegdheid over de ordening van een rationeel onderwijsaanbod en het maken van afspraken over een objectieve leerlingenoriëntering en -begeleiding.

Artikel 45

De overeenkomst geldt voor de duur van het mandaat van de betrokken schoolraden. Ze regelt de vertegenwoordiging van de verschillende schoolraden in het medezeggenschapscollege en regelt de wijze waarop de toegewezen bevoegdheden worden uitgeoefend.

HOOFDSTUK IV

Pedagogische raad, leerlingenraad en ouderraad

AFDELING 1

Toepassingsgebied

Artikel 46

Dit hoofdstuk is van toepassing op het basis- en het secundair onderwijs gefinancierd of gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap, met uitzondering van de scholen van type 5.

AFDELING 2

Pedagogische raad

ONDERAFDELING 1

Oprichting

Artikel 47

In elke school kan een pedagogische raad worden opgericht. De oprichting ervan is verplicht wanneer ten minste tien procent van het personeel erom vraagt, voor zover dit percentage ten minste drie personeelsleden betreft.

ONDERAFDELING 2

Samenstelling

Artikel 48

De leden van de pedagogische raad worden verkozen door en uit het personeel dat effectief tewerkgesteld is op school. Ieder personeelslid kan zich verkiesbaar stellen en is kiesgerechtigd. De stemming is geheim en verplicht.

ONDERAFDELING 3

Bescherming van afgevaardigden

Artikel 49

Het personeel dat deel uitmaakt van de pedagogische raad kunnen voor de meningen geuit in de uitoefening van hun mandaat geen tuchtsancties oplopen.

AFDELING 3

Leerlingenraad

ONDERAFDELING 1

Oprichting

Artikel 50

§ 1. In elke secundaire school wordt een leerlingenraad opgericht.

Een inrichtende macht is niet gehouden tot de oprichting van een leerlingenraad :

- 1° wanneer het schoolreglement de betrokkenheid van leerlingen bij het schoolbeleid op andere wijzen verzekert, en
- 2° op voorwaarde dat niet om de oprichting van een leerlingenraad wordt verzocht door ten minste tien procent van de leerlingen, voor zover dit percentage ten minste drie leerlingen betreft.

De in het tweede lid, 1° bedoelde alternatieve participatievormen worden voor de toepassing van dit decreet niet als leerlingenraden beschouwd.

§ 2. In elke lagere school kan een leerlingenraad opgericht worden. De oprichting is verplicht wanneer ten minste tien procent van de leerlingen van de leeftijdsgroep elf- tot dertienjarigen erom vragen, voor zover dit percentage ten minste drie leerlingen betreft.

ONDERAFDELING 2

Samenstelling

Artikel 51

In het secundair onderwijs worden de leden van de leerlingenraad verkozen door en onder de leerlingen. Iedere leerling kan zich verkiesbaar stellen en is stemgerechtigd. De stemming is geheim en verplicht. Het schoolreglement bepaalt hoe een leerlingenraad in het lager onderwijs desgevallend wordt samengesteld.

ONDERAFDELING 3

Bescherming van afgevaardigden

Artikel 52

Leerlingen die deel uitmaken van de leerlingenraad kunnen voor de meningen geuit in de uitoefening van hun mandaat geen tuchtsancties oplopen.

AFDELING 4

Ouderraad

ONDERAFDELING 1

Oprichting

Artikel 53

In elke school kan een ouderraad worden opgericht. De oprichting ervan is verplicht wanneer ten minste tien procent van de ouders erom vraagt, voor zover dit percentage ten minste drie ouders betreft.

ONDERAFDELING 2

Samenstelling

Artikel 54

De leden van de ouderraad worden verkozen door en uit de ouders. Iedere ouder kan zich verkiesbaar stellen en kan één stem uitbrengen. De stemming is geheim.

AFDELING 5

Gemeenschappelijke bepalingen

ONDERAFDELING 1

Oprichting

Artikel 55

Een inrichtende macht kan een pedagogische raad, ouderraad en/of leerlingenraad oprichten op het niveau van de vestigingsplaats. Voor de toepassing van artikel 12, § 1 worden deze raden als respectievelijk één pedagogische, één ouderraad of één leerlingenraad beschouwd.

ONDERAFDELING 2

Bevoegdheden

Artikel 56

De pedagogische raad, leerlingenraad en ouderraad die ten behoeve van hun werking informatie of inzage in een document wensen, spreken daartoe hun vertegenwoordiging in de schoolraad aan.

De pedagogische raad, leerlingenraad en ouderraad kunnen op vraag en ten behoeve van de schoolraad advies uitbrengen over de aangelegenheden bedoeld in artikel 19, 20, 24, 25, 28 en 29. Zij kunnen een advies op eigen initiatief uitbrengen, voor zover het buiten de bevoegdheid van de schoolraad valt en enkel betrekking heeft op respectievelijk personeel, leerlingen of ouders.

De pedagogische raad, leerlingenraad en ouderraad hebben over hun activiteiten en standpunten een informatie- en communicatieplicht ten behoeve van respectievelijk al het personeel, alle leerlingen en ouders.

ONDERAFDELING 3

Werking

Artikel 57

De werking van de pedagogische raad, leerlingenraad en ouderraad wordt geregeld in een huishoudelijk reglement.

Artikel 58

De leerlingenraad en de ouderraad kunnen vragen dat de directie en/of één of meer personeelsleden aanwezig zijn bij de vergaderingen.

De pedagogische raad kan vragen dat de directeur aanwezig is bij de vergaderingen.

Artikel 59

De inrichtende macht verstrekt de pedagogische raad, de leerlingenraad en de ouderraad de nodige infrastructuurle ondersteuning.

ONDERAFDELING 4

Mandaten

Artikel 60

De pedagogische raad, leerlingenraad en ouderraad worden om de vier jaar opnieuw samengesteld.

Het personeel in de pedagogische raad beëindigt van rechtswege zijn mandaat wanneer het niet langer effectief tewerkgesteld is in de school. De leerlingen in de leerlingenraad beëindigen van rechtswege hun mandaat wanneer ze de school verlaten hebben. De ouders in de ouderraad beëindigen van rechtswege hun mandaat wanneer hun kinderen de school verlaten hebben.

Deze raden kan ten algemenen titel of in bijzondere gevallen afwijken van de beëindigingswijzen bedoeld in het tweede lid.

HOOFDSTUK V

Wijzigingsbepalingen

AFDELING 1

Wijzigingen aan de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving

Artikel 61.

Aan artikel 24, § 2, tweede lid van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving wordt een 12° toegevoegd, dat luidt als volgt :

"12° – voor wat betreft het gesubsidieerd onderwijs : geen afbreuk doen aan de besluitvormingsprocedures bedoeld in artikel 19 tot en met 30 van het decreet van ... betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad. Deze voorwaarde sluit inzonderheid in dat de directeur in de in artikel 20, 25 en 29 van voornoemd decreet bedoelde gevallen voldoende gemandateerd wordt om in de verhouding tot de schoolraad autonoom te kunnen optreden ;

– voor wat betreft het gemeenschapsonderwijs : de bevoegdheden van de schoolraad respecteren.".

AFDELING 2

Wijzigingen aan het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

Artikel 62

Aan artikel 37, § 3 van het decreet van 25 februari 1997 betreffende het basisonderwijs wordt een 8° toegevoegd dat luidt als volgt :

"8° de wijze waarop de leerlingenraad in voorkomend geval wordt samengesteld.".

Artikel 63

Aan artikel 68, § 1 van hetzelfde decreet wordt een 4° toegevoegd, dat luidt als volgt :

- "4° – voor wat betreft het gesubsidieerd onderwijs : geen afbreuk doen aan de besluitvormingsprocedures bedoeld in artikel 19 tot en met 30 van het decreet van ... betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad. Deze voorwaarde sluit inzonderheid in dat de directeur in de in artikel 20, 25 en 29 van voornoemd decreet bedoelde gevallen voldoende gemandateerd wordt om in de verhouding tot de schoolraad autonoom te kunnen optreden ;
- voor wat betreft het gemeenschapsonderwijs : de bevoegdheden van de schoolraad respecteren.".

AFDELING 3

Wijzigingen aan het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs XIII-Mozaïek

Artikel 64

Aan artikel V.25, eerste lid van het decreet van 31 juli 2001 betreffende het onderwijs XIII-Mozaïek wordt een 3° toegevoegd, dat luidt als volgt :

- "3° de niet-naleving van de bepalingen omtrent de bevoegdheden en de besluitvormingsprocedures bedoeld in artikel 19 tot en met 30 van het decreet van ... betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad.".

HOOFDSTUK VI

Overgangsmaatregelen

Artikel 65

De mandaten in de participatieraden worden verlengd tot 31 december 2004.

Openvallende mandaten worden ingevuld overeenkomstig het decreet van 23 oktober 1991 betreffende de medezeggenschap in het gesubsidieerd onderwijs.

HOOFDSTUK VII

Opheffings- en inwerkingtredingsbepalingen

Artikel 66

De volgende regelingen worden opgeheven :

- 1° het decreet van 23 oktober 1991 betreffende de medezeggenschap in het gesubsidieerd onderwijs, voor wat betreft het basis- en secundair onderwijs ;
- 2° het decreet van 30 maart 1999 houdende de leerlingenraden in het secundair onderwijs ;

3° het besluit van de Vlaamse regering van 23 juli 1992 houdende de samenstelling en werking van de participatiecolleges zoals bedoeld in hoofdstuk VI van het decreet van 23 oktober 1991 betreffende de me-dezeggenschap in het gesubsidieerd onderwijs.

Artikel 67

De bepalingen van deze titel treden als volgt in werking :

1° artikel 65 treedt in werking op de dag van de bekendmaking dit decreet in het Belgisch Staatsblad ;

2° de bepalingen van hoofdstuk I en IV en artikel 66, 2° treden in werking op 1 september 2004 ;

3° de bepalingen van hoofdstuk II, III en V en artikel 66, 1° en 3° treden in werking op 1 januari 2005.

TITEL III

Expertisecentrum

HOOFDSTUK I

Oprichting

Artikel 68

De regering wordt gemachtigd om mee te werken aan de oprichting van een expertisecentrum dat overeenkomstig de bepalingen van artikel 71 een faciliterende rol vervult inzake participatie op scholen, gefinancierd of gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap.

Het expertisecentrum ontplooit een werking naar directeurs, personeel, leerlingen, ouders en leden van de lokale gemeenschap, betrokken bij de werking van de school.

Het expertisecentrum neemt de vorm aan van een vereniging zonder winstoogmerk.

Artikel 69

De algemene vergadering van het expertisecentrum bestaat uit evenveel vertegenwoordigers van :

1° de personeelsgeleding in de VLOR ;

2° de leerlingkoepelverenigingen ;

3° de ouderkoepelverenigingen.

De regering kan deskundigen in de algemene vergadering aanduiden. Het aantal deskundigen is niet groter dan het aantal leden binnen één van de in het eerste lid bedoelde geledingen.

Artikel 70

De regering bepaalt de personeelsformatie van het expertisecentrum.

De personeelsformatie bestaat ten minste uit :

- 1° een coördinator ;
- 2° twee educatieve medewerkers ;
- 3° twee administratieve medewerkers.

HOOFDSTUK II

Opdracht

Artikel 71

§ 1. Het expertisecentrum coördineert de uitbouw van een rationeel vormingsaanbod gericht op de implementatie van artikel 4 van dit decreet. Het centrum bepaalt daartoe welke vormingsinitiatieven in aanmerking komen voor subsidiëring.

De vormingsinitiatieven worden geselecteerd aan de hand van een kwaliteitshandvest, dat vastgelegd wordt door de regering. Het handvest omschrijft ten minste :

- 1° de wijze waarop de doelstelling en de implementeerbaarheid van het project worden geformuleerd ;
- 2° de relevantie van de projecten voor de onderscheiden onderwijsniveaus en voor specifieke doelgroepen ;
- 3° de expertise die op pedagogisch, organisatorisch en technisch vlak bij de aanbieders van een vormingsinitiatief aanwezig moet zijn.

Binnen de beschikbare vormingskredieten voorziet de regering in subsidie-enveloppes die jaarlijks aan vormingsinitiatieven kunnen worden toegekend. Op voorstel van het expertisecentrum kunnen driejaarlijkse enveloppes worden toegekend aan grootschalige initiatieven.

De leerling- en ouderkoepelverenigingen kunnen bij het expertisecentrum geen eigen vormingsinitiatieven indienen.

De vormingsinitiatieven worden kosteloos aangeboden. De regering bepaalt de wijze waarop op de vormingsinitiatieven wordt ingetekend.

§ 2. Het expertisecentrum kan samenwerken met private vormingsverstrekkers inzake de ontwikkeling van instrumenten en materialen die participatie op klas- en schoolniveau bevorderen.

Het expertisecentrum kan een bijdrage vragen voor deze instrumenten en materialen.

§ 3. Het expertisecentrum kan deelnemen aan experimenten ter bevordering van de participatie in het deeltijds kunstonderwijs, de centra voor volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie, onder de door de regering bepaalde voorwaarden.

HOOFDSTUK III

Subsidiëring

Artikel 72

Binnen de beschikbare begrotingskredieten stelt de regering aan het expertisecentrum jaarlijks een subsidie ter beschikking. De subsidie omvat middelen voor personeels- en werkingsuitgaven.

De regering bepaalt de nadere modaliteiten inzake de uitbetaling van de werkingsmiddelen, de controle op de aanwending ervan en de vermindering of de terugvordering van het bedrag.

HOOFDSTUK IV

Evaluatie

Artikel 73

De regering sluit met het expertisecentrum een beleidsovereenkomst af, die driejaarlijks wordt hernieuwd. De beleidsovereenkomst houdt inzonderheid rekening met de prijsontwikkeling van de in artikel 71, § 2 bedoelde instrumenten en materialen.

Het expertisecentrum stelt jaarlijks een werkingsprogramma op en maakt een jaarverslag op.

Op het einde van elk derde werkingsjaar wordt de doelmatigheid van het expertisecentrum geëvalueerd door een externe instantie.

Op basis van deze evaluatie en de actuele onderwijsnoden beslist de regering over de bestendiging van de werking van het expertisecentrum.

HOOFDSTUK V

Inwerkingtredingsbepaling

Artikel 74

De bepalingen van deze titel treden in werking op 1 september 2004.

TITEL IV

De Vlaamse Onderwijsraad

HOOFDSTUK I

Strategische adviesraad

Artikel 75

§ 1. De VLOR is een strategische adviesraad met rechtspersoonlijkheid in de zin van het decreet van ... tot regeling van de strategische adviesraden.

Hij oefent zijn taken uit bij het beleidsdomein Onderwijs en Vorming van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

§ 2. De oprichting, taakomschrijving, samenstelling, organisatie en werking van de VLOR evenals de programmering en verslaggeving ervan, wordt geregeld door en krachtens de bepalingen van dit decreet en door artikel 9 tot en met 15, artikel 16, § 1 en artikel 17 tot en met 19 van het decreet van ... tot regeling van de strategische adviesraden.

HOOFDSTUK II

Organen

Artikel 76

De VLOR bestaat uit :

- 1° een algemene raad, die in beginsel de in dit decreet omschreven advies- en overlegtaken waarneemt en door de algemene voorzitter wordt voorgezeten ;
- 2° vier deelraden zijnde een raad basisonderwijs, een raad secundair onderwijs, een raad hoger onderwijs en een raad levenslang en levensbreed leren, die onder de voorwaarden bepaald in het huishoudelijk reglement en voor het betrokken niveau advies- en overlegtaken kunnen waarnemen ;
- 3° een vast bureau, dat het bestuur van de VLOR waarneemt ;
- 4° een algemeen secretaris, die bestuurs- en vertegenwoordigingsbevoegd is voor handelingen van dagelijks bestuur en die de leiding waarneemt van het permanent secretariaat van de VLOR.

HOOFDSTUK III

Opdracht

AFDELING 1

Algemene bepaling

Artikel 77

De VLOR heeft de opdracht advies te verstrekken ten behoeve van de regering en van het Vlaams Parlement en overleg te organiseren tussen de verschillende geledingen van het onderwijsveld.

De VLOR hanteert bij het uitbrengen van een advies of bij het organiseren van een overleg onderwijskundige, pedagogische en maatschappelijke criteria en gaat de effecten van beleidsopties op leerlingen, cursisten en studenten na.

AFDELING 2

Decretale opdracht

ONDERAFDELING 1

Adviezen

Artikel 78

§ 1. De VLOR brengt verplicht advies uit over :

1° voorontwerpen van decreet over aangelegenheden bedoeld in artikel 24, § 5 van de Grondwet, met uitzondering van de decreten houdende bekrachtiging van eindtermen, decretale specifieke eindtermen en ontwikkelingsdoelen, de decreten houdende bekrachtiging van beroepsprofielen van de leraren en de decreten die jaarlijks de begroting regelen ;

2° bij het Vlaams Parlement ingediende beleidsbrieven en beleidsnota's.

Het Vlaams Parlement bepaalt de onderwijsaangelegenheden waarvoor het advies van de VLOR eveneens verplicht ingewonnen wordt.

§ 2. De regering deelt aan de VLOR mee op welke wijze met het advies in de besluitvorming rekening wordt gehouden.

Artikel 79

De VLOR kan uit eigen beweging of op verzoek advies uitbrengen over actuele en maatschappelijk relevante onderwijsthema's.

Artikel 80

§ 1. De verplichte adviezen worden verstrekt binnen een termijn van vijftien werkdagen, die ingaat op de eerste maandag volgend op de dag waarop het advies werd gevraagd.

Deze termijn wordt met vijf werkdagen verlengd indien het advies betrekking heeft op aangelegenheden die verschillende onderwijsniveaus betreffen.

§ 2. De adviezen op verzoek van het Vlaams Parlement worden verstrekt binnen de door het Vlaams Parlement gestelde termijn, die niet langer mag zijn dan dertig werkdagen.

§ 3. De in § 1 en § 2 bedoelde termijnen worden geschorst tijdens de herfst-, kerst-, krokus- en paasvakantie en tijdens de periode van 6 juli tot en met 15 augustus.

Artikel 81

Wanneer een ontwerpbeslissing betrekking heeft op de aangelegenheden bedoeld in artikel 78, § 1, 1°, wordt deze eerst aan de VLOR ter advisering voorgelegd. Zij wordt vervolgens onderhandeld binnen een gemeenschappelijke vergadering van het sectorcomité X en van de onderafdeling Vlaamse Gemeenschap van afdeling 2 van het comité voor de provinciale en de plaatselijke overheidsdiensten en het overkoepelend onderhandelingscomité van het gesubsidieerd vrij onderwijs voor wat betreft de grondregelen ter zake van het administratief statuut, met inbegrip van de vakantie- en verlofregeling, de bezoldigingsregeling, de betrekkingen met de vakorganisaties en de inrichtende machten, de organisatie van de sociale diensten of de verordeningsbepalingen, algemene maatregelen van inwendige orde en algemene richtlijnen met het oog op de latere vaststelling van de personeelsformatie of inzake arbeidsduur en organisatie van het werk.

Het advies van de VLOR heeft geen betrekking op de arbeidsvoorwaarden waarover de syndicale organen zich uitspreken.

ONDERAFDELING 2

Overleg

Artikel 82

Binnen de VLOR vindt op vraag van de regering overleg plaats tussen de verschillende geledingen in het onderwijs met het oog op de implementatie van nieuwe beleidslijnen.

AFDELING 3

Conventionele opdracht

Artikel 83

De regering en de VLOR leggen in de beleidsovereenkomst bedoeld in artikel 96 vast op welke wijze bijkomende opdrachten kunnen worden opgenomen.

HOOFDSTUK IV

Samenstelling

AFDELING 1

Raden

ONDERAFDELING 1

Geledingen

Artikel 84

In de algemene raad zetelen :

1° vertegenwoordigers van :

- de instellingshoofden van het hoger onderwijs,
- de inrichtende machten,
- de directeurs van het basisonderwijs, het secundair onderwijs, het deeltijds kunstonderwijs, het volwassenenonderwijs en de CLB's,
- het personeel,
- de ouders van leerlingen,
- de leerlingen van het secundair onderwijs,
- de studenten ;

2° afgevaardigden uit enerzijds sociaal-economische organisaties en anderzijds sociaal-culturele organisaties ;

3° ervaringsdeskundigen.

Artikel 85

In de deelraad basisonderwijs zetelen :

1° afgevaardigden uit het basisonderwijs. Deze afgevaardigden bestaan uit vertegenwoordigers van :

- de inrichtende machten,
- de directeurs,
- het personeel,
- de ouders ;

2° afgevaardigden uit de CLB's ;

3° afgevaardigden uit sociaal-economische organisaties en/of anderzijds sociaal-culturele organisaties ;

4° ervaringsdeskundigen.

In de deelraad secundair onderwijs zetelen :

1° afgevaardigden uit het secundair onderwijs. Deze afgevaardigden bestaan uit vertegenwoordigers van :

- de inrichtende machten,
- de directeurs,
- het personeel,
- de ouders,
- de leerlingen ;

2° afgevaardigden uit de CLB's ;

3° afgevaardigden uit enerzijds sociaal-economische organisaties en anderzijds sociaal-culturele organisaties ;

4° ervaringsdeskundigen

In de deelraad levenslang en levensbreed leren zetelen :

1° afgevaardigden uit het deeltijds kunstonderwijs, de centra voor volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie. Deze afgevaardigden bestaan uit vertegenwoordigers van :

- de inrichtende machten,
- de directeurs van het deeltijds kunstonderwijs en de centra voor volwassenenonderwijs en de coördinatoren van de centra voor basiseducatie,
- het personeel,
- de cursisten ;

2° afgevaardigden uit enerzijds sociaal-economische organisaties en anderzijds sociaal-culturele organisaties ;

3° ervaringsdeskundigen.

In de deelraad hoger onderwijs zetelen :

1° afgevaardigden uit de hogescholen en universiteiten. Deze afgevaardigden bestaan uit vertegenwoordigers van :

- de instellingshoofden,
- het personeel,
- de studenten ;

2° afgevaardigden uit enerzijds sociaal-economische organisaties en anderzijds sociaal-culturele organisaties.

Artikel 86

In de algemene raad en in de deelraden zetelen ten minste twintig en ten hoogste dertig afgevaardigden.

De regering bepaalt de nadere samenstelling van de raden.

ONDERAFDELING 2

Wijze van samenstelling

Artikel 87

De afvaardiging in de raden komt in beginsel tot stand door aanduiding. De vertegenwoordigers van directeurs worden rechtstreeks verkozen. In de algemene raad en de deelraden basisonderwijs, secundair onderwijs en levenslang en levensbreed leren worden telkens twee ervaringsdeskundigen gecoöpteerd.

Voor elke afgevaardigde wordt een plaatsvervanger aangesteld. De regering kan nadere regelen inzake de plaatsvervangende bepalen.

Artikel 88

De aanduiding van de afgevaardigden gebeurt als volgt :

- 1° de Vlaamse Hogescholenraad duidt de vertegenwoordigers van de instellingshoofden van de hogescholen aan ;
- 2° de Vlaamse Interuniversitaire Raad duidt de vertegenwoordigers van de instellingshoofden van de universiteiten aan ;
- 3° het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve verenigingen van inrichtende machten duiden de vertegenwoordigers van de inrichtende machten aan ;
- 4° het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve verenigingen van inrichtende machten duiden de vertegenwoordigers van de CLB's aan ;
- 5° de representatieve vakverenigingen duiden de vertegenwoordigers van het personeel aan ;
- 6° de leerlingenkoepelverenigingen duiden de vertegenwoordigers van leerlingen uit het secundair onderwijs aan ;
- 7° de studentenkoepelverenigingen duiden de vertegenwoordigers van studenten aan ;
- 8° de ouderkoepelverenigingen duiden de vertegenwoordigers van de ouders aan ;
- 9° de SERV duidt de afgevaardigden van sociaal-economische organisaties aan ;
- 10° de door de regering daartoe gemachtigde organisatie duidt de afgevaardigden van sociaal-culturele organisaties aan.

Artikel 89

§ 1. Alle directeurs uit het basisonderwijs, het secundair onderwijs, het volwassenenonderwijs, het deeltijds kunstonderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding kunnen zich kandidaat stellen voor de rechtstreekse verkiezing en zijn stemgerechtigd.

Alle directeurs kunnen hun stem uitbrengen voor één kandidaat voor de algemene raad en voor één kandidaat voor een deelraad. Zij stemmen op kandidaten uit het onderwijsniveau waar zij fungeren.

§ 2. In de deelraden basisonderwijs en secundair onderwijs worden de twee directeurs met het hoogste stemmenaantal opgenomen.

In de algemene raad en de deelraad levenslang en levensbreed leren wordt per onderscheiden onderwijsniveau de directeur met het hoogste stemmenaantal opgenomen.

§ 3. De rechtstreekse verkiezing wordt georganiseerd voor zover per te begeven mandaat ten minste twee kandidaatstellingen zijn.

De verkiezing is rechtsgeldig indien ten minste één derde van de stemgerechtigden zijn stem heeft uitgebracht.

Indien niet aan de bepalingen van het eerste en tweede lid is voldaan, worden de vertegenwoordigers van de directeurs aangeduid door de daartoe door de regering gemachtigde organisaties.

§ 4. De regering werkt een verkiezingsprocedure uit.

Zij legt het kiesreglement vast, waarin de verschillende termijnen in de procedure worden vastgelegd, evenals de beginselen inzake kandidaatstelling, stemming, telling en bekendmaking.

Zij kan geen bijkomende voorwaarden inzake verkiesbaarheid en kiesgerechtigheid opleggen.

Artikel 90

De coöptatie van ervaringsdeskundigen gebeurt door de overige afgevaardigden na openbare oproep in het Belgisch Staatsblad.

Het personeel uit het basisonderwijs, secundair onderwijs, het volwassenenonderwijs, het deeltijds kunstonderwijs en de centra voor basiseducatie kunnen zich voor coöptatie kandidaat stellen.

De coöptatie gebeurt bij gewone meerderheid.

De coöptatie wordt georganiseerd voor zover per te begeven mandaat er ten minste twee kandidaatstellingen zijn. Is dit niet het geval, dan worden de ervaringsdeskundigen aangeduid door de representatieve vakverenigingen.

ONDERAFDELING 3

Onverenigbaarheden

Artikel 91

Een mandaat in een raad is onverenigbaar met :

- 1° de in artikel 7, tweede lid van het decreet van [...] tot regeling van strategische adviesraden bedoelde mandaten, ambten en hoedanigheden, met uitzondering van het ambt van personeelslid van het gemeenschapsonderwijs ;
- 2° de hoedanigheid van algemeen voorzitter ;
- 3° de hoedanigheid van personeelslid van de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap ;
- 4° de hoedanigheid van personeelslid van de VLOR.

ONDERAFDELING 4

Duur van het mandaat

Artikel 92

De mandaten worden toegekend voor een periode van vier jaar.

Een mandaat is hernieuwbaar.

AFDELING 2

Algemeen voorzitter en algemeen secretaris

Artikel 93

De algemeen voorzitter wordt door de algemene raad verkozen uit een lijst van kandidaten na een openbare oproep.

De algemeen voorzitter kan de raadsvergaderingen bijwonen, maar is niet stemgerechtigd.

Artikel 94

De algemeen secretaris wordt door de algemene raad aangesteld na een openbare oproep.

De algemeen secretaris kan de vergaderingen van de raden bijwonen, maar is niet stemgerechtigd.

HOOFDSTUK V

Externe experts

Artikel 95

Kabinetsleden, personeelsleden van het departement, leden van de onderwijsinspectie en deskundigen van hogescholen en universiteiten kunnen worden uitgenodigd op de vergaderingen van de raden om de behandelde aangelegenheden toe te lichten.

HOOFDSTUK VI

Werking

Artikel 96

De regering sluit voor een periode van vier jaar een beleidsovereenkomst met de VLOR over de wederzijdse rechten en plichten bij de uitvoering van de decretale en conventionele opdrachten.

De beleidsovereenkomst bepaalt ten minste :

- 1° de kwantificering, omschrijving en financiering van conventionele opdrachten ;
- 2° de wijze waarop de decretale en conventionele opdrachten worden gerapporteerd, opgevolgd en geëvalueerd ;
- 3° de wijze waarop geschillen over de uitvoering van voornoemde opdrachten worden beslecht ;
- 4° de wijze waarop de regering en de verschillende geledingen binnen de VLOR in overleg treden over projecten en hervormingen met een pedagogische doelstelling. Ten minste wordt daarbij een werkgroep opgericht waarin het Gemeenschapsonderwijs en de inrichtende machten zijn vertegenwoordigd ;
- 5° de wijze waarop technische werkgroepen worden opgericht. Inzonderheid worden technische werkgroepen opgericht voor het deeltijds kunstonderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding ;
- 6° de vormen van financiële en doelmatigheidscontrole ;
- 7° de wijze waarop de beleidsovereenkomst kan worden aangepast, verlengd of ontbonden.

Artikel 97

De algemene raad regelt de interne werking van de VLOR in een huishoudelijk reglement, dat ten minste bepaalt :

- 1° de taakverdeling tussen de algemene raad en de deelraden. Deze taakverdeling dient te garanderen dat elk advies verstrekt door een deelraad ten minste bekrachtigd wordt door de algemene raad ;
- 2° de wijze waarop de voorzitters van de deelraden worden aangeduid ;
- 3° de samenstelling, werking en bevoegdheden van het vast bureau en de algemeen secretaris. De algemeen secretaris maakt van rechtswege deel uit van het vast bureau. Noch de algemeen secretaris noch het vast bureau kunnen worden belast met het verstrekken van een advies.

Artikel 98

De VLOR bezit alle bevoegdheden die rechtstreeks of onrechtstreeks noodzakelijk of nuttig zijn voor de uitoefening van zijn opdracht, met inbegrip van het sluiten van overeenkomsten, het oprichten van of deelnemen in andere rechtspersonen.

De bevoegdheden bij of krachtens dit decreet toegekend, kunnen niet worden afgestaan aan andere rechtspersonen.

Artikel 99

De regering bepaalt de personeelsformatie van het permanent secretariaat.

In afwachting van een organieke rechtspositieregeling voor het permanent secretariaat, blijven de personeelsleden daarvan onderhevig aan het administratief en geldelijk statuut vastgesteld krachtens de regelen vervat in artikel 160, 161 en 169bis van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs-II, zoals deze golden op de vooravond van de inwerkingtreding van deze titel.

HOOFDSTUK VII

Financiering

Artikel 100

De VLOR beschikt over een dotatie die jaarlijks wordt ingeschreven op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

De dotatie omvat kredieten voor werking en huisvesting en voor de bezoldiging van het personeel. De dotatie kan niet worden gebruikt voor de financiering van andere rechtspersonen.

Artikel 101

De beleidsovereenkomst voorziet in de financiële middelen nodig voor de uitvoering van de conventionele opdrachten van de VLOR.

Artikel 102

De VLOR kan schenkingen, giften en legaten in ontvangst nemen.

HOOFDSTUK VIII

Opheffings- en inwerkingtredingsbepalingen

Artikel 103

De volgende regelingen worden opgeheven :

- 1° artikel 5 van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving ;
- 2° titel IX van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs-II ;
- 3° het besluit van de Vlaamse regering van 24 juli 1996 houdende de samenstelling van raden en afdelingen van de Vlaamse Onderwijsraad.

Artikel 104

De bepalingen van deze titel treden in werking op 1 januari 2004.

TITEL V

Wijzigingsbepalingen

HOOFDSTUK I

Subsidiëring van ouderkoepelverenigingen

Artikel 105

Het decreet van 20 juni 1996 betreffende de subsidiëring van de ondersteuningscentra van ouderverenigingen en van erkende verenigingen die vorming voor ouders van schoolgaande kinderen organiseren wordt onder het opschrift "decreet betreffende de subsidiëring van ouderkoepelverenigingen" opnieuw opgenomen in volgende lezing :

"HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

Voor de toepassing van dit decreet wordt verstaan onder :

- 1° expertisecentrum : het expertisecentrum zoals bedoeld in het decreet van [...] betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad dat de uitbouw van een rationeel vormingsaanbod coördineert gericht op de implementatie van de regelgeving van titel II van voornoemd decreet ;
- 2° ouderraad : een ouderraad bedoeld in Hoofdstuk III van Titel II van het decreet van [...] betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad ;
- 3° oudervereniging : een schoolgebonden vereniging waarbinnen ouders van leerlingen onder de leiding van een gekozen bestuur samenwerken omtrent schoolgebonden aangelegenheden ;
- 4° VLOR : de Vlaamse Onderwijsraad.

HOOFDSTUK II

Oprichting en opdracht

Artikel 3

Een ouderkoepelvereniging is een vereniging zonder winstoogmerk, waarvan de statuten ten minste volgende doelstellingen omvatten :

- 1° opinievorming en belangenverdediging van ouders van leerlingen uit het basis- en secundair onderwijs organiseren ;
- 2° deze ouders in de VLOR en het expertisecentrum vertegenwoordigen ;
- 3° ouderverenigingen en ouderraden informeren en sensibiliseren ;
- 4° op verzoek van de Vlaamse regering advies uitbrengen over en meewerken aan onderzoeken gericht op deelname aan of evaluatie van het participatiebeleid inzake onderwijs.

HOOFDSTUK III

Subsidiëring

Artikel 4

Binnen de grenzen van de beschikbare begrotingskredieten verleent de Vlaamse regering driejaarlijks subsidie-enveloppes aan ouderkoepelverenigingen voor zover :

- 1° zij driejaarlijks een werkingsprogramma opstellen, dat wordt goedgekeurd door de Vlaamse regering ;
- 2° ten minste honderd ouderraden en/of ouderverenigingen aangesloten zijn uit ten minste vier Vlaamse provincies. Het tweetalig gebied Brussel-hoofdstad wordt voor de toepassing van deze bepaling als een Vlaamse provincie beschouwd. De aansluiting van een ouderraad of oudervereniging blijkt uit de betaling van een financiële bijdrage.

Artikel 5

De Vlaamse regering legt het bedrag van de subsidie-enveloppes vast op basis van het aantal aangesloten ouderverenigingen en/ of ouderraden.

Artikel 6

De subsidie omvat middelen voor personeels- en werkingsuitgaven.

Artikel 7

De Vlaamse regering bepaalt de vorm waarin de subsidieaanvraag moet gebeuren en de modaliteiten inzake de uitbetaling van de subsidies.

HOOFDSTUK IV

Toezicht

Artikel 8

Elke ouderkoepelvereniging legt driejaarlijks een werkingsverslag voor waaruit blijkt dat de activiteiten zoals bepaald in het werkingsprogramma werden gerealiseerd.

Artikel 9

De Vlaamse regering bepaalt de nadere modaliteiten inzake de controle van de subsidiëringsvoorwaarden.

De Vlaamse regering bepaalt de regels met betrekking tot de vermindering of de terugvordering van de subsidies als een ouderkoepelvereniging de subsidiëringsvoorwaarden niet naleeft.

HOOFDSTUK V

Inwerkingtreding

Artikel 10

Dit decreet treedt in werking op 1 januari 2004."

HOOFDSTUK II

Opheffings- en inwerkingtredingsbepalingen

Artikel 106

Het besluit van de Vlaamse regering van 20 juni 1996 tot vastlegging van de beoordelingsprocedure van de vormingsprojecten voor ouders wordt opgeheven.

Artikel 107

De bepalingen van deze titel treden in werking op 1 januari 2004.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse regering,

Bart SOMERS

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming,

Marleen VANDERPOORTEN

KINDEFFECTENRAPPORT

Kindeffectrapport bij het voorontwerp van decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad en het voorontwerp van bijzonder decreet tot wijziging van het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het Gemeenschapsonderwijs.

1) Algemene omschrijving van het ontwerp van decreet

Van wie komt de beleidsmaatregel? Voor wie is de beleidsmaatregel bedoeld? Is het een maatregel van algemeen nut of is hij gericht op een specifieke doelgroep? In het laatste geval omschrijf de doelgroep. Omschrijf de maatregel. Wat is de achterliggende gedachtegang? Welke problematiek wordt er behandeld?

Van wie komt de beleidsmaatregel?

Het regeerakkoord van de Vlaamse regering benadrukt dat bij een democratische samenleving een democratische schoolcultuur hoort. Alle betrokken geledingen moeten derhalve de kans te krijgen deel te nemen aan het onderwijsbeleid. De voorwaarden moeten worden geschapen om de betrokkenheid van alle geledingen op diverse niveaus van het onderwijs- en schoolbeleid te vergroten.

Ter uitvoering van deze regeringsverklaring deelde de minister van Onderwijs en Vorming in haar beleidsnota Onderwijs en Vorming 1999-2004 en in de beleidsbrieven van de werkingsjaren 1999-2000, 2000-2001, 2001-2002, 2002-2003 mee dat participatieondersteunende initiatieven in Onderwijs zullen genomen worden, waaronder een participatiedecreet.

Dit beleid wordt juridisch onderbouwd vanuit het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind, geeft uitvoering aan het decreet tot regeling van de strategische adviesraden binnen het beleidsdomein Onderwijs en Vorming en komt tegemoet aan de met redenen omklede motie in het Vlaams Parlement m.b.t. de samenstelling van de Vlaamse Onderwijsraad en aan de resolutie betreffende de bijsturing van de regelgeving voor de ondersteuningscentra van ouderverenigingen en de erkende verenigingen die vorming voor ouders van schoolgaande kinderen organiseren.

Omschrijf de maatregel. Wat is de achterliggende gedachtegang? Welke problematiek wordt er behandeld?

Streefdoel is het draagvlak van scholen te verstevigen door de ouders en leerkrachten en leerlingen te betrekken bij het schoolbeleid en een meer leerlinggericht onderwijs te brengen. Samen met een overdracht van bevoegdheden naar scholen wordt daarom een participatiestructuur in de scholen in het leven geroepen die via dit decreet verankerd wordt.

In de eerste plaats wordt een efficiënte én effectieve participatiecultuur op schoolniveau nagestreefd. Deze regeling is van toepassing op alle basis- en secundaire scholen.

Om de slaagkansen van deze participatie te verhogen, wordt voorzien in een expertisecentrum waarbij scholen, leerkrachten, leerlingen en ouders de nodige ondersteuning en vorming inzake lokale participatie kunnen krijgen.

In de tweede plaats omvat het decreet bepalingen omtrent de participatie aan het Vlaamse onderwijsbeleid. De Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) wordt ingeschaald in de nieuwe systematiek van de strategische adviesraden. Tevens wordt de vertegenwoordiging in de

VLOR uitgebreid met “ervaringsdeskundigen” namelijk rechtstreeks verkozen directieleden en gecoöpteerde leerkrachten.

De vijfde titel bevat de bepalingen die de subsidiëring van de ouderkoepelverenigingen faciliteren.

Omschrijf de doelgroep

Lokale participatie

Het toepassingsgebied van dit decreet beperkt zich inzake de lokale participatie tot het leerplichtonderwijs. Voor de andere onderwijssectoren - het hoger onderwijs, het volwassenenonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs - zullen afzonderlijke regelgevende initiatieven de participatiemogelijkheden stroomlijnen en/of versterken.

De schoolraad is het centrale orgaan waardoor de lokale participatie op school gestalte krijgt. Deze regeling moet worden toegepast in alle *gesubsidieerde* officiële en vrije gewone en buitengewone basis- en secundaire scholen.

Voor wat het gemeenschapsonderwijs betreft blijven de schoolraden zoals ingesteld bij het bijzonder decreet van 14 juli 1998 bestaan. Hun samenstelling (uitbreiding met een leerlingengeleding) en hun bevoegdheden (toevoeging van de instemmingsbevoegdheid) worden evenwel in dit decreet gewijzigd om regelgeving voor het gesubsidieerd en het gemeenschapsonderwijs op elkaar af te stemmen.

Het recht tot het oprichten van een pedagogische raad, een leerlingenraad of een ouderraad als één derde van de betrokken actoren erom vraagt, wordt met dit decreet geïntroduceerd in alle gewone en buitengewone basis- en secundaire scholen van alle netten. Alle lokale schoolactoren krijgen hiermee - ongeacht het net waarin hun onderwijsinstelling is gesitueerd - het recht om zich als geleding te organiseren indien 1/3 van de respectieve geledingen ernaar vraagt. De minimale garanties die dit decreet biedt inzake samenstelling, bevoegdheden en werking gelden uiteraard ook voor het gehele leerplichtonderwijs.

Het expertisecentrum

Het expertisecentrum dat in dit decreet een decretale grondslag krijgt zal ondersteuning bieden inzake participatie aan leerkrachten, leerlingen en ouders in het basis en secundair onderwijs. Het centrum zal ook ingezet worden om experimenten van participatie in het deeltijds kunstonderwijs en het volwassenenonderwijs uit te testen.

De Vlaamse Onderwijsraad

De principes van de herstructurering van het advies- en overlegstelsel voor de Vlaamse Gemeenschap werden verankerd in het decreet tot regeling van strategische adviesraden dat principieel goedgekeurd werd op 29 maart 2002, worden mutadis mutandis toegepast op de Vlaamse Onderwijsraad. De Vlor blijft – zoals in de huidige regelgeving – het orgaan waar *alle betrokken onderwijsparticipanten van alle onderwijsniveaus* advies uitbrengen over alle belangrijke beleidsbeslissingen binnen onderwijs en onderling overleg kunnen plegen.

Het decreet waarborgt dat minstens de volgende geledingen in het adviesorgaan moeten vertegenwoordigd worden : de inrichtende machten, de syndikale organisaties, de directeurs, het personeel, de ouders, de leerlingen, de studenten, de cursisten, de centra voor leerlingenbegeleiding, afgevaardigden uit de sociale, economische en culturele organisaties. In het decreet wordt vastgelegd welke organisaties gemachtigd worden afgevaardigden aan te duiden : de SERV, de Vlhora, de Vlior, het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve

verenigingen van inrichtende machten, de representatieve vakverenigingen, de leerlingenkoepelverenigingen, de studentenkoepelverenigingen.

Voor de afgevaardigden van sociale, economische en culturele organisaties kan de regering bij het aanwijzen van de gemachtigde organisaties rekening houden met actuele onderwijsnoden. In functie daarvan – maar binnen de decretaal bepaalde maximum aantallen – kunnen bijkomend organisaties gemachtigd worden een afvaardiging naar de Vlor te sturen.

Naast de vertegenwoordigers vanuit het maatschappelijke middenveld zetelen in de Vlor ook rechtstreeks verkozen directeurs en gecoöpteerde leerkrachten. De verkozen en gecoöpteerde directeurs en leerkrachten maar ook de leerlingen en studenten die door hun koepelverenigingen worden afgevaardigd zullen als ervaringsdeskundigen vanuit hun concrete beleavingswereld op- en aanmerkingen over de wenselijkheid en implementeerbaarheid van nieuwe beleidsvisies kunnen geven.

De ouderkoepelverenigingen

Onder de in het decreet vastgelegde voorwaarden (onder meer inzake representativiteit) wordt aan ouderkoepelverenigingen een subsidie-enveloppe toegekend om hun interne werking, hun activiteiten en hun personeelsbestaffing te organiseren.

2) Analyse van de effecten op kinderen

a) Werd bij de opstelling van het voorontwerp van decreet, expliciet, rekening gehouden met de bepalingen en beginselen van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind? Motiveer uw antwoord.

Het decreet geeft effectief invulling aan artikel 12 van het Kinderrechtenverdrag, volgens hetwelk belang moet worden gehecht aan de mening van jongeren in alle aangelegenheden die hen betreffen. Het decreet schrijft aldus voor dat leerlingen opgenomen worden in de schoolraden en mee vorm geven aan het schoolbeleid.

Het "participatiedecreet" geeft invulling aan artikel 29 van dit verdrag. Dit artikel houdt ondermeer in dat het onderwijs gericht moet zijn op het bevorderen van het respect voor de grondrechten van de mens. Het onderwijs heeft niet alleen de opdracht de kennisoverdracht inzake grondrechten te bewerkstelligen, maar zal tevens via zijn structuren deze grondrechten moeten respecteren.

De ontwerpregeling wil daarenboven de bepalingen van artikel 12 en artikel 13 van het Kinderrechtenverdrag in het onderwijs realiseren. Artikel 12 stelt dat kinderen niet alleen het recht hebben om hun mening te geven, maar evenzeer het recht hebben op het feit dat met deze mening rekening wordt gehouden in elke aangelegenheid of procedure die het kind betreft. Artikel 13 bevestigt het recht van het kind om informatie te verkrijgen of bekend te maken en zijn mening uit te drukken, voor zover dit de rechten van anderen niet schendt.

De overheid en de scholen hebben onder meer ingevolge deze regelgevende bepalingen en ingevolge het actieplan van de V.N. een *zorgplicht* om relevante informatie beschikbaar te stellen, leerlingenparticipatie te faciliteren en - ook structureel - te waarborgen dat de stem van de leerlingen daadwerkelijk wordt gehoord.

De Vlaamse Onderwijsraad krijgt de opdracht om de principiële beleidsvoornemens inzake onderwijs te toetsen aan onderwijskundige, maatschappelijke en pedagogische criteria. De

Raad krijgt tevens de opdracht de effecten van deze beleidsopties op leerlingen, studenten en cursisten na te gaan.

b) Zijn de vier basisbeginselen van het Verdrag, zoals hieronder vermeld, van toepassing op het voorontwerp van decreet?

Zo ja, omcirkel het cijfer (1=zeer weinig; 5=zeer veel).

Zo nee, omcirkel NVT.

Motiveer uw antwoord.

1. Het hoger belang van het kind: 1----2----3----4----5---NVT

Leerlingen krijgen via hun deelname aan het schoolbeleid een realistische kijk op de werking van de democratie in grote, complexe organisaties en samenlevingen. Ze leren rechten en plichten tegenover elkaar afwegen, verschillende belangen inschatten, rekening houden met de mening van anderen en in samenspraak met anderen beslissingen voorbereiden. Leerlingen leren door participatie aan het schoolbeleid hoe ze hun persoonlijke belangen, wensen en zorgen kunnen bundelen tot collectieve standpunten en hoe ze kritisch en opbouwend aan de samenleving kunnen deelnemen. Op die wijze dragen scholen er wezenlijk toe bij jongeren te vormen tot kritische en democratische burgers

2. gezamenlijke verantwoordelijkheid van de ouders: 1----2----3----4----5---NVT

Als partners in het opvoedings- en onderwijsproces van de jongeren kunnen ouders een belangrijke bijdrage leveren tot het beleid van de school. Opvoeden is in de eerste plaats een gezinsaanleg. De kennis, vaardigheden en attitudes die jongeren in gezinsverband meekrijgen, bepalen in grote mate het verdere studieverloop. De scholen kunnen hun opdracht niet vervullen als de ouders hun verantwoordelijkheden niet opnemen. Het is derhalve belangrijk dat schoolteam en ouders afspraken maken omtrent hun wederzijdse taken en verantwoordelijkheden in de realisatie van het onderwijsproject. De betrokkenheid van ouders bij het schoolgebeuren is een cruciale factor in de schoolloopbaan van de kinderen. Het zijn de ouders die hun kinderen kunnen motiveren en die zorgen voor een positieve relatie met de school. Succesvolle scholen slagen er meestal in de interesse van de ouders voor het leerproces van hun kinderen te stimuleren. Dit kan gebeuren via uiteenlopende participatiemogelijkheden.

3. Verantwoordelijkheid van de overheid: 1----2----3----4----5---NVT

De overheid schept een decretaal minimumkader waarbinnen de lokale participatie vorm kan krijgen, financiert vorming en ondersteuning over participatie en verleent subsidiëring aan koepelorganisaties die de belangenverdediging van de jongeren op school organiseren.

4. verantwoordelijkheid van het kind zelf: 1----2----3----4----5---NVT

Zie motivering bij het hoger belang van het kind. De jongere draagt geen eindverantwoordelijkheid maar wordt wel rechtstreeks betrokken bij het advies-, overleg- of beslissingsproces.

Het recht van het kind op non-discriminatie.

Algemeen: 1----2----3----4----5----NVT

Eerbiediging van de rechten van het kind, ongeacht ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of maatschappelijke afkomst, welstand, handicap, geboorte of andere omstandigheid van het kind of van zijn ouder of wettige voogd:

1--2----3----4----5----NVT

Verplichting van de overheid om alle passende maatregelen te nemen om het kind te beschermen tegen alle vormen van discriminatie:

1----2----3----4----5----NVT

De minderjarigheid van het kind geeft zelf aanleiding tot ongeoorloofde discriminatie bij de toepassing van het voorontwerp van decreet :

1--2----3----4----5----NVT

Het recht van het kind op leven, overleven en ontwikkeling.

1----2----3----4----5----NVT

Verplichting van de overheid om het kind te beschermen tegen mishandeling door de ouders of door degenen die de verantwoordelijkheid dragen voor de zorg van het kind:

1----2----3----4----5----NVT

Verplichting van de overheid om de nodige preventieve en curatieve maatregelen te nemen tegen kindermishandeling:

1----2----3----4----5----NVT

Recht op een behoorlijke levensstandaard: 1----2----3----4----5----NVT

Het recht van het kind op participatie:

Algemeen : 1----2----3----4----5----NVT

De voorontwerpen van decreet vertrekken van een integrale visie op participatie. De jongeren die participeren aan het schoolbeleid moeten niet alleen hun wensen en verlangens kunnen communiceren en verdedigen. Zij moeten deze ook toetsen aan belangen, wensen en verantwoordelijkheden van directie, leerkrachten en ouders. Via participatie en overleg kunnen collectieve projecten uitgebouwd worden waar alle actoren kunnen achterstaan.

Recht van het kind om zijn mening te kennen te geven in alle aangelegenheden die het kind betreffen: 1----2----3----4----5----NVT

De adviesbevoegdheid van de schoolraad betreft het schoolbeleid in ruime zin. De overlegbevoegdheid betreft die werkingsregels die een belangrijke impact hebben op het dagdagelijks schoolregels. De instemmingsbevoegdheden van de schoolraad betreffen een aantal aangelegenheden die niet rechtsstreeks te maken hebben met de organisatie van het onderwijs maar met een aantal aspecten van het schoolleven waar ouders de verantwoordelijkheid tot opvoeding met de leerkrachten delen.

De bevoegdheden van de leerlingenraad zijn afgeleid van de bevoegdheidsomschrijving van de schoolraad en bijgevolg heeft de leerlingenraad een informatie- en adviesbevoegdheid over alle aangelegenheden die de leerlingen rechtstreeks aanbelangen.

Verplichting van de overheid om ervoor te zorgen dat aan de mening van het kind 'in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid' passend belang wordt gehecht : 1----2----3----4----5---NVT

De ontwerperegeling voorziet een structurele plaats voor leerlingen in de schoolraad in de secundaire scholen.

Voor het basisonderwijs vult de regelgeving de leerlingenparticipatie niet structureel in: een leerlingenraad is mogelijk maar niet verplicht. De voorkeur wordt gegeven aan meer informele werkvormen.

De leerlingen zullen in de Vlaamse Onderwijsraad – zoals ook nu reeds het geval is – gehoord worden via een afvaardiging vanuit de Vlaamse Scholierenkoepel. VSK beschikt via hun regionaal uitgebouwde werking over enerzijds voldoende draagvlak en anderzijds voldoende ervaringsdeskundigheid om op centraal niveau in de adviesverstrekking aan het beleid het belang van de jongere aan bod te laten komen. In de Raad basisonderwijs worden leerlingen niet rechtstreeks vertegenwoordigd.

Recht op toegang tot passende informatie : 1----2----3----4----5---NVT

Om hun inspraakrechten daadwerkelijk te kunnen uitoefenen hebben de schoolraad en iedere geleding daarbinnen hebben een informatierecht ten aanzien van de inrichtende macht en de directeur.

De schoolraad maar ook de leerlingenraad heeft een communicatie- en informatieplicht over haar werking. Zij moet alle personeelsleden, leerlingen en ouders regelmatig informeren over de standpunten die door de schoolraad/leerlingenraad worden verdedigd.

Recht op vereniging : 1----2----3----4----5---NVT

Het decreet van 30 maart 1999 houdende de leerlingenraden in het secundair onderwijs bepaalt dat elke school een leerlingenraad kan oprichten. De oprichting is verplicht wanneer één derde van de leerlingen erom vraagt. Dit decreet breidt het initiatiefrecht uit naar de leerlingen van het buitengewoon secundair onderwijs. Uiteraard zal in een aantal gevallen een doorgedreven begeleiding van deze raad nodig zijn. Het expertisecentrum kan hier via vorming een ondersteunende rol spelen.

Uit de werking van het huidige steunpunt leerlingenparticipatie blijkt dat ook basisscholen veel interesse vertonen in participatieondersteunende modellen en voorbeelden. Een leerlingenraad kan een belangrijk instrument zijn, maar ook andere minder formele vormen van participatie zijn in het basisonderwijs denkbaar en aangewezen. Vandaar dat de ontwerperegeling voorziet dat een leerlingenraad in het basisonderwijs kan maar niet moet opgericht worden.

Recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst: 1----2----3----4----5---NVT
De personeelsleden en leerlingen die deel uitmaken van de schoolraad, kunnen bij de uitoefening van hun mandaat, geen tuchtsancties oplopen.

Hoe werden deze gegevens verzameld? Kruis uw antwoord aan en motiveer het. Voeg zo mogelijk een kopie van de standpunten, artikels en uittreksels uit onderzoeken als bijlage toe en/ of vermeld heel duidelijk de gegevens van de geraadpleegde documentatie.

☐ raadpleging adviesorganen: Jeugdraad voor de Vlaamse Gemeenschap, Vlaamse Onderwijsraad, Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen, ...

De formele adviesprocedure bij de SERV en de VLOR zal na de principiële goedkeuring door de ministerraad plaatsvinden.

☐ op basis van onderzoeksgegevens

- Het wetenschappelijk onderzoek "ouders over scholen: verwachtingen en participatiebehoeften (OBPWO 2000, 00.05 J.C. Verhoeven, G. Devos, K. Stassen, V. Warmoes, Vlerick Leuven Gent Management School, en Katholieke Universiteit Leuven, Centrum voor Onderwijs sociologie.
- Het wetenschappelijk onderzoek : "Leerlingenparticipatie in het secundair onderwijs tussen theorie en praktijk. Een internationaal vergelijkend onderzoek naar modellen voor leerlingenparticipatie, met een evaluatie van de toepasbaarheid in Vlaanderen" (OBPWO 1998 M. Elchardus, S. De Groof, F. Stevens, Vrije Universiteit Brussel)
- Het wetenschappelijk onderzoek : "De werking van participatieraden en lokale schoolraden. Een evaluatie in het basis- en secundair onderwijs " (OBPWO 1993 F. Bally, I. Van Heddegem, M. Jegers, J.C. Verhoeven Katholieke Universiteit Leuven en Vrije Universiteit Brussel)

☐ inbreng middenveld:

De Vlaamse scholierenkoepel gaf op 29 januari 2001 zijn standpunt over leerlingenparticipatie weer n.a.l.v. een informele consultatieronde door de minister georganiseerd. Op dit overleg werd een delegatie van alle betrokken onderwijsactoren gehoord. Sommige partners – waaronder de Vlaamse scholierenkoepel – formuleerden hun standpunt ook schriftelijk

☐ raadpleging Kinderrechtencommissariaat

Advies van de kinderrechtencommissaris over leerlingenparticipatie in het secundair onderwijs

☐ enquête onder kinderen en jongeren (via onderwijs, jeugdwerk, ...)

De Vlaamse regering heeft beslist om in opvolging van de speciale zitting van 8 t.e.m. 10 mei 2002 van de Verenigde Naties over Kinderen na te gaan hoe tegemoet gekomen kan worden aan de vraag tot meer actieve participatie van jongeren in het besluitvormingsproces. Door de Vlaamse delegatie werd gevraagd om jongeren meer te betrekken bij de voorbereiding, de toepassing, de controle en de evaluatie van alle beslissingen die betrekking hebben op de rechten van het kind. Deze bekommernis werd in het VN-actieplan overgenomen.

☐ via het aanspreekpunt Kinderrechten van de functioneel bevoegde administratie of instelling

Het aanspreekpunt kinderrechten is tevens de opsteller van het Kindeffectrapport

☐ andere

De Nederlandse en Duitse wetgeving inzake medezeggenschap op school

Verslag van de Rondetafelconferentie Onderwijs : voorstellen inzake participatie van o.a. werkgroep kwaliteitsonderwijs en werkgroep vrijheid van onderwijs

3) Evaluatie effecten

a) Werden alternatieve beleidsvoornemens overwogen?

☐ Ja

Motiveer uw antwoord.

Deze ontwerpregeling schept zowel op het lokale schoolniveau als op het centrale beleidsniveau een aantal decretale garanties en een structureel kader voor een participatief school- en beleidsklimaat. Het beleid is er zich van bewust dat naast regelgeving die enkel de voorwaarden kan scheppen om inspraak mogelijk te maken, ook andere, complementaire beleidsmaatregelen noodzakelijk zijn. Hierbij kan onder meer het communicatiebeleid vermeld worden met initiatieven zoals Klasse voor jongeren (Yeti, Maks) en het maatschappelijk debat over participatie op school in januari 2003 via Kleurrijk Vlaanderen. Ook het ondersteunen van de participanten via vorming gecoördineerd vanuit het expertisecentrum is complementair. Het heeft als bedoeling het uitoefenen van de inspraakrechten effectiever en efficiënter te laten verlopen.

b) Gaf dit kindeffectrapport aanleiding tot een duidelijk aanwijsbare aanpassing van het voorontwerp van decreet?

Het kindeffectrapport op zich leidde niet tot een aanpassing van de ontwerpen.

Het rapport is (cfr. de instructies van de kindeffectrapportmethodiek) opgesteld op het ogenblik dat de ontwerpen van decreet voor principiële goedkeuring aan de ministerraad worden voorgelegd en geeft de ontwerpregeling weer zoals die werd opgesteld, rekening houdend met de discussietekst van december 2000 en met de informele overlegmomenten daaropvolgend.

4) Varia

Zijn er overwegingen die hebben meegespeeld bij de opstelling van het voorontwerp van decreet, maar die nog niet aan bod zijn gekomen in dit kindeffectrapport? Zo ja, welke?

Een analyse van de maatschappelijke behoeften die aan de basis liggen van deze ontwerpregeling, een opsomming van de strategische en operationele doelstellingen en de

motivering van de concrete opties in de ontwerpregeling wordt beschreven in de doelmatigheidsanalyse voor de inspectie van Financiën en in de memorie van toelichting bij deze ontwerpregeling.

5) Evaluatie werkwijze

Bij de opmaak van kindeffectrapport werden geen specifieke problemen gesignaleerd. noch suggesties geformuleerd om het kindeffectrapport gebruiksvriendelijker te maken.

Het departement Onderwijs zal op basis van de kindeffectrapporten opgemaakt bij het gelijke onderwijskansendecreet, bij het genummerde decreet X IV en bij deze voorontwerpen van decreet meewerken aan de werkgroep binnen het departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur die als opdracht heeft het kindeffectrapport als beleidsinstrument bij te schaven.

6) Beleidsconclusie

op basis van het gemaakte kindeffectrapport werden geen bijkomende voorstellen voor het beleid geformuleerd.

7) Contactpersoon

Bij wie kan meer informatie verkregen worden over het opgemaakte kindeffectrapport (naam, administratieve entiteit, telefoon, e-mail)?

Kaat Huylebroeck, adjunct van de directeur, afdeling Beleidscoördinatie, tel. 02/553 95 61, e-mail kaat.huylebroeck@ond.vlaanderen.be

ADVIES VAN DE VLAAMSE ONDERWIJSRAAD

Vlaamse Onderwijsraad
Leuvenseplein 4
1000 Brussel

Algemene raad
21 januari 2003
AR/RHE/ADV/006

Advies over het voorontwerp van decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad

1 Situering

Op 13 december 2002 vroeg mevr. M. Vanderpoorten, Vlaams minister van onderwijs en vorming de Vlaamse onderwijsraad om advies over het voorontwerp van decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad.

De algemene raad van de Vlor bracht onderstaande advies uit op 21 januari 2003 met eenparigheid van stemmen en drie onthoudingen. Er waren 31 aanwezige leden.

Titel II. Participatie op schoolniveau

2 Uitgangspunten bij de bespreking

2.1 De betekenis van een participatieve school en criteria voor de beoordeling

Het debat over een versterking van participatie op schoolniveau kadert in een bredere discussie over de bestuurskracht van lokale onderwijsinstellingen. Het laatste decennium pleiten zowel de overheid als schoolbesturen voor een versterking van de autonomie van scholen. Dit moet hen toelaten een eigen beleid te voeren dat beter inspeelt in lokale noden, op het leerlingenprofiel en op een gedragen visie van wat goed onderwijs inhoudt. Dit veronderstelt dat scholen meer beslissingsruimte moeten krijgen. Tegelijk roept dit ook de vraag op naar meer inspraak van betrokkenen in het lokale beleid. Daarom wil de overheid door middel van het voorliggende voorontwerp van decreet de participatie-organen op schoolniveau versterken.

De Vlaamse Onderwijsraad is ervan overtuigd dat een participatieve schoolcultuur een belangrijk instrument is voor de ontwikkeling van de school en het ontstaan van een goed leerklimaat ¹. De mate waarin met de opvattingen en zorgen van leerlingen, ouders en personeelsleden wordt rekening gehouden is bepalend voor hun betrokkenheid bij het schoolgebeuren. Ook het omgekeerde is waar, als inspraak verwordt tot inspraak over marginale beslissingen of tot een formele procedure is dit contraproductief voor het functioneren van de school. Een beslissing

¹ Zo blijkt uit het onderzoek van S. de Groof en M. Elchardus dat er een positieve correlatie bestaat tussen participatie van jongeren in een school en hun leerprestaties en leermotivatie. In participatieve scholen is de motivatie van leerlingen groter en is er minder anti-sociaal gedrag. S. DE GROOF, M. ELCHARDUS, *Leerlingenparticipatie nader bekeken. Een kwalitatief en kwantitatief onderzoek naar de betekenis van participatie voor leerlingen* OBPWO 00.01, Brussel, VUB, p. 63-71.

die het voorwerp uitmaakte van een brede consultatie van diverse geledingen van de school zal een groter draagvlak en dus ook een grotere impact hebben.

Voor leerlingen biedt participatie op school nog een andere belangrijke meerwaarde: inspraak op school is ook een vorm van democratische opvoeding. Het leert leerlingen een mening verwoorden, hierover discussiëren en argumenteren en met mensen met een andere mening naar oplossingen zoeken en vervolgens uitvoering geven aan de beslissing. Ook in dit geval kan het belang van reële participatie niet worden onderschat. Negatieve ervaringen met een schijnparticipatie kunnen gevolgen hebben voor de maatschappelijke betrokkenheid van leerlingen.

Er is nog een andere reden waarom participatie op school een belangrijk aandachtspunt is. Er blijkt een rechtstreeks verband te bestaan tussen participatiemogelijkheden en het welbevinden van zowel leerlingen als leerkrachten op school ².

Participatie staat dus helemaal niet los van de globale schoolcultuur. Een participatieve schoolcultuur zal zich, naast de formele participatie, vertalen in informeel overleg tussen leerkrachten, vakgroepwerking, leerlingenbegeleiding, overleg met en tussen leerlingen, een opener klasklimaat en een actieve ouderwerking.

Wegens de duidelijke meerwaarde van een participatieve schoolcultuur hebben heel wat scholen zich sinds 10 jaar ingespannen om medezeggenschap en inspraak vorm te geven. De Vlor vindt daarom dat de nieuwe regeling op de participatie de sterke punten uit het decreet op de medezeggenschap uit 1991 moet honoreren en zeker niet mag terugschroeven.

Naast de participatieraden kent het onderwijs ook nog andere inspraakorganen zoals de bilaterale overlegorganen. Ook deze organen dragen bij tot het ontstaan van een participatieve schoolcultuur. Daarom mag de nieuwe regeling op de schoolraden en de pedagogische raden de bevoegdheden van deze bilaterale organen niet uithollen.

De Vlor vindt dat een participatieve cultuur even belangrijk is in het niet-leerplichtonderwijs als in het leerplichtonderwijs. In het hoger onderwijs, het volwassenenonderwijs, de basiseducatie en het deeltijds kunstonderwijs moeten instellingen werk maken van een participatieve cultuur. Het gaat om onderwijssectoren met specifieke doelgroepen, een specifieke onderwijsorganisatie en met specifieke finaliteit. Het is vanzelfsprekend dat hiervoor eigen participatiekanalen zullen moeten vorm krijgen. De Vlor vindt dat de overheid hiervoor eveneens een instrumentarium moet aanreiken. De Vlor merkt hierbij op dat de memorie van toelichting op dit punt geen uitspraken doet over de centra voor basiseducatie.

De Vlor is ervan overtuigd dat een participatieve schoolcultuur een groeiproces is. De ontwikkeling tot een participatieve school veronderstelt daarom een groeiproces dat raakt aan vele verhoudingen, structuren en tradities in de school en dat geen

² G. VERSCHULDEN, *Opvattingen over "welzijn" en "begeleiding". Een sociaal-(ped-)agogische analyse van leerlingenbegeleiding als exemplarisch thema in het jeugdbeleid*, Proefschrift, Gent, 2001; A. AELTERMAN e.a., *De professionaliteit en de maatschappelijke waardering van leerkrachten basis- en secundair onderwijs. Een onderzoek naar opvattingen van leerkrachten, andere onderwijsbetrokkenen en de publieke opinie*, OBPWO 00.03, Gent, 2002. Hierbij wordt de kanttekening gemaakt dat participatie in de eerste plaats betrekking moet hebben op het pedagogisch-didactisch handelen van de leraar.

eenmalige gebeurtenis kan zijn. Daarom moet een decreet op de participatie op schoolniveau de scholen een kader aanreiken van waaruit ze een eigen dynamiek kunnen ontwikkelen die mee groeit van onderuit en gedragen wordt door alle geledingen van de school.

De Vlor is van mening dat de voorstellen inzake de samenstelling en de werking van de schoolraden uitgaan van een confrontatiemodel eerder dan van een consensusmodel. De Vlor is van mening dat de meerwaarde van inspraak en medezeggenschap vooral bereikt wordt door te zoeken naar een compromis, naar principes met een breed draagvlak.

Het participatiedecreet moet daarom voldoen aan volgende belangrijke vereisten:

- Scholen het noodzakelijke kader aanreiken om een participatieve cultuur te ontwikkelen die leidt tot reële inspraak met zo weinig mogelijk formalisme;
- Ruimte creëren voor de eigen dynamiek van de school;
- Overzichtelijke overleg- en inspraakstructuren uitwerken waarbij bevoegdheden van de verschillende structuren coherent zijn. Dit zal nodig voor de directies en de schoolbesturen en voor de participanten aan verschillende overlegstructuren. De nieuwe regeling mag trouwens de bevoegdheden van de bilaterale overlegorganen niet uithollen.
- De optie voor een consensusmodel in plaats van een confrontatiemodel

Dit vormen meteen de principes van waaruit de Onderwijsraad de voorliggende tekst zal beoordelen.

2.2 Participatiestructuren in het officieel gesubsidieerd onderwijs

De Vlor wijst op de interferentie tussen het participatiedecreet, het kerntakendebat en het decreet op het verzelfstandiging van het officieel gesubsidieerd onderwijs. Het is onmogelijk om een aantal uitzichten van dit decreet te beoordelen als er nog geen duidelijkheid is over de bestuursorganen in het officieel gesubsidieerd onderwijs.

3 Titel I. Inleidende bepalingen (art. 2)

De omschrijving van wat onder “personeel” (art. 2, 11°) moet worden verstaan is dubbelzinnig. Afhankelijk van de lezing van de omschrijving behoort het paramedisch, sociaal, psychologisch, orthopedagogisch, medisch, opvoedend en hulpopvoedend personeel al dan niet bij de personeelsgeleding. De Vlor pleit voor het behoud van de huidige regeling waarbij alle personeelscategorieën kunnen vertegenwoordigd zijn in de schoolraad.

Er is ook een discrepantie tussen de bepalingen van art. 2, 5° en 13° en art. 5 waar het gaat om de bevoegdheid van de directeur en de inrichtende macht. De raad verzet zich tegen het principe dat de overheid in dit decreet de verhoudingen regelt tussen de inrichtende macht en de directeur. Een motivering wordt uitgewerkt in het punt onder het punt 5.4. (verhouding inrichtende macht en directeur). .

4 Hoofdstuk I. Algemene bepalingen

Inspelen op de draagkracht van leerlingen

Is dit hoofdstuk ook in principe van toepassing op andere onderwijsniveaus en sectoren dan het basis- en secundair onderwijs (art. 3-5) ?

De Vlor merkt op dat de regelingen onverkort en op dezelfde wijze gelden voor alle onderwijssectoren binnen het leerplichtonderwijs. Er zijn immers sectoren waar de formele kanalen die het voorontwerp van decreet vooropstelt, minder aangewezen zijn. Ook het verdrag over de rechten van het kind pleit voor participatierechten voor jongeren, rekening houdend met hun mogelijkheden en draagkracht.

- Scholen voor buitengewoon onderwijs doen inspanningen om inspraak te realiseren, maar dan wel vaak op een minder formele wijze dan omschreven in het voorontwerp van decreet. Het is voor deze scholen aangewezen om te zoeken naar vormen van inspraak die rekening houden met het profiel van hun leerlingen. Inspraak van leerlingen zal in het BuSO specifieke ondersteuning en begeleiding vragen die de directeur en het schoolteam zullen moeten organiseren.
- Er rijst een specifiek probleem voor de scholen van het type 5. Het gaat hier om ziekenhuisscholen met een wisselend publiek. Zijn deze scholen ook gebonden door de bepalingen van het voorliggende voorontwerp van decreet ?
- De vraag rijst of autonome middenscholen dezelfde formele kanalen voor inspraak en medezeggenschap moeten hanteren als de volledige secundair scholen waar vooral leerlingen van de derde graad het voortouw kunnen nemen.
- Basisscholen kunnen proberen om inspraak van leerlingen te realiseren. Sommige bevoegdheden van de schoolraad behoren echter niet tot de interessesfeer van jonge kinderen. Sommige technische aangelegenheden zijn voor hen ook moeilijk te vatten. Scholen hebben wel de plicht om de dossiers zoveel mogelijk te vertalen naar het bevattingsvermogen van hun leerlingen. Het is wenselijk om scholen in staat te stellen voldoende begeleiding en ondersteuning te organiseren voor alle participanten. Gebrek aan participatie van leerlingen mag er echter er niet toe leiden dat deze scholen niet rechtsgeldig een bepaalde beslissing kunnen nemen. De geledingen vertegenwoordigd in de Vlor opteren voor een participatierecht ipv een participatieplicht.

De omschrijving van de begrippen adviesbevoegdheid, overlegbevoegdheid en instemmingsbevoegdheid (art. 4)

De Vlor ziet de overlegbevoegdheden in het kader van het zoeken naar een mogelijke consensus tussen de verschillende geledingen van een school. In deze visie zitten overlegbevoegdheden en instemmingsbevoegdheden zeer dicht opeen.

Een aantal geledingen, met name het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve verenigingen van inrichtende machten en deskundigen, vinden het belangrijker om de finaliteit van het gesprek te bepalen, met name een poging om een consensus te bereiken, dan wel om formalistische procedures uit te schrijven (zie

b.v. art. 25). Indien blijkt dat er geen consensus kan worden bereikt, beslist de directeur, resp. de inrichtende macht maar motiveert zijn beslissing. In dit geval moeten er geen instemmingsbevoegdheden meer omschreven worden.

De andere leden pleiten ervoor om de instemmingbevoegdheden te behouden maar dan wel in de betekenis die eraan is gegeven in het decreet op de medezeggenschap uit 1991. Art. 29, § 3 van dit decreet omschreef instemmingsbevoegdheden als die bevoegdheden waarbij de inrichtende macht geen beslissing kan nemen zonder het akkoord van de participatieraad/schoolraad. Het gaat immers om een beperkt aantal bevoegdheden die heel erg raken aan o.m. de financiële draagkracht van gezinnen.

De vraag rijst ook naar de samenhang tussen de onderhandelingsbevoegdheden van de bilaterale overlegorganen en de instemmingsbevoegdheden van de schoolraad (zie punt 5.2.3.)

5 Hoofdstuk II. De schoolraad

5.1 Toepassingsgebied

We verwijzen in deze naar de opmerkingen over de draagkracht van leerlingen onder punt 4.

5.2 De schoolraad

5.2.1 Oprichting

Een schoolraad per scholengemeenschap ?

Het voorontwerp van decreet bepaalt dat er een schoolraad per school (art. 7) wordt opgericht. De Vlor vindt dit een goed principe.

Wel kunnen de schoolraden van afzonderlijke scholen beslissen om maar één schoolraad op te richten voor scholen die hetzij tot dezelfde scholengemeenschap behoren hetzij in mekaars nabijheid zijn gevestigd (art. 8). Het is ook mogelijk om gedeeltelijk bevoegdheden over te dragen aan een gemeenschappelijke schoolraad.

Dit wijkt af van de bepalingen van het decreet op de medezeggenschap van 1991 waar er een participatieraad per scholengemeenschap moest worden opgericht (art. 34bis). De Vlor steunt de optie om hier de lokale autonomie te laten spelen. Een en ander betekent wel dat er in elk geval per school een schoolraad moet worden samengesteld vooraleer er een overdracht van bevoegdheden kan gebeuren. De Vlor vindt het in het geval van een globale overdracht van bevoegdheden een omslachtige procedure. Het is niet efficiënt om verkiezingen te organiseren voor de samenstelling van schoolraden per school om vervolgens te beslissen om de procedure over te doen op het niveau van de scholengemeenschap. De Vlor stelt voor om de huidige regelgeving te behouden waar wordt aangegeven dat dit kan mits instemming van de representatieve organisaties die geledingen uit de schoolraad vertegenwoordigen.

De memorie van toelichting verwijst naar de mogelijkheid om op het niveau van de scholengemeenschappen in het secundair en weldra in het basisonderwijs “medezeggenschapscolleges” (p. 6, 3°) op te richten. Dit wordt evenwel niet geregeld

in dit decreet.

Een schoolraad per vestigingsplaats ?

De leden zijn van mening dat een schoolraad per school in de regel volstaat. Zij pleiten ervoor om de druk op kleine vestigingsplaatsen niet te groot te maken. Wel moeten er voldoende waarborgen zijn dat vestigingsplaatsen voldoende aan bod kunnen komen in de schoolraad. Dit kan niet worden gegarandeerd daar waar er verkiezingen worden georganiseerd.

Wel kan er een probleem rijzen in ver van elkaar gelegen vestigingsplaatsen om deel te nemen aan vergaderingen van de schoolraad. Zeker voor leerlingen of ouders kan dit een belangrijke extra-drempel vormen. In deze gevallen zou een afwijking op het algemene principe kunnen worden overwogen.

Voor het Gemeenschapsonderwijs kan deze maatregel niet worden doorgetrokken omdat de schoolraden het kiescollege vormen voor de samenstelling van de bestuursorganen van het Gemeenschapsonderwijs.

Schoolraden bij participatief samengestelde inrichtende machten

Inrichtende machten die zijn samengesteld uit rechtstreeks verkozen vertegenwoordigers van personeel, ouders en leerlingen (SO) en slechts verantwoordelijk zijn voor één school, zijn ontslagen van de verplichting een schoolraad in te richten (art. 7). De kleine onderwijsverstrekkers willen een zo maximaal mogelijke participatie realiseren. Het is evenwel niet aangewezen dat in hun bestuursorganen leerlingen moeten zetelen. De rol van een schoolbestuur op het vlak van personeelsbeleid maakt dit een minder geschikt forum voor participatie van leerlingen. Zij pleiten voor het behoud van de huidige uitzonderingsregeling. In zo'n geval zou aan de leerlingenraad instemmingsbevoegdheid kunnen worden verleend.

5.2.2 Samenstelling

Geledingen (art. 9)

De Vlor vindt dat de inrichtende macht en de directeur volwaardig lid moeten zijn van de schoolraad. De Vlor vertrekt bij het denken over participatie eerder van een overleg- en consensusmodel dan van een conflictmodel. Lidmaatschap van de schoolraad doet geen afbreuk aan het feit dat de directeur en de inrichtende macht de finale beslissingen moeten nemen. Vanuit een consensusmodel moeten de mogelijkheden voor compromisvorming en rechtstreeks overleg versterkt worden en niet afgezwakt. De directeur en de inrichtende macht moeten steeds het recht hebben om informatie te verstrekken en voorstellen te verdedigen. Ze moeten hiervoor niet afhangen van de good-will van de andere leden van de schoolraad. Het is denkbaar dat een directeur of een inrichtende macht zich laat vervangen door een gemachtigde. In dat geval moet de gemachtigde mandaat hebben om te onderhandelen.

Uit evaluatie-onderzoek blijkt dat niet alle groepen in een school even sterk geneigd zijn om te participeren. De vraag rijst of op het niveau van leerlingen geen stimulansen dienen ingebouwd voor leerlingen uit alle onderwijsvormen en –sectoren

binnen de school.

Wijze van samenstellen (art. 10-12)

Een meerderheid van de leden in de Vlor vindt dat vertegenwoordigers van ouders, leerlingen en personeelsleden worden verkozen op kieslijsten die zijn samengesteld door de representatieve organisaties. Zij vinden dat vertegenwoordiging moet gebeuren door gemandateerden die verantwoording afleggen aan de groep die hen gemandateerd heeft. Vertegenwoordigers moeten geen individuele standpunten vertolken maar het standpunt van de groep die ze vertegenwoordigen. De inzet en expertise van het georganiseerde middenveld moet gevaloriseerd worden.

De kleine onderwijsverstrekkers zijn het niet eens met deze visie.

Een goede participatiestructuur houdt rekening met de structuur en de organisatie van de school. De Vlor vindt dat b.v. vertegenwoordigers van vestigingsplaatsen garanties moeten kunnen hebben te zetelen in de schoolraad. Dit kan niet worden gegarandeerd als er verkiezingen worden georganiseerd.

De leden van de Vlor verzetten zich tegen een stemplicht voor personeel en leerlingen (art. 10, § 2). Zij pleiten voor een participatierecht in hoofde van personeel en leerlingen maar niet voor een participatieplicht. Participatie die enkel formeel verloopt, leidt niet tot een participatieve school. Formele en informele participatiemogelijkheden moeten elkaar bevruchten en versterken.

Het is niet duidelijk wat bedoeld is met “effectief tewerkgestelde personeelsleden” in het tweede lid van § 2.

Voor de vertegenwoordiging van ouders en leerlingen is een jaarlijkse bevestiging van het mandaat mogelijk, ten minste als de afgevaardigden worden aangeduid door de ouderraad of de leerlingenraad. Dit sluit uit dat ouders die geen kinderen meer hebben op de school of leerlingen die de school verlaten hebben, blijven zetelen in de schoolraad. Dit principe moet ook gelden voor verkozen vertegenwoordigers. Het zou denkbaar zijn te werken met “opvolgers”.

5.2.3 Bevoegdheden

De Vlor is van mening dat een afstemming van bevoegdheden van inspraakorganen absoluut noodzakelijk is met het oog op een reële participatie. Inspraakorganen waarvan de bevoegdheden overlappend zijn en/of elkaars werking kunnen blokkeren, geven aan inspraak een negatief imago. Het is ook onwerkbaar vanuit het beheersstandpunt van een onderwijsinstelling. Het moet duidelijk zijn voor alle betrokkenen wie waarover wordt geconsulteerd en in welke volgorde. Dit geldt in elk geval voor de bevoegdheden van de schoolraad en deze van het lokaal onderhandelingscomité. .

Bevoegdheden : informatierecht (art. 13-15)

De leden van de Vlor verwijzen naar de opvattingen over de draagkracht van de leerlingen. Consequentie hiervan is dat de school de plicht heeft om zoveel mogelijk in een bevattelijke taal te communiceren met de leerlingen en andere participanten. Dit veronderstelt dat de scholen hiervoor voldoende begeleiding kunnen uitbouwen.

Het is belangrijk voor de kwaliteit van de inspraak dat de informatie ook tijdig wordt

verstrekt.

Bevoegdheden : adviesbevoegdheid (art. 16-19)

Het nascholingsbeleid is een adviesbevoegdheid van de schoolraad; in het lokaal onderhandelingscomité is het een onderhandelingsbevoegdheid. Hetzelfde geldt voor de organisatie van het schooljaar.

De raad vindt het wat te ver gaan dat de schoolraad adviesrecht zou krijgen ten aanzien van de benoeming van een directeur. Wel kan de schoolraad adviseren over de procedure voor de aanstelling en het profiel.

Bevoegdheden : overlegbevoegdheid (art. 20-23)

Het leerlingenvervoer is nu een overlegbevoegdheid; volgens het participatiedecreet een adviesbevoegdheid. De aanwending van het lestijdenpakket is een overlegbevoegdheid van de schoolraad en een onderhandelingsbevoegdheid.

Orde- en tuchtreglement is momenteel een overlegbevoegdheid. Volgens het participatiedecreet moet het een instemmingsbevoegdheid worden.

De leden van de Vlor wijzen er ook op dat de motiveringsplicht van de directeur en de inrichtende macht als er geen consensus wordt bereikt, geen aanleiding mag geven tot formalisme en logge administratieve procedures.

Bevoegdheden : instemmingsrecht (art. 24-25)

De Vlor herinnert aan de principiële discussie over de wijze waarop de instemmingsbevoegdheid wordt ingevuld (zie punt 4, omschrijving van de begrippen adviesbevoegdheid, overlegbevoegdheid en instemmingsbevoegdheid). Er moeten twee opeenvolgende alternatieven geformuleerd worden als de schoolraad geen instemming verleent aan een bepaalde beslissing. Ook dit vinden sommige geledingen een uiting van een te verregaand formalisme.

Ook de bijdrageregeling voor de ouders is voorwerp van een instemmingsbevoegdheid. Hoewel het de bedoeling is dat deze bepaling de kosteloosheid van het onderwijs ondersteunt, zou het ook kunnen dat ouders absoluut de selectiviteit van een school willen versterken. Hieruit blijkt eens te meer het belang van gemandateerde vertegenwoordigers die een individueel belang kunnen overstijgen.

5.2.4 De werking van de schoolraad

Het huishoudelijk reglement (art. 26)

Sommige geledingen dringen erop aan dat het schoolreglement ook zou aangeven hoeveel bijeenkomsten een schoolraad moet houden, wie het secretariaat waarneemt, het tijdstip van de vergadering. De vergadertijd moet, volgens de vertegenwoordigers van de vakorganisaties, beschouwd worden als werktijd.

Andere geledingen waarschuwen voor het gevaar van formalisme en een veelheid van reglementen.

De voorzitter van de schoolraad (art. 27)

De Vlor steunt de visie van de minister waarbij de voorzitter van de schoolraad wordt

verkozen hetzij onder, hetzij buiten de leden van de schoolraad. Het zou het best zijn dat de schoolraad in alle vrijheid kan beslissen wie het best de schoolraad voorziet.

Relaties met de directie en met de inrichtende macht

De Vlor verzet zich tegen het feit dat de directeur de mededeling verzekert van de verslagen van de leerlingenraad, de ouderraad en de pedagogische raad aan de andere raden. Het is de verantwoordelijkheid van de respectievelijke vertegenwoordigers om hun achterban te informeren.

Het is onduidelijk welke partijen bijkomende rechten en bevoegdheden toekennen aan de schoolraad. In het eerste lid van art. 30 is sprake van een overeenkomst tussen de directeur, de inrichtende macht en de schoolraad; in het tweede lid is er sprake van de directeur, de inrichtende macht, de schoolraad en het lokaal onderhandelingscomité. Voor het derde lid creëert dit verwarring aangezien niet duidelijk is of de eerste of de tweede overeenkomst is bedoeld.

De inrichtende macht moet de schoolraad de nodige infrastructurele en secretariaatsondersteuning geven. Dit kan niet binnen de huidige infrastructurele mogelijkheden en administratieve omkadering van de school.

Geschillen

Het is positief dat het voorontwerp van decreet scholen ertoe aanzet in eerste instantie een oplossing te zoeken voor meningsverschillen binnen de school. Pas in tweede instantie is er de commissie zorgvuldig bestuur.

Een geleding dringt erop aan de verhaalmogelijkheden te versterken. Zo is het opvallend dat de verhaalmogelijkheden beperkt worden tot de bevoegdheden. Klachten over de samenstelling van de schoolraden worden niet opgenomen.

De samenstelling van de commissie zorgvuldig bestuur moet worden aangepast aan deze nieuwe bevoegdheden.

5.3 Hoofdstuk III. Pedagogische raad, leerlingenraad en ouderraad

5.3.1 Oprichting (art. 36)

De Vlor is voorstander van een decretale verankering van de participatie van ouders, leerlingen en leerkrachten in de schoolraad maar twijfelt ten eerste aan de meerwaarde van een decretale verankering van de structuur die dit moet aannemen. Het komt elke geleding van de schoolraad toe om zich te organiseren op een wijze die het best past bij de eigen cultuur. Het georganiseerde middenveld heeft ook hier zeker een rol te spelen. De representatieve vakbonden kunnen het personeel samenbrengen; de ouderverenigingen die door dit decreet een decretale erkenning krijgen, spelen een dergelijke rol voor de ouders. Op deze wijze krijgen de vertegenwoordigers in de schoolraad ook een mandaat om te spreken (punt 5.2.2.). Dit geldt des te meer daar er raden moeten worden opgericht van zodra 10% van de ouders of personeel erom vraagt. Dit gaat, vooral op het niveau van personeel, soms om erg weinig mensen.

De Vlor vindt dat kinderen uit het basisonderwijs niet overbevraagd mogen worden op het vlak van participatie. De overheid moet rekening houden met de draagkracht van het kind. Dit is conform de bepalingen van het kinderrechtenverdrag.

5.3.2 Samenstelling (art. 37)

Uit onderzoek blijkt dat niet alle leerlingen even sterk geneigd zijn te participeren. De vraag rijst of er geen stimulansen nodig zijn om alle leerlingen uit de verschillende onderwijsvormen en –sectoren van een school te betrekken bij de werking van de leerlingenraad.

5.3.3 Bevoegdheden

De Vlor vertrekt voor de participatie zowel op lokaal niveau als op macroniveau van een consensusmodel in plaats van van een confrontatiemodel. Het vormt een meerwaarde voor het meningsvormen van de verschillende geledingen uit de schoolraad als ze kunnen terugvallen op een voorafgaande raadpleging van diegenen die ze vertegenwoordigen. Het is echter contraproductief dat alle standpunten op voorhand schriftelijk worden geformuleerd. Op die manier dreigt participatie eerder het naast mekaar plaatsen van standpunten te worden dan een zoeken naar overeenstemming.

5.4 Wijzigingsbepalingen

Participatie, een subsidiëringsvoorwaarde (art. 42)

De geledingen vertegenwoordigd in de Vlor onderschrijven de noodzaak van participatieve scholen. Zij zijn echter bezorgd over de mogelijkheden van de inrichtende macht en de directeur om alle verplichtingen die dit decreet opsomt, te realiseren. Eerder al bleek dat veel geledingen vinden dat de nadruk te veel ligt op een participatieplicht in plaats van op een participatierecht. Voor bepaalde geledingen van de schoolraad kan het moeilijk zijn om geschikte kandidaten te vinden.

Subsidiëringsvoorwaarden in het Gemeenschapsonderwijs ?

Het Gemeenschapsonderwijs wijst erop dat de bepalingen van art. 42 het gemeenschapsonderwijs zouden onderwerpen aan subsidiëringsvoorwaarden. Zij verzetten zich principieel tegen deze handelwijze.

De verhouding tussen de directeur en de inrichtende macht

Een meerderheid van de geledingen van de Vlor verzetten zich ertegen dat deze materie wordt geregeld door het participatiedecreet. Het is aangewezen dat de inrichtende macht een eigen profiel heeft en ook de directeur een eigen profiel laat uitbouwen. Afspraken over wederzijdse verantwoordelijkheden zijn hiervoor noodzakelijk.

De bepalingen zijn voor het officieel gesubsidieerd onderwijs onmogelijk om te beoordelen bij gebrek aan zicht op het decreet over de verzelfstandiging van het officieel gesubsidieerd onderwijs. Voor kleine onderwijsverstrekkers past het hiërarchische model dat hier wordt gehanteerd, helemaal niet. Men werkt er onder meer met collegiale vormen van directie.

Bij sommige kleine onderwijsverstrekkers is er een rotatiesysteem voor het directieambt

De Vlor vindt het dan ook helemaal niet aanvaardbaar dat van deze regeling een subsidiëeringsvoorwaarde wordt gemaakt.

5.4.1 Expertisecentrum

Uit evaluatie-onderzoek blijkt dat alle geledingen nood hebben aan deskundigheidsbevordering³. Essentiële aandachtspunten hierbij zijn het strategisch denken vanuit de onderwijsinstelling, langetermijndenken en het overstijgen van particuliere belangen. De Vlor vindt de oprichting van een expertisecentrum op macroniveau onvoldoende om de participatie goed te ondersteunen. Er is nood aan ondersteuning van de diverse geledingen ook op schoolniveau. De Vlor verwijst naar zijn visie dat participatie moet groeien binnen een lokale schoolcultuur. Scholen zullen zich moeten inspannen om de inzet van discussies en de informatie uit een dossier te formuleren op een wijze die begrijpelijk is voor leerlingen en ouders. Het is een belangrijke randvoorwaarde voor participatie dat de betrokkenen ervaren dat hun mening telt en dat er rekening mee gehouden wordt. Zoniet, haken vertegenwoordigers af. Daarom dringt de Vlor aan op ondersteuning van alle betrokkenen, ook de lokale gemeenschap.

Een en ander betekent dat dossiers voor alle betrokkenen in een leesbare en heldere vorm worden gepresenteerd. Scholen zullen de nodige infrastructuur en middelen moeten krijgen om deze begeleiding te organiseren.

Een aantal representatieve verenigingen van inrichtende machten zijn ervan overtuigd dat een centrale ondersteuning van de participatie weinig effectief zal blijken. De pedagogische begeleidingsdiensten en de ouderkoepelverenigingen moeten hierin een volwaardige rol kunnen spelen.

De Vlor verzet zich tegen nog maar eens een nieuw steunpunt. De rol zou kunnen opgenomen worden door het steunpunt leerlingenparticipatie. Het is belangrijk dat de expertise van dat steunpunt niet verloren gaat. Wel moet nog afgewogen worden welke bevoegdheden dat steunpunt krijgt, wie eraan deelneemt en welke middelen er voorhanden zijn. Het steunpunt moet aangestuurd worden door representatieve organisaties. Volgens het gemeenschapsonderwijs moeten ook directies er deel van uitmaken. Zij zijn een van de belangrijkste doelgroepen voor het expertisecentrum.

De geledingen van de ouders en van de leerlingen vragen naar de samenhang tussen het beheer van het expertisecentrum en de mogelijkheid om vormingsprojecten te organiseren. Zij wijzen op hun decretale opdracht om vormingsprojecten op te zetten en vragen om verder in aanmerking te komen voor subsidiëring.

De inwerkingtreding van het art. 54 moet voorafgaan aan deze van schoolraden.

³ F. BALLY, *De werking van de participatieraden en de lokale schoolraden. Een evaluatie in het basis- en secundair onderwijs*, Leuven, 1991.

Titel IV. De Vlaamse Onderwijsraad

1 De betekenis van een participatief onderwijsbeleid op macroniveau en criteria voor de beoordeling van de voorstellen over de Vlaamse Onderwijsraad

De Vlor bekijkt de voorliggende voorstellen mede in het licht van de bepalingen op het ontwerpdecreet strategische adviesraden en de bepalingen uit het decreet betreffende het onderwijs, II. Uit dit laatste decreet zijn een aantal technische artikelen ten onrechte niet opgenomen in de voorliggende ontwerptekst.

De voornaamste zorg van de Vlor bij de beoordeling van de voorstellen betreft echter de goede werking van adviesorganen. De Vlor is ervan overtuigd dat inspraak en medezeggenschap van alle betrokkenen bij het beleid het maatschappelijke draagvlak van het (onderwijs)beleid versterken en op die manier de implementatie ervan bevorderen. Het biedt de kans aan beleidsmakers om op voorhand knelpunten in te schatten en voorstellen bij te schaven. Dit alles doet geen afbreuk aan de bestuurskracht van de overheid want uiteindelijk neemt de minister, de regering en het parlement een beslissing. Door het advies en het overleg over de beslissing is de overheid goed geïnformeerd over de opvattingen terzake van degenen die het beleid moeten uitvoeren, van de mogelijke knelpunten en hindernissen en over welke alternatieve oplossingen mogelijk zijn om hetzelfde beleidsobjectief te bereiken. De Vlor is er daarom van overtuigd dat de overheid alle belang heeft bij een goed werkende adviesraad. Net zoals bij de schoolraden is ook op het macro-niveau gekozen voor een confrontatiemodel tussen de “beslissers” en degenen die inspraak krijgen. De Vlor gelooft eerder in een model waarbij overleg en compromisvorming mogelijk is.

Opdat een advies of een overleg de overheid goed zouden kunnen informeren, moeten er een aantal randvoorwaarden vervuld zijn. Sommige ervan zijn in het decreet ingeschreven; andere niet.

1. Adviesraden moeten een standpunt kunnen formuleren over alle belangrijke uitzichten van het beleid. De omschrijving van de taak van de strategische adviesraden zoals aangegeven in art. 4 van het decreet op de strategische adviesraden geeft daar een goede invulling aan.
2. Om op een gedegen manier adviezen te kunnen uitbrengen over complexe onderwijsdossiers of over maatschappelijke trends moet de Onderwijsraad over informatie kunnen beschikken, die hetzij van de overheid komt, hetzij het resultaat is van studieopdrachten. De Onderwijsraad moet studieopdrachten kunnen formuleren, verrichten of uitbesteden waarbij ze zelf de vraagstelling kan omschrijven. Zoniet heeft de proactieve functie van de strategische adviesraad weinig betekenis.
3. De adviesraden moeten een breed draagvlak hebben waarin alle segmenten van het beleidsdomein aan bod kunnen komen. Het kan hier zowel gaan om traditionele representatieve organen als om nieuwe actoren uit het middenveld. Belangrijk is in beide gevallen dat representatieve minderheidsgroepen via de adviesraad hun mening kunnen formuleren. In die zin zal de samenstelling van de adviesraad de diversiteit in het onderwijsveld weerspiegelen. Ook de overheid zelf is een partner in de discussies die onderwijsraden voeren. Ze moet b.v. voluit de kans krijgen om beleidslijnen toe te lichten en partners te overtuigen van het

belang van een bepaald voorstel. Overleg veronderstelt in ieder geval een betrokkenheid van de overheid.

4. De adviesraad moet in alle onafhankelijkheid een standpunt kunnen formuleren. De memorie van toelichting bij het decreet op de strategische adviesraden omschrijft dit terecht als afstandelijkheid of onbevooroordeeldheid ten aanzien van het beleid. De adviesraad zal geen obstructie plegen ten aanzien van het beleid of het versterken.
5. Adviesraden moeten in staat zijn om gedragen standpunten te formuleren. Gedragen standpunten slaan zowel op de onderwijskundige consistentie van de voorstellen, de interpretatie van trends en ontwikkelingen als op de gedragenheid door brede segmenten van de onderwijsgeledingen. Dit veronderstelt dat adviesraden de tijd krijgen om een gedragen standpunt te ontwikkelen.

2 Strategische adviesraad (art. 55)

De samenhang tussen het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden en het voorontwerp van decreet betreffende de participatie roept vragen op. Soms zijn de bepalingen aanvullend; op andere punten perkt het participatiedecreet de bepalingen van het decreet op de strategische adviesraden in. De memorie van toelichting somt bij art. 55 enkele punten op uit het decreet op de strategische adviesraden die onverkort gelden voor de Vlor.

De Vlor kan er niet mee instemmen dat enkel de bepalingen uit het decreet op de strategische adviesraden opgesomd in de memorie van toelichting bij het participatiedecreet, van toepassing zouden zijn op de Vlor. Trouwens het decreet op de strategische adviesraden is van een hogere rechtsorde dan de memorie van toelichting. De artikelen 2, 3 en 19, § 1 van het decreet op de strategische adviesraden zijn ten andere vrij determinerend opgesteld.

De Vlor pleit er daarom voor dat de bepalingen van het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden onverkort gelden voor de Vlor, behalve voor enkele uitzichten waar de specifieke situatie van onderwijs een afwijkende regeling wettigt. De Vlor dringt aan op een motivering van de afwijkende bepalingen. In het voorliggende advies zal de Vlor dan ook telkens aangeven hoe de samenhang moet worden gezien tussen de bepalingen uit het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden en het decreet op de Vlor.

3 Organen (art. 56)

Het voorontwerp van decreet onderscheidt als organen van de Vlor een algemene raad, vier deelraden, een vast bureau en een algemene secretaris .

De algemene raad oefent in beginsel de advies- en overlegtaken van de Vlor uit. Dit dient ook gelezen in samenhang met art. 77, 1° waarbij de algemene raad de adviezen en het overleg van deelraden moet bekrachtigen. Deze bepaling vloeit voort uit het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden dat maar voorziet in één raad per beleidsdomein. De overheid wil op die manier garanderen dat adviesraden de belangen van deelsectoren overstijgen en op macroniveau een samenhangend beleidsadvies formuleren. Deze doelstelling wordt helemaal niet ondergraven als

deelraden autonoom een advies uitbrengen voor hun domein.

Het onderwijsveld kent immers veel diversiteit. Reële medezeggenschap veronderstelt een specifieke deskundigheid in de problemen en de noden van een welomschreven onderwijssector. De bekrachtiging door de algemene raad van het standpunt van de specialisten dreigt niet meer te worden dan een formalisme. Nu al kan het vast bureau coördinerend optreden als een standpunt van een deelraad niet conform is het algemeen onderwijsbelang of tegenstrijdig is aan de belangen van andere onderwijssectoren.

Art. 56, 2° bepaalt dat er een raad wordt opgericht voor levenslang en levensbreed leren. Uit de samenstelling van de raden blijkt dat deze raad de sector van het deeltijds kunstonderwijs, de basiseducatie en het volwassenenonderwijs vertegenwoordigt. De Vlor pleit ervoor om het bevoegdheidsdomein van deze deelraad te beperken tot het levenslang en levensbreed leren (van volwassenen). De Vlor wijst erop dat de finaliteit, de onderwijsorganisatie, het pedagogisch-didactisch handelen en de cultuur van het deeltijds kunstonderwijs en deze van het volwassenenonderwijs grondig verschillen. De materies die betrekking hebben op het deeltijds kunstonderwijs zouden beter behandeld worden in een commissie van de algemene raad.

De Vlor wijst erop dat de sector van het levenslang en levensbreed leren breder is dan de basiseducatie en het volwassenenonderwijs. De naamgeving suggereert dan ook dat de raad een platform is voor advies en overleg over problemen van afstemming tussen onderwijs en andere opleidingsverstrekkers. De minister van onderwijs en vorming coördineert ook de werking van de interface. Het is dan ook logisch dat de strategische adviesraad voor het domein onderwijs en vorming ook bevoegd is om advies uit te brengen over de afstemmingsproblematiek tussen onderwijs en andere opleidingsaanbieders.

De Vlor merkt op dat het nodig zal zijn om de bevoegdheden uit te klaren van de deelraad ten aanzien van de “Vlaamse denktank voor levenslang leren” in het kader van de interface. Dit in het licht van de coördinatiebevoegdheid van de minister van onderwijs.

Dit geeft uiteraard aanleiding tot de opname van een beperkte vertegenwoordiging van andere opleidingsverstrekkers in de deelraad levenslang en levensbreed leren (art. 65).

Het decreet op de strategische adviesraden (art. 10) bepaalt dat de raden ook werkcommissies kunnen instellen. Ook het art. 153 van het onderwijsdecreet II legde hiervoor een decretale basis.

3.1 Opdracht

3.1.1 Advies

Adviesbevoegdheden zoals omschreven in het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden

De Vlor brengt verplicht advies uit ten behoeve van de Vlaamse regering en het Vlaams parlement over voorontwerpen van decreet, met uitzondering van bekrachtigingsdecreten op de eindtermen, de beroepsprofielen van leraren en het begrotingsdecreet. Ook brengt de Vlor verplicht advies uit over de beleidsbrieven en

beleidsnota's.

De Vlor wijst op het verschil in bevoegdheden van de Vlor en de strategische adviesraden. Dit decreet bepaalt dat een strategische adviesraad uit eigen beweging of op verzoek advies uitbrengt over de hoofdlijnen van het beleid, bijdraagt tot het vormen van een beleidsvisie, de maatschappelijke ontwikkelingen volgt en interpreteert, advies uitbrengt over voorontwerpen van decreet, uit eigen beweging of op verzoek advies uitbrengt over ontwerp van besluit van de Vlaamse regering, reflecties levert over bij het Vlaams Parlement ingediende beleidsnota's. Er is geen enkele reden of argumentatie waarom de Vlor niet ten volle de bevoegdheden van de strategische adviesraden zou opnemen voor het domein onderwijs en vorming. Adviesraden moeten een standpunt kunnen formuleren over alle belangrijke uitzichten van het beleid. De omschrijving van de taak van de strategische adviesraden zoals aangegeven in art. 4 van het decreet op de strategische adviesraden geeft daar een goede invulling aan.

Zo vraagt de Vlor al langer om over organieke uitvoeringsbesluiten met een onderwijskundige betekenis te kunnen adviseren. Het is zeker niet zo dat uitvoeringsbesluiten alleen louter technische uitwerkingen zijn van principiële beslissingen die in een decreet zijn vastgelegd. Daarom dringt de Vlor erop aan dat in het art. 58 wordt ingeschreven dat de regering de Vlor ook om advies moet vragen over besluiten van de Vlaamse regering met een belangrijke onderwijskundige betekenis. Advies uitbrengen over voorontwerp van besluit is trouwens een van de bevoegdheden die het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden toewijst aan deze raden.

De Vlor heeft een aantal bijkomende bevoegdheden die hem zijn toegewezen door decreten of besluiten. De Vlor verzet zich tegen de bepaling dat bijkomende bevoegdheden enkel bij decreet zouden kunnen worden toegewezen.

Het eigen initiatiefrecht ten volle laten spelen

Zoals hierboven aangegeven wil de Vlor ten volle zijn rol als strategische adviesraad opnemen. Belangrijk hierbij is de opdracht om ook pro-actief te adviseren over bepaalde ontwikkelingen of behoeften die groeien in het onderwijs. Het moet ook mogelijk blijven om in te spelen op actuele discussies en ontwikkelingen en op korte termijn een advies hierover uit te brengen. Daarom moet de adviesraad ook ongevraagd en op eigen initiatief adviezen kunnen uitbrengen. Het voorontwerp van decreet bepaalt dat dit enkel kan na een ruime consultatie van het onderwijsveld. Door de brede samenstelling van de onderwijsraad, zoals omschreven in art. 64-70, is er al een garantie dat het advies gewenst en gedragen wordt door brede segmenten van het onderwijslandschap.

Tijd om een gedragen advies te kunnen formuleren

Het voorontwerp van decreet stelt dat de verplichte adviezen worden verstrekt binnen de 10 werkdagen volgend op de adviesvraag. De Vlor heeft zich steeds geëngageerd om op een constructieve wijze de timing en de planning die met de minister was afgesproken te respecteren. De ervaring wijst echter uit dat het nagenoeg onmogelijk is om binnen de 10 dagen een gedragen advies uit te werken. Een advies van de Vlor moet de mening vertolken van brede segmenten van het onderwijsveld. Vertegenwoordigers vertolken geen eigen mening maar wel deze van de leden die ze vertegenwoordigen. Dit is een voorwaarde voor goed advieswerk. Het is daarom

belangrijk dat vertegenwoordigers in de Vlor voorafgaand aan besprekingen ruggespraak kunnen houden met hun achterban. Vaak gaat het hier om vrijwilligers (b.v. ouders, scholieren, vakbondsmensen, ...) die op korte tijd moeilijker bij te brengen zijn. Om over bepaalde aspecten een consensus te kunnen bereiken, is het ook wenselijk meerdere vergaderingen te kunnen organiseren. Het is aangewezen om over complexe voorstellen voorafgaandelijk aan de raad experts te kunnen samenbrengen. Binnen de 10 werkdagen is dat alles nagenoeg onmogelijk.

Het voorontwerp van decreet op de strategische adviesraden, art. 15 stelt dat de adviezen in de regel worden verstrekt binnen de periode van 1 maand na de adviesvraag. De regering kan de termijn inkorten in gevallen van hoogdringendheid zonder dat de termijn minder dan 5 werkdagen mag bedragen. Dit wordt gemotiveerd. De Vlor vraagt daarom dat voor adviezen in de regel ook een maand tijd wordt gegeven. In geval van hoogdringendheid, te motiveren door de regering, vraagt de Vlor om de bestaande regeling aan te houden. Dit betekent dat het advies wordt uitgebracht binnen de tien dagen volgend op de maandag na de adviesvraag.

De Vlor merkt ook op dat deze krappe timing tegelijk gebonden is aan vervaltermijnen. De eisen die hierdoor gesteld worden, zijn irrealistisch.

3.1.2 Overleg

Volgens het voorontwerp van decreet organiseert de Vlor overleg tussen de verschillende geledingen van het onderwijsveld (art. 57). Uit overleg kan een consensus groeien tussen de betrokkenen bij het onderwijs over een bepaalde beleidslijn. In een aantal gevallen zal dit ook een betekenis hebben voor de overheid. Mede in het kader van een groeiende autonomie van instellingen moeten onderwijsgeledingen beschikken over een platform om informatie uit te wisselen, afspraken te maken onder elkaar én met de overheid. Vernieuwingen implementeren zonder een platform voor overleg tussen de betrokkenen is nagenoeg onmogelijk. Onderzoek wijst ook uit dat vernieuwingen waarvan de doelstellingen die niet gedragen worden door de scholen die ze moeten uitvoeren, weinig succesvol blijken.

Onderwijsvernieuwingen kunnen door de overheid gestimuleerd of ondersteund worden. In dit geval lijkt het wenselijk dat aan het overleg ook vertegenwoordigers van de overheid kunnen deelnemen die engagementen kunnen aangaan (zie hierover punt 3.2.1.). Beleidslijnen die onderwijspartners afspreken, zullen rekening moeten houden met de beleidsobjectieven van de overheid.

Overleg tussen onderwijspartners zal niet altijd resulteren in een advies (art. 62). Het kan wenselijk zijn dat de onderwijspartners hun beleidslijnen in bepaalde dossiers op elkaar afstemmen. Op die manier functioneert de Vlor als een platform voor netoverschrijdend overleg. Daarom pleit de Vlor ervoor om ook overleg te kunnen organiseren, zonder dat dit noodzakelijk moet leiden tot een advies aan de minister.

3.1.3 Studie

De Vlor vindt het belangrijk om voor het onderwijs zijn rol als strategische adviesraad te kunnen opnemen, met alle bevoegdheden die het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden toekent. De Onderwijsraad moet de overheid daarom kunnen wijzen op gewenste ontwikkelingen en maatschappelijke ontwikkelingen met gevolgen voor onderwijs. Om op een onderbouwde manier adviezen te kunnen uitbrengen is het niet alleen wenselijk de verschillende betrokkenen bij het onderwijs

te raadplegen. Het zal ook nodig zijn om informatie te verzamelen, experts aan te spreken en studiewerk te verrichten. Dit werk kan zowel gebeuren door het secretariaat als uitbesteed worden aan deskundigen. Daarom vindt de Vlor dat hij voorafgaand aan een advies of overleg en in functie van advies en overleg een studiefunctie moet kunnen opnemen. De studiefunctie staat niet op zich maar kan worden gezien als een voorbereidende fase op weg naar een advies of overleg. De Vlor pleit ervoor om deze opdracht die inherent is aan de opdrachten van een strategische adviesraad en die ook al werd toegewezen aan de Jeugdraad⁴, expliciet in de missie van de Vlor in te schrijven.

3.1.4 Conventionele opdracht (art. 63)

Conventionele opdrachten voor de Vlor worden ingeschreven in een beleidsovereenkomst. Het is vanzelfsprekend dat dergelijke overeenkomsten worden afgesloten door het beheersorgaan van de instelling (i.c. het vast bureau).

De beleidsovereenkomsten kunnen volgens het voorontwerp van decreet op de participatie op school en op de Vlaamse Onderwijsraad tussentijds worden aangepast. Deze flexibiliteit is belangrijk om te kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen (art. 76, 4°).

3.2 Samenstelling van de Vlor

3.2.1 Geledingen (art. 64-65)

Een gespreksforum voor alle geledingen van het onderwijs

De Vlor vindt dat een strategische adviesraad een platform moet zijn voor discussie tussen alle stakeholders van een beleidsdomein. In het voorstel van de overheid ontbreken belangrijke geledingen van het onderwijs. Het valt op dat in de nieuwe raden niet langer experts zetelen van de administratie en vanuit het hoger onderwijs. Nochtans blijkt uit de ervaring dat beide groepen een essentiële rol spelen bij de besluitvorming in een adviesorgaan.

De beleidsmakers kunnen voorstellen toelichten, misverstanden ophelderen en achtergrondinformatie verstrekken. Door een rechtstreekse dialoog tussen de stakeholders uit het onderwijs en vertegenwoordigers van de overheid krijgen beide partijen een beter inzicht in mekaars argumentatie en achtergronden. Dit komt de kwaliteit van de besluitvorming van beide partijen ten goede.

Onderwijskundigen van universiteiten en hogescholen kunnen vanuit hun onderzoeksachtergrond voorstellen sterker onderbouwen en verrijken. Het is belangrijk dat er een platform bestaat waar onderwijskundigen hun inzichten beleidsmatig kunnen vertalen en toetsen aan de inzichten van de onderwijspartners. Zeker waar het gaat om het opnemen van een pro-actieve functie ten aanzien van het onderwijsbeleid is dit een belangrijk gegeven.

De VCLB vraagt om ook als geleding te kunnen zetelen in de algemene raad. Dit mag evenwel geen afbreuk doen aan de delegatie van andere partners.

In de deelraad voor het hoger onderwijs zetelen geen vertegenwoordigers van de inrichtende machten. Het is wenselijk dat deze in de raad zitting kunnen hebben.

⁴ Decreet van 29 maart 2002 op het Vlaamse jeugdbeleid, art. 7.

In de raad voor het levenslang en levensbreed leren zal, gezien zijn opdracht, ook een beperkt aantal vertegenwoordigers moeten zetelen van de andere opleidingsverstrekkers. Dit is trouwens nu al het geval in de Raad voor het volwassenenonderwijs.

Ruimte voor bestaande en nieuwe organisaties van het middenveld

De overheid voorziet ook betrokkenheid van het sociaal-culturele veld in het de Vlor. Op zich is dit een positief gegeven. De Vlor pleit ervoor dat er naast de beperkte permanente aanwezigheid van het sociaal-culturele veld in de raden, ook soepele formules mogelijk blijven om ervaringsdeskundigen bij de werking te betrekken. Beide categorieën vertegenwoordigen ook een verschillend segment van de samenleving. Daarom maakt de Vlor een opsplitsing tussen een beperkte delegatie van het sociaal-culturele veld in de raden. Deze kan het best aangeduid worden door een overkoepelende structuur van het sociaal-culturele werk.

Voor concrete dossiers wenst de Vlor samen te kunnen werken met organisaties van “ervaringsdeskundigen”. Op deze manier kunnen o.m. nieuwe organisaties uit het middenveld bij de werking worden betrokken (zie uitgangspunt 3 op p. 12.). De regeling moet erg flexibel kunnen en wisselend naar gelang van het dossier waar het over gaat. De vraag rijst dan ook of het wenselijk is dat de regering bij de aanwijzing van gemachtigde organisaties namens het sociaal-culturele veld moet werken met een vorm van “erkenning” van de organisaties (art. 68, 7°). Voor deze organisaties is het niet altijd haalbaar om op permanente basis mee te werken en te denken. Het is beter dat ze hun deskundigheid kunnen inbrengen naar aanleiding van concrete dossiers die hen direct raken.

Generalisten in de algemene raad

De memorie van toelichting omschrijft de opdracht van de algemene raad als volgt : “ de algemene raad overstijgt de belangen van deelsectoren binnen een beleidsdomein, bekijkt een gestelde problematiek op macroniveau en bundelt vanuit zijn integrerend vermogen de verschillende invalshoeken tot één omvattend beleidsadvies”. De Vlor onderschrijft deze visie die ook consequenties heeft voor het profiel van de leden van de algemene raad. In de algemene raad zullen generalisten zetelen die het geheel van de onderwijsniveaus en –sectoren kunnen overzien. Toch stelt art. 64 dat de algemene raad enkel is samengesteld met afgevaardigden van specifieke onderwijsniveaus en -sectoren. De vertegenwoordigers van onderwijsniveaus en –sectoren zullen vooral een rol moeten spelen in de deelraden.

Is het wenselijk om in de deelraad voor het basisonderwijs ook sociaal-economische organisaties te laten zetelen ? Gezien de finaliteit van dit onderwijsniveau zou het beter zijn zich te beperken tot sociaal-culturele organisaties.

De Vlor vraagt ook naar de samenhang tussen art. 66 en art. 64. Indien alle onderwijsniveaus en –sectoren moeten vertegenwoordigd zijn, de geledingen moeten tellen zoals opgesomd in art. 64, 1° en ook rekening houden met de verschillende representatieve organisaties, kan het aantal leden moeilijk beperkt blijven tot 20 à 30 leden.

3.2.2 Aantallen en representativiteit

Strategische adviesraden zullen tussen de 20 en de 30 leden tellen. Misschien is dit streefcijfer haalbaar voor de deelraden; voor de algemene raad kan dit niet. Dit kan

zeker niet als alle onderwijsniveaus en –sectoren vertegenwoordigd moeten zijn zoals het voorontwerp van decreet nu vooropstelt.

De Vlor pleit ervoor dat de numerieke aanwezigheid van de verschillende geledingen in de algemene raad en in de deelraden wordt opgenomen in het decreet. Het is onmogelijk om te oordelen over de bepalingen van het voorontwerp van decreet zonder de numerieke verdeling van de mandaten te kennen.

De raad is ook van mening dat bij de samenstelling van de raden representativiteit moet worden nagestreefd op basis van de evenwichten die gelden tussen bepaalde partners. Daarenboven wijst de memorie van toelichting bij het decreet op de strategische adviesraden erop dat het cultuurpact vereist dat voor culturele materies de verschillende maatschappelijke stromingen aan bod moeten komen. Ditzelfde geldt ook in onderwijsmateries. De verschillende ideologische en maatschappelijke stromingen in het onderwijslandschap moeten volwaardig aan bod kunnen komen. Het kan niet dat een onderwijsraad abstractie zou maken van minderheden in het onderwijs of enkel zou worden aangestuurd vanuit een enkele stroming binnen het onderwijs.

De verkiezingsprocedure zoals nu vooropgesteld, bevat geen waarborgen voor de aanwezigheid van verschillende stromingen. De zorg over de aanwezigheid van minderheden in de algemene raad wordt nog sterker indien de algemene raad alle adviezen moet bekrachtigen en indien het art. 5-overleg wordt afgeschaft.

3.2.3 Wijze van samenstellen (art. 67-70)

De Vlor merkt op dat de representativiteit op twee verschillende manieren wordt georganiseerd. Voor de meeste geledingen duiden representatieve organisaties vertegenwoordigers aan. Doordat deze een organisatie vertegenwoordigen bestaande leden die kunnen worden geconsulteerd, zijn de standpunten van deze vertegenwoordigers representatief.

Voor de directeurs en voor een deel van de personeel stapt men van af van deze visie. De directeurs worden verkozen (art. 69); personeel gecoöpteerd (art. 70). De Vlor wijst erop dat deze laatste vertegenwoordigers geen platform hebben om hun opvattingen te toetsen aan deze van de groep die ze vertegenwoordigen. Dit is nochtans noodzakelijk om een mening te vertolken die gedragen wordt door breed segment van het onderwijsveld. Bovendien hebben de representatieve organisaties uit het middenveld een specifieke deskundigheid ontwikkeld en krijgen afgevaardigden ook inhoudelijke ondersteuning.

De rechtstreeks verkozen mandaten kunnen ook een probleem vormen voor de toepassing van het decreet van 15 juli 1997 betreffende de evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in de adviesraden. Het gaat in de algemene raad om vijf mandaten; in de deelraden om twee mandaten.

De Vlor merkt op dat art. 68 niet bepaalt welke organisatie of op welke wijze de vertegenwoordigers van de ouders wordt aangeduid.

Het voorontwerp van decreet bepaalt niet dat er zowel effectieve als plaatsvervangende leden kunnen zijn. Het principe van plaatsvervangers zou in elk geval moeten worden voorzien voor de algemene raad en voor de deelraden.

3.2.4 Onverenigbaarheden en cumulatie (art. 71-72)

Art. 72 sluit cumulatie van verschillende mandaten uit. Nochtans zijn mensen die in meerdere raden zetelen, in staat om een globaal perspectief te ontwikkelen dat betekenisvol is voor meerdere onderwijsniveaus of -sectoren. De maatregel beperkt ook de autonomie van de geledingen in de aanduiding van personen. Voor sommige (kleinere) geledingen is dit geen haalbare kaart. De Vlor stelt derhalve dat de cumulatie van mandaten in verschillende raden mogelijk moet zijn.

De raad herinnert aan de bedenking dat de bijdrage van beleidsmakers, inspectie en ambtenaren, in casu van het departement onderwijs, relevant kan zijn. In die zin plaatst de raad ook vraagtekens bij het feit dat deze geen mandaat kunnen opnemen. In elk geval moet hierbij ook rekening worden gehouden met de personeelsleden van verzelfstandigde agentschappen.

Het voorontwerp van decreet wijkt hier terecht af van de bepalingen van het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden. Het moet immers mogelijk zijn om personeelsleden van het gemeenschapsonderwijs mandaten binnen de Vlor te laten opnemen. Het is de Vlor niet meteen duidelijk waarom de uitzondering ook geldt voor de personeelsleden van het Vlaams parlement en de bij het Vlaams parlement opgerichte diensten.

In afwijking van het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden kan de algemeen voorzitter geen mandaat in de Vlor opnemen (art. 71, 2°). De teksten motiveren nergens de grond voor deze afwijking.

Er worden nu geen onverenigbaarheden geformuleerd ten aanzien van de personeelsleden (statutairen, contractuelen of gedetacheerden) van het permanent secretariaat van de Vlor (art. 71, 2°).

De personeelsgeledingen die o.m. de onderwijsinspectie vertegenwoordigen verzetten zich ertegen dat ze geen leden van inspectie zouden mogen afvaardigen in de Vlor. Dit is een inmenging in de autonomie van deze geledingen om vertegenwoordigers aan te duiden (art. 71, 4°).

3.2.5 Duur van het mandaat (art. 73)

De mandaten lopen over een periode van vijf jaar. In het kaderdecreet is sprake van vier jaar. De teksten motiveren deze afwijking niet. De Vlor ziet geen bijzondere reden waarom hier wordt afgeweken van de normale duur van de mandaten. De Vlor herinnert hierbij aan de noodzakelijke onafhankelijkheid van een adviesorgaan ten aanzien van de uitvoerende en de wetgevende macht (zie punt 4 op p. 7). Bepaalde geledingen kunnen, door middel van het ontslag van leden, leden op kortere termijn vervangen.

Voor wat de verkozen of gecoöpteerde vertegenwoordigers betreft, moet het kiesreglement bepalen op welke manier een vacant mandaat kan worden ingevuld.

3.3 Algemeen secretaris en voorzitter

Art. 74 stelt dat de voorzitter de vergaderingen van de raden bijwoont maar niet stemgerechtigd is. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat de algemeen voorzitter alle vergaderingen van de deelraden bijwoont. In het kaderdecreet staat dat de voorzitter wordt verkozen onder de leden van de raad; in dit decreet is dit niet het geval.

De Vlor pleit er ook voor dat de algemeen secretaris onafhankelijk kan staan ten opzichte van het beleid. Het behoort tot de rol van een adviesorgaan om het beleid te bevragen op basis van de inbreng van de geledingen. De onafhankelijkheid van het adviesorgaan is een uitgangspunt bij het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden; de Vlor onderschrijft de noodzaak van onafhankelijkheid zoals omschreven in punt 4 op p. 7).

Daarom moet de algemene raad zelf de algemeen secretaris aanstellen.

3.4 Werking

Een beleidsovereenkomst voor de conventionele opdrachten (art. 76)

De regering sluit voor vijf jaar een beleidsovereenkomst af met de Vlor. De overeenkomst is een goed instrument om de bijkomende (conventionele) taken van de Vlor te verduidelijken. Het is belangrijk om het beleidscontract tussentijds te kunnen bijsturen omdat het moeilijk is om alle opdrachten voor vijf jaar vast te leggen (art. 76, 4°)

De Vlor gaat ervan uit dat het beleidscontract enkel betrekking heeft op de conventionele opdrachten; de decretale opdrachten liggen vast in het decreet. Over de wijze waarop de decretale opdracht worden opgenomen, maakt de adviesraad jaarlijks afspraken in het werkprogramma en hij rapporteert er ook over. Dit is een meer flexibele werkwijze die toelaat in te spelen op nieuwe beleidsontwikkelingen. Het is onmogelijk om dit vast te leggen voor een periode van vijf jaar.

De vormen van financiële en doelmatigheidscontrole zijn, volgens de memorie van toelichting, vervat in de beleidsovereenkomst. Dit element moet ook worden opgenomen in het voorontwerp van decreet. Het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden (art. 3) eist trouwens dat het oprichtingsdecreet de wijze van samenstelling, de opdracht en het werkterrein, de werking en het toezicht bepaalt.

Samenspel tussen algemene raad en deelraden

Art. 77 bepaalt dat de algemene raad elk advies van de deelraden moet bekrachtigen. De Vlor ziet de meerwaarde hiervan niet in. In de deelraad zetelen de deskundigen die het best geplaatst zijn om over bepaalde dossiers een uitspraak te doen. Een bekrachtiging door de algemene raad is een overbodige tussenstap.

De missie van het secretariaat

Art. 160 §1 van het onderwijsdecreet, II omschreef de missie van het secretariaat van de Vlor. Deze houdt in dat het secretariaat de nodige documentatie verzamelt en studies voorbereidt die noodzakelijk zijn voor de werkzaamheden van de Vlor. Deze opdrachten zouden opnieuw in het decreet moeten worden opgenomen.

Rechtspositie van het personeel van het permanent secretariaat

Art. 79. De rechtspositie van het personeel van de Vlor is geregeld op basis van het besluit van de Vlaamse regering van 30 juni 2000 houdende de regeling van de rechtspositie van het personeel van de sommige Vlaamse openbare instellingen en op basis van het besluit van de Vlaamse regering van 10 mei 1995 houdende de organisatie van het permanent secretariaat van de Vlor en de regeling van de rechtspositie van het personeel. We beschouwen dit laatste besluit als het instellingsspecifiek besluit dat aanleunt bij het stambesluit. De verwijzingen in de memorie van toelichting kloppen dus niet.

Art. 160 van het onderwijsdecreet, II bepaalde dat de Vlaamse regering de passende maatregelen neemt opdat de Vlor voor de statutaire personeelsleden kan deel nemen aan de pensioenregeling ingesteld bij de wet van 28 april 1958 betreffende het pensioen van het personeel van zekere organismen van openbaar nut alsmede van hun rechthebbenden. Voor dit gegeven moet het voorliggende ontwerpdecreet eveneens een decretale grond bieden.

Voorts moet het decreet een basis bieden voor de regeling voor vakantie- en feestdagen voor gedetacheerden die dezelfde is als voor de ambtenaren van het permanent secretariaat. De reglementering inzake reis- en verblijfskosten, zoals die geldt voor het personeel van de diensten van de Vlaamse regering is van overeenkomstige toepassing op de personeelsleden van de onderwijsraad. Naar analogie met de regelingen uit het decreet betreffende het onderwijs, XI voor de gedetacheerde personeelsleden van het departement onderwijs, moet hier een gelijkaardige regeling worden getroffen.

Art. 160 van het decreet betreffende het onderwijs, II verleende de algemene raad een adviesbevoegdheid over het personeelsstatuut en de personeelsformatie van de Vlor. Het is vanzelfsprekend dat een adviesorgaan betrokken wordt bij de formulering van de rechtspositieregeling van het eigen personeel.

Het decreet op het onderwijs, II bepaalde in art. 160, § 2 dat de Vlaamse regering personeelsleden ter beschikking kan stellen van het permanent secretariaat (detacheringen). Het gaat zowel om vastbenoemde ambtenaren van de diensten van de Vlaamse regering en de instellingen van openbaar nut als om vastbenoemde personeelsleden van het onderwijs, de CLB's en de hogescholen. Dit is noodzakelijk om mensen met ervaring in het onderwijsveld ook te kunnen aanstellen als personeelslid.

Het onderwijsdecreet, II bepaalde ook dat de Vlor binnen zijn dotatie personen bij overeenkomst kon tewerkstellen. Dit vormt de decretale basis voor de aanstelling van een aantal contractuele personeelsleden waarvan de regering in 1995 heeft toegestaan dat ze ten persoonlijke titel hun aanstelling kunnen behouden (art. 169bis van het onderwijsdecreet, II. Ze behouden dit voorrecht voor zover ze in dienst waren op 1 januari 1994 met een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur en functioneel niet in een vervangingsopdracht. Hiervoor is eveneens een decretale basis nodig.

3.5 Financiering

Volgens art. 162 van het onderwijsdecreet, II kan de Vlor schenkingen, giften en legaten in ontvangst nemen. Omdat de Vlor inkomsten genereert vanuit publicaties b.v. moet het betrokken artikel worden behouden.

3.6 Wijzigingsbepalingen

Het voorontwerp van decreet is niet erg duidelijk op het vlak van de samenwerking tussen de Vlor en de Serv. Is het de bedoeling dat de Serv-partners een minderheidsstandpunt kunnen formuleren als ze zich onvoldoende herkennen in het advies van de Vlor? Formuleren deze leden steeds een eigen advies ?

De Vlor dringt ook aan op een delegatie in de raden die representatief is voor werkgevers en werknemers.

De Vlor pleit ervoor dat de Serv autonoom advies kan blijven uitbrengen over onderwijsmateries maar dan vanuit de specifieke invalshoeken van de Serv.

3.7 Opheffings- en inwerkingtreddingsbepalingen

De overheid schaft het art. 5-overleg tussen de afgevaardigden van de inrichtende machten af (art. 83). De inrichtende machten verzetten zich tegen deze afschaffing. De afspraken met de Vlor, met name dat art. 5 enkel wordt ingeroepen als de IM zich onvoldoende kunnen herkennen in een advies of als het advies niet wordt gevolgd, zijn gehonoreerd. De inrichtende machten dringen erop aan dat er art. 5-overleg met de overheid kan worden gevraagd. Hierbij verwachten de inrichtende machten dat de principes van een volwaardig overleg worden in acht genomen (met inbegrip van decreten en organieke besluiten). Deze vraag is des te dwingender daar de voorliggende voorstellen geen waarborgen inhouden naar een gewaarborgde aanwezigheid van alle partners in de organen van de Vlor. De afspraak geldt nu ook dat als er consensus is op basis van het advies van de Vlor de betrokken materie niet meer moet worden besproken.

De Vlor dringt ook aan op een afstemming van timing en procedures tussen de adviesverstrekking door de Vlor en het overleg in het overkoepelend onderhandelingscomité.

De Vlor verwondert zich erover dat het decreet op de Vlor pas in werking treedt op 1 september 2004. Binnen de Vlaamse regering is immers beslist dat de aanpassing van de adviesorganen zou moeten worden doorgevoerd tegen uiterlijk 30 juni 2003.

4 Ouderkoepelverenigingen

De Vlor drukt zijn zorg uit voor een voldoende financiering en ondersteuning van het ouderverenigingswerk. Art. 85/art. 4 stelt dat de middelen worden toegekend binnen de grenzen van de beschikbare begrotingskredieten. Dit geeft onvoldoende rechtszekerheid aan deze verenigingen. In die context betreurt de raad dat de vormende opdracht van de ouderkoepelverenigingen wordt afgeschaft. Op die manier wordt projectfinanciering uitgesloten. Allerlei instanties kunnen een aanbod realiseren (door middel van het expertisecentrum). Alleen de ouderkoepelverenigingen die het dichtst bij de ouderraden en de ouderverenigingen staan, kunnen dat niet. Trouwens het vormingsaanbod wordt nu beperkt tot participatie. Het vormingsaanbod van de ouderverenigingen was in het verleden ruimer en had ook betrekking op maatschappelijke problemen zoals verkeersveiligheid.

De Vlor vraagt ook om de subsidiëeringsvoorwaarden haalbaarder te maken.

5 Het bijzonder decreet op het gemeenschapsonderwijs

De Vlor beoordeelt het voorliggende bijzonder decreet vanuit de samenhang met de participatieregeling in het gesubsidieerd onderwijs. Sommige bepalingen zijn ten onrechte niet doorgetrokken naar de werking van de schoolraden in het Gemeenschapsonderwijs.

Tevens moet men rekening houden met het feit dat de schoolradenkies college zijn

voor de organen van de inrichtende macht. Door de hersamenstelling van de schoolraden verandert dan ook de samenstelling van dit kiescollege. Een en ander veronderstelt dat desbetreffende artikelen m.b.t. de organen van de inrichtende macht aangepast worden. Er moet tevens gewaakt worden over de interne samenhang van het bijzonder decreet.

Voor het gemeenschapsonderwijs is er ook de vraag naar differentiatie van inspraakorganen naar de draagkracht van leerlingen (zie punt 3 op p. 3).

5.1 Oprichting

Ook in het gemeenschapsonderwijs is het wenselijk een schoolraad op te richten per school onder dezelfde voorwaarden als in het gesubsidieerd onderwijs samengestelde schoolraden kunnen worden gevormd.

5.2 De samenstelling van de schoolraad (art. 2)

Vertegenwoordiging van de ouders

In het gesubsidieerd onderwijs wordt het mandaat van de vertegenwoordigers van de ouders, voor zover deze aangeduid zijn door een ouderraad, jaarlijks bevestigd. De vraag rijst of dit niet ook wenselijk is voor het gemeenschapsonderwijs. Het is immers niet wenselijk dat ouders die niet langer kinderen hebben die school lopen in die school, nog in de schoolraad blijven zetelen.

Vertegenwoordiging van het personeel

In het gesubsidieerd onderwijs wordt het kiescollege omschreven als de personeelsleden die effectief tewerkgesteld zijn in de school of een van de vestigingsplaatsen. Eerder is erop gewezen dat de term “effectief” tewerkgesteld niet erg duidelijk is. Het gemeenschapsonderwijs vraagt een gelijke omschrijving van het kiescollege in het gemeenschapsonderwijs als in het gesubsidieerd onderwijs.

Vertegenwoordiging van de leerlingen

In het gesubsidieerd onderwijs wordt het mandaat van de vertegenwoordigers van de leerlingen, voor zover deze aangeduid zijn door een leerlingenraad, jaarlijks bevestigd. De vraag rijst of dit niet ook wenselijk is voor het gemeenschapsonderwijs. Leerlingen die de school verlaten hebben, kunnen beter niet meer in de schoolraad zetelen.

5.3 Bevoegdheden van de schoolraad

Overlegbevoegdheden

De schoolraden in het gesubsidieerd onderwijs hebben overlegbevoegdheid op het vlak van het contract met het CLB (en zijn latere concretisering). Naar analogie zouden ook de schoolraden in het gemeenschapsonderwijs deze bevoegdheden moeten krijgen (art. 4 dat art. 10 § 3 wijzigt).

De directeur of de raad van bestuur motiveren waarom ze afwijken van bepaalde aanbevelingen van de schoolraad. In het gemeenschapsonderwijs moet rekening gehouden worden met alle bestuursorganen, waaronder de algemeen directeur.

5.4 Werking van de schoolraad (art. 10)

In het gesubsidieerd onderwijs wordt een fasering ingeschreven, met name dat een schoolraad overleg pleegt of instemming verleent voorafgaand aan de bekrachtiging door de inrichtende macht. In het gemeenschapsonderwijs zou een dergelijke fasering ook moeten worden ingeschreven, bij voorbeeld voorafgaand aan de bekrachtiging van het schoolreglement door de raad van bestuur.

5.5 Bescherming van afgevaardigden en geschillencommissie

De bescherming van de afgevaardigden en de geschillencommissie zijn belangrijke principes. Dit moet worden doorgetrokken naar het Gemeenschapsonderwijs.

J. Perquy
Administrateur-generaal

L. Van Beneden
voorzitter

ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

Sterk door overleg

SERV

Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

**ADVIES OVER HET VOORONTWERP VAN DECREET BETREFFENDE PARTICIPATIE
OP SCHOOL EN DE VLAAMSE ONDERWIJSRAAD EN HET VOORONTWERP VAN
BIJZONDER DECREET TOT WIJZIGING VAN HET BIJZONDER DECREET VAN 14 JULI
1998 BETREFFENDE HET GEMEENSCHAPSONDERWIJS**

Brussel, 17 februari 2003
Advies_participatie_gemeenschapsond

Sterk door overleg

De Vlaamse Minister van Onderwijs en Vorming heeft de SERV gevraagd advies te geven over twee voorontwerpen van decreet, nl. betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) – of het zogenaamde participatiedecreet - en het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het Gemeenschapsonderwijs. Het laatste voorontwerp is een aanpassing van het bijzonder decreet op het Gemeenschapsonderwijs in functie van het zogenaamde participatiedecreet.

*

*

*

1. ALGEMENE OPMERKINGEN EN KRITIEK

De Raad is van oordeel dat het feit dat de participatieregeling met dit voorontwerp wordt gestroomlijnd en verduidelijkt een goede zaak is. Wel moet erover gewaakt worden dat de wijze van regeling van lokale participatie niet verzandt in al te logge structuren.

Een opvolging van de regeling na verloop van tijd is volgens de Raad dan ook noodzakelijk met daaraan verbonden het engagement om de regeling bij te stellen indien nodig.

De Raad wil met klem protesteren tegen een aantal voorgestelde herzieningen in het luik over de VLOR die een voorafname zijn ten aanzien van het voorontwerp van decreet tot regeling van strategische adviesraden, waarover de SERV heeft geadviseerd op 15 mei 2002, en een mogelijk nieuw SERV-decreet. Voorstellen die bovendien elke inhoudelijke, gestructureerde bijdrage vanuit de socio-economische wereld in het onderwijsdebat quasi onmogelijk maken.

Vooraleer in te gaan op artikels uit het voorliggende voorontwerp van decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad, herhaalt de Raad een aantal principiële punten uit zijn advies op het voorontwerp van decreet tot regeling van strategische adviesraden die onverkort blijven gelden en waarvan er enkele door het voorontwerp van decreet betreffende participatie op school en de VLOR opnieuw worden geschonden:

- De SERV is het forum voor sociaal overleg in Vlaanderen. Deze visie werd bevestigd door de Vlaamse regering en bekrachtigd door het VESOC-overleg van 24 april 2002. Dit VESOC-akkoord bekrachtigt de SERV in zijn huidige rol als advies- en overlegorgaan, zijn eigenheid en samenstelling. Hieruit volgt dat artikel 82 van het dit voorontwerp van decreet strijdig is met de beslissing van de Vlaamse regering die de SERV verder wenst te betrekken bij alle dossiers met een sociaal-economische invalshoek, dus ook inzake onderwijs (zie ook het commentaar bij artikel 82).
- Het voorleggen aan de SERV van alle dossiers met een sociaal-economische weerslag zorgt voor een sociaal-economische toets van de Vlaamse regelgeving waardoor het maatschappelijk draagvlak ervoor wordt versterkt, de kwaliteit en coherentie ervan wordt verhoogd en de uitvoering beter gegarandeerd. Opnieuw is dit een argument om de betrokkenheid van de SERV over onderwijsmateries te behouden.
- De opdrachten van de strategische adviesraden zijn ruim omschreven: bijdragen tot de vorming van een beleidsvisie, volgen en interpreteren van maatschappelijke ontwikkelingen en advies geven over de

Sterk door overleg

- besluiten van de Vlaamse regering van strategisch belang. Deze principes moeten onverkort gelden voor de VLOR (zie bemerkingen bij artikels 58 en 60)
- De autonomie van de SERV-werking mag niet in het gedrang komen. Deze autonomie geldt ten aanzien van de samenstelling van de werkgroepen, de wijze van besluitvorming van de Raad (consensusregel), de openbaarmaking van de adviezen, het samenstellen van de delegaties, en het aanstellen van de voorzitter en de leidend(e) ambtena(a)r(en). Deze principes wil de Raad ook gehandhaafd zien in de VLOR (zie bemerking bij artikels 70, 72 en 75). De adviezen van de strategische adviesraden moeten openbaar zijn. Er kan dus geen embargo worden opgelegd voor publicatie.
 - Instellingen moeten ook een zekere autonomie hebben inzake personeelsformatie en personeelsbeleid, binnen de algemene regels die worden opgemaakt door de Vlaamse regering met het oog op een globale interne arbeidsmarkt¹. (zie bemerkingen bij artikel 79).

Ondertussen is het voorontwerp van decreet tot regeling van strategische adviesraden gewijzigd. In de aanvullende toelichting die door de Vlaamse regering is overgemaakt aan de Raad van State is sprake van ervaringsdeskundigen, zonder dat die tot een bepaalde beroepscategorie kunnen behoren. In tegenstelling hiermee selecteert men in het voorontwerp van participatiedecreet die ervaringsdeskundigen juist wel uit een bepaalde beroepscategorie (zie ook commentaar bij art. 70).

In de nieuwe nota aan de Vlaamse regering over de toekomst van INTERFACE staat dat men in de schoot hiervan een "Vlaamse denktank Levenslang en Levensbreed leren" wil installeren, met o.m. aanbieders, sociale partners, academici, gebruikers. Deze denktank zou adviserende bevoegdheid krijgen over het beleidsthema levenslang en levensbreed leren.

Er wordt wel gesteld dat dit geen afbreuk mag doen aan de rol van het VESOC en van de VLOR. In elk geval lijkt de strategische adviesfunctie van de VLOR en van de deelraad Levenslang en Levensbreed Leren hierdoor in het gedrang te komen. Het dreigt nogmaals een miskenning te zijn van de bevoegdheden van de SERV

2. ARTIKELSGEWIJZE OPMERKINGEN

Artikel 30 stipuleert dat de directeur, de inrichtende macht en de schoolraad in een overeenkomst de procedureregels bepalen die bij het uitoefenen van de participatierechten moeten in acht worden genomen. Deze partijen en het lokaal comité bepalen in deze overeenkomst welke procedureregelen in acht worden genomen inzake de aangelegenheden waarvoor de schoolraad en het lokaal comité gezamenlijk bevoegd zijn. De overeenkomst kan bijkomende rechten en bevoegdheden aan de schoolraad toekennen.

De SERV wil benadrukken dat het participatiedecreet geen afbreuk mag doen aan de bevoegdheden van andere overleg- en onderhandelingsorganen op schoolniveau (LOC's, BOC's, OR, comités PB). De bepaling van art. 22 dat de schoolraad bevoegd is voor het welzijns- en veiligheidsbeleid overlapt al met de bevoegdheid van de comités PB.

¹ Zie: Advies van de SERV over het voorontwerp van kaderdecreet beter bestuurlijk beleid, 26 april 2002).

Sterk door overleg

Artikel 58 stipuleert waarover de VLOR verplicht advies moet uitbrengen.

De opdracht van de strategische adviesraden zoals bepaald in het voorontwerp van decreet tot regeling van strategische adviesraden is veel ruimer dan de opdracht die toegekend wordt aan de VLOR. Bijdragen tot de vorming van een beleidsvisie, volgen en interpreteren van maatschappelijke ontwikkelingen zijn opdrachten die de adviesfunctie ondersteunen en de maatschappelijke relevantie van adviezen kracht kunnen bijzetten. Deze opdrachten dienen volgens de SERV dan ook voor de VLOR decretaal verankerd te worden. De SERV wil de adviesbevoegdheid van de VLOR ook uitgebreid zien met een verplicht advies over alle besluiten van strategisch belang.

De SERV wil ook dat aan § 2 van dit artikel wordt toegevoegd dat de Vlaamse regering de motivering om het advies van de VLOR niet of slechts gedeeltelijk te volgen aan de VLOR wordt meegedeeld. De huidige formulering preciseert niet aan welk orgaan motivering dient te worden gericht. De sociale partners achten het een element van behoorlijk bestuur dat beslissingen die afwijken van adviezen aan de adviesgever worden gemotiveerd.

Artikel 59 bepaalt dat de VLOR op eigen initiatief, mits voorgaande consultatie van het ruime onderwijsveld, of op vraag van het Vlaams parlement advies kan uitbrengen over actuele onderwijsthema's.

De SERV wenst de tussenvoeging 'mits voorgaande consultatie van het ruime onderwijsveld' te schrappen. Dit is immers een uitholling van het initiatiefrecht van de VLOR en wekt de indruk dat de VLOR niet het ruime onderwijsveld zou vertegenwoordigen of consulteren.

Artikel 60, §1 beperkt de adviestijd van de VLOR tot 10 dagen (5 dagen voor een gemotiveerd spoedadvies).

De SERV is van oordeel dat dergelijke beperking van de adviestijd strijdig is met de geest van het voorontwerp van decreet tot regeling strategische adviesraden en met de bepalingen in het voorliggende voorontwerp over de bekrachtiging van de adviezen van de deelraden van de VLOR door de Algemene Raad (art. 77). Op een gedegen en onderbouwde wijze adviseren op 10 dagen tijd en dit eventueel ook nog laten bekrachtigen door de Algemene Raad is volgens de SERV volstrekt onhaalbaar. De SERV vraagt met aandrang de geest te respecteren van het voorontwerp decreet tot regeling strategische adviesraden en herhaalt zijn advies hierover van 15 mei 2002, nl. dat strategische adviesorganen een adviestermin moeten krijgen van 2 maanden.

Artikel 70 betreft de coöptatie van individuele personeelsleden door de overige afgevaardigden na openbare oproep in het Belgisch Staatsblad.

De SERV stelt vast dat in de toelichting van de Vlaamse regering aan de Raad van State bij het ontwerp van decreet op de strategische adviesraden, sprake is van opname van "ervaringsdeskundigen" in de strategische adviesraden, zij het dat daaraan uitdrukkelijk wordt toegevoegd dat deze niet kunnen behoren tot een bepaalde beroepscategorie. Het voorontwerp van decreet betreffende participatie op school en de VLOR, dat in artikel 70 expliciet voorziet in de coöptatie van individuele personeelsleden, als "ervaringsdeskundige" (zie Memorie van Toelichting), en dus van ervaringsdeskundigen die uit een specifieke beroepscategorie komen, is dan ook niet in

Sterk door overleg

overeenstemming met de voorgestelde kaderregeling voor de strategische adviesraden. Bovendien wordt daarmee de indruk gewekt dat het maatschappelijk middenveld niet zelf over ervaringsdeskundigheid beschikt. De sociale partners hebben reeds in hun advies van 15 mei 2002 bij het voorontwerp van decreet tot regeling van strategische adviesraden uitdrukkelijk gesteld dat de doelgroepen van het beleid op representatieve en gemandateerde wijze vertegenwoordigd zijn, waarbij deskundigheid is gegarandeerd vanuit de opgebouwde ervaring.

Artikel 72 stelt dat een mandaat als afgevaardigde in slechts één raad (van de VLOR) kan worden opgenomen.

De Raad tekent hiertegen bezwaar aan ten eerste omdat het de autonomie beknot van de organisaties in wie ze afvaardigen en ten tweede omdat het functioneren van de raden daardoor wordt bemoeilijkt. De afgevaardigden vertolken immers het standpunt van een organisatie. Een standpunt dat intern overlegd is en gelegitimeerd. De argumentatie (zie Artikelsgewijze toelichting, blz. 32) dat het centrale besluitvormingsproces hiermee gediend zou zijn en de belasting van individuen zou verminderen, gaat niet op. Het zo veel mogelijk personen betrekken is geen bonus op zich: de personen om wie het hier gaat vertegenwoordigen organisaties die een standpunt hebben ingenomen dat wordt vertolkt in de raden van de VLOR, waarover daar discussie is en meestal tot consensus wordt gekomen. Het is die ruim gedragen consensus binnen een advies- en overlegorgaan die waardevol is voor het besluitvormingsproces en het beleid. Het betrekken van zoveel mogelijk personen is een ander, even lovenswaardig principe maar past niet in het kader van een adviesstructuur.

Artikel 75 stelt dat de algemeen secretaris door de regering wordt aangesteld na een openbare oproep. De regering bepaalt de selectievoorwaarden.

De SERV is van oordeel dat een leidend ambtenaar zoals de algemeen secretaris onafhankelijk moet kunnen staan ten opzichte van het beleid. Een adviesinstantie moet immers het beleid bevragen op basis van de inbreng van de geledingen. De onafhankelijkheid van een adviesinstantie is ook een uitgangspunt bij het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden. De SERV pleit er om die redenen voor dat de Raad de leidend(e) ambtena(a)r(en) zelf moet kunnen aanstellen.

Artikel 79 bepaalt dat de regering de personeelsformatie vastlegt alsook het administratief en geldelijk statuut.

De SERV pleit ervoor dat de strategische adviesraden dezelfde autonomie krijgen inzake personeelsbeleid (zowel statuut als personeelsformatie) als de EVA's, met behoud van een goed evenwicht tussen de centraal vastgelegde algemene spelregels en de decentrale invulling van personeelsformatie en -beleid en met afstemming van de overleg- en onderhandelingsstructuur met het personeel daarop (cf. Advies van de SERV over het voorontwerp van voorontwerp van kaderdecreet beter bestuurlijk beleid, 26 april 2002).

Artikel 82 voegt een artikel toe aan het decreet op de SERV en stelt dat het advies van de SERV over voorontwerpen van decreet inzake onderwijsaangelegenheden wordt uitgebracht door de vertegenwoordigers van de SERV in de VLOR.

Sterk door overleg

De SERV heeft hierop al gereageerd met een brief aan de Minister-President en de Minister van Onderwijs en Vorming op 20 december 2002 waarop tot op vandaag geen antwoord is gekomen. De Raad herhaalt dus nogmaals wat in die brief werd gezegd: nl. dat met deze beslissing de Vlaamse regering vooruit loopt op de geplande hervorming van het adviesradenlandschap, zonder dat het Vlaams Parlement hieromtrent een debat ten gronde heeft kunnen voeren. Voor de sociale partners kan een dergelijke voorafname op de besluitvorming niet. Het voorontwerpdecreet tot regeling van strategische adviesraden stipuleert duidelijk in zijn slotbepalingen dat de werking en organisatie van de adviesraden behouden blijven totdat de organieke regeling (indien nodig) aangepast is aan het decreet op de strategische adviesraden. Nu reeds de werking van een adviesraad willen aanpassen om tegemoet te komen aan het ontwerpdecreet strategische adviesraden strookt niet met de kalender die voorzien wordt in het ontwerpdecreet zelf.

Voor de SERV gaat dit bovendien in tegen afspraken die gemaakt zijn op VESOC en op talrijke ontmoetingen met diverse regeringsleden. De SERV gaat er dan ook van uit dat het artikel 82 in het voorontwerp van participatiedecreet met betrekking tot de bevoegdheden van de SERV geschrapt zal worden. De SERV moet zijn bevoegdheden kunnen blijven uitoefenen over aangelegenheden die tot de core business behoren van de sociale partners, in dit geval o.a. de relatie onderwijs-arbeidsmarkt in ruime zin. De sociale partners menen dat men als beleidsvoerder niet kan ontkennen dat vanuit het sociaal overleg binnen de SERV een belangrijk inbreng wordt gedaan in het besluitvormingsproces.

PROTOCOLLEN VAN ONDERHANDELINGEN

OVERKOEPELEND ONDERHANDELINGSCOMITE VRIJ GESUBSIDIEERD ONDERWIJS

Brussel,

PROTOCOL nr. 249 HOUDENDE DE CONCLUSIES VAN DE ONDERHANDELINGEN DIE GEVOERD WERDEN IN DE VERGADERINGEN VAN HET OVERKOEPELEND ONDERHANDELINGSCOMITE VRIJ GESUBSIDIEERD ONDERWIJS OP 22, 28, 29 JANUARI EN 6 EN 11 FEBRUARI 2003

over

het voorontwerp van decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad

De afvaardiging van de overheid, samengesteld uit :

1. mevr. Marleen VANDERPOORTEN, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming - voorzitter;
2. de hr. Patrick DEWAELE, minister-president van de Vlaamse regering - lid;
3. de hr. Dirk VAN MECHELEN, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening - lid,
4. de hr. Paul VAN GREMBERGEN, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken - lid,

en de afvaardiging van de representatieve groepering van de inrichtende macht, te weten :

- het Overleg Kleine Onderwijsverstrekkers, (FOPEM, Steinerfederatie, VOOP)
vertegenwoordigd door :

de hr. Kamiel Van Herp, afgevaardigde

hebben een gedeeltelijk akkoord bereikt over het hierbij gevoegde voorontwerp van decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad

Globaal gezien geven de kleine onderwijsverstrekkers op het bovenvernoemde decreet een protocol van gedeeltelijk akkoord omdat er voor meerdere voor hen cruciale bepalingen fundamentele bezwaren blijven. Het decreet voorziet weliswaar in een afwijkingsprocedure voor scholen met participatief samengestelde inrichtende machten en ver van elkaar gelegen vestigingsplaatsen. Niet alle kleine onderwijsverstrekkers echter kunnen hier gebruik van maken. Tevens blijven er voor hen als vrije gesubsidieerde instellingen principiële bezwaren.

De kleine onderwijsverstrekkers kunnen **niet akkoord** gaan met **volgende artikels** van het "Voorontwerp van decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad". Ze betreffen:

- **de schoolraad**: de artikels 19 en 20, 24 en 25, 28 en 29, 32 en 37,
- **de pedagogische raad**: de artikels 47, en 48,
- **de leerlingenraad**: artikel 50 §1, 2° en §2, 51,
- **de ouderraad**: artikel 53,
- **de wijzigingsbepalingen**: artikel 61, 62, 63, en 64,
- **de VLOR, in verband met de samenstelling**: artikel 86, en in de **opheffingsbepalingen**: artikel 104, 1°.

OKO betreurt de verregaande formalisering van de participatie die kan afbreuk doen aan reeds spontane, procesmatig opgebouwde participatievormen die goed functioneren. Echte participatie is een groeiproces van binnenuit: het al doende verwerven van de nodige vaardigheden als deel van de schoolcultuur.

Algemeen gezien houdt het decreet bij de invoering van de participatie op school te weinig rekening met de eigenheid van het vrij gesubsidieerd onderwijs, en voor wat de VLOR betreft met specifieke karakteristieken van de kleine onderwijsverstrekkers.

Bij Titel II, Participatie op school

Hoofdstuk II, Afdeling 4: Bevoegdheden

De kleine onderwijsverstrekkers kunnen zich **niet akkoord** verklaren met het basisprincipe waarbij door de overheid zelf een **bevoegdheidsverdeling** wordt opgelegd tussen de inrichtende macht en de directeur, en dit zowel bij de adviesbevoegdheden (A. 19 en 20) als bij deze inzake overleg (A. 24 en 25), en instemming (A. 28 en 29).

Ze menen dat de overheid wel kan eisen van de inrichtende macht dat met het oog op een transparante en effectieve regeling van de participatie duidelijk wordt vastgelegd en medegedeeld wie bevoegd en aanspreekbaar is voor elk van de opgelegde materies. Zij menen echter dat het in het vrij onderwijs toekomt aan de inrichtende macht zelf om deze

bevoegdheidsafbakening vast te leggen en mede te delen. Dit kan bijvoorbeeld in het schoolreglement.

De kleine onderwijsverstrekkers menen dat deze bevoegdheidsverdeling moet kunnen gebeuren in overeenstemming met het eigen pedagogisch concept. In het bijzonder komen bij hen scholen voor met bijzondere onderwijskundige en pedagogische opvattingen die ook de organisatie van de school en de vormen van bestuur en leiding bepalen. Zo bepaalt bijvoorbeeld het Kon. Besluit van 22 oktober 1987 tot oprichting van een Middelbare Steinerschool Vlaanderen - als pedagogisch geheel over de gemeentegrenzen heen - in de preambule:

" Gelet op het feit dat de ... een levensbeschouwing heeft waaruit opvattingen over opvoeding en onderwijs en *dus over ... onderwijsorganisatie* zijn voortgekomen..."

Zowel de onafhankelijke methodescholen als de steinerscholen kennen meer horizontale bestuursvormen, waarbij onder meer de inrichtende macht zelf de rechtstreekse gesprekspartner is voor de opgelegde materies.

De overheid heeft deze eigenheid erkend door zelf in artikel 8 onder voorwaarden in een afwijking te voorzien voor participatieve schoolbesturen.

In dezelfde zin hebben zij bezwaren tegen de bepaling dat de directeur noch een lid van de inrichtende macht als **voorzitter** kunnen worden aangeduid van de schoolraad (A.32). Indien de schoolraad zelf in het kader van de eigen schoolcultuur, en vanuit het vertrouwen gesteld in deze personen dit vraagt, moet dit kunnen. Dit is zeker belangrijk voor kleine en meer horizontaal georganiseerde scholen.

In verband met de werking van de schoolraad hebben zij bezwaar tegen artikel 37 dat de inrichtende macht oplegt om ook te voorzien in de nodige **administratieve** ondersteuning.

Zij begrijpen dat de participatieorganen mogen verwachten om gebruik te kunnen maken van de nodige infrastructurele ondersteuning, zoals lokalen en beschikbare communicatiemiddelen. Gezien de schaarse personele middelen in het vrij onderwijs kunnen zij dit echter niet aanvaarden voor administratieve taken, zoals verslaggeving en tekstverwerking op regelmatige basis. Dit veroorzaakt bijkomende planlast en onttrekt tijd van deze schaarse medewerkers aan de werking van de school zelf.

Hoofdstuk IV : pedagogische raad, leerlingenraad, en ouderraad

Ze gaan **niet akkoord** met de bepalingen in dit hoofdstuk waarbij een minimum van **10 procent** van respectievelijk het personeel (A. 47), de leerlingen (A. 50) en de ouders (A. 53) volstaan om de oprichting van een pedagogische raad, een leerlingenraad of een ouderraad verplicht te maken. Zij menen dat dit aantal **onvoldoende representatief** is om de schoolgemeenschap tot deze bijkomende formele inspanningen te verplichten.

In het bijzonder voor de **lagere** school (A. 50 §2) vinden zij dit te weinig, te meer daar dit het natuurlijk vertrouwen tussen leraren en leerlingen kan schaden.

Zij willen er op wijzen dat gemakkelijk gerefereerd wordt in de memorie naar de artikels 12 en 13 van het Kinderrechtenverdrag. De letterlijke tekst spreekt echter ook van " het kind dat *in staat is* zijn eigen mening te vormen,... waarbij aan de mening ... passend belang wordt gehecht *in overeenstemming met zijn leeftijd en rijpheid.*"

Ze kunnen er ook **niet** mee akkoord gaan dat **stemmingen verplicht** worden opgelegd (A. 48 en 51). Zeker inzake **leerlingen** vrezen zij dat het verplichten tot participeren in combinatie met het minimum van 10 procent tot aanvragen van een leerlingenraad het participatieproces niet ten goede zal komen.

Hoofdstuk V: Wijzigingsbepalingen

Een **fundamenteel bezwaar** hebben zij tegen het inschrijven als **subsidievoorwaarde** in artikel 24 §2, 2de lid van de wet van 29 mei 1959, via artikel 61, van de verplichting, opgelegd aan het vrij onderwijs tot het respecteren van de **besluitvormingsprocedures** bedoeld in artikelen 19 tot en met 30. Ze verwijzen hiervoor naar hun bezwaren zoals vermeld over hoofdstuk II, afdeling IV.

In dezelfde zin verzetten ze zich tegen de artikels 62 en 63 betreffende de wijzigingen aan het decreet Basisonderwijs, en betreffende het Mozaïekdecreet tegen artikel 64, in navolging van hun bezwaren tegen artikel 50 §2 over de samenstelling van de leerlingenraad in het basisonderwijs.

Titel IV: de Vlaamse Onderwijsraad

Hoofdstuk IV: *Samenstelling*

Zij kunnen zich **niet akkoord** verklaren met de **beperking** ingevoerd in artikel 86 van het aantal leden in de algemene raad en de deelraden tot ten hoogste 30 leden. Gezien de complexe structuur en de veelheid van geledingen en betrokken partners die binnen dit quotum moeten vertegenwoordigd worden, en gezien de afwegingen die zullen moeten gemaakt worden naar pariteit en proportionaliteit, vrezen zij als kleine onderwijsverstrekkers onvoldoende garanties te hebben om in de VLOR nog als **minderheid** zelf op voldoende wijze hun stem te kunnen laten horen. Dit artikel bepaalt verder dat de regering de nadere samenstelling zal bepalen. Tevens blijkt uit artikel 76, 2° lid dat het afhankelijk zal zijn van het huishoudelijk reglement in welke mate de deelraden zelf autonoom advies- en overlegtaken kunnen waarnemen. Zij willen in ieder geval ook aan de inhoudelijke discussie in de onderliggende raden kunnen blijven deelnemen. Zij menen daarom dat een rechtstreekse vertegenwoordiging zowel in de **deelraden** als in de **algemene** raad moet mogelijk blijven.

Hoofdstuk IX: *Opheffingsbepalingen*

Fundamenteel bezwaar hebben zij tegen de afschaffing van artikel 5 van de wet van 29 mei 1959 waarbij de inrichtende machten van de minister kunnen verplichten tot **rechtstreeks overleg** over belangrijke onderwijsmateries (A. 104) ..

De reorganisatie van de VLOR mag geen aanleiding zijn om deze mogelijkheid af te schaffen. Zeker voor minderheidsgroepen is dit een waarborg om hun stem te kunnen laten horen indien dit via de klassieke adviseringskanalen niet zou gelukt zijn. De afslanking van de VLOR zet dit nog sterker in het licht.

Tevens schrapte de opheffing de mogelijkheid om ook overleg te vragen over belangrijke, **organieke besluiten**.

De afvaardiging van de representatieve groepering van de inrichtende macht,
te weten :

- het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs, vertegenwoordigd
door :

mevr. Bea Pletinck, secretaris-generaal VVKBaO

de heren Paul Wille, secretaris-generaal VSKO
Jan Schokkaert, directeur VVKSO

en de afvaardiging van de representatieve vakorganisatie, te weten :

- de Federatie van de Christelijke Syndicaten der Openbare Diensten,
vertegenwoordigd door :

de heren Gust Louwet, algemeen secretaris
Michel Van Uytfanghe, adjunct-algemeen secretaris
Walter De Schepper, adjunct-algemeen secretaris
Marc Michiels, vrijgestelde

gaan niet akkoord met het hierbij gevoegde voorontwerp van decreet
betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad.

De vertegenwoordigers van het Vlaams Secretariaat van het Katholiek
Onderwijs (VSKO) onderschrijven een protocol van niet-akkoord over het
voorontwerp van decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse
Onderwijsraad. Hiervoor baseren ze zich op hierna volgende elementen.

Titel II – PARTICIPATIE OP SCHOOL

De inrichtende machten, schoolbesturen en directies aan de zijlijn

Sinds het decreet betreffende de medezeggenschap in het gesubsidieerd
onderwijs van 23 oktober 1991 hebben heel wat inrichtende machten,
schoolbesturen en directies inspanningen geleverd om de medezeggenschap en
inspraak op schoolniveau vorm te geven. Zij blijven overtuigd van de
meerwaarde van een participatieve schoolcultuur. Vanuit de inrichtende
macht en schoolbestuur mogelijkheden tot participatie scheppen voor alle
betrokkenen (leerlingen, personeel, ouders, mensen uit de lokale
gemeenschap en directies) om op een constructieve manier samen school te
maken, behoort nadrukkelijk tot de opdracht van een christelijk
geïnspireerde school.

Participatief denken noodzaakt het creëren van mogelijkheden tot dialoog en rechtstreeks overleg tussen alle betrokkenen, in functie van compromisvorming via een consensusmodel. Het voorontwerp van decreet poneert evenwel een geformaliseerde participatiestructuur die als gevolg van het ontbreken van de inrichtende macht als volwaardig participant, onvermijdelijk in een conflictmodel dreigt te ontaarden. Ook de Vlaamse Onderwijsraad is hiervan overtuigd en vindt dat de inrichtende macht en ook de directeur volwaardig lid moeten zijn van de schoolraad. Ze moeten immers steeds, onafhankelijk van de goodwill van de leden van de schoolraad, het recht hebben om informatie te verstrekken en voorstellen te verdedigen. Het feit dat de directeur met raadgevende stem de schoolraad bijwoont compenseert evenwel geenszins de afwezigheid van de inrichtende macht.

Het VSKO blijft nadrukkelijk eisende partij om juist één van de sterke punten voor de werking van de huidige participatieraden, met name het dialoog- en consensusmodel, ongewijzigd te laten. Door het ontwerp van decreet wordt de participatieregeling in het (vrij) gesubsidieerd onderwijs gealigneerd op deze van het gemeenschapsonderwijs. Hierdoor wordt door de overheid de werking van de huidige participatieraden in het katholiek onderwijs negatief geëvalueerd en als ontoereikend geïdentificeerd. Of de gangbare praktijk in het gemeenschapsonderwijs dan zoveel beter is dan in het gesubsidieerd onderwijs blijft een onbeantwoorde vraag.

Complexiteit

Het VSKO is helemaal niet afkerig van een decretale verankering van het principe van de participatie van leerlingen, ouders en leerkrachten in de schoolraad. Het VSKO ziet evenwel geen enkele meerwaarde in het voorliggend decretaal uitgetekende participatiemodel. Het VSKO is immers van mening dat het toekomt aan de diverse geledingen van de schoolraad om uit te maken hoe ze zich ter zake het best organiseren. De gestructureerde aanpak van de participatie op school moet echter in het verlengde staan van de dynamische werking van de school en derhalve op het lokale niveau van de school kunnen ingevuld worden. De pedagogische raad, de ouderraad en de leerlingenraad als verplichte structuuronderdelen dreigen echter de reeds in vele scholen, naast de schoolraad, bestaande informele participatievormen te verdringen. In die zin is het voorontwerp van decreet zeker contraproductief. Het VSKO is daarom voorstander van een participatierecht in plaats van een participatieplicht via een logge, inefficiënte en verstikkende structuur. De in het voorontwerp uitgezette besluitvormingsprocedures garanderen bovendien helemaal niet het in de memorie van toelichting vooropgestelde evenwicht tussen enerzijds dynamiek, inzet en welbevinden van alle betrokkenen en anderzijds een werkbare en snelle besluitvorming, integendeel.

Bevoegdheidsverdeling tussen inrichtende macht en directeur als subsidiëringsvoorwaarde

Het voorontwerp van decreet legt een aantal bestuursbevoegdheden van de directeur vast. Dit is in strijd met de vrijheid van onderwijs, de vrijheid van vereniging en de vzw-wetgeving.

- Vrijheid van onderwijs

De actieve vrijheid van onderwijs biedt een inrichtende macht niet alleen waarborgen in functie van oprichting van en richting voor haar onderwijs, maar ook met betrekking tot de inrichting van haar onderwijs. Het ontwerpdecreet grijpt duidelijk op een onredelijke wijze in op de organisatie van de vrije inrichtende machten en daarmee verbonden op de

werking van de gesubsidieerde instellingen, zodat de vrijheid van inrichting van onderwijs hier wel degelijk wordt aangetast.

- Vrijheid van vereniging

Op basis van de artikels 26 en 30 krijgt de directeur de bevoegdheid om voor bepaalde items de eindbeslissing te nemen. Deze artikels schenden de vrijheid van vereniging die beschermd is door artikel 27 van de Grondwet, in de mate dat zij de uitoefening van beslissingsbevoegdheid vastlegt. Het ontwerpdecreet legt aan de inrichtende macht een vorm van gedelegeerd bestuur op die de vrijheid van vereniging structureel uitholt.

- Vzw-wetgeving

Ook is het decretaal vastleggen van de beslissingsbevoegdheid van de directeur in strijd met artikel 2 van de wet van 27 juni 1921 betreffende de vzw's dat impliceert dat enkel de statuten, en zij alleen, bepalen aan wie het dagelijks bestuur en de vertegenwoordiging van de inrichtende macht wat dat bestuur aangaat, worden overgedragen.

Bovendien gaat het ontwerpdecreet voorbij aan de feitelijke situatie waarbij sommige inrichtende machten in het secundair onderwijs de functie van "pedagogisch directeur" toevertrouwen aan een ander personeelslid dan de directeur. Ook dit is dus een ingreep van het ontwerpdecreet op de organisatievorm van een vrije inrichtende macht.

Het toekennen van decretaal bepaalde bevoegdheden aan de directeur van een vrije instelling, onder het mom van een vereiste van algemeen belang, koppelen aan het recht op subsidiëring is een loopje nemen met bepaalde delen van het arrest nr. 85/95 van 14 december 1995 van de Raad van State. Dit is voor het VSKO, hierin trouwens gesteund door het VLOR-advies, onaanvaardbaar. De inrichtende machten en schoolbesturen van het vrij katholiek onderwijs moeten immers steeds de gehele vrijheid behouden om zelf te beslissen over de strategische uitbouw en de operationalisering van haar onderwijsbeleid.

Het VSKO stelt hier opnieuw vast dat het huidig participatiemodel van het gemeenschapsonderwijs aan het gesubsidieerd onderwijs wordt opgedrongen. Het Bijzonder decreet betreffende het gemeenschapsonderwijs bepaalt immers dat elke school bestuurd wordt door een directeur, bijgestaan door een schoolraad. Hetzelfde decreet legt de bestuursbevoegdheden van de directeur vast. Het door de Vlaamse overheid vooropgezette formeel parallellisme in bevoegdheidstoekenning aan de directeur van een vrije school houdt op generlei wijze rekening met het feit dat vrije katholieke scholen een privaatrechterlijk karakter statuut hebben.

Titel III - EXPERTISECENTRUM

Het VSKO vindt dat de inrichtende machten, waarop titel II van dit voorontwerp van toepassing is, ook ten minste in de algemene vergadering van het expertisecentrum moeten vertegenwoordigd zijn. Voor het VSKO is het niet duidelijk of de Vlaamse regering nu wel dan niet deel uitmaakt van die algemene vergadering.

Het VSKO vindt dat het expertisecentrum zich moet beperken tot het wegwijs maken van de doelgroep in het vormingsaanbod over participatie. De coördinerende taak die in artikel 71 uitgeschreven staat laat evenwel veel meer toe, dan nog zonder enige inspraak van de inrichtende machten. Het VSKO kan ook niet aanvaarden dat via het door de Vlaamse regering vastgelegde kwaliteitshandvest netoverschrijdende vormingsinitiatieven een

voorkeursbehandeling zouden krijgen in functie van het in aanmerking komen voor subsidiëring.

Ook wenst het VSKO er op te wijzen dat de financiering van dit expertisecentrum geenszins mag betekenen dat de scholen en de begeleidingsdiensten minder middelen krijgen.

Titel IV - DE VLAAMSE ONDERWIJSRAAD

De VLOR als strategische adviesraad

Het VSKO verbaast zich over het gebrek aan coherentie in de samenhang tussen het ontwerpdecreet tot regeling van strategische adviesraden en het voorontwerp van decreet betreffende participatie. Nochtans is artikel 19 van eerstgenoemd voorontwerp zeer duidelijk voor wat het dwingend karakter van het toepassingsgebied - met name alle strategische adviesraden - betreft. Het VSKO kan zich derhalve niet vinden in de beperkingen van artikel 75, §2 van het ontwerp van participatiedecreet. De in de memorie van toelichting daaromtrent uitgeschreven motivering voldoet het VSKO niet.

De opdrachten van de VLOR

In het bijzonder vraagt het VSKO inzake de opdrachten van de VLOR onverkort de toepassing van artikel 4 van het ontwerp van decreet tot regeling van strategische adviesraden. Meer nadrukkelijk bedoelt het VSKO hier het kunnen bijdragen tot het vormen van een beleidsvisie evenals het uit eigen beweging of op verzoek advies uitbrengen over ontwerpen van besluit van de Vlaamse regering.

Ten aanzien van de in artikel 82 uitgetekende overlegfunctie is het VSKO de mening toegedaan dat de implementatie van door de overheid genomen beleidslijnen niet tot de opdracht van een strategisch adviesorgaan behoort. Betrokkenheid bij de opbouw van de beleidslijnen des te meer. Het VSKO is ook de mening toegedaan dat in functie van gedegen advies en overleg aan de VLOR op een meer expliciete wijze een studiefunctie moet worden toegekend.

Het schrappen van het artikel 5 overleg

Het VSKO vindt het schrijnend dat precies een participatiedecreet wordt aangewend om het bilateraal overleg tussen overheid en de inrichtende machten aangaande fundamentele onderwijshervormingen af te schaffen. Artikel 104 heft artikel 5 van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving immers op. Tezelfdertijd stelt artikel 96 dat in de beleidsovereenkomst tussen de regering en de VLOR, de wijze moet bepaald worden waarop de regering en de verschillende geledingen binnen de VLOR in overleg treden over projecten en hervormingen met een pedagogische doelstelling. In het bijzonder wordt hierbij de oprichting van een werkgroep vooropgesteld waarin het Gemeenschapsonderwijs en de inrichtende machten zijn vertegenwoordigd. Dit surrogaat voor het artikel 5 overleg is voor het VSKO onaanvaardbaar. Ten eerste wordt het initiatiefrecht aan de representatieve koepels van inrichtende machten ontnomen. Ten tweede worden de inrichtende machten, die eigenlijk de beleidsverantwoordelijken zijn, gereduceerd tot "een geleding binnen de VLOR". Ze worden nog slechts benaderd als een onderwijs-producent die de overheid mag adviseren. Ook dit is een ernstige aantasting van de vrijheid van onderwijs. Ten derde wordt het overleg beperkt tot projecten en hervormingen met uitsluitend pedagogische doelstellingen. Ten slotte doet het VSKO de waarheid zeker geen onrecht aan wanneer het wijst op het feit dat, onverminderd het legaliteitsbeginsel, decreten rond belangrijke onderwijshervormingen heel wat delegatie naar de Vlaamse regering inhouden

met betrekking tot het opzetten van beleidslijnen. In het voorliggend concept vallen die buiten het bilateraal overleg tussen de overheid en de koepels van inrichtende machten.

Samenstelling

Dat de nadere samenstelling van de raden later bij besluit van de Vlaamse regering zal vastgelegd worden is voor het VSKO helemaal onaanvaardbaar. De tijdens de onderhandelingen naar voor geschoven aantallen wijzen overduidelijk in de richting van het negeren van elk proportionaliteit binnen de geledingen, in het bijzonder binnen de geleding inrichtende machten. Zonder afbreuk te willen doen aan het feit dat ook binnen de VLOR-werking minderheden aan bod moeten kunnen komen staat het VSKO erop dat zijn reële representativiteit onverkort wordt verrekend. Het VSKO wijst een paritaire samenstelling van de geleding inrichtende machten niet principieel af. Hierbij moeten evenwel de reële verhoudingen als uitgangspunt genomen worden.

Het VSKO kan zich ook helemaal niet vinden in het ontbreken van de geleding inrichtende machten in de raad voor het hoger onderwijs. Het advies van de VLOR wijst eveneens op de wenselijkheid van hun aanwezigheid in de betreffende raad. In de andere raden is de aanwezigheid van de geleding inrichtende machten conceptueel ingebakken. De memorie van toelichting geeft op generlei wijze een verantwoording voor de afwijking van dit basisconcept van het ontwerp van decreet.

De inrichtende machten binnen het katholiek hoger onderwijs worden in het voorliggend ontwerp, meer nog dan op de andere niveaus en volkomen onterecht, miskend als belangrijke actoren binnen het onderwijsgebeuren in Vlaanderen.

Werking

Het VSKO vindt dat, ondanks de verlenging van de adviestermijn, het aan de afzonderlijke deelraden toekomt om een advies uit te brengen over materies die enkel het betreffende niveau aanbelangen.

Het VSKO betwijfelt of voor de raad voor levenslang en levensbreed leren voldoende garanties aanwezig zijn om in het kader van de interface-problematiek ten volle aan zijn trekken te kunnen komen. Het VSKO vreest dat de organisatie van de interface en de daarbij horende organen de reguliere werking van deze raad van de VLOR zullen hypothekeren en niet altijd de adviesverstrekking ten volle zal kunnen spelen.

Het VSKO pleit ervoor om de sector van het deeltijds kunstonderwijs niet in te bedden in de raad voor het levenslang en levensbreed leren. De deelnemers zijn hier, in tegenstelling tot in het volwassenenonderwijs en de basiseducatie, immers in overgrote meerderheid geen volwassenen. Het VSKO is daarom voorstander van de oprichting van een technische commissie deeltijds kunstonderwijs. Deze wordt trouwens in artikel 96 van het voorontwerp opgericht. Er kan zeker geen sprake zijn van een dubbele positionering voor het deeltijds kunstonderwijs. Het VSKO opteert dus duidelijk voor de technische commissie.

Uiteraard is COC ook voorstander van een efficiënte participatiecultuur op schoolniveau. Uiteraard wil COC ook de nodige garanties dat personeel, leerlingen en ouders effectief inspraak krijgen in de thema's die hen aanbelangen. Uiteraard streeft ook COC in alle netten naar een coherente en transparante participatieregeling. En toch is COC helemaal niet gecharmeerd door de inhoud van het voorliggende voorontwerp van decreet.

Een eerste element van kritiek ligt vervat in de gegronde twijfel of dat ontwerp wel enige meerwaarde genereert in vergelijking met het medezeggenschapsdecreet van 1991 dat op dit moment nog altijd van kracht is in het gesubsidieerd onderwijs. De cruciale vraag is of voor die eventuele summiere meerwaarde wel een totale hertekening van het participatielandschap in het gesubsidieerd onderwijs nodig was en consecutief de aanpassing van het bijzonder decreet van het gemeenschapsonderwijs.

Of anders gesteld: is dit ontwerp van decreet wel zoveel sterker dan wat er nu bestaat? Wordt hierdoor niet een al te sterk geformaliseerd participatiekader opgelegd? Had men niet beter de werking van de bestaande participatieraden in het gesubsidieerd onderwijs en het functioneren van de schoolraden in het gemeenschapsonderwijs geoptimaliseerd? Is het wel nodig om naast de schoolraad tegelijkertijd al die geledingsspecifieke raden - pedagogische raad, leerlingenraad en ouderraad - decretaal te verankeren? Vergde de upgradering van een aantal specifieke elementen tot instemmingsbevoegdheid wel een zo sterk gealigneerde context?

Trouwens, die instemmingsbevoegdheid is ook beperkt en geconditioneerd. Immers, de directeur of de inrichtende macht neemt uiteindelijk toch de eindbeslissing. Deze instemmingsbevoegdheid impliceert derhalve hoegenaamd geen vetorecht. Het is in feite niet veel meer dan een alternatieve vorm van overleg, die alleen wat langer kan aanslepen en het formalisme aanscherpt.

Bovendien kan voor COC de schoolraad nooit in de plaats treden van het lokaal comité. COC keert zich radicaal tegen elke mogelijke uitholling van het syndicaal overleg. Personeelsaangelegenheden moeten altijd onderhandeld worden in de lokale, bilaterale overlegorganen. Pedagogische materies en de repecussies van bepaalde maatregelen op leerlingen (en ouders) behoren terecht tot het bevoegdheidsterrein van de schoolraad, maar in de praktijk hebben ook die materies en repercussies altijd in meer of mindere mate te maken met de arbeidsomstandigheden van het onderwijspersoneel. In het ontwerpdecreet worden hiertoe wel een aantal garanties omtrent procedure en bevoegdheden ingebouwd. Voor COC moeten die ook verhinderen dat in de schoolraad vooraf de toon reeds definitief wordt gezet. Voor COC mogen de onderhandelingen in de bilaterale, syndicale organen nooit verworden tot een loutere formaliteit.

Een ander heikel punt betreft de samenstelling van de schoolraden. Hier is het voor COC essentieel dat bij verkiezingen de kandidaten voor de vertegenwoordiging van het personeel in de schoolraad (en in voorkomend geval de pedagogische raad) worden voorgedragen door de representatieve vakorganisaties. Het individu zonder echte achterban, zonder reële basis kan niet primeren boven de representatieve vakorganisaties. Dat is funest voor elke democratie en elke democratische besluitvorming. Overigens, verkozen worden, een mandaat opnemen veronderstelt altijd terugkoppelen naar de achterban, verantwoording afleggen aan de groep die mandateert. Vertegenwoordigers in de echte zin van het woord vertolken in de raad waar ze zetelen, nooit een individueel standpunt. Zij geven het standpunt weer van de groep die ze vertegenwoordigen. De inzet en de expertise van het georganiseerde middenveld moet dan ook binnen de werking van de schoolraad

door middel van zijn verkozen vertegenwoordigers opnieuw worden gerespecteerd en gevaloriseerd.

Inzake deze verkiezingen (zowel voor de schoolraad als de voor de geledingsspecifieke raden) is COC trouwens ook geen voorstander van stemplicht voor personeel en leerlingen. COC opteert hier voor een participatierecht in hoofde van personeel en leerlingen, niet voor een participatieplicht. Participatie die enkel formalistisch verloopt oogt weinig emancipatorisch en blijkt uiteindelijk contraproductief. Formalisme garandeert nog geen participatieve school. Integendeel.

Overigens blijkt het ontwerp participatiedecreet ook in het gesubsidieerd onderwijs de verhouding tussen de directeur en de inrichtende macht decretaal te willen verankeren. Zo krijgt de directeur in het ontwerp een aantal effectieve beslissingsbevoegdheden betreffende het dagelijkse reilen en zeilen van de school. Voor COC moet echter de eindverantwoordelijkheid in het gesubsidieerd vrij onderwijs steeds bij de inrichtende macht blijven.

Deze visie impliceert voor COC niet dat de inrichtende macht in alles een onnipotente rol wordt toebedeeld. Zo kan het voor COC niet dat uitsluitend de betrokken inrichtende machten -zonder enige inspraak van de lokale representatieve vertegenwoordigers van het personeel- kunnen beslissen tot het oprichten van één schoolraad voor meerdere instellingen die gelegen zijn binnen eenzelfde omgeving. Zo kan het voor COC evenmin dat bij verkiezingen de nadere regels van de plaatselijke verkiezingsprocedure autonoom worden vastgelegd door de inrichtende macht. Ook hier is reële inspraak van het personeel een cruciaal gegeven.

Wat de voorstellen omtrent de Vlor als strategische adviesraad betreft heeft COC allereerst een voorafgaandelijke bedenking. Net zoals in het recente verleden met betrekking tot bepaalde uitvoeringsbesluiten wordt hier immers met betrekking tot de Vlor alweer onderhandeld over specifieke uitvoeringsmodaliteiten die in feite hun grondslag moeten vinden in een eerder goedgekeurd kaderdecreet. Dit kaderdecreet omtrent de strategische adviesraden is echter nog altijd niet gestemd, wat tegelijkertijd impliceert dat het Vlaams Parlement er nog altijd wijzigingen aan kan aanbrengen.

Bovendien beschikt de Vlor op grond van het ontwerpdecreet betreffende de participatie slechts over 2 decretale opdrachten (met name advies en overleg), de studieopdracht wordt niet meer apart vermeld. De termijnen bij verplicht advies (15 dagen - eventueel verhoogd tot maximum 20 dagen) zijn evenmin conform het ontwerp kaderdecreet inzake de strategische adviesraden. Voor COC blijven ze in elk geval te kort. Een gedragen, goed onderbouwd advies vergt immers meer tijd en ruimte. Vooral wanneer daarbij verschillende onderwijsniveaus- of sectoren betrokken zijn.

Bij de samenstelling van de Vlor blijft voor COC de democratische meerwaarde van de rechtstreeks verkozen directeurs en de gecoöpteerde personeelsleden, die geacht worden als heuse erevaringsdeskundigen te opereren, op zijn zachtst gezegd onduidelijk. Zij hebben in tegenstelling tot de vertegenwoordigers van de representatieve organisaties geen platform om hun opvattingen te toetsen aan die van de groep die ze vertegenwoordigen. COC blijft zich dan ook resoluut tegen hun opname in de Vlor verzetten.

Dat verzet wordt trouwens alleen maar versterkt door het cijferfetisjisme dat de Vlaamse overheid hieromtrent -vooral naar de algemene raad toemordicus wil blijven hanteren. Met een bovengrens van 30 (à 32) leden blijkt het immers nagenoeg onmogelijk om op een correcte manier alle evenwichten en verhoudingen, pariteit en proportionaliteit tussen de verschillende geledingen, vertegenwoordigers en afgevaardigden kwantitatief te garanderen. Bovendien zetelen er in de algemene raad in tegenstelling tot de deelraden basis- en secundair onderwijs geen afgevaardigden van de centra voor leerlingenbegeleiding. Deze 'vergetelheid' is echter niet nieuw. Ook in andere dossiers dreigen de centra stiefmoederlijk bedeed te worden.

Het is voor COC overigens bijzonder irritant te moeten constateren dat de overheid hierbij de te coöpteren individuele personeelsleden (die hoogstens zichzelf vertegenwoordigen) onder de hoedanigheid van zogenaamde onafhankelijke ervaringsdeskundigen in de definitieve samenstelling van de Vlor - een strategische adviesraad- wil binnensluizen. Voor COC is dit een 'Vlor-brug' te ver. Te meer daar de Vlaamse overheid zelf -in antwoord op een vraag van de Raad van State- stelde: "*Met het begrip 'onafhankelijkheid' wordt bedoeld dat de deskundigen afstandelijk en onbevooroordeeld de gestelde problematiek benaderen. Zij zetelen niet in de adviesraad om de belangen van een belangenorganisatie waarvan zij deel uitmaken te behartigen. **Het begrip 'onafhankelijke deskundigen' staat dus los van beroepscategorieën.** Vanuit de bovenvermelde zienswijze kunnen 'magistraten' als zulke 'onafhankelijke deskundigen' beschouwd worden, wanneer zij vanuit hun ervaringsdeskundigheid in een bepaalde strategische adviesraad een bijdrage kunnen leveren aan het adviesverleningsproces.*"

Voor COC betekent het bovenstaande noch min noch meer dat individuele personeelsleden uit het onderwijs -die onweerlegbaar en ontegensprekelijk tot de betrokken beroepscategorie behoren- nooit als onafhankelijke (ervarings)deskundige in de betrokken strategische adviesraad -in casu de Vlor- kunnen zetelen. Hun plaats had in feite gereserveerd moeten blijven voor externe experts uit het departement of andere deskundigen. Nu kunnen die slechts op de Vlor-vergaderingen worden uitgenodigd om te behandelen aangelegenheden vanuit hun specifieke expertise toe te lichten.

Een andere bepaling die het akkoord van COC niet kan wegdragen is deze omtrent de taakverdeling tussen de algemene raad en de deelraden. Deze taakverdeling dient immers te garanderen dat elk advies verstrekt door een deelraad ten minste bekrachtigd wordt door de algemene raad. Voor COC is dit alweer een uiting van verregaand en overbodig formalisme. In de deelraden zetelen immers de deskundigen die het best geplaatst zijn om over bepaalde specifieke dossiers met kennis van zaken een gedragen en gefundeerd advies uit te brengen.

COC is geen vragende partij wat de implementatie van dit ontwerpdecreet betreft. Noch inzake de schoolraad, de geledingsspecieke raden als de uitbouw van de Vlor. Als participatie een aangelegenheid is die moet gedragen worden door alle betrokken geledingen dan is dit voorontwerp geen goed ontwerp. Zowel de participatie op school als de participatie op macroniveau via de Vlor wordt er geenszins door versterkt. **COC bedenkt dit voorontwerp van decreet dan ook ter wille van alle bovenstaande redenen en kritische bedenkingen met een protocol van niet-akkoord.**

**Het COV hecht heel veel belang aan een goed gestructureerde en degelijke participatie op alle niveaus van de besluitvorming.
Het COV is voorstander van een efficiënte en degelijke participatiecultuur in de scholen.**

De ervaring van de voorbije jaren leert dat vrijblijvende participatie niet werkt. De betrokkenheid van ouders, leerlingen en onderwijspersoneel moet versterkt worden.

In een echte participatiecultuur worden zoveel mogelijk mensen van de schoolgemeenschap erbij betrokken worden met respect voor ieders verantwoordelijkheid.

Wie zetelt in een participatiestructuur moet behoorlijk gemandateerd zijn door een groep en aan die groep ook verantwoording afleggen wil participatie vorm en inhoud krijgen.

Geïndividualiseerd overleg werkt contraproductief en remt de participatieve schoolcultuur af.

Dit geldt huns inziens voor alle participanten in iedere participatiestructuur. Participatie kan nooit betekenen dat individuen met individuele meningen verheven worden tot het algemeen belang.

Meer dan 10 jaar ervaring opgedaan met de participatieraden in het gesubsidieerd onderwijs leert dat de bevoegdheden toegekend aan de participatieraden, onvoldoende zijn.

Een uitbreiding van de bevoegdheden gekoppeld aan een reële afdwingbaarheid is noodzakelijk.

In het hele gebeuren is een constructieve houding t.a.v. participatie van groot belang. Daarom dient zowel het schoolbestuur als de directeur als volwaardige partner lid te zijn van het participatieorgaan om samen met alle betrokken partners een consensus i.p.v. een conflict na te streven.

Na de gevoerde onderhandelingen stellen ze o.m. het volgende vast.

De nieuwe participatiereglementering op school brengt zeer veel extra planlast en werkdruk mee voor de directeur van de basisschool. Het zal de directeur zijn die zal moeten zorgen voor de verkiezingen, de informatiedoorstroming, het goed functioneren van de schoolraad, de pedagogische raad, de ouderraad, de eventuele leerlingenraad. Dit alles moet dan gebeuren met een ondermaatse administratieve ondersteuning voor de directeur basisonderwijs.

Het decretaal installeren van al deze raden biedt geen enkele garantie voor een meer participatief klimaat op de school noch voor een efficiënte en degelijke participatiecultuur. Het voorliggende ontwerp zal het verstikkingsproces van participatie bevorderen eerder dan het bevorderen van een groeiproces in de participatie.

De vertegenwoordigers van het personeel worden gekozen door en onder alle personeelsleden die effectief tewerkgesteld zijn in de school. Dit betekent dat het individu primeert op de vertegenwoordigers van de representatieve vakorganisaties.

Het COV protesteert hier met klem tegen de beweringen van de overheid dat de representatieve vakorganisaties niets te zeggen hebben over het pedagogisch-didactische en zich alleen met arbeidsvoorwaarden en personeelsaangelegenheden moeten bezighouden.

Omdat pedagogisch-didactisch handelen verweven is met personeelsaangelegenheden en arbeidsvoorwaarden kan het COV niet aanvaarden dat de representatieve vakorganisaties buiten spel worden gezet. Dat de inrichtende macht de nadere regelen inzake de verkiezingsprocedure bepaalt, biedt geen enkele garantie tot democratische verkiezingen.

En indien er niet meer kandidaten zijn dan het aantal te begeven plaatsen, zijn de kandidaten van rechtswege verkozen. Kandidaten moeten weten of zij de steun van hun collega's hebben. Daarom zijn verkiezingen altijd noodzakelijk.

Het gewicht van de schoolraad dreigt beperkt te worden door de afwezigheid van de inrichtende macht als geleding.

De instemmingsbevoegdheid is uitgehold want het blijkt een tijdelijke blokkeringsmogelijkheid te zijn. Het laatste woord blijft uiteindelijk aan het schoolbestuur.

Het ware beter middelen te voorzien om participatie in de scholen te stimuleren i.p.v. het oprichten van een expertisecentrum waarvan het effectieve nut voor de participatiecultuur in de scholen sterk te betwijfelen valt.

Wat de Vlor betreft blijft het voor COV onaanvaardbaar de wijze van samenstelling van de Algemene Raad en de deelraden.

Het is onaanvaardbaar dat representatieve vakorganisaties slechts evenveel mandaten krijgen als individuen die slechts ten persoonlijke titel spreken en die dan nog tot ervaringsdeskundigen worden omgedoopt. Evenveel mandaten met eenzelfde stemmengewicht is onaanvaardbaar.

De bevoegdheden van de Vlor zijn te beperkt vergeleken met deze van de strategische adviesraden. Studie is als bevoegdheid weggefallen.

Door de numerieke beperking in artikel 86 ligt nu reeds het conflict ingebakken bij de samenstelling van de Algemene Raad en de deelraden.

De rechtstreekse verkiezing van de vertegenwoordigers van de directeurs en de coöptatie van de ervaringsdeskundigen geeft geen meerwaarde aan het functioneren van de Vlor omdat zij niet kunnen spreken namens deze ganse groep.

Tot slot moeten ze vaststellen dat met dit ontwerpdecreet

- een conflictmodel i.p.v. een consensusmodel wordt ontwikkeld;
- de werkdruk en de planlast van de directeur onvoorstelbaar wordt verhoogd;
- het individu zonder achterban primeert boven de representatieve vakorganisaties;
- de participatie op school niet wordt versterkt.

Omwille van al deze redenen tekent het COV een protocol van niet-akkoord.

Brussel,

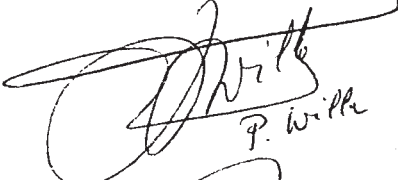
AFVAARDIGING VAN DE OVERHEID :

AFVAARDIGING VAN DE REPRESENTATIEVE
GROEPERINGEN VAN DE INRICHTENDE
MACHTEN :

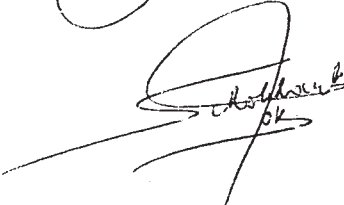
VOORZITTER,

Voor het Vlaams Secretariaat
van het Katholiek Onderwijs

Marleen VANDERPOORTEN
Vlaams minister van Onderwijs en
Vorming

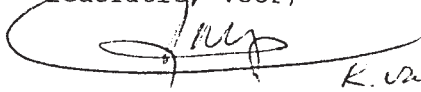
P. Wille

Scholten
OK

LEDEN,

Voor het Overleg Kleine Onderwijs-
verstrekkers (FOPEM, Steiner-
federatie, VOOP)

K. Van Hout

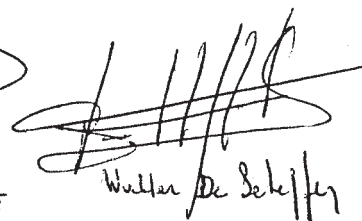
Patrick DEWAELE,
minister-president van de Vlaamse
regering

Dirk VAN MECHELEN,
Vlaams minister van Financiën en
Begroting, Innovatie, Media en
Ruimtelijke Ordening

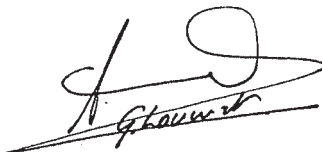
Voor de Federatie van de Christelijke
Syndicaten der Openbare Diensten :

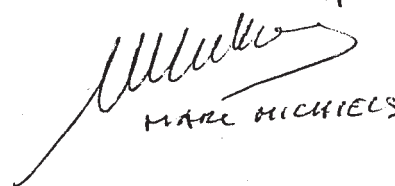
M. V. UYTENDAELE

Willem De Schipper

Paul VAN GREMBERGEN,
Vlaams minister van Binnenlandse
Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd
en Ambtenarenzaken

MARC MICHELIS

Paul Van Grembergen

**SECTORCOMITE X – ONDERWIJS (Vlaamse Gemeenschap)
en
COMITE VOOR DE PROVINCIALE EN PLAATSELIJKE
OVERHEIDSDIENSTEN – Afdeling 2 – Onderafdeling
"Vlaamse Gemeenschap".**

Brussel, 14 maart 2003

PROTOCOL nr.481 HOUDENDE DE CONCLUSIES VAN DE ONDERHANDELINGEN DIE GEVOERD WERDEN IN DE GEMEENSCHAPPELIJKE VERGADERINGEN VAN SECTORCOMITE X EN VAN ONDERAFDELING "VLAAMSE GEMEENSCHAP" VAN AFDELING 2 VAN HET COMITE VOOR DE PROVINCIALE EN PLAATSELIJKE OVERHEIDSDIENSTEN OP 22, 28, 29 JANUARI EN 6 EN 11 FEBRUARI 2003

over

het voorontwerp van decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad

De afvaardiging van de overheid, samengesteld uit :

1. de hr. Patrick DEWAELE, minister-president van de Vlaamse regering – voorzitter;
2. mevr. Marleen VANDERPOORTEN, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming – ondervoorzitter;
3. de hr. Dirk VAN MECHELEN, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening – lid,
4. de hr. Paul VAN GREMBERGEN, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken – lid,

en de afvaardiging van de representatieve vakorganisatie, te weten :

- het Vrij Syndicaat voor het Openbaar Ambt, vertegenwoordigd door :

de hr. Frank Lefever, secretaris

hebben een akkoord bereikt over het eerste gedeelte van het hierbij gevoegde voorontwerp van decreet dat gaat over de participatie op school.

VSOA gaat echter niet akkoord met het tweede luik van het hierbij gevoegde decreet dat handelt over de participatie in de Vlaamse Onderwijsraad.

Het VSOA staat achter participatie/inspraak van alle geledingen die samen het onderwijs "vormen". Het is goed dat zowel verstrekkers als ontvangers samengebracht worden om zich te buigen over het oplossen van bestaande problemen en de toekomst uit te bouwen van "hun" school.

Het VSOA tekent een protocol van akkoord voor het luik participatie op school. Evenwel met volgende randbemerkingen:

- Het geheel van de participatie in de scholen brengt een berg werk met zich mee. Verkiezingen uitschrijven en organiseren, uitnodigen voor de vergaderingen, zorgen voor documentatie, ... zullen de werkdruk van directie en administratie gevoelig verhogen.

De decreetschrijver voorziet niet in bijkomende ondersteuning om het hierboven aangehaalde op te vangen!

- De werking van de schoolraden zal middelen vergen. Vergaderruimte, papier, kopies, verzekering deelnemers, ...

De overheid voorziet niet in bijkomende werkingsmiddelen om deze meerkosten op te vangen. Dit zal alweer ten koste zijn van de werking naar de leerlingen toe.

- Artikel 48 stelt dat de stemming tot verkiezing van de leden van de pedagogische raad geheim en VERPLICHT is. Er wordt geen gewag gemaakt van eventuele sancties bij, al dan niet gewild, niet stemmen. Dit laat de kans open aan directie of inrichtende macht om alsnog over te gaan tot sanctioneren.

- Idem voor artikel 51 waarin de samenstelling van de leerlijnenraad wordt geregeld.

Het VSOA tekent een protocol van niet akkoord voor het luik participatie in de Vlaamse Onderwijsraad.

- Artikel 84 en 85. Het is onaanvaardbaar dat er "zomaar" twee personen uit het onderwijspersoneel "geplukt" worden die dan zetelen als "ervaringsdeskundige" in de Vlaamse Onderwijsraad. Zij vertegenwoordigen enkel zichzelf, zij spreken uit eigen naam, met eigen visie.

Zij hebben geen enkele verenigingsstructuur die maakt dat zij zich een idee kunnen vormen van wat er leeft bij het onderwijspersoneel. Het VSOA ervaart de uitspraak "de vakbonden hebben geen voeling met wat er werkelijk leeft in het veld" als een kaakslag. De uitgebouwde structuur van een vakorganisatie maakt dat de vertegenwoordigers aan de overleg- en onderhandelingstafels steeds spreken in naam van en na consultatie van degenen die wel degelijk met beide voeten in het "veld" staan. Het VSOA

heeft er geen enkel bezwaar tegen, integendeel, dat de overheid contacten legt met het personeel in het "veld" maar merkt op dat dit steeds enkelingen zijn die spreken. Het VSOA ziet de meerwaarde niet van twee enkelingen op te nemen in de Vlaamse Onderwijsraad.

Artikel 86. Het VSOA begrijpt niet waarom er zo mordicus vastgehouden wordt aan de bepaling: ten minste 20 en ten hoogste 30 afgevaardigden in de raad. Zo wordt de mogelijkheid tot komen tot pariteit waar iedereen zich kan in vinden ernstig beperkt.

Artikel 89. Ook hier moet gezorgd worden voor de mogelijkheid tot verkiezingen die zorgen voor vrijwaring van de pariteitregel.

De afvaardiging van de overheid

de afvaardiging van de inrichtende macht of de vereniging van inrichtende macht, te weten :

- het Gemeenschapsonderwijs, vertegenwoordigd door :

de heren Jef Wellens, wnd. administrateur-generaal
Marc Smets, afdelingshoofd
Eric Sorgeloos, adjunct van de directeur
Christophe Moles le Bailly, pedagogisch medewerker

en de afvaardiging van de representatieve vakorganisatie, te weten :

- de Algemene Centrale der Openbare Diensten, vertegenwoordigd door :

de heren Claude Walgraef, algemeen secretaris
Roger Vandevenne, adjunct-algemeen secretaris
Hugo Deckers, adjunct-algemeen secretaris

hebben een gedeeltelijk akkoord bereikt over het eerste gedeelte van het hierbij gevoegde voorontwerp van decreet dat gaat over de participatie op school.

Zij gaan echter niet akkoord met het tweede luik van het hierbij gevoegde decreet dat handelt over de participatie in de Vlaamse Onderwijsraad.

Het Gemeenschapsonderwijs kan wat de Titels I, II en III (participatie op het lokale vlak) slechts een gedeeltelijk akkoord geven en is wat betreft Titel IV (Vlaamse onderwijsraad) niet akkoord met het voorontwerp van decreet betreffende de participatie.

Nochtans waardeert het Gemeenschapsonderwijs de intentie van de overheid om alle actoren bij het onderwijsgebeuren op de verschillende niveaus te betrekken en de bezorgdheid om te komen tot een effectieve participatiecultuur.

Het Gemeenschapsonderwijs heeft overigens een ruime ervaring met actieve participatie van alle geledingen op het lokale vlak. In de periode 1991-2001 fungeerden de lokale schoolraden en sinds 2001 zijn de schoolraden actief. Het Gemeenschapsonderwijs heeft er op zich geen problemen mee dat ook de leerlingen duidelijker dan voorheen betrokken worden en dat naast advies- en overlegbevoegdheden voor bepaalde aspecten een verlengde procedure wordt voorzien, die in het ontwerp van decreet instemmingsbevoegdheid wordt genoemd.

Ondanks het feit dat tijdens de onderhandelingen de overheid op ettelijke punten constructief ingegaan is op een aantal punten onder meer aangebracht door het Gemeenschapsonderwijs blijven een aantal bemerkingen, ook over **de participatie op schoolniveau**.

In de eerste plaats betreuren ze dat de overheid voor het gesubsidieerd onderwijs de **directeur** decretaal **geen duidelijke eigen toegewezen bevoegdheden** toekent, zoals dit voor het gemeenschapsonderwijs wel is gebeurd in artikel 14 van het bijzonder decreet van 14 juli 1998. De juridische opmerkingen inzake het mandaat van de directeur in de Memorie van Toelichting (bij artikel 61) compenseren dit gemis niet.

De **onduidelijke aflijning van de bevoegdheden** van respectievelijk de inrichtende macht en de directeur komt tot uiting in de formulering van onder meer de artikelen 6, 16, 18, 23, 26 en 35 van het ontwerpdecreet en leidt niet tot transparantie m.b.t. tot de organen tot wie de geledingen zich dienen te wenden.

In artikel 2-14° worden enkel de statutaire personeelsleden opgenomen. Het Gemeenschapsonderwijs wenst ook de **contractuele personeelsleden** in gelijkaardige betrekkingen als gesprekspartner te betrekken. Ter vergelijking: artikel 7 § 1 van het bijzonder decreet van 14 juli 1998 spreekt over "het personeel, tewerkgesteld in een onder de schoolraad ressorterende school", wat ook het contractueel personeel omvat.

Omwille van het pedagogisch en maatschappelijk belang van een participatiecultuur zouden ook **erkende scholen** onder het toepassingsgebied (art.3, art.7 en art.46) dienen te vallen.

Bij artikel 8 § 2 (uitzondering op de verplichting een schoolraad op te richten) wordt de lokale gemeenschap niet vertegenwoordigd.

De **verplichting** voor personeel en leerlingen om aan de stemming voor de schoolraad en hun geledingsraad deel te nemen (artikel 12 § 2, 48 en 51) is niet wenselijk en niet handhaafbaar.

Wanneer **bij coöptatie geen consensus** wordt bereikt (artikel 13), zou zoals bij artikel 33 een gewone meerderheid kunnen volstaan (zoals in het gemeenschapsonderwijs het geval is).

Zo niet kan men in een patsituatie terechtkomen waarbij de lokale gemeenschap niet vertegenwoordigd is.

Wat de verdeling tussen **adviesbevoegdheden** (artikel 18 e.v.) en **overlegbevoegdheden** (artikel 23 e.v.) ware het beter deze te alligneren op de bevoegdheden van enerzijds de **inrichtende macht** (adviesbevoegdheden) en anderzijds de **directeur** (overlegbevoegdheden). T.a.v. de inrichtende macht geldt dan de mogelijkheid tot het formuleren van een schriftelijk standpunt. Met de directeur wordt er dan in discussie getreden.

Aangezien het ontwerpdecreet weigert de toegewezen bevoegdheden van de directeur – onverminderd de mogelijkheid dat de inrichtende macht hem mandateert of bevoegdheden delegeert – precies te omschrijven blijft de geadresseerde, respectievelijk de gesprekspartner voor de geledingen en derhalve ook de transparantie van de besluitvormingsprocedure in het vage.

Dat advies/overleg over het **schoolbudget en planning van de kleine infrastructuurwerken** ontbreken is een gebrek.

De procedure m.b.t. de **instemmingsbevoegdheid** is te log en kan leiden tot onwerkbare toestanden die een effectief beleid en beheer in de weg staan. Op zich kunnen ze aanvaarden dat voor bepaalde advies- en overlegmateries met een verder reikende draagwijdte een verlengde procedure wordt ingevoerd. Hen lijkt één (in plaats van twee) bijkomende periode voldoende. Daarenboven zien ze niet in waarom andersluidende voorstellen moeten worden ingediend op straffe van het uiteindelijk niet kunnen nemen van een beslissing.

Waarom ook de **directeur** t.a.v. van zijn bevoegdheden de bemiddelingscommissie niet kan laten optreden, blijft voor hen onduidelijk.

De mogelijkheid om inzake **leerlingenraad** (artikel 50) en **ouderraad** (artikel 53) **bestaande alternatieve vormgevingen** zoals bestaande leerlingenraden of ouderverenigingen te behouden wordt door hen voorgestaan. Voor de ouderraad wordt in het voorontwerp niets voorzien, voor de leerlingenraad slechts een efemere mogelijkheid.

Door alternatieve vormgevingen te voorzien, willen ze beletten dat op kunstmatige wijze organen worden opgericht, waar nu reeds bestaande oudercomités en leerlingenraden functioneren.

Uiteraard is het duidelijk dat deze alternatieve vormgevingen niet overeenkomstig artikel 12 § 1 de geledingsafgevaardigden in de schoolraad kunnen aanduiden. Wel kunnen ze de functie van advies- en gesprekspartner overeenkomstig artikel 56 uitoefenen.

De toevoeging van het gemeenschapsonderwijs aan artikel 24 § 2 van de wet van 29 mei 1959 (subsidiëringsvoorwaarden) in artikel 61 is ten onrechte, aangezien dit artikel niet op het gemeenschapsonderwijs van toepassing is. Deze voorwaarde kan best in artikel 3 opgenomen worden.

De wijziging van de bevoegdheid van de commissie opgericht door artikel V.25 van het Onderwijsdecreet XIII van 31 juli 2001 door artikel 64 brengt hen er toe om opnieuw te pleiten voor de opname van de (representatieve verenigingen van) inrichtende machten.

Gelet op de functie van het expertisecentrum lijkt hen de opname van de **pedagogische begeleidingsdiensten** in de algemene vergadering (artikel 69) aangewezen.

Wat **Titel IV** betreffende de **Vlaamse Onderwijsraad** (VLOR) betreft is de overheid **niet ingegaan op de uitdrukkelijke vraag van het Gemeenschapsonderwijs om een engagement m.b.t. een evenwichtige en representatieve samenstelling op basis van pariteiten** van de algemene raad en de deelraden bij de vormgeving van de uitvoeringsbesluiten op basis van de artikelen 86 en 89.

Dit in tegenstelling tot het Onderwijsdecreet II (artikel 153) en de vroegere uitvoeringsbesluiten (B.V.R. 24 juli 1996 en B.V.R. 27 februari 1992) waar dergelijke evenwichten nadrukkelijk voorzien werden.

Integendeel: in artikel 89 §2 i.v.m. de verkiezing van de directeurs worden de directeurs met het hoogste stemmenaantal verkozen verklaard. Indien men voor de algemene raad slechts één directeur per onderwijsniveau kan verkiezen, is het duidelijk dat zal optreden wat in de hoorzitting van 20 december 2000 over de rol en de werking van de Vlaamse Onderwijsraad in de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid van het Vlaams Parlement werd gesteld (p.6 van het verslag): "De vraag rijst of deze (d.i. de huidige pariteits)regel ook gehanteerd dient te worden bij de rechtsreeks verkozenen. Als men het niet doet, is de kans groot dat er alleen vertegenwoordigers van het vrij onderwijs voorgedragen worden".

Uit het standpunt van de Vlaamse Onderwijsraad tijdens deze hoorzittingen en het advies over het ontwerpdecreet, maar ook tijdens de onderhandelingen is gebleken dat de inrichtende machten menen dat hun vertegenwoordiging betekenisvol moet zijn wil de VLOR in de toekomst als representatief adviesorgaan en overlegplatform kunnen fungeren.

Hoewel ze waarderen dat tijdens de onderhandelingen de overheid het orpichtingsdecreet m.b.t. de Vlaamse Onderwijsraad meer (niet helemaal) in overeenstemming heeft gebracht met het ontwerpdecreet tot regeling van de strategische adviesraden **is het gebrek van engagement m.b.t. de evenwichtige samenstelling van de geledingen binnen de VLOR voor het Gemeenschapsonderwijs aanleiding tot een protocol van niet akkoord over Titel IV.**

Waar artikel 4 § 1 van het ontwerpdecreet strategische adviesraden in 5° voorziet in het "uit eigen beweging of op verzoek advies uitbrengen over **ontwerpen van besluit** van de Vlaamse regering" is dit voor het beleidsdomein "Onderwijs en Vorming" in artikel 78 van dit decreet niet voorzien. Zelfs in artikel 96 over de beleidsovereenkomst wordt hier geen verwijzing naar gemaakt. Vaak zijn deze uitvoeringsbesluiten belangrijker voor het onderwijsveld dat het decretale kader.

Ze vragen nadrukkelijk artikel 3 tweede lid en artikel 19 § 1 van het ontwerpdecreet strategische adviesraden toe te passen en de volledige bevoegdheid van artikel 4 ontwerpdecreet strategische adviesraden voor de VLOR toe te passen.

Dit geldt eveneens voor artikel 79 dat niet de volheid omvat van artikel 4 § 1 - 1°, 2° en 3° van het ontwerpdecreet strategische adviesraden waarin voorzien wordt in adviezen over de **hoofdpijnen van het beleid**, bijdragen tot het vormen van een **beleidsvisie** en het volgen en interpreteren van **maatschappelijke ontwikkelingen**. De memorie van toelichting bij het ontwerpdecreet strategische adviesraden (punt 2.3.4) stelt duidelijk dat advisering niet mag begrepen worden als louter reactieve adviesverlening. Beleidsgerichte adviesverlening moet ook kunnen in een fase waarin de minister nog geen volledige duidelijkheid heeft over een problematiek. De memorie van toelichting bij het ontwerp-participatiedecreet neemt deze gedachtegang over, maar deze conclusie wordt niet doorgetrokken naar de decretale tekst.

In dit kader wensen ze de **studiefunctie** van de VLOR te beklemtonen, zoals voorzien in artikel 156 ("een algemene bevoegdheid tot studie") van het Onderwijsdecreet II.

Artikel 15 § 2 van het ontwerpdecreet strategische adviesraden voorziet – behoudens een spoedprocedure van minimaal vijf werkdagen – **een periode van één maand** om het advies uit te brengen. De memorie van toelichting en het advies van de Raad van State bij het ontwerpdecreet strategische adviesraden voorzien de mogelijkheid, zelfs wenselijkheid **om eventueel een langere termijn** af te spreken.

Zeker wanneer elk advies (zie artikel 97-1°) nog moet bekrachtigd worden door de algemene raad zonder mogelijkheid tot delegeren (zie artikel 97-3°) is de termijn van 15 werkdagen kort en komt de kwaliteit van de adviesverstrekking niet ten goede.

Wat hoofdstuk IV "Samenstelling" betreft hebben ze hierboven het gebrek aan duidelijkheid en engagement van de overheid inzake de **evenwichtige op pariteiten gebaseerde samenstelling** van de algemene raad en deelraden gewezen. Deze pariteiten worden best decretaal ingeschreven in de artikelen 86 en 89 die de regering de machtiging tot uitvoeringsbesluiten geven. In artikel 89 (verkiezing van directeurs) en 90 (coöptatie van ervaringsdeskundigen) moeten regels ingeschreven worden om **de pariteit tussen het vrij gesubsidieerd en het openbaar onderwijs** structureel te verankeren. In dit kader dient het principe van de verkiezing van de kandidaat met het hoogste stemmenaantal aangepast te worden om deze pariteit te kunnen bereiken. Artikel 89 § 2 kan derhalve niet in de huidige vorm.

Voor zover het maximaal aantal leden (artikel 86) een rem zou zijn, dient dit aantal opgetrokken te worden.

Ter zake wensen ze het verdwijnen van de **academische experts** met ervaring inzake onderwijskundig onderzoek te betreuren. Hun aanwezigheid als externe experts (artikel 95) is slechts een schamel substituut.

Wat de deelraad levenslang en levensbreed leren (artikel 85) betreft missen ze de andere opleidingsverstrekkers, in de deelraad hoger onderwijs (artikel 85) de inrichtende machten.

In artikel 97-1° betreft het wellicht de personeelsleden van de centrale diensten van het Gemeenschapsonderwijs (zoals vermeld in de Memorie van Toelichting).

Wat artikel 96-4° betreft kan de beleidsovereenkomst zich niet beperken tot projecten en hervormingen. Ook **organieke besluiten** dienen hieronder te vallen.

Met grote nadruk wensen ze te stellen dat dit element van de beleidsovereenkomst geen volwaardig substituut voor de opheffing van het **artikel 5-overleg uit de schoolpactwet** dat door artikel 104 -1° wordt opgeheven.

Anders dan de Memorie van Toelichting stelt worden nog steeds wijzigingen in de algemene oriëntering van de studiën en de toelatings- en overgangsvoorwaarden bij organiek uitvoeringsbesluit (b.v. inzake de organisatie van het secundair onderwijs) vastgelegd.

In plaats van de opheffing pleiten ze voor **het actualiseren van artikel 5 van de schoolpactwet** in de zin van **een volwaardig overleg** tussen de (koepels van) inrichtende machten en de overheid bij op stapel staande onderwijshervormingen.

De noodzaak van de **bekrachtiging door de algemene raad** van de adviezen van de deelraden (artikel 97-1°) zonder mogelijkheid tot delegeren (artikel 97-3°) leidt tot onnodige formalismen en tijdverlies en is moeilijk kwalitatief te verenigen met de beperkte adviestertermijn (artikel 80).

Merkwaardig is dat artikel 103 nog steeds tussen haakjes staat en ook na de onderhandelingen de relatie met de SERV nog niet definitief vastgesteld is. Nochtans voorziet artikel 16 van het ontwerpdecreet strategische adviesraden de mogelijkheid tot samenwerking.

Wat tenslotte de **subsiëring van ouderkoepelverenigingen** (artikel 106) betreft, vraagt ook het Gemeenschapsonderwijs het behoud van de huidige decretale bepaling die een minimumaantal van 600 ouderverenigingen voorziet als voorwaarde (Decreet 20 juni 1996 artikel 16). Het kan niet dat de subsiëring van de ouderkoepels afhandelbaar wordt gesteld van de beschikbare begrotingskredieten.

Het decreet moet voldoende garanties bieden voor een permanente werking.

Hierbij moeten de ouderverenigingen de mogelijkheid hebben om vormingsactiviteiten te blijven organiseren.

ACOD sluit een protocol af van gedeeltelijk akkoord betreffende het luik "participatie op school", ze formuleren de hierna volgende bemerkingen.

Algemene bemerkingen

Het **teveel aan inspraakorganen** (schoolraad, pedagogische raad, ouderraad, leerlingenraad), bemiddelingscommissie en expertisecentrum zorgen niet voor duidelijkheid en zullen op termijn contraproductief werken.

De optimale werking van de voorziene inspraakorganen zal pas kunnen wanneer aan het onderwijsbudget **bijkomende financiële middelen** worden gevoegd om materiële ondersteuning te kunnen bieden en het benodigde personeel ter beschikking te stellen. Het decreet legt de inrichtende machten wel verplichtingen op, maar de nodige financiële middelen worden niet ingeschreven.

Wanneer in CAO VI wordt ingeschreven dat de **werkdruk** bij de leerkrachten dient verlaagd te worden, zal hier weer een extra-inspanning van het personeel gevraagd worden, zonder er enige vorm van compensatie tegenover te stellen.

Er kan pas echt sprake zijn van participatie wanneer dit gebeurt **op vraag vanuit de basis** (bottum-up), waar met dit decreet de participatie opgelegd wordt (top-down).

Het teveel aan opgelegde verplichtingen zullen de uitvoering hypothekeren en onwerkbaar maken.

Artikelsgewijze bemerkingen

Artikel 2, 5° (effectief tewerkgesteld)

Zoals de Memorie van Toelichting stelt, moet men op de peildatum "effectieve of daadwerkelijke prestaties" leveren. Het is onaanvaardbaar dat een personeelslid ten gevolge van een kortstondige afwezigheid (ziekte, verlof, ...) zou uitgesloten worden om zich kandidaat te stellen. Er dient een **minimumtermijn van afwezigheid** ingeschreven te worden met uitsluiting van kandidaatstelling tot gevolg.

Bovendien wordt in artikel 60 gesteld dat "het mandaat wordt beëindigd wanneer men niet effectief is tewerkgesteld". Een kortstondige afwezigheid heeft dan tot gevolg dat het mandaat wordt beëindigd.

Artikel 2, 14° (personeelsleden)

Zij betreuren het dat het contractueel meesters-, vak- en dienstpersoneel niet via de normale invulling deel kan uitmaken van de personeelsgeleding in de schoolraad. Het **MVD-personeel** zal enkel via een omweg langs de ouderraad of coöptatie van de vertegenwoordigers van de lokale gemeenschap kunnen deel uitmaken van de schoolraad.

Artikel 12, §2 (stemplicht)

Personeel en leerlingen worden verplicht om deel te nemen aan de stemming tot de samenstelling van respectievelijk de pedagogische raad en de leerlingenraad. Voor de ouders geldt deze stemplicht niet. Zij vragen een gelijke behandeling voor iedereen en opteren ervoor de **stemming niet verplicht** te maken.

Artikel 14

ACOD vraagt om in de Memorie van Toelichting op te nemen dat bij **fusie of opslorping** er moet naar gestreefd worden om in de nieuwe schoolraad een of meer **vertegenwoordigers van elke betrokken schoolraad** op te nemen.

Artikel 20 (adviesbevoegdheid schoolraad)

Het is voor ACOD essentieel dat de schoolraad t.a.v. de directeur ook adviesbevoegdheid krijgt i.v.m. de aanwending van het **schoolbudget**. Wil men met kennis van zaken participeren, moet men ten minste inzage hebben in en advies kunnen geven inzake de aanwending van het beschikbare budget.

Artikel 31 (huishoudelijk reglement schoolraad)

Het huishoudelijk reglement dient verplicht melding te maken van onverenigbaarheden.

Zij vragen om - naar analogie met het Bijzonder Decreet Gemeenschapsonderwijs - de **onverenigbaarheden decretaal vast te leggen**.

Artikel 32 (Voorzitter schoolraad)

Voor ACOD kan het niet dat de voorzitter van de schoolraad buiten de leden van de schoolraad kan aangeduid worden. Dit is in tegenstrijd met de aanduiding van de vertegenwoordigers van de leerkrachten, ouders en leerlingen in de schoolraad, welke steeds uit respectievelijk de pedagogische raad, ouderraad en leerlingenraad dienen aangeduid te worden. De **voorzitter** moet aangeduid worden door en **onder de leden van de schoolraad**. Een externe voorzitter kan geen deskundige zijn inzake alle bevoegdheden waarover de schoolraad beschikt. Een deskundige kan steeds uitgenodigd worden en biedt het voordeel dat men, naargelang het agendapunt, beroep kan doen op een ter zake bevoegde deskundige.

Artikels 47, 50 en 53 (10 % regel)

De verplichting om een pedagogische raad, leerlingenraad en/of ouderraad op te richten wanneer 10 % van respectievelijk de leerkrachten, leerlingen of ouders erom vragen is niet realistisch. Het **minimumpercentage** om tot verplichte oprichting over te gaan dient **gevoelig opgetrokken** te worden.

Artikel 71 § 2 (expertisecentrum)

Er wordt decretaal bepaald dat "het expertisecentrum kan samenwerken met PRIVATE vormingverstrekkers".

Voor ACOD-Onderwijs dient "private" vervangen te worden door "**EXTERNE**". Op deze manier wordt de mogelijkheid om vormingsinitiatieven aan te bieden verruimd. Het is onaanvaardbaar dat men bijvoorbeeld geen beroep zou kunnen doen op deskundigen uit de hogescholen, universiteiten, ...

Artikel 72

ACOD heeft steeds gesteld dat er voor nieuwe initiatieven (zoals het expertisecentrum) **nieuwe financiële middelen** aan de onderwijsbegroting dienen toegevoegd te worden. Het is onaanvaardbaar dat de nodige middelen door verschuivingen binnen het onderwijsbudget dienen vrijgemaakt te worden.

ACOD gaat niet akkoord met het tweede deel van het decreet nl. het luik "Vlaamse Onderwijsraad", omwille van de hierna volgende bemerkingen.

Algemene bemerkingen

De **syndicale vertegenwoordiging** in de VLOR wordt in het voorstel op een onaanvaardbare wijze **teruggeschroefd** (gehalveerd), waardoor de pariteit in de geledingen niet verwezenlijkt wordt. Door de vakorganisaties werden deskundigen aangeduid welke op elk ogenblik verantwoording dienen af te leggen aan de geleding (het onderwijspersoneel) die zij vertegenwoordigen. Ten gevolge van het terugschroeven van het aantal mandaten van de syndicale geleding wordt de inbreng van het onderwijspersoneel geminimaliseerd.

Artikelsgewijze bemerkingen**Artikel 80 §1 (termijn uitbrengen advies)**

De voorziene termijn van **15 werkdagen** waarbinnen advies dient uitgebracht te worden, laat niet veel ruimte voor raadpleging en het degelijk onderbouwen van het te verstrekken advies.

Artikel 86 (maximum aantal vertegenwoordigers in Algemene Raad)

ACOD kan aanvaarden dat het aantal vertegenwoordigers in de Algemene Raad tot een aanvaardbaar en werkbaar aantal dient beperkt te blijven. **Het is echter onverstandig om de bovengrens vast te leggen** (maximaal 30). Dit maximum aantal legt een hypotheek op de latere invulling van de vertegenwoordigers van de geledingen. Nu kan er uitsluitend binnen het aantal van 30 leden verschoven worden, maar waar een beperkt aantal bijkomende vertegenwoordigers tot een aanvaardbare samenstelling zou kunnen leiden, wordt dit nu onmogelijk gemaakt.

Artikel 89 §2 (verkiezing directeurs)

Het is voor ACOD onaanvaardbaar dat uitsluitend de directeurs met het hoogste stemmenaantal opgenomen worden. Dit zal ertoe leiden dat uitsluitend directies uit het grootste net zullen zetelen in de VLOR. Ook de andere netten moeten via de directie een inbreng kunnen hebben. Bijgevolg dient artikel 89 §2 geschrapt te worden. §4 van artikel 89 laat toe dat de regering, bij de uitwerking van de verkiezingsprocedure, de nodige garanties kan inbouwen zodat **directies van alle netten** vertegenwoordiging in de VLOR krijgen.

ACOD formuleert nog volgende algemene bemerkingen.

Waarom diende dit decreet bij **hoogdringendheid** behandeld te worden? Het was reeds maandenlang aangekondigd en bovendien is de implementatie ten vroegste in 2004 voorzien.

Dit had tot gevolg dat het VLOR-advies pas ter beschikking was op het ogenblik dat de onderhandelingen werden opgestart.

ACOD heeft vastgesteld dat **de onderhandelingen geen blijk gaven van een voorbeeldige participatiecultuur**. Zij stelden vast dat de overheid bij het tot stand komen van dit voorontwerp van decreet vrij gemakkelijk is ingegaan op verzoeken van de ouders en de leerlingen, maar dat de vakorganisaties bij het formuleren van positieve voorstellen niet altijd op evenveel begrip konden rekenen

De afvaardiging van de inrichtende machten of de vereniging van inrichtende machten, te weten :

- het Onderwijssecretariaat voor Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap, vertegenwoordigd door :

mevr. Liesbeth Peeters, afdelingshoofd

de hr. Filip Smets, stafmedewerker

- het Provinciaal Onderwijs Vlaanderen, vertegenwoordigd door :

de hr. Patrick Weyn, directeur, vertegenwoordigend de voorzitter
I. Verleyen, bestendig gedeputeerde

en de afvaardiging van de representatieve vakorganisatie, te weten :

- de Federatie van de Christelijke Syndicaten der Openbare Diensten, vertegenwoordigd door :

de heren Gust Louwet, algemeen secretaris
Michel Van Uytfanghe, adjunct-algemeen secretaris
Walter De Schepper, adjunct-algemeen secretaris
Marc Michiels, vrijgestelde

gaan niet akkoord met het hierbij gevoegde voorontwerp van decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad.

OVSG sluit een protocol van niet akkoord af bij het voorontwerp van decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad. Het kan niet akkoord gaan met de regeling van de participatie op schoolniveau, noch met de bepalingen over de VLOR als strategische adviesraad.

Algemene bedenkingen

Kerntakendebat en Decreet op de verzelfstandiging: interferentie

De interferentie met het Kerntakendebat en het Decreet op de verzelfstandiging maakt het onmogelijk om een aantal uitzichten van het Participatiedecreet te beoordelen omdat er nog geen duidelijkheid is over de bestuursorganen in het officieel gesubsidieerd onderwijs.

Welke mogelijkheden hebben onderwijsinrichters nog?

Doorheen de tekst wordt voortdurend beknibbeld op de impact van de inrichtende machten op de eigen scholen en het onderwijsgebeuren in het algemeen. Voorbeelden zijn legio:

- de inrichtende macht maakt geen deel uit van de schoolraad
- het decreet kent de directeur bevoegdheden toe ten koste van de inrichtende macht
- de afvaardigingen van de inrichtende machten in de VLOR worden gedecimeerd
- art. 5 Schoolpactwet wordt opgeheven. In de plaats komt een overleg beperkt tot projecten en hervormingen met een pedagogische doelstelling.
- verlenen van instemmingsbevoegdheid aan de schoolraad.

Dit alles wekt bij OVSG, als organisatie van onderwijsverstrekkers, sterk de indruk dat de inrichters in hun eigen instellingen een minder beduidende rol zouden kunnen spelen.

Tekstuele bemerkingen

Titel II – Participatie op school

Algemene bemerkingen

Verantwoordelijkheid van de inrichtende macht

Binnen het huidige kader van wetgeving is – ook in het gemeentelijk onderwijs – de inrichtende macht nog altijd de eindverantwoordelijke. Delegaties aan de directeur behoren tot de lokale autonomie, maar zelfs dan

wordt de inrichtende macht niet van haar eindverantwoordelijkheid ontslagen.

Het toekennen van specifieke bevoegdheden aan de directeur – zoals dit in het voorliggende voorontwerp van decreet gebeurt – betekent een erkenning van het principe van de verzelfstandiging, wat voor OVSG onaanvaardbaar is zolang het kerntakendebat niet uitgeklaard is.

Conflictmodel vs. consensusmodel

Het huidige voorontwerp leidt te zeer tot een confrontatiestrategie. Daarbij worden de inrichtende macht en de directeur tegenover de verschillende geledingen in de schoolraad geplaatst.

OVSG pleit voor een consensusmodel zodat participatie leidt tot beslissingen waarbij telkens gestreefd wordt naar een zo groot mogelijk draagvlak binnen de hele schoolgemeenschap. Het feit bijvoorbeeld dat inrichtende macht geen deel uitmaakt van de schoolraad, betekent dat zij buiten deze schoolgemeenschap worden geplaatst.

Infrastructurele en administratieve ondersteuning

De inrichtende macht moet de schoolraad en zijn deelraden infrastructureel en administratief ondersteunen. Dit zijn nieuwe verplichtingen die de overheid aan de inrichtende machten oplegt. Zij dient hiervoor dan ook financieel tegemoet te komen.

Indien men lokale participatie effectief een kans wil geven, moet de centrale overheid voldoende middelen aan het lokaal niveau toekennen om dit ook werkelijk te kunnen realiseren.

Specifieke bemerkingen

Stemplicht (art. 12, 48 en 51)

Voor OVSG lijkt het opleggen van een stemplicht aan personeel en leerlingen niet evident.

Een echt recht op participatie creëert ook de vrijheid niet te participeren, al was het maar om de bestaande participatiestructuur af te wijzen. Een stemplicht houdt een betutteling in die contraproductief zal werken.

Het bevreemdt hen dat de stemplicht decretaal wordt verankerd, terwijl over de enkelvoudigheid van het stemrecht in het voorontwerp amper met een woord wordt gerept. Enkel in de Memorie van Toelichting bij art. 51 (samenstelling leerlingenraad) wordt geponeerd dat "iedere leerling recht heeft op één stem".

Bij de ouderraad (art. 54) – waar de stemplicht niet geldt – staat dit principe wel uitdrukkelijk in het decreet. Geldt dit dan – a contrario – niet voor schoolraad en pedagogische raad? Wat met de leerlingenraad? Wat maakt de stemplicht dan zo belangrijk dat zij wél en de enkelvoudigheid niet decretaal verankerd dient te worden?

Verantwoording (art. 22 en 26)

Het voorontwerp stelt dat het afwijken van het advies (art. 22) en de belangrijkste tegenargumenten bij het niet bereiken van een consensus bij overleg, verantwoord dienen te worden.

OVSG betreurt het gebruik van het woord verantwoording. Dit laatste woord houdt immers een connotatie van ondergeschiktheid in.

De Nederlandse taal kent nochtans voldoende gelijkaardige uitdrukkingen zonder dergelijke connotatie, zoals bijv. toelichten, verklaren, uitleggen, ... Ook het opnemen van een gelijkaardige bepaling uit art. 78, §2 (opvolging door de regering van VLOR-adviezen) is mogelijk.

Instemmingsbevoegdheid (art. 27 - 30)

Het verlenen van instemmingsbevoegdheid bij de beslissingen van een lokale overheid is niet in overeenstemming met het gemeenterecht in zijn huidige stand van zaken noch voorzien in het ontwerp van nieuw Gemeentedecreet. De procedure zoals nu voorgeschreven waarbij de inrichtende macht twee alternatieve voorstellen moet voorleggen, zal in de realiteit het nemen van essentiële beslissingen sterk bemoeilijken, zoniet blokkeren.

Overleg met de gemeente als inrichtende macht, waarbij gestreefd wordt naar een consensus en waarbij een afwijking eventueel gemotiveerd wordt, lijkt hen de meest aangewezen vorm van participatie.

Klachtenbehandeling bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur (art. 41)

OVSG herneemt hierbij zijn standpunt dat het bij Onderwijsdecreet XIII m.b.t. de oprichting van de Commissie Zorgvuldig Bestuur reeds innam. M.n. dat er een vertegenwoordiging van de inrichtende machten thuishoort in deze commissie zodat er een voeling ontstaat met de gevoeligheden en behoeften van de onderwijsinrichters.

Oprichting van een pedagogische raad, leerlingenraad en ouderraad (art. 47, 50 en 53)

Elk van deze raden dient opgericht te worden als tien percent van de betrokkenen er om vraagt. Dit quotum werd al getemperd door te stellen dat minimaal drie personen de aanvraag moeten steunen. Toch blijft dit quotum zeer laag.

Titel III - Expertisecentrum

De opdracht van het expertisecentrum blijft voor hen onduidelijk. (zie art.71)

Enerzijds wordt gesteld dat dit centrum het vormingsaanbod louter zal coördineren en voorzien van een kwaliteitslabel, anderzijds gaat het centrum over tot het zelf ontwikkelen van materiaal.

Voor OVSG kan dit expertisecentrum zich niet in de plaats stellen van de begeleidingsdienst die de scholen ondersteunt en begeleidt, ook op het vlak van participatie.

Bovendien stellen ze hun vragen bij de rol van het centrum in de experimenten die binnen het DKO en het volwassenenonderwijs zouden worden opgezet.

Titel IV – De Vlaamse Onderwijsraad*Adviestermijnen (art. 80)*

Een adviestermijn van 15 werkdagen is onvoldoende om een gedegen advies te kunnen uitbrengen over complexe en/of uitgebreide dossiers. Waar er op het micro niveau een termijn van 21 dagen voorzien is, zal men op het macro niveau het met zes dagen minder moeten stellen.

Deze termijn wijkt af van degene die in art. 15 van het ontwerp van decreet tot regeling van strategische adviesraden wordt vooropgesteld. De Memorie van Toelichting bij dit artikel verklaart dat eventueel langere termijnen kunnen. Inkorting van de termijn is mogelijk in geval van hoogdringendheid. Hieruit blijkt h.i. duidelijk dat de standaard adviestermijn één maand bedraagt.

De Mina-raad en de SERV betoogden dat één maand reeds zeer kort is. Deze laatste pleit er zelfs voor de standaard adviestermijn op te trekken tot twee maanden. Ook de Raad van State ziet één maand als de minimale (standaard)termijn.

OVSG begrijpt niet waarom deze termijn voor de VLOR gehalveerd zou moeten worden. Ze wijzen er tevens op dat in de Memorie van Toelichting bij art. 80 geen verklaring of motivatie wordt gegeven.

Representativiteit en evenredigheid in de samenstelling (Hoofdstuk IV)

Door het beperkt aantal afgevaardigden (max. 30) en het uitgebreid aantal geledingen zal men bijna noodgedwongen afbreuk moeten doen aan de representativiteit of de evenredigheid.

Concreet betekent dit ofwel dat kleinere, maar representatieve organisaties niet vertegenwoordigd zullen zijn. Ofwel zullen de grotere organisaties niet of amper meer afgevaardigden hebben dan kleinere zodat hun inbreng onmogelijk in verhouding kan zijn tot hun sterkte in het veld. OVSG verzet zich met klem tegen beide pistes.

Dit probleem dreigt in meerdere geledingen. Voor de vertegenwoordigers van de inrichtende machten zal men quasi onmogelijk én een representatieve én een evenredig samengestelde afvaardiging kunnen uitwerken binnen het voorgestelde kader.

Per onderwijsniveau kan slechts één directeur in de algemene raad zetelen. Voor het basisonderwijs bijvoorbeeld zal die ene persoon alle 2546 basisscholen (gewoon én buitengewoon) en méér dan 4000 vestigingsplaatsen vertegenwoordigen. Volgens OVSG valt dit bezwaarlijk representatief te noemen.

OVSG stelt zich ook vragen bij de organisatie van de rechtstreekse verkiezingen.

Commissies DKO en CLB (art. 96)

Binnen de VLOR zullen afzonderlijke werkcommissies opgericht worden die de onderwerpen rond DKO en CLB zullen behandelen. OVSG ervaart dit als positief, maar stelt zich vragen bij de verhouding tussen deze commissie en de deelraad levenslang en levensbreed leren (zie art. 85) waarin DKO ook is opgenomen.

Opheffing art. 5 Schoolpactwet

OVSG pleit voor het behoud van art. 5 Schoolpactwet. Het overleg dat in de schoot van de VLOR wordt gehouden, heeft niet dezelfde impact als het artikel 5-overleg. Voor OVSG is een afdwingbaar en volwaardig overleg tussen de inrichtende machten en de overheid bij voorstellen tot grondige hervormingen in het onderwijs een absolute noodzaak. De inbreng van de onderwijsverstrekkers lijkt hun onontbeerlijk aangezien zij in eerste lijn instaan en verantwoordelijk zijn voor de implementatie van deze hervormingen.

Provinciaal Onderwijs Vlaanderen sluit een protocol van niet akkoord af bij het voorontwerp van decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad.

In voorliggend voorontwerp van decreet onderscheiden we twee grote delen. Het eerste deel regelt de participatie op school. Het tweede deel regelt de besluitvormingsprocedure en de interne werking van de Vlaamse Onderwijsraad, rekening houdend met het decreet tot regeling van strategische adviesraden.

Participatie op school

Provinciaal Onderwijs Vlaanderen staat zeer positief ten opzichte van de structurele opname van leerlingen secundair onderwijs in de schoolraden. Deze maatregel strookt volledig met de visie op onderwijs die zij hanteren.

Toch treffen ze in dit ontwerpdecreet – ook nog na de onderhandelingen – volgende knelpunten:

Artikel 12 §2 stelt dat – wanneer er geen pedagogische, leerlingen- en/of ouderraad is – de vertegenwoordigers van het personeel, de leerlingen en de ouders rechtsreeks verkozen worden. De vertegenwoordigers van het personeel worden gekozen door en onder alle personeelsleden die effectief tewerkgesteld zijn in de school. De vertegenwoordigers van de leerlingen worden gekozen door en onder alle regelmatige leerlingen. De stemming is verplicht voor het personeel en de leerlingen.

Provinciaal Onderwijs Vlaanderen kan niet akkoord gaan met het verplicht karakter van deze verkiezingen omdat er niet moet uitgegaan worden van participatieplicht, wel van **participatierecht**. Daarnaast is deelname aan dergelijke verkiezingen niet afdwingbaar. Voor wat de leerlingen betreft, is dit zelfs contraproductief m.b.t. het werken aan de vakoverschrijdende eindtermen rond burgerzin. Op deze manier dreigen ze leerlingen immers te leren dat niet deelnemen aan verplichte verkiezingen, toch geen gevolgen heeft.

In onderafdeling 2: Adviesbevoegdheid, onderafdeling 3: Overlegbevoegdheid en onderafdeling 4: Instemmingsbevoegdheid van Afdeling 4: Bevoegdheden wordt huns inziens een deel van de relatie tussen directeur en inrichtende macht geregeld. Het participatiedecreet is hiervoor niet de geschikte plaats. Zij zijn dan ook van mening dat in artikel 20, 25 en 29 “de directeur” moet gewijzigd worden in “de inrichtende macht of haar gemandateerde”. Het is immers de inrichtende macht die in overleg met de directeur dient te bepalen welke bevoegdheden aan de directeur worden gedelegeerd.

Artikel 30 geeft aan dat wanneer de schoolraad niet instemt met een voorgelegde beslissing, andersluidende voorstellen van beslissing aan de schoolraad kunnen worden voorgelegd. Wanneer de schoolraad over twee opeenvolgende andersluidende voorstellen geen instemming verleent, neemt de directeur, respectievelijk de inrichtende macht een eindbeslissing. Provinciaal Onderwijs Vlaanderen heeft vragen bij de meerwaarde van het tweede andersluidend voorstel. De kans dat hierdoor een oplossing voor het meningsverschil kan gevonden worden is klein. Daarentegen gaat er opnieuw tijd verloren – tot veertien kalenderdagen – vooraleer de directeur of inrichtende macht een beslissing kan nemen.

Bij artikel 32 hebben zij vragen bij het feit dat de directeur of inrichtende macht niet kunnen aangeduid worden als voorzitter van de schoolraad.

Artikel 35 geeft aan dat de directeur of, naar gelang van de betrokken bevoegdheden, de inrichtende macht optreedt als overlegpartner van de schoolraad. De directeur woont de beraadslagingen van de schoolraad bij met raadgevende stem. Dit betekent dat de inrichtende macht zelfs niet kan deelnemen aan deze beraadslagingen. Provinciaal Onderwijs Vlaanderen kan hiermee niet akkoord gaan. Zij staan eerder achter een overlegmodel waarbij alle actoren en zeker de inrichtende macht kunnen betrokken zijn bij het basisoverleg. De maatregel, zoals aangegeven in het ontwerpdecreet, kan leiden tot een conflictmodel.

Provinciaal Onderwijs Vlaanderen staat positief ten opzichte van de aanpassing van artikel 50 zoals ze op hun aandringen is gebeurd. Scholen die een alternatieve evenwaardige participatievorm hebben ontwikkeld, zijn hierdoor niet verplicht om daarnaast ook nog een leerlingenraad op te richten. Toch hebben ze vragen bij het tweede lid in 2° van §1 van dit artikel, waarin staat dat dergelijke alternatieve participatievormen voor de toepassing van dit decreet niet als leerlingenraad beschouwd worden. Ze kunnen deze regel begrijpen wanneer deze betrekking heeft op artikel 12, maar niet op andere artikels waarin het begrip leerlingenraad gebruikt wordt.

Provinciaal Onderwijs Vlaanderen wil erop wijzen dat artikel 59, waarin gesteld wordt dat de inrichtende macht de pedagogische raad, de leerlingenraad en de ouderraad de nodige infrastructurele ondersteuning verstrekt en artikel 37, waarin gestipuleerd wordt dat de inrichtende macht de schoolraad de nodige infrastructurele en administratieve ondersteuning verstrekt, impliceert dat de inrichtende machten moeten kunnen beschikken over de nodige middelen hiervoor.

Artikel 61 wijzigt de wet van 29 mei 1959 en voegt het eerbiedigen van de bevoegdheden van de schoolraad en de daarmee samenhangende procedures toe aan de financierings- en subsidiëeringsvoorwaarden van het secundair onderwijs. Provinciaal Onderwijs Vlaanderen onderschrijft het belang van participatieve scholen, maar is toch bezorgd over de mogelijkheden van de inrichtende macht en de directeur om alle verplichtingen in dit decreet opgesomd, te realiseren. Als voorbeeld geven ze het verplicht karakter van de verkiezingen in hoofde van personeel en leerlingen. Gezien hun bemerkingen bij artikels 20, 25 en 29 hebben zij het moeilijk bij dit artikel dat aan de financierings- en subsidiëeringsvoorwaarden van het secundair onderwijs toevoegt dat de directeur in de in artikel 20, 25 en 29 bedoelde gevallen voldoende gemandateerd wordt om in de verhouding tot de schoolraad autonoom te kunnen optreden. Ze herhalen hun bemerking dat de relatie tussen directeur en inrichtende macht niet op deze manier en in dit decreet kan geregeld worden. Ze willen er verder op wijzen dat deze bepalingen voor het officieel gesubsidieerd onderwijs onmogelijk kunnen

beoordeeld worden bij gebrek aan zicht op het decreet over de verzelfstandiging van het officieel gesubsidieerd onderwijs.

Gezien de bovengenoemde knelpunten geeft Provinciaal Onderwijs Vlaanderen op het luik *participatie op school* een protocol van niet akkoord.

De Vlaamse Onderwijsraad

Dit luik van het decreet regelt de besluitvormingsprocedure en de interne werking van de Vlaamse Onderwijsraad. Het algemeen kader en de principes van de herstructurering van het advies- en overlegstelsel voor heel de Vlaamse Gemeenschap werden verankerd in het *decreet tot regeling van strategische adviesraden* dat op 6 december 2002 door de Vlaamse regering werd goedgekeurd. Dit decreet werd echter nog niet behandeld in het Vlaams Parlement. Provinciaal Onderwijs Vlaanderen is van mening dat wanneer er bij de behandeling van het *kaderdecreet* in het Vlaams Parlement, wijzigingen worden aangebracht en deze effecten hebben op dit luik van het *participatiedecreet*, de onderdelen die daarvoor in aanmerking komen, opnieuw moeten onderhandeld worden.

Volgende elementen zijn voor Provinciaal Onderwijs Vlaanderen belangrijke knelpunten.

Artikel 76 legt de organen van de Vlaamse Onderwijsraad vast. Er is een algemene raad en vier deelraden. Samenlezing van dit artikel, de memorie van toelichting en artikel 97, 1° maakt duidelijk dat adviezen, ontwikkeld in de deelraden, steeds moeten bekrachtigd worden in de algemene raad. Dit leidt tot formalismen en tijdverlies, daar waar de beschikbare tijd voor adviesverlening reeds te kort is.

Artikel 80 legt de termijn vast waarbinnen de verplichte adviezen worden verstrekt, namelijk vijftien werkdagen. Deze termijn wordt met vijf werkdagen verlengd indien het advies betrekking heeft op aangelegenheden die verschillende onderwijsniveaus betreffen. Provinciaal Onderwijs Vlaanderen vraagt zich af waarom hier wordt afgeweken van het *decreet tot regeling van strategische adviesraden* dat in regel een maand voorziet, te rekenen vanaf de aanvraag. De Raad van State suggereert zelfs dat 30 dagen een minimum zou moeten zijn. Een advies van de Vlaamse Onderwijsraad moet immers de mening vertolken van brede segmenten van het onderwijsveld. Vertegenwoordigers vertolken geen eigen mening, maar wel deze van de leden die ze vertegenwoordigen. Het is daarom belangrijk dat vertegenwoordigers in de Vlaamse Onderwijsraad voorafgaand aan besprekingen, ruggespraak kunnen houden met hun achterban.

Artikel 84 bepaalt de samenstelling van de algemene raad. Hierbij betreurt Provinciaal Onderwijs Vlaanderen dat de *deskundigen* vervangen worden door *ervaringsdeskundigen*. Op deze manier gaat de inbreng van onderwijskundigen van universiteiten en hogescholen verloren. Nochtans kunnen zij vanuit hun onderzoeksachtergrond voorstellen sterker onderbouwen en verrijken. Het feit dat zij ad hoc kunnen worden uitgenodigd (artikel 95) is onvoldoende. Verder vindt Provinciaal Onderwijs Vlaanderen het belangrijk dat pariteiten tussen het officieel onderwijs en het vrij onderwijs behouden blijven. In combinatie met artikel 86, waar het aantal afgevaardigden dat zetelt in de algemene raad wordt beperkt tot dertig, zal dit ernstige problemen geven. Provinciaal Onderwijs Vlaanderen vreest dat voor "kleinere" geledingen, de participatie aan de activiteiten van de Vlaamse Onderwijsraad hierdoor in het gedrang zullen komen.

Artikel 85 regelt de samenstelling voor de deelraden.

Ook voor de deelraden basisonderwijs, secundair onderwijs en de raad levenslang en levensbreed leren hebben ze problemen met het vervangen van *deskundigen* door *ervaringsdeskundigen*. Daarnaast moet ook voor deze raden de pariteit tussen het officieel onderwijs en het vrij onderwijs behouden blijven. Ze merken op dat artikel 89 § 2 het zelfs onmogelijk maakt om rekening te houden met deze pariteit.

Provinciaal Onderwijs Vlaanderen kan geen begrip opbrengen voor het feit dat in de deelraad levenslang en levensbreed leren eveneens vertegenwoordigers uit het deeltijds kunstonderwijs moeten zetelen. Provinciaal Onderwijs Vlaanderen pleit ervoor om het bevoegdheidsdomein van deze deelraad te beperken tot het levenslang en levensbreed leren (van volwassenen). Ze wijzen erop dat de finaliteit, de onderwijsorganisatie, het pedagogisch-didactisch handelen en de cultuur van het deeltijds kunstonderwijs en deze van het volwassenenonderwijs grondig verschillen. De materies die betrekking hebben op het deeltijds kunstonderwijs kunnen adequater behandeld worden in een commissie voor deeltijds kunstonderwijs, die resulteert onder de algemene raad van de Vlaamse Onderwijsraad. In artikel 96, 5° is in dit decreet zelf, sprake van een technische werkgroep voor het deeltijds kunstonderwijs. Een reden temeer dat waarom niet begrijpen dat vertegenwoordigers van het deeltijds kunstonderwijs in de raad voor levenslang en levensbreed leren zetelen.

In de deelraad hoger onderwijs zetelen geen vertegenwoordigers van de inrichtende machten, wat ze als een probleem ervaren.

Artikel 103 is tussen haakjes geplaatst. Dit doet het vermoeden rijzen dat dit artikel zal worden geschrapt na het advies van de SERV. Provinciaal Onderwijs Vlaanderen wijst erop dat het niet meer dan logisch is dat slechts één strategische adviesraad, advies uitbrengt inzake aangelegenheden van een bepaald beleidsdomein. Het spreekt voor zich dat – zoals het *decreet tot regeling van strategische adviesraden* aangeeft – adviesraden onderling kunnen samenwerken. Dit betekent dat de vertegenwoordigers van de SERV advies uitbrengen binnen de Vlaamse Onderwijsraad zelf, waar zij uiteraard de mogelijkheid hebben een minderheidsadvies te formuleren.

Artikel 104 heft artikel 5 van de wet van 29 mei 1959 op.

Provinciaal Onderwijs Vlaanderen verzet zich hiertegen. De inrichtende machten hebben met de Vlaamse Onderwijsraad en de Vlaamse overheid de afspraak dat artikel 5 van de wet van 29 mei 1959 slechts wordt ingeroepen als de inrichtende machten zich onvoldoende kunnen herkennen in een advies van de Vlaamse Onderwijsraad of als het advies niet wordt opgevolgd of wanneer rond structurele maatregelen geen advies werd gevraagd aan de Vlaamse Onderwijsraad. Provinciaal Onderwijs Vlaanderen dringt erop aan dat artikel 5-overleg met de overheid kan worden gevraagd, waarbij ze dit overleg zien als een volwaardige overlegmogelijkheid rond decreten en organieke besluiten. Gezien het voorliggend ontwerpdecreet geen waarborgen inhoudt inzake de aanwezigheid van alle partners in de organen van de Vlaamse Onderwijsraad dringen zij ten stelligste aan op het behoud van artikel 5.

Gelet op bovengenoemde knelpunten geeft Provinciaal Onderwijs Vlaanderen op dit luik van het decreet een protocol van niet akkoord.

Uiteraard is COC ook voorstander van een efficiënte participatiecultuur op schoolniveau. Uiteraard wil COC ook de nodige garanties dat personeel, leerlingen en ouders effectief inspraak krijgen in de thema's die hen aanbelangen. Uiteraard streeft ook COC in alle netten naar een coherente en transparante participatieregeling. En toch is COC helemaal niet gecharmeerd door de inhoud van het voorliggende voorontwerp van decreet.

Een eerste element van kritiek ligt vervat in de gegronde twijfel of dat ontwerp wel enige meerwaarde genereert in vergelijking met het medezeggenschapsdecreet van 1991 dat op dit moment nog altijd van kracht is in het gesubsidieerd onderwijs. De cruciale vraag is of voor die eventuele summierere meerwaarde wel een totale hertekening van het participatielandschap in het gesubsidieerd onderwijs nodig was en consecutief de aanpassing van het bijzonder decreet van het gemeenschapsonderwijs.

Of anders gesteld: is dit ontwerp van decreet wel zoveel sterker dan wat er nu bestaat? Wordt hierdoor niet een al te sterk geformaliseerd participatiekader opgelegd? Had men niet beter de werking van de bestaande participatieraden in het gesubsidieerd onderwijs en het functioneren van de schoolraden in het gemeenschapsonderwijs geoptimaliseerd? Is het wel nodig om naast de schoolraad tegelijkertijd al die geledingsspecifieke raden – pedagogische raad, leerlingenraad en ouderraad – decretaal te verankeren? Vergde de upgradering van een aantal specifieke elementen tot instemmingsbevoegdheid wel een zo sterk gealigneerde context?

Trouwens, die instemmingsbevoegdheid is ook beperkt en geconditioneerd. Immers, de directeur of de inrichtende macht neemt uiteindelijk toch de eindbeslissing. Deze instemmingsbevoegdheid impliceert derhalve hoegenaamd geen vetorecht. Het is in feite niet veel meer dan een alternatieve vorm van overleg, die alleen wat langer kan aanslepen en het formalisme aanscherpt.

Bovendien kan voor COC de schoolraad nooit in de plaats treden van het lokaal comité. COC keert zich radicaal tegen elke mogelijke uitholling van het syndicaal overleg. Personeelsaangelegenheden moeten altijd onderhandeld worden in de lokale, bilaterale overlegorganen. Pedagogische materies en de repercussies van bepaalde maatregelen op leerlingen (en ouders) behoren terecht tot het bevoegdheidssterrein van de schoolraad, maar in de praktijk hebben ook die materies en repercussies altijd in meer of mindere mate te maken met de arbeidsomstandigheden van het onderwijspersoneel. In het ontwerpdecreet worden hiertoe wel een aantal garanties omtrent procedure en bevoegdheden ingebouwd. Voor COC moeten die ook verhinderen dat in de schoolraad vooraf de toon reeds definitief wordt gezet. Voor COC mogen de onderhandelingen in de bilaterale, syndicale organen nooit verworden tot een loutere formaliteit.

Een ander heikel punt betreft de samenstelling van de schoolraden. Hier is het voor COC essentieel dat bij verkiezingen de kandidaten voor de vertegenwoordiging van het personeel in de schoolraad (en in voorkomend geval de pedagogische raad) worden voorgedragen door de representatieve vakorganisaties. Het individu zonder echte achterban, zonder reële basis kan niet primeren boven de representatieve vakorganisaties. Dat is funest voor elke democratie en elke democratische besluitvorming. Overigens, verkozen worden, een mandaat opnemen veronderstelt altijd terugkoppelen naar de achterban, verantwoording afleggen aan de groep die mandateert. Vertegenwoordigers in de echte zin van het woord vertolken in de raad waar ze zetelen, nooit een individueel standpunt. Zij geven het standpunt weer van de groep die ze vertegenwoordigen. De inzet en de expertise van het georganiseerde middenveld moet dan ook binnen de werking van de schoolraad door middel van zijn verkozen vertegenwoordigers opnieuw worden gerespecteerd en gevaloriseerd.

Inzake deze verkiezingen (zowel voor de schoolraad als de voor de geledingsspecifieke raden) is COC trouwens ook geen voorstander van stemplicht voor personeel en leerlingen. COC opteert hier voor een participatierecht in hoofde van personeel en leerlingen, niet voor een participatieplicht. Participatie die enkel formalistisch verloopt oogt weinig emancipatorisch en blijkt uiteindelijk contraproductief. Formalisme garandeert nog geen participatieve school. Integendeel.

Overigens blijkt het ontwerp participatiedecreet ook in het gesubsidieerd onderwijs de verhouding tussen de directeur en de inrichtende macht decretaal te willen verankeren. Zo krijgt de directeur in het ontwerp een aantal effectieve beslissingsbevoegdheden betreffende het dagelijkse reilen en zeilen van de school. Voor COC moet echter de eindverantwoordelijkheid in het gesubsidieerd vrij onderwijs steeds bij de inrichtende macht blijven.

Deze visie impliceert voor COC niet dat de inrichtende macht in alles een onnipotente rol wordt toebedeeld. Zo kan het voor COC niet dat uitsluitend de betrokken inrichtende machten -zonder enige inspraak van de lokale representatieve vertegenwoordigers van het personeel- kunnen beslissen tot het oprichten van één schoolraad voor meerdere instellingen die gelegen zijn binnen eenzelfde omgeving. Zo kan het voor COC evenmin dat bij verkiezingen de nadere regels van de plaatselijke verkiezingsprocedure autonoom worden vastgelegd door de inrichtende macht. Ook hier is reële inspraak van het personeel een cruciaal gegeven.

Wat de voorstellen omtrent de Vlor als strategische adviesraad betreft heeft COC allereerst een voorafgaandelijke bedenking. Net zoals in het recente verleden met betrekking tot bepaalde uitvoeringsbesluiten wordt hier immers met betrekking tot de Vlor alweer onderhandeld over specifieke uitvoeringsmodaliteiten die in feite hun grondslag moeten vinden in een eerder goedgekeurd kaderdecreet. Dit kaderdecreet omtrent de strategische adviesraden is echter nog altijd niet gestemd, wat tegelijkertijd impliceert dat het Vlaams Parlement er nog altijd wijzigingen aan kan aanbrengen.

Bovendien beschikt de Vlor op grond van het ontwerpdecreet betreffende de participatie slechts over 2 decretale opdrachten (met name advies en overleg), de studieopdracht wordt niet meer apart vermeld. De termijnen bij verplicht advies (15 dagen - eventueel verhoogd tot maximum 20 dagen) zijn evenmin conform het ontwerp kaderdecreet inzake de strategische adviesraden. Voor COC blijven ze in elk geval te kort. Een gedragen, goed onderbouwd advies vergt immers meer tijd en ruimte. Vooral wanneer daarbij verschillende onderwijsniveaus- of sectoren betrokken zijn.

Bij de samenstelling van de Vlor blijft voor COC de democratische meerwaarde van de rechtstreeks verkozen directeurs en de gecoöpteerde personeelsleden, die geacht worden als heuse erevaringsdeskundigen te opereren, op zijn zachtst gezegd onduidelijk. Zij hebben in tegenstelling tot de vertegenwoordigers van de representatieve organisaties geen platform om hun opvattingen te toetsen aan die van de groep die ze vertegenwoordigen. COC blijft zich dan ook resoluut tegen hun opname in de Vlor verzetten.

Dat verzet wordt trouwens alleen maar versterkt door het cijferfetisjisme dat de Vlaamse overheid hieromtrent -vooral naar de algemene raad toemordicus wil blijven hanteren. Met een bovengrens van 30 (à 32) leden

blijkt het immers nagenoeg onmogelijk om op een correcte manier alle evenwichten en verhoudingen, pariteit en proportionaliteit tussen de verschillende geledingen, vertegenwoordigers en afgevaardigden kwantitatief te garanderen. Bovendien zetelen er in de algemene raad in tegenstelling tot de deelraden basis- en secundair onderwijs geen afgevaardigden van de centra voor leerlingenbegeleiding. Deze 'vergetelheid' is echter niet nieuw. Ook in andere dossiers dreigen de centra stiefmoederlijk bedeed te worden.

Het is voor COC overigens bijzonder irritant te moeten constateren dat de overheid hierbij de te coöpteren individuele personeelsleden (die hoogstens zichzelf vertegenwoordigen) onder de hoedanigheid van zogenaamde onafhankelijke ervaringsdeskundigen in de definitieve samenstelling van de Vlor - een strategische adviesraad- wil binnensluizen. Voor COC is dit een 'Vlor-brug' te ver. Te meer daar de Vlaamse overheid zelf -in antwoord op een vraag van de Raad van State- stelde: "*Met het begrip 'onafhankelijkheid' wordt bedoeld dat de deskundigen afstandelijk en onbevooroordeeld de gestelde problematiek benaderen. Zij zetelen niet in de adviesraad om de belangen van een belangenorganisatie waarvan zij deel uitmaken te behartigen. Het begrip 'onafhankelijke deskundigen' staat dus los van beroepscategorieën. Vanuit de bovenvermelde zienswijze kunnen 'magistraten' als zulke 'onafhankelijke deskundigen' beschouwd worden, wanneer zij vanuit hun ervaringsdeskundigheid in een bepaalde strategische adviesraad een bijdrage kunnen leveren aan het adviesverleningsproces.*"

Voor COC betekent het bovenstaande noch min noch meer dat individuele personeelsleden uit het onderwijs -die onweerlegbaar en ontegensprekelijk tot de betrokken beroepscategorie behoren- nooit als onafhankelijke (ervarings)deskundige in de betrokken strategische adviesraad -in casu de Vlor- kunnen zetelen. Hun plaats had in feite gereserveerd moeten blijven voor externe experts uit het departement of andere deskundigen. Nu kunnen die slechts op de Vlor-vergaderingen worden uitgenodigd om te behandelen aangelegenheden vanuit hun specifieke expertise toe te lichten.

Een andere bepaling die het akkoord van COC niet kan wegdragen is deze omtrent de taakverdeling tussen de algemene raad en de deelraden. Deze taakverdeling dient immers te garanderen dat elk advies verstrekt door een deelraad ten minste bekrachtigd wordt door de algemene raad. Voor COC is dit alweer een uiting van verregaand en overbodig formalisme. In de deelraden zetelen immers de deskundigen die het best geplaatst zijn om over bepaalde specifieke dossiers met kennis van zaken een gedragen en gefundeerd advies uit te brengen.

COC is geen vragende partij wat de implementatie van dit ontwerpdecreet betreft. Noch inzake de schoolraad, de geledingsspecifieke raden als de uitbouw van de Vlor. Als participatie een aangelegenheid is die moet gedragen worden door alle betrokken geledingen dan is dit voorontwerp geen goed ontwerp. Zowel de participatie op school als de participatie op macroniveau via de Vlor wordt er geenszins door versterkt.

COC bedenkt dit voorontwerp van decreet dan ook ter wille van alle bovenstaande redenen en kritische bedenkingen met een protocol van niet-akkoord.

**Het COV hecht heel veel belang aan een goed gestructureerde en degelijke participatie op alle niveaus van de besluitvorming.
Het COV is voorstander van een efficiënte en degelijke participatiecultuur in de scholen.**

De ervaring van de voorbije jaren leert dat vrijblijvende participatie niet werkt. De betrokkenheid van ouders, leerlingen en onderwijspersoneel moet versterkt worden.

In een echte participatiecultuur worden zoveel mogelijk mensen van de schoolgemeenschap erbij betrokken worden met respect voor ieders verantwoordelijkheid.

Wie zetelt in een participatiestructuur moet behoorlijk gemandateerd zijn door een groep en aan die groep ook verantwoording afleggen wil participatie vorm en inhoud krijgen.
Geïndividualiseerd overleg werkt contraproductief en remt de participatieve schoolcultuur af.

Dit geldt huns inziens voor alle participanten in iedere participatiestructuur. Participatie kan nooit betekenen dat individuen met individuele meningen verheven worden tot het algemeen belang.
Meer dan 10 jaar ervaring opgedaan met de participatieraden in het gesubsidieerd onderwijs leert dat de bevoegdheden toegekend aan de participatieraden, onvoldoende zijn.

Een uitbreiding van de bevoegdheden gekoppeld aan een reële afdwingbaarheid is noodzakelijk.

In het hele gebeuren is een constructieve houding t.a.v. participatie van groot belang. Daarom dient zowel het schoolbestuur als de directeur als volwaardige partner lid te zijn van het participatieorgaan om samen met alle betrokken partners een consensus i.p.v. een conflict na te streven.

Na de gevoerde onderhandelingen stellen ze o.m. het volgende vast.
De nieuwe participatiereglementering op school brengt zeer veel extra planlast en werkdruk mee voor de directeur van de basisschool. Het zal de directeur zijn die zal moeten zorgen voor de verkiezingen, de informatiedoorstroming, het goed functioneren van de schoolraad, de pedagogische raad, de ouderraad, de eventuele leerlingenraad.
Dit alles moet dan gebeuren met een ondermaatse administratieve ondersteuning voor de directeur basisonderwijs.

Het decretaal installeren van al deze raden biedt geen enkele garantie voor een meer participatief klimaat op de school noch voor een efficiënte en degelijke participatiecultuur. Het voorliggende ontwerp zal het verstikkingsproces van participatie bevorderen eerder dan het bevorderen van een groeiproces in de participatie.

De vertegenwoordigers van het personeel worden gekozen door en onder alle personeelsleden die effectief tewerkgesteld zijn in de school. Dit betekent dat het individu primeert op de vertegenwoordigers van de representatieve vakorganisaties.

Het COV protesteert hier met klem tegen de beweringen van de overheid dat de representatieve vakorganisaties niets te zeggen hebben over het pedagogisch-didactische en zich alleen met arbeidsvoorwaarden en personeelsaangelegenheden moeten bezighouden.

Omdat pedagogisch-didactisch handelen verweven is met personeelsaangelegenheden en arbeidsvoorwaarden kan het COV niet aanvaarden dat de representatieve vakorganisaties buiten spel worden gezet.

Dat de inrichtende macht de nadere regelen inzake de verkiezingsprocedure bepaalt, biedt geen enkele garantie tot democratische verkiezingen. En indien er niet meer kandidaten zijn dan het aantal te begeven plaatsen, zijn de kandidaten van rechtswege verkozen. Kandidaten moeten weten of zij de steun van hun collega's hebben. Daarom zijn verkiezingen altijd noodzakelijk.

Het gewicht van de schoolraad dreigt beperkt te worden door de afwezigheid van de inrichtende macht als geleding. De instemmingsbevoegdheid is uitgehold want het blijkt een tijdelijke blokkeringsmogelijkheid te zijn. Het laatste woord blijft uiteindelijk aan het schoolbestuur.

Het ware beter middelen te voorzien om participatie in de scholen te stimuleren i.p.v. het oprichten van een expertisecentrum waarvan het effectieve nut voor de participatiecultuur in de scholen sterk te betwifelen valt.

Wat de Vlor betreft blijft het voor COV onaanvaardbaar de wijze van samenstelling van de Algemene Raad en de deelraden.

Het is onaanvaardbaar dat representatieve vakorganisaties slechts evenveel mandaten krijgen als individuen die slechts ten persoonlijke titel spreken en die dan nog tot ervaringsdeskundigen worden omgedoopt. Evenveel mandaten met eenzelfde stemmengewicht is onaanvaardbaar.

De bevoegdheden van de Vlor zijn te beperkt vergeleken met deze van de strategische adviesraden. Studie is als bevoegdheid weggefallen. Door de numerieke beperking in artikel 86 ligt nu reeds het conflict ingebakken bij de samenstelling van de Algemene Raad en de deelraden.

De rechtstreekse verkiezing van de vertegenwoordigers van de directeurs en de coöptatie van de ervaringsdeskundigen geeft geen meerwaarde aan het functioneren van de Vlor omdat zij niet kunnen spreken namens deze ganse groep.

Tot slot moeten ze vaststellen dat met dit ontwerpdecreet

- een conflictmodel i.p.v. een consensusmodel wordt ontwikkeld;
- de werkdruk en de planlast van de directeur onvoorstelbaar wordt verhoogd;
- het individu zonder achterban primeert boven de representatieve vakorganisaties;
- de participatie op school niet wordt versterkt.

Omwille van al deze redenen tekent het COV een protocol van niet-akkoord.

Brussel,

AFVAARDIGING VAN DE OVERHEID :

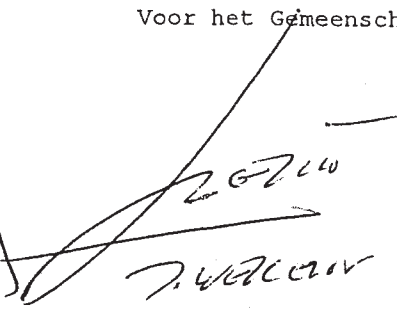
AFVAARDIGING VAN DE INRICHTENDE
MACHTEN OF DE VERENIGINGEN VAN
INRICHTENDE MACHTEN :

VOORZITTER,

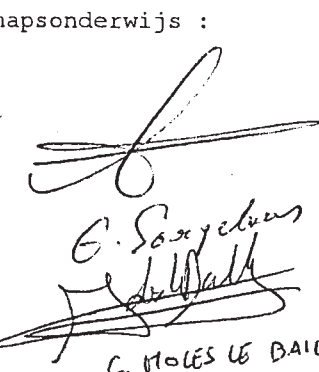
Voor het Gemeenschapsonderwijs :

Patrick DEWAELE,
minister-president van de Vlaamse
regering

J. Waelaer

C. Moles le Bailly

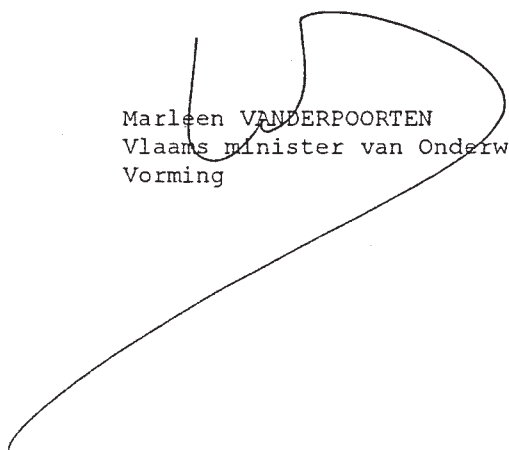
Voor het Onderwijssecretariaat
voor Steden en Gemeenten van de
Vlaamse Gemeenschap :

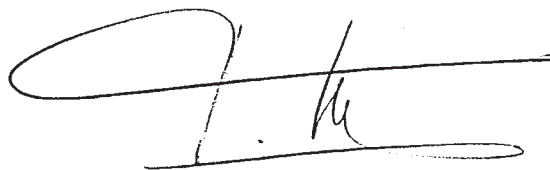
L. Peeters

ONDERVOORZITTER,

Voor het Provinciaal Onderwijs
Vlaanderen :

Marleen VANDERPOORTEN
Vlaams minister van Onderwijs en
Vorming

P. Weyn

Dirk VAN MECHELEN,
Vlaams minister van Financiën en
Begroting, Innovatie, Media en
Ruimtelijke Ordening

Voor de Algemene Centrale der
Openbare Diensten :

H. Dechen

R. VANDEVENNE

Paul van Grembergen

Paul VAN GREMBERGEN,
Vlaams minister van Binnenlandse
Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd
en Ambtenarenzaken

Voor de Federatie van de Christelijke
Syndicaten der Openbare Diensten :

Van huyt

Walter de Schiffer

MU VYTFANGHE

St. G. G. G. G.

MARK MICHIELS

Voor het Vrij Syndicaat voor het
Openbaar Ambt :

Frank J. J. J.

Frank J. J. J.

SECTORCOMITE XVIII
VLAAMSE GEMEENSCHAP EN VLAAMS GEWEST

protocol nr. 194.592

PROTOCOL HOUDENDE DE CONCLUSIES VAN DE ONDERHANDELINGEN VAN
17 MAART EN 26 MEI 2003 DIE GEVOERD WERDEN IN HET SECTORCOMITE
XVIII VLAAMSE GEMEENSCHAP EN VLAAMS GEWEST

over

artikel 99 van het voorontwerp van decreet betreffende participatie
op school en de Vlaamse Onderwijsraad

door de afvaardiging van de overheid, samengesteld uit:

vaste leden

1. de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, voorzitter;
2. de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, ondervoorzitter;
3. de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening;
4. mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming.

enerzijds,

en de afvaardigingen van de drie representatieve vakbonden:

- de Algemene Centrale der Openbare Diensten, vertegenwoordigd door:
de heer Hilaire Berckmans
- de Fédération van de Christelijke Syndicaten der Openbare Diensten die onder meer de Christelijke Centrale van de Openbare Diensten en de ACV-Transport en Communicatie groepeerde, vertegenwoordigd door:
de heer Chris Herreman
- het Vrij Syndicaat van het Openbaar Ambt, vertegenwoordigd door:
mevrouw Michèle Claeys

anderzijds,

I. Werd een akkoord afgesloten over het voorgelegde artikel 99 van het voorontwerp van decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad tussen de afvaardiging van de overheid en de afvaardigingen van de Algemene Centrale der Openbare Diensten en van het Vrij Syndicaat van het Openbaar Ambt.

II. De afvaardiging van de Federatie van de Christelijke Syndicaten der Openbare Diensten formuleert volgende bezwaren bij art. 99 van het voorontwerp van decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad:

- er is een decretale basis nodig die de detachering van personeelsleden uit het onderwijs mogelijk maakt. Het onderwijsdecreet XIV art. IX.75 tot en met IX.77 regelen het vertrek van gedetacheerden uit het onderwijs. Voor de detachering naar een dienst van de Vlaamse regering is er een tweede decretale basis nodig. Dit is een specifieke situatie die niet zal gelden voor alle diensten van de Vlaamse regering. Daarom moet een dergelijke bepaling deel uitmaken van het voorliggende ontwerpdecreet.
- Er is ook een decretale basis nodig voor om de tewerkstelling van contractuele personeelsleden te garanderen die op 1 januari 1994 met een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur voor secretariaatswerk in dienst waren. Dergelijke beschermde personeelsleden zijn ook tewerkgesteld in andere diensten van de Vlaamse regering (IVA's en EVA's). Dit geldt echter niet voor de andere adviesraden. In dit licht dringt zich eveneens een specifieke decretale regeling op.

De overheid stelt voor dit probleem voorlopig te regelen door de artikelen 160, 161 en 169bis van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs, II te laten gelden. De betrokken bepalingen worden echter opgeheven. Er is twijfel bij de juridische orthodoxie van de voorgestelde regeling. Dit zou de rechtszekerheid van de betrokken personeelsleden ernstige schade toebrengen.

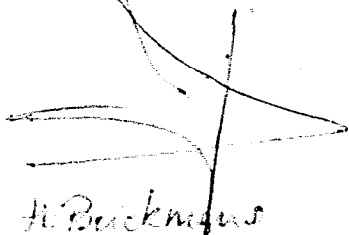
III. De afvaardiging van de overheid engageert zich om in het toekomstig raamstatuut een regeling uit te werken teneinde de rechten te waarborgen van het administratief personeel van de adviesraden die worden overgedragen aan de nieuwe entiteiten - met inbegrip van de strategische adviesraden - in het kader van BBB.

Dit impliceert o.m. dat de personeelsleden die op 1 januari 1994 met een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur voor secretariaatswerk in dienst waren die tewerkstelling kunnen verder zetten onder de voorwaarden van hun contract.

Brussel,

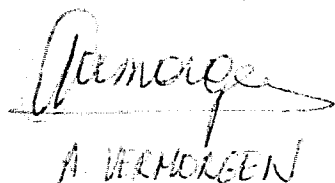
DE AFVAARDIGING VAN DE
REPRESENTATIEVE
VAKORGANISATIES:

Voor de Algemene Centrale der
Openbare Diensten:

H. Bucknaght

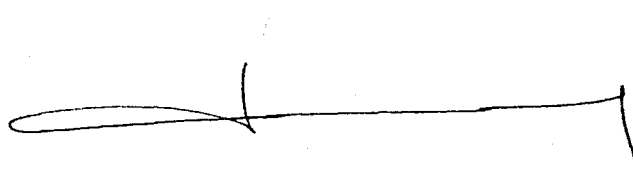
Voor de Federatie van de Chris-
telijke Syndicaten der Openbare
Diensten

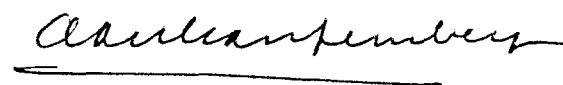
A. VERMEIREN

DE AFVAARDIGING VAN DE OVERHEID

De Voorzitter,

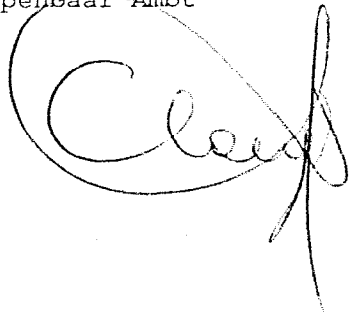
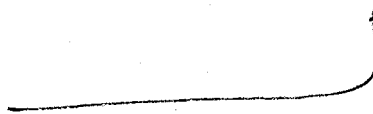

Patrick Dewael
minister-president van de Vlaamse
regering

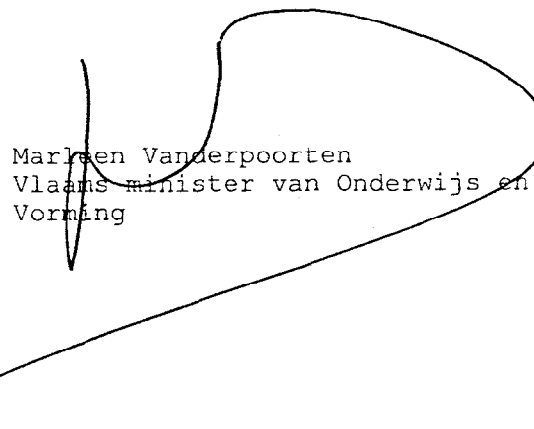

Paul Van Grembergen
Vlaams minister van Binnenlandse
Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en
Ambtenarenzaken

Voor het Vrij Syndicaat van het
Openbaar Ambt

Dirk Van Mechelen
Vlaams minister van Financiën en
Begroting, Innovatie, Media en
Ruimtelijke Ordening

Marleen Vanderpoorten
Vlaams minister van Onderwijs en
Vorming

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 35.851/1

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 27 augustus 2003 door de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming verzocht haar, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad", heeft op 18 september 2003 het volgende advies gegeven:

Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, heeft de afdeling wetgeving zich in hoofdzaak beperkt tot het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond alsmede van de vraag of aan de voorgeschreven vormvereisten is voldaan.

*

* *

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

Het om advies voorgelegde voorontwerp strekt tot regeling van de participatie in het onderwijs- en schoolbeleid, zowel op het niveau van de school (schoolraad, medezeggenschapscollege, pedagogische raad, leerlingenraad en ouderraad) als op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap (expertisecentrum, Vlaamse onderwijsraad).

Op het niveau van de school wordt de oprichting van een schoolraad opgelegd ⁽¹⁾. Het ontwerp van decreet regelt de samenstelling, de werking en de bevoegdheden van deze schoolraad. Deze bevoegdheden hebben betrekking op informatie en communicatie, advies en overleg. In bepaalde gevallen heeft de schoolraad ook instemmingsbevoegdheid.

In voorkomend geval dient naast de schoolraad ook een medezeggenschapscollege te worden opgericht op het niveau van de scholengemeenschap. Eveneens verplicht op te richten zijn de pedagogische raad (met het oog op de vertegenwoordiging en participatie van het personeel), de leerlingenraad en de ouderraad.

⁽¹⁾ De bepalingen inzake de schoolraad (zie titel II, hoofdstuk II, van het ontwerp) zijn luidens artikel 7 niet van toepassing op het gemeenschapsonderwijs. Voor het gemeenschapsonderwijs worden de schoolraden door het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het gemeenschapsonderwijs geregeld. Volgens de memorie van toelichting zullen de samenstelling en de bevoegdheden van deze schoolraden, gelijklopend met het voorliggende ontwerp, worden aangepast door middel van een afzonderlijk ontwerp van bijzonder decreet.

35.851/1

Titel II bevat een aantal wijzigingsbepalingen, die de participatieregels en -structuren opleggen als subsidiërings- en financieringsvoorwaarden.

In titel III wordt de regering gemachtigd om mee te werken aan de oprichting van een expertisecentrum. Dit centrum heeft als opdracht een rationeel vormingsaanbod uit te bouwen, met het oog op het waarmaken van de in artikel 4 van het ontwerp geformuleerde algemene beginselen inzake participatief bestuur.

Titel IV voert een nieuwe organieke regeling in voor de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor). De Vlor krijgt de vorm van een strategische adviesraad met rechtspersoonlijkheid in de zin van het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van de strategische adviesraden. In afwijking van de algemene regels inzake de strategische adviesraden bepaalt het ontwerp een aantal bijzondere regels inzake de samenstelling en de werking van de Vlor.

Samen met de invoering van de nieuwe regels inzake de Vlor worden bestaande overleg- en adviesprocedures gewijzigd. Zo heft artikel 103 van het ontwerp artikel 5 van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving (hierna: schoolpactwet) op, dat overleg tussen de inrichtende machten voorschrijft.

Titel V ten slotte wijzigt het decreet van 20 juni 1996, dat het opschrift «decreet inzake de subsidiëring van ouderkoepelverenigingen» zal dragen.

VORMVEREISTEN

Luidens artikel 4, eerste lid, van het decreet van 15 juli 1997 houdende instelling van het kindeffectrapport en de toetsing van het regeringsbeleid aan de naleving van de rechten van het kind, wordt elk ontwerp van decreet "op het ogenblik van indiening bij het Vlaams Parlement vergezeld van een kindeffectrapport, voorzover de voorgenomen beslissing kennelijk het belang van het kind rechtstreeks raakt". Bij besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 2001 houdende invoering van de verplichting tot opmaak van een kindeffectrapport voor alle Vlaamse bevoegdheden is uitvoering gegeven aan voormelde bepaling en aan artikel 11 van het decreet. Artikel 1 van dat besluit bepaalt

dat "een voorontwerp van decreet waarvoor de verplichting geldt, bedoeld in artikel 4, eerste lid, van het decreet van 15 juli 1997 (...) door de Vlaamse regering enkel (kan) worden goedgekeurd indien het vergezeld is van een kindeffectrapport dat is opgesteld overeenkomstig de bepalingen van het decreet".

Er dient te worden vastgesteld dat deze vormvereiste niet is vervuld.

ALGEMENE OPMERKINGEN

1. Het ontwerp van decreet legt aan de scholen, zowel van het basis- als van het secundair onderwijs, en zowel van het vrij als van het officieel onderwijs, een structuur op inzake de participatie van personeel, leerlingen en ouders in het bestuur van de school.

Scholen worden in beginsel verplicht een schoolraad op te richten. Deze schoolraad telt vertegenwoordigers van de ouders, het personeel, de lokale gemeenschap en, in het secundair onderwijs, de leerlingen. De schoolraad heeft recht op informatie en adviesbevoegdheden. Ook kan de schoolraad overleggen met de inrichtende macht of de directeur, en in bepaalde gevallen is dit verplicht. Het overleg moet in beginsel tot een consensus leiden. Is een consensus evenwel niet mogelijk, dan kan de directeur, respectievelijk inrichtende macht de beslissing nemen, mits motivering. De directeur, respectievelijk inrichtende macht kan ook afwijken van de bereikte consensus, mits motivering van de afwijking.

Tenslotte bezit de schoolraad in drie gevallen een instemmingsbevoegdheid. De inrichtende macht moet de goedkeuring hebben van de schoolraad inzake het orde- en tuchtreglement, en inzake de lijst van bijdragen die aan de ouders kunnen worden gevraagd. De directeur dient de instemming te hebben van de schoolraad voor de jaarplanning van buitenschoolse en parascolaire activiteiten. De inrichtende macht of de directeur kunnen echter wel zelf beslissen, als de schoolraad aan twee opeenvolgende en andersluidende voorstellen geen instemming verleent.

De beschreven participatiestructuur zal voor het gesubsidieerd onderwijs als subsidievoorwaarde gelden. De artikelen 61 en 63 van het ontwerp voeren immers de

35.851/1

subsidievoorwaarde in dat de scholen geen afbreuk mogen doen aan de «besluitvormingsprocedures bedoeld in artikel 19 tot en met 30 van het decreet».

De vraag rijst of de ontworpen regeling, en inzonderheid de instemmingsbevoegdheid die aan de schoolraad wordt gegeven, verenigbaar is met de actieve vrijheid van onderwijs, gewaarborgd door artikel 24, § 1, van de Grondwet. Het opleggen aan de inrichtende machten van een bestuursstructuur waarin een vertegenwoordiging van betrokken groepen zoals personeel en studenten wordt gegarandeerd, grijpt immers in in de autonome beslissingsbevoegdheid van het bestuur van de onderwijsinstelling.

In dit verband kan worden verwezen naar arrest nr. 85/95 van 14 december 1995 van het Arbitragehof, waarin het Hof aangeeft binnen welke grenzen aldus kan worden ingegrepen op de onderwijsvrijheid. Het Arbitragehof stelt het volgende:

«B.2.1. Het eerste middel, dat strekt tot de vernietiging van de artikelen 208, 209, § 2, en 210, alsmede van de artikelen 284 tot 304 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap, is afgeleid uit de schending van artikel 24, § 1, van de Grondwet, evenals van artikel 27 in samenhang met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat, eerste onderdeel, aan de hogescholen, in het bijzonder de gesubsidieerde vrije hogescholen, als subsidiëeringsvoorwaarde de verplichting wordt opgelegd om medezeggenschapsorganen op te richten waarvan de samenstelling en de bevoegdheden worden omschreven, en doordat, tweede onderdeel, hun eveneens als subsidiëeringsvoorwaarde de verplichting wordt opgelegd om het beheer van de sociale voorzieningen ten behoeve van hun studenten toe te vertrouwen aan een hiertoe afzonderlijk op te richten vereniging zonder winstoogmerk, waarvan de samenstelling en de werking in het decreet worden vastgelegd.

B.2.2. Het voormelde decreet van 13 juli 1994 beoogt een fundamentele hervorming van het hoger onderwijs buiten de universiteit.

[...]

B.2.3. De decreetgever heeft er tevens naar gestreefd «om zoveel mogelijk eenvormigheid te scheppen in het bestuur van de vrije en van de officiële scholen. Voor zover de respectieve structuren het toestaan, zijn op dezelfde niveaus waar in de officiële scholen bestuursorganen zijn gevestigd, in de vrije hogescholen medezeggenschapsorganen geïnstalleerd» (Gedr. St., Vlaamse Raad, 1993-1994, nr. 546-1, p. 18).

Gepreciseerd wordt dat medezeggenschap en democratisering niet alleen een doelstelling op zich zijn, maar tevens een tegengewicht moeten vormen voor de grotere financiële autonomie die aan de instellingen wordt verleend en aldus ook passen in het kader van de controle die de overheid organiseert op de aanwending van de door haar verleende financiële middelen (Gedr. St., Vlaamse Raad, 1993-1994, nr. 546-1, p. 29).

Over het eerste onderdeel van het middel

B.2.4. De bestreden artikelen 289 en volgende van het decreet van 13 juli 1994 moeten in het licht van het bovenstaande worden beoordeeld. Zij verplichten de gesubsidieerde hogescholen tot de oprichting van een academische raad (die is samengesteld uit vertegenwoordigers van het hogeschoolbestuur, het personeel en de studenten), een studentenraad (waarin alleen studenten zitting hebben) en onderhandelingscomités (waarbinnen het hogeschoolbestuur onderhandelt met de representatieve vakorganisaties). Ingeval de hogeschool meer dan één departement telt, moet bijkomend per departement een departementale raad worden opgericht (samengesteld uit het departementshoofd, vertegenwoordigers van onderwijzend personeel en studenten, en uit vertegenwoordigers van het sociaal-economische en culturele milieu).

B.2.5. De in artikel 24, § 1, van de Grondwet bedoelde onderwijsvrijheid impliceert dat de inrichtende machten die niet rechtstreeks afhangen van de gemeenschap, onder bepaalde voorwaarden aanspraak kunnen maken op subsidiëring vanwege de gemeenschap.

Het recht op subsidiëring vindt zijn beperking, enerzijds, in het vermogen van de gemeenschap om de subsidiëring te laten afhangen van vereisten van algemeen belang, zoals onder meer die van een behoorlijke onderwijsverstrekking en van bepaalde schoolbevolkingsnormen, en, anderzijds, in de noodzakelijkheid om de beschikbare middelen te spreiden over de onderscheiden opdrachten van de gemeenschap.

De vrijheid van onderwijs is derhalve aan grenzen gebonden en verzet er zich niet tegen dat de decreetgever voorwaarden van financiering of subsidiëring oplegt die de uitoefening van die vrijheid beperken, voor zover er niet wezenlijk afbreuk aan wordt gedaan.

B.2.6. De door de bestreden decreetsbepalingen opgelegde subsidievoorwaarden zijn, zoals hiervoor is uiteengezet, ingegeven door motieven van algemeen belang, namelijk het streven naar een democratische besluitvorming in het hoger onderwijs en de verantwoordelijkheid die de overheid draagt erover te waken dat overheids-gelden op verantwoorde wijze worden besteed.

B.2.7. Aan de op grond van de artikelen 289 en volgende op te richten medezeggenschapsorganen wordt naargelang van het geval een adviesbevoegdheid, een overlegbevoegdheid of een recht op informatie gewaarborgd, zodat de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid van het hogeschoolbestuur onaantast blijft. De decreetgever heeft zich ervan willen onthouden het bestuur zelf van de gesubsidieerde vrije hogescholen te regelen (Gedr. St., Vlaamse Raad, 1993-1994, nr. 546-1, p. 20; Gedr. St., Vlaamse Raad, 1993-1994, nr. 546-14-A, p. 20).

B.2.8. De bestreden bepalingen raken niet aan de vrijheid om scholen op te richten en verhinderen niet dat de inrichtende machten vrij het godsdienstig of levensbeschouwelijk karakter of de pedagogische methoden van hun onderwijsaanbod vaststellen of de strekking ervan bepalen. De bestreden bepalingen laten de schoolbesturen hun beslissingsmacht; zij grijpen niet op onredelijke of onevenredige wijze in de organisatie en de werking van de gesubsidieerde instellingen in en laten aldus de vrijheid van onderwijs wezenlijk onaantast.

35.851/1

Over het tweede onderdeel van het middel

B.2.9. Het tweede onderdeel van het middel heeft betrekking op de verplichting die aan de gesubsidieerde hogescholen wordt opgelegd om het beheer van de sociale voorzieningen toe te vertrouwen aan een onderscheiden vereniging zonder winstoogmerk, waarvan het bestuursorgaan paritair moet zijn samengesteld uit vertegenwoordigers aangeduid door het hogeschoolbestuur en uit democratisch verkozen studenten.

B.2.10. Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat de verplichting om voor het beheer van de sociale voorzieningen een vereniging zonder winstoogmerk op te richten, waaraan de sociale toelagen worden toegekend, is ingegeven door verschillende motieven. In de eerste plaats heeft de decreetgever willen bereiken dat het hogeschoolbestuur verplicht zou zijn de sociale toelagen ook effectief aan de studenten te besteden en heeft hij de studenten volwaardig medebeheer en inspraak willen waarborgen bij de aanwending ervan, wat gemakkelijker te realiseren is in een aparte structuur. In de tweede plaats was het de bedoeling van de decreetgever de hogescholen ertoe aan te zetten voor de sociale voorzieningen regionale netwerken op te zetten om te komen tot een beter aanbod en een optimale aanwending van de verleende financiële middelen. De participatie van de hogescholen in die netwerken is organisatorisch beter te realiseren via een afzonderlijke vereniging zonder winstoogmerk (Gedr. St., Vlaamse Raad, 1993-1994, nr. 546-14-A, pp. 25-26, 127-128, en Hand., Vlaamse Raad, 28 juni 1994, pp. 1967, 1982, 1993, 1996 en 1999).

B.2.11. Ook hier heeft de decreetgever met de nieuwe regeling inspraak willen verlenen aan de direct betrokkenen bij de sociale voorzieningen en tegelijk ook via de inspraakorganen een controle willen waarborgen op de aanwending van de door hem verleende financiële middelen.

B.2.12. De verplichting vervat in artikel 208 om het beheer van de sociale voorzieningen op te dragen aan een onderscheiden vereniging zonder winstoogmerk beperkt de beslissingsbevoegdheid van het hogeschoolbestuur enigszins, doordat een medebeslissingsrecht wordt toegekend aan de studenten-vertegenwoordigers. Beperkt tot de sociale toelagen, tast die bepaling geenszins de onderwijsvrijheid aan en kan zij niet worden aangezien als een onevenredige voorwaarde tot subsidiëring».

In het voorliggende ontwerp wordt niet geraakt aan de vrijheid om scholen op te richten, noch worden de inrichtende machten verhinderd om vrij het godsdienstige of levensbeschouwelijke karakter of de pedagogische methoden van hun onderwijsaanbod vast te stellen of de strekking ervan te bepalen. Toch grijpt het ontwerp in in de beslissingsmacht van de schoolbesturen (de inrichtende macht en de directeur). Minstens de gevallen waar de instemming van de schoolraad vereist is, vormen een beperking van de genoemde beslissingsmacht. Hierbij moet dan ook nagegaan worden of deze beperkingen niet op onredelijke of onevenredige wijze ingrijpen in de organisatie en de werking van de gesubsidieerde instellingen.

Het ontwerp van decreet legt de beginselen inzake participatief bestuur vast. In de memorie van toelichting wordt een uitgebreide verantwoording gegeven van dit participatiemodel, dat volgens de stellers van het ontwerp invulling geeft aan de artikelen 12, 13 en 29 van het verdrag inzake de rechten van het kind, aangenomen te New York op 20 november 1989, artikel 23 van de Grondwet en aan de maatschappelijke nood inzake ouderbetrokkenheid.

Om aan die beginselen tegemoet te komen, dienen de scholen een "participatieve" inrichtende macht te hebben, of een schoolraad. Om die beperking gesteld aan de actieve vrijheid van onderwijs ten aanzien van de inrichtende macht in overeenstemming met artikel 24 van de Grondwet te brengen, wordt in artikel 6 van het ontwerp bepaald dat de uitoefening van de participatierechten niet kan raken aan de vrijheid van de inrichtende macht om een eigen pedagogisch project te ontwikkelen ⁽²⁾ en in artikel 34 dat de leden van de schoolraad het pedagogisch project van de school dienen te onderschrijven.

Het gegeven dat de inrichtende macht meester blijft over de inhoud die zij geeft aan de notie «fundamentele uitgangspunten voor een school en haar werking» en de uiteindelijke beslissingsmacht, ook in het geval dat instemming van de schoolraad is vereist, bij het ontbreken van eensgezindheid bij de inrichtende macht of de directeur blijft berusten, is een garantie voor de effectiviteit van de actieve vrijheid van onderwijs. In dat opzicht grijpen de beperkingen niet op onredelijke of onevenredige wijze in de organisatie en de werking van de gesubsidieerde instellingen en kan het ontwerp in overeenstemming met de door de Grondwet gewaarborgde vrijheid van onderwijs worden geacht.

⁽²⁾ Onder pedagogisch project dient volgens artikel 2, 12°, van het ontwerp te worden verstaan: «het geheel van de fundamentele uitgangspunten dat door een inrichtende macht voor een school en haar werking wordt bepaald». Door gebruik te maken van het bijvoeglijk naamwoord «pedagogisch», dat in het normale spraakgebruik «opvoedkundig» betekent, wordt de indruk gewekt dat het om de fundamentele opvoedkundige uitgangspunten zou gaan, terwijl uit het geheel van de ontworpen regeling, uit de memorie van toelichting en uit de bestaande regelgeving volgt dat alle uitgangspunten zijn bedoeld die de inrichtende macht als fundamenteel beschouwt, bijvoorbeeld ook de levensbeschouwelijke uitgangspunten die de inrichtende macht wenst te hanteren.

35.851/1

2. Anders is het echter voor de bepalingen van het ontwerp die direct of indirect de bevoegdheden van en de verhouding tussen de directeur en de inrichtende macht regelen. Zo worden in de artikelen 19, 20, 24, 25, 28 en 29 de aangelegenheden vastgelegd waarvoor de inrichtende macht, respectievelijk directeur de gesprekspartner van de schoolraad is. Het is in beginsel zaak van de inrichtende macht om bepaalde bevoegdheden zelf uit te oefenen of integendeel delegatie aan de directeur te geven.

Dit ingrijpen door het regelen van de verhouding tussen de directeur en de inrichtende macht wordt niet verantwoord door de oogmerken van participatie die worden nagestreefd. De ontworpen regeling lijkt op dit punt in strijd met de vrijheid van onderwijs.

Wel kan worden aanvaard dat, meer bepaald in de artikelen 61 en 63 van het ontwerp, wordt bepaald dat de directeur "voldoende gemandateerd wordt om in verhouding tot de schoolraad autonoom te kunnen optreden", in de hypothese dat de inrichtende macht niet zelf de gesprekspartner van de schoolraad is. Dat is immers een voorwaarde voor de effectiviteit van de inspraak. Ook deze beperking grijpt niet op onredelijke of onevenredige wijze in de organisatie en de werking van de gesubsidieerde instellingen, en kan dus worden aanvaard.

BEVOEGDHEID

In de artikelen 38 en 81 van het ontwerp worden onder meer de onderhandelingen met de vakorganisaties in de verschillende comités geregeld. Vraag is of de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is om voor het gemeenschapsonderwijs de structuren en de regels te bepalen voor het onderhandelen met de vakorganisaties van het personeel.

Artikel 127, § 1, 2°, van de Grondwet heeft, met uitsluiting van a) de bepaling van het begin en het einde van de leerplicht, b) de minimale voorwaarden voor het uitreiken van de diploma's en c) de pensioenregeling, de gemeenschappen de volheid van bevoegdheid gegeven tot het regelen van het onderwijs in de ruimste zin van het

woord. Die bevoegdheid omvat het vaststellen van de regels betreffende het administratief en geldelijk statuut van het onderwijspersoneel ⁽³⁾.

Krachtens artikel 87, § 5, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 behoren de regels die van toepassing zijn op de betrekkingen tussen de openbare overheden en de syndicale organisaties van de ambtenaren die van deze overheid afhangen, evenals met de leden van deze syndicale organisaties, tot de bevoegdheid van de federale overheid voor wat betreft de gemeenschappen, de gewesten en de publiek-rechtelijke rechtspersonen die ervan afhangen, met inbegrip van onder meer het onderwijs.

De artikelen 38 en 81 van het ontwerp strijden aldus met artikel 87, § 5, van de bijzondere wet ⁽⁴⁾. Het is bekend dat de Vlaamse regering de grondwettigheid van de zo-even vermelde bepaling van de bijzondere wet betwist ⁽⁵⁾, grondwettigheid die in het licht van de bevoegdheidsverdeling inzake onderwijs zoals die uit artikel 127, § 1, tweede lid, 2°, van de Grondwet blijkt, zeker niet evident is. De decreetgever zal moeten uitmaken of hij de genoemde bepaling kan aannemen. In dat geval staat het in laatste instantie aan het Arbitragehof om uit te maken of er een conflict tussen de artikelen 127, § 1, eerste lid, 2°, van de Grondwet en artikel 87, § 5, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 bestaat en, in voorkomend geval, dat conflict te beslechten.

⁽³⁾ Arbitragehof, arrest nr. 2/2000, 19 januari 2000, B.3.2.

⁽⁴⁾ Zie het advies 23.360/1 van 26 mei 1994, Parl. St., Vl. R., 1993-94, nr. 519/2, pp. 20 e.v.

⁽⁵⁾ In gelijke zin: R. VERSTEGEN, "De grondwettelijke bevoegdheidsverdeling inzake rechtspositie, medezeggenschap en inspraak van het personeel in het onderwijs", R.W., 1994-95, (1145), 1152 en 1154-1155.

35.851/1

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 8

Artikel 8 bepaalt dat een schoolraad moet worden opgericht, tenzij de inrichtende macht zo is samengesteld dat er een voldoende participatie gewaarborgd is. Paragraaf 2 stelt dat de inrichtende macht een «adequaat aantal» vertegenwoordigers dient te hebben van het personeel, de ouders en de leerlingen.

De vraag rijst of de verplichting aldus wel voldoende precies is omschreven, inzonderheid gelet op het gegeven dat de oprichting van een schoolraad een subsidiëeringsvoorwaarde is. Volgens de memorie van toelichting duidt de term «adequaat» erop dat de verdeling tussen personeel en ouders «gelijkwaardig» moet zijn. De term «gelijkwaardig» lijkt dan ook meer aangewezen dan de term «adequaat».

Wat onder de term «adequaat» in het tweede lid van paragraaf 2 dient te worden verstaan, is onduidelijk en wordt niet verduidelijkt.

Artikel 11

Het bepalen van een algemene regeling voor het beëindigen van het mandaat van de leden van de schoolraad heeft weinig zin indien de schoolraad tegelijk de bevoegdheid krijgt om «ten algemenen titel of in bijzondere gevallen» van de algemene regeling af te wijken. Het tweede lid van artikel 11 zou derhalve moeten worden vervangen door een omschrijving van de gevallen en de zin waarin door de schoolraad van de algemene regel kan worden afgeweken. Indien op deze suggestie niet wordt ingegaan, dan wordt beter geen algemene regeling in het ontwerp opgenomen.

Artikel 30

1. Uit de memorie van toelichting blijkt dat het recht om andersluidende voorstellen van beslissing aan de schoolraad voor te leggen, voorbehouden is aan de

directeur, respectievelijk de inrichtende macht. Dit zou in de tekst zelf tot uiting moeten worden gebracht.

2. Vraag is overigens of de ontworpen regeling voldoende werkbaar zal zijn in de praktijk en niet in sommige omstandigheden tot een feitelijke patstelling kan leiden, zodat het nemen van een beslissing verhinderd wordt. Zo is het voor het beoordelen van de praktische werkbaarheid van zeer groot belang te weten wat onder « andersluidende voorstellen » dient te worden verstaan en wie kan oordelen of het al of niet om een andersluidend voorstel gaat. Een en ander zal minstens in de memorie van toelichting moeten worden verduidelijkt.

Artikel 61

Artikel 61 van het ontwerp voegt een subsidiëringsvoorwaarde toe aan artikel 24, § 2, tweede lid, van de schoolpactwet. Artikel 24 heeft uitsluitend betrekking op het gesubsidieerd onderwijs, zodat het niet past om in dat artikel een financieringsvoorwaarde voor het gemeenschapsonderwijs op te nemen. In zoverre de nieuwe voorwaarde betrekking heeft op het gemeenschapsonderwijs, hoort ze bijgevolg niet in artikel 24 van de schoolpactwet.

Artikelen 68 en volgende

Artikel 68 bepaalt dat de Vlaamse regering gemachtigd wordt om mee te werken aan de oprichting van een expertisecentrum, onder de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk. Die vereniging vervult taken die betrekking hebben op het overheidsbeleid inzake de participatie op school.

Krachtens artikel 9 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen kunnen de gemeenschappen en de gewesten in de aangelegenheden die tot hun bevoegdheid behoren, gedecentraliseerde diensten, instellingen en ondernemingen oprichten, of kapitaalsparticipaties nemen. Het decreet kan de bedoelde organismen rechtspersoonlijkheid toekennen.

35.851/1

Zoals de Raad van State reeds meermaals heeft benadrukt, biedt het genoemde artikel 9 ruime mogelijkheden. Bij de uitoefening van de hem toegekende bevoegdheid is de decreetgever immers aan geen voorafgaande bestaande organisatievormen gebonden. Zowel het Arbitragehof⁽⁶⁾, als de Raad van State, afdeling wetgeving⁽⁷⁾, hebben aanvaard dat de decreetgever bij de oprichting van een openbare instelling voor een privaatrechtelijke rechtsvorm kan opteren.

Evenwel dienen hierbij de beperkingen die voortvloeien uit het genoemde artikel 9 in acht te worden genomen, wat onder meer inhoudt dat de essentiële regels die de organisatie en het optreden van de openbare instelling beheersen, in het oprichtingsdecreet zelf moeten worden geregeld en dat in een, aan de rechtsvorm van de instelling aangepast, mechanisme van toezicht moet worden voorzien.

Al maakt het verlenen van een privaatrechtelijke rechtsvorm aan een openbare instelling, waarbij de privaatrechtelijke regels van toepassing zijn voor zover daarvan niet bij decreet werd afgeweken, geen bevoegdheidsoverschrijding uit, toch kan die werkwijze tot praktische toepassingsmoeilijkheden leiden. De decreetgever dient dan ook uit te maken of, eerder dan te opteren voor een machtiging aan de Vlaamse regering tot oprichting van een v.z.w., het niet meer aangewezen zou zijn het expertisecentrum op te richten onder de vorm van een rechtspersoon sui generis.

Artikel 75

Het decreet van 18 juli 2003 regelt op algemene wijze de oprichting, de taken, de samenstelling en werking van de strategische adviesraden. Het gaat om een kaderregeling. De decreetgever is er echter niet door gebonden, zodat het decreet van 18 juli 2003 geldt als een suppletoire regeling: de bepalingen ervan zullen toepassing vinden op de nog op te richten strategische adviesraden in zoverre in de oprichtingsdecreten geen afwijkende regeling is opgenomen.

⁽⁶⁾ Arbitragehof, nr. 105/2000, 25 oktober 2000, B.36 tot B.39.

⁽⁷⁾ Zie o.m. advies 27.732/3 van 1 december 1998 over een voorstel van decreet "houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Letteren", Parl. St., Vl. Parl., 1998-99, nr. 988/2, met betrekking tot de oprichting van een v.z.w.

Paragraaf 2 van artikel 75, dat beoogt een aantal bepalingen van de kaderregeling van toepassing te maken op de Vlor, dient derhalve te vervallen aangezien die bepalingen uit kracht van het decreet van 18 juli 2003 er reeds op van toepassing zullen zijn.

Artikel 78

1. Luidens artikel 78, § 1, eerste lid, brengt de Vlor verplicht advies uit over sommige voorontwerpen van decreet, en over beleidsbrieven en beleidsnota's.

Bedoeld wordt dat de regering deze teksten verplicht aan de Vlor voor advies dient voor te leggen. Het verdient aanbeveling het eerste lid in die zin te stellen.

2. In het tweede lid van dezelfde paragraaf wordt gesteld dat «het Vlaams Parlement (...) de onderwijsaangelegenheden (bepaalt) waarvoor het advies van de Vlor eveneens verplicht ingewonnen wordt».

Gelet op de memorie van toelichting bedoelen de stellers van het ontwerp wellicht dat het Vlaams Parlement de mogelijkheid heeft om de Vlor te raadplegen. De formulering van de tekst dient derhalve in die zin te worden aangepast dat de Vlor gemachtigd wordt om advies uit te brengen op vraag van het Vlaams Parlement.

Artikel 98

Aangezien een administratieve overheid aan wie bij decreet een bevoegdheid is toegekend, in beginsel die bevoegdheid niet kan afstaan, is het in artikel 98, tweede lid, bepaalde, overbodig.

Artikel 105

1. Artikel 105 wil het decreet van 20 juni 1996 «opnieuw [opnemen] in de volgende lezing». Het is niet duidelijk wat hiervan de betekenis is.

35.851/1

Wellicht is het de bedoeling van de stellers om, gelet op de verwijzingen in andere decreten en in dit ontwerp van decreet, de datum van het oorspronkelijke decreet te behouden. Om dit doel te bereiken, volstaat het, het opschrift van het decreet van 20 juni 1996 en de tekst van de artikelen te vervangen door een nieuw opschrift en nieuwe bepalingen.

2. Het in het ontworpen artikel 9 bepaalde is zinledig.

In dat verband moet worden opgemerkt dat, luidens artikel 50, § 2, derde lid, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en de gewesten, de federale wet de algemene bepalingen vaststelt op het stuk van de controle inzake het verlenen en het gebruik van subsidies ⁽⁸⁾. Krachtens artikel 71, § 1, van diezelfde bijzondere wet zijn, "tot de inwerkingtreding van de wet bedoeld in artikel 50, § 2, ... de vigerende bepalingen betreffende ... de controle op het verlenen en het gebruik van subsidies ... van overeenkomstige toepassing op de gemeenschappen en de gewesten" ⁽⁹⁾.

Uit die bepalingen van de bijzondere financieringswet en uit de parlementaire voorbereiding ervan blijkt dat het de gemeenschappen en de gewesten niet toekomt inzake de controle op het verlenen en het gebruik van subsidies "algemene bepalingen" vast te stellen, zelfs niet door de bestaande algemene bepalingen te hernemen, maar dat

⁽⁸⁾ Zo bepaalt artikel 57, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit, dat de toelagetrekker tot onmiddellijke terugbetaling van de toelage gehouden is indien hij de voorwaarden niet naleeft waaronder de toelage verleend werd (1°), indien hij de toelage niet aanwendt voor de doeleinden waarvoor ze verleend werd (2°) en indien hij de controle, bedoeld in artikel 56 van de gecoördineerde wetten, verhindert (3°). Overeenkomstig artikel 57, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit is de toelagetrekker gehouden tot terugbetaling ten belope van het deel dat niet werd verantwoord, indien hij in gebreke blijft de in artikel 57 bedoelde verantwoording te verstrekken.

⁽⁹⁾ De algemene beginselen zijn opgenomen in de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof. De wet treedt ten vroegste op 1 januari 2004 in werking.

ze alleen bevoegd zijn om "buiten dit wettelijk kader ... in deze materies specifieke regels te bepalen" ⁽¹⁰⁾.

De bevoegdheid om ter zake "specifieke regels" vast te stellen moet - volgens de verklaringen van de Minister van Financiën in de bevoegde Kamercommissie - in die zin worden begrepen dat "de gemeenschappen en gewesten die (door de federale wetgever vastgestelde) regels (eigenlijk) alleen maar strenger (kunnen) maken (en er) niet (kunnen van) afwijken" ⁽¹¹⁾. Het vaststellen van dergelijke strengere regels inzake de controle op het verlenen en het gebruik van subsidies komt evenwel alleen de decreet- of ordonnantiegever toe, niet de regering ⁽¹²⁾.

Indien terzake specifieke regels noodzakelijk worden geacht, dan zullen ze derhalve in het ontwerp opgenomen moeten worden.

⁽¹⁰⁾ Zie memorie van toelichting bij het ontwerp dat de bijzondere wet van 16 januari 1989 is geworden (Gedr. St., Kamer, 1988-1989, nr. 635/1, 37).

⁽¹¹⁾ Gedr. St., Kamer, 1988-1989, nr. 635/18, 543.

⁽¹²⁾ Zie b.v. ook het advies 24.073/8 van de afdeling wetgeving van 19 december 1995 over een voorontwerp van decreet "tot vaststelling van het statuut van de niet-professionele sportbeoefenaar" (Gedr. St., Vl.Parl., 1995-1996, nr. 342/1).

35.851/1

De kamer was samengesteld uit

de Heren	M. VAN DAMME,	kamervoorzitter,
	J. BAERT, J. SMETS,	staatsraden,
	G. SCHRANS, A. SPRUYT,	assessoren van de afdeling wetgeving,
Mevrouw	A. BECKERS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. W. PAS, auditeur.

DE GRIFFIER,

DE VOORZITTER,

A. BECKERS

M. VAN DAMME

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

TITEL I

Inleidende bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

Voor de toepassing van dit decreet wordt verstaan onder :

- 1° basisonderwijs : het gewoon en buitengewoon basisonderwijs ;
- 2° CLB : een centrum voor leerlingenbegeleiding bedoeld in het decreet van 1 december 1998 betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding ;
- 3° departement : de bevoegde dienst of ambtenaar van het departement Onderwijs van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap ;
- 4° directeur : een directeur van een basisschool, van een secundaire school, van een centrum voor volwassenenonderwijs of van een instelling voor deeltijds kunstonderwijs of een coördinator van een centrum voor basiseducatie ;

- 5° effectief tewerkgesteld : belast met een opdracht in de zin van artikel 3, 12°, van het decreet rechtspositie personeelsleden gemeenschapsonderwijs, respectievelijk artikel 5, 13°, van het decreet rechtspositie personeelsleden gesubsidieerd onderwijs ;
- 6° inrichtende macht : de inrichtende macht bedoeld in artikel 24, § 4, van de Grondwet. In het basisonderwijs wordt hiermee het schoolbestuur bedoeld. Indien de inrichtende macht aan de directeur bepaalde bevoegdheden delegeert dan wordt, voor wat deze bevoegdheden betreft, onder het begrip "inrichtende macht" de directeur verstaan ;
- 7° leerling : de regelmatige leerling die in aanmerking komt voor financiering of subsidiëring ;
- 8° leerlingenkoepelverenigingen : de verenigingen omschreven in het decreet van 30 maart 1999 houdende de subsidiëring van studenten- en leerlingenkoepelverenigingen ;
- 9° lokaal comité : het lokaal overlegorgaan of onderhandelingsorgaan bevoegd voor arbeidsvoorwaarden en personeelsaangelegenheden ;
- 10° ouders : de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen of in rechte of in feite de leerling onder hun bewaring hebben ;
- 11° ouderkoepelverenigingen : de verenigingen omschreven in het decreet van 20 juni 1996 betreffende de subsidiëring van de ondersteuningscentra van ouderverenigingen en van erkende verenigingen die vorming voor ouders van schoolgaande kinderen organiseren ;
- 12° pedagogisch project : het geheel van de fundamentele uitgangspunten dat door een inrichtende macht voor een school en haar werking wordt bepaald ;
- 13° pedagogische raad : een door en uit het personeel van een school gekozen adviesorgaan, bevoegd voor pedagogische aangelegenheden ;
- 14° personeel/personeelsleden : het personeel/de personeelsleden bedoeld in artikel 2 van het decreet rechtspositie personeelsleden gemeenschapsonderwijs, dan wel artikel 4 van het decreet rechtspositie personeelsleden gesubsidieerd onderwijs. De directeur wordt niet onder deze term begrepen ;

- 15° regering : de Vlaamse regering ;
- 16° representatieve vakorganisatie : een personeelsvereniging van het onderwijs aangesloten bij een in de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen vertegenwoordigde syndicale organisatie ;
- 17° school : een pedagogisch geheel, waar onderwijs georganiseerd wordt en dat onder leiding staat van een directeur ;
- 18° schoolgemeenschap : de totaliteit van de inrichtende macht, de directeur, het personeel, de leerlingen en hun ouders en de leden van de lokale gemeenschap betrokken bij de werking van de school ;
- 19° secundair onderwijs : het gewoon voltijds secundair onderwijs, het buitengewoon secundair onderwijs en het deeltijds beroepssecundair onderwijs ;
- 20° SERV : de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen ;
- 21° student : de regelmatige student, ingeschreven in een universiteit of hogeschool ;
- 22° VLOR : de Vlaamse Onderwijsraad.

TITEL II

Participatie op school

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

AFDELING 1

Toepassingsgebied

Artikel 3

Dit hoofdstuk is van toepassing op het basis- en secundair onderwijs, gefinancierd of gesubsidieerd

door de Vlaamse Gemeenschap, met uitzondering van de scholen van type 5.

AFDELING 2

Beginselen inzake participatief bestuur

Artikel 4

De schoolgemeenschap heeft de maatschappelijke opdracht om :

1° de organisatie en de werking van de participatieorganen te bevorderen en te ondersteunen ;

2° bij te dragen aan de ontwikkeling van een participatief schoolklimaat.

Artikel 5

Participatierechten versterken het draagvlak van de scholen en garanderen de samenwerking van de onderwijsbetrokkenen bij het realiseren van de onderwijs- en opvoedkundige opdrachten van de scholen.

Bij de ontwikkeling van een participatief schoolklimaat wordt te allen tijde rekening gehouden met de draagkracht en de mogelijkheden van de leerlingen.

Artikel 6

De uitoefening van de participatierechten doet geen afbreuk aan de verantwoordelijkheid van de inrichtende macht, respectievelijk de directeur voor genomen beslissingen.

De uitoefening van de participatierechten kan niet raken aan de vrijheid van de inrichtende macht om een eigen pedagogisch project te ontwikkelen.

De uitoefening van de participatierechten heeft geen betrekking op de arbeidsvoorwaarden waarover het lokaal comité zich uitspreekt.

HOOFDSTUK II

De schoolraad

AFDELING 1

Toepassingsgebied

Artikel 7

Dit hoofdstuk is van toepassing op het basis- en secundair onderwijs, gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap, met uitzondering van de scholen van type 5.

AFDELING 2

Oprichting

Artikel 8

§ 1. In iedere school wordt een schoolraad opgericht.

§ 2. De verplichting tot oprichting van een schoolraad geldt niet voor een inrichtende macht die voor ten minste twee derden is samengesteld uit een gelijkwaardig aantal rechtstreeks gekozen vertegenwoordigers van personeel en ouders.

In het secundair onderwijs geldt als bijkomende voorwaarde dat een gelijkwaardig aantal vertegenwoordigers van de leerlingenraad met raadgevende stem betrokken wordt bij de beslissingen inzake de in artikel 19, 24 en 28 bedoelde aangelegenheden.

Artikel 9

Inrichtende machten kunnen één schoolraad oprichten voor scholen waarvan de vestigingen gelegen zijn in dezelfde gemeente, dan wel binnen een straal van twee kilometer. Als voorwaarde geldt dat alle betrokken scholen behoren tot ofwel het basisonderwijs, ofwel het secundair onderwijs.

De regeling geldt voor de duur van het mandaat van de schoolraad.

AFDELING 3

Samenstelling

ONDERAFDELING 1

Geledingen

Artikel 10

§ 1. De schoolraad wordt in het basisonderwijs samengesteld uit vertegenwoordigers van de volgende geledingen, voor zover deze zich aandienen :

1° de ouders ;

2° het personeel ;

3° de lokale gemeenschap.

De schoolraad wordt in het secundair onderwijs samengesteld uit vertegenwoordigers van de volgende geledingen, voor zover deze zich aandienen :

1° de ouders ;

2° het personeel ;

3° de leerlingen. In het buitengewoon onderwijs oordeelt de inrichtende macht over de opportuniteit van de opname van één of meer leerlingen in de schoolraad, rekening houdend met de mogelijkheden en de draagkracht van de leerlingen. Wanneer de school de opleidingsvorm 4 aanbiedt, is de opname van één of meer leerlingen verplicht ;

4° de lokale gemeenschap.

§ 2. De schoolraad legt een gelijk aantal leden per geleding vast. Dit aantal bedraagt ten minste twee en ten hoogste vijf. Bij de oprichting van de schoolraad telt elke geleding drie leden.

§ 3. De inrichtende macht kan waarborgen uitwerken opdat geledingen uit verschillende vestigingsplaatsen of – in het geval bedoeld onder artikel 9 – verschillende scholen in de schoolraad zouden worden vertegenwoordigd.

§ 4. De directeur woont de vergaderingen van de schoolraad van rechtswege bij met raadgevende stem.

Artikel 11

De schoolraad bepaalt in het huishoudelijk reglement de wijze waarop het mandaat wordt beëindigd.

Bij ontstentenis van de in het eerste lid bedoelde regeling gelden volgende beëindigingswijzen :

- 1° het personeel in de schoolraad beëindigt van rechtswege zijn mandaat wanneer het niet langer effectief tewerkgesteld is in de school ;
- 2° de leerlingen in de schoolraad beëindigen van rechtswege hun mandaat wanneer ze de school verlaten hebben ;
- 3° de ouders in de schoolraad beëindigen van rechtswege hun mandaat wanneer hun kinderen de school verlaten hebben.

ONDERAFDELING 2

Wijze van samenstelling

Artikel 12

§ 1. De pedagogische raad, de leerlingenraad en/of de ouderraad duiden uit hun midden de afgevaardigden aan voor de betrokken geleding in de schoolraad.

De leerlingenraad en de ouderraad hernieuwen deze aanduiding jaarlijks.

§ 2. Indien er geen pedagogische, leerlingen- en/of ouderraad bestaat, worden de vertegenwoordigers van het personeel, de leerlingen en de ouders rechtstreeks verkozen.

De vertegenwoordigers van het personeel worden gekozen door en onder alle personeelsleden die effectief tewerkgesteld zijn in de school. De vertegenwoordigers van de leerlingen worden gekozen door en onder alle regelmatige leerlingen. De vertegenwoordigers van de ouders worden gekozen door en onder de ouders van de leerlingen. De stemming is geheim. Zij is verplicht voor het personeel en de leerlingen.

De inrichtende macht bepaalt de nadere regelen inzake de verkiezingsprocedure.

Indien er niet meer kandidaten zijn dan het aantal te begeven plaatsen, zijn de kandidaten van rechtswege verkozen.

§ 3. In het buitengewoon secundair onderwijs duidt de inrichtende macht, in afwijking van de bepalingen van § 1 en § 2, de leerlingengeleding in de schoolraad aan.

Artikel 13

Onverwijld na hun aanduiding coöpteren de vertegenwoordigers van het personeel, de leerlingen en de ouders bij consensus de vertegenwoordigers van de lokale gemeenschap.

Artikel 14

De schoolraad wordt om de vier jaar opnieuw samengesteld.

Bij fusie of opslorping wordt een nieuwe schoolraad samengesteld door en uit de betrokken schoolraden. De nieuwe schoolraad voltooit de lopende termijn van vier jaar.

AFDELING 4

Bevoegdheden

ONDERAFDELING 1

Rechten en plichten inzake informatie en communicatie

Artikel 15

De leden van de schoolraad hebben in functie van de uitoefening van de in artikel 19, 24 en 28 bedoelde bevoegdheden :

- 1° een algemeen informatierecht ;
- 2° het recht op eigen verzoek of op vraag te worden gehoord.

Artikel 16

De inrichtende macht verleent de voorzitter van de schoolraad inzage in documenten die een eindbeslissing of rechtshandeling omvatten, evenals in documenten die aan een genomen eindbeslissing of rechtshandeling ten grondslag liggen, wanneer de schoolraad op grond van het algemeen informatie-recht daarom verzoekt. De inzage wordt verleend ten behoeve van de schoolraad.

De inrichtende macht kan een verzoek tot inzage afwijzen :

- 1° als het inzagerecht afbreuk doet aan een krachtens een decreet of wet vastgestelde geheimhoudingsverplichting ;
- 2° als het inzagerecht afbreuk doet aan het vertrouwelijk karakter van persoonsgegevens met betrekking tot een natuurlijke persoon, tenzij de betrokken persoon met de inzage heeft ingestemd ;
- 3° als het om documenten gaat die uitsluitend ten behoeve van de mogelijke toepassing van tuchtmaatregelen worden opgesteld ;
- 4° als het om documenten gaat die gegevens bevatten die door derden werden verstrekt zonder dat zij daartoe verplicht werden en die zij uitdrukkelijk als vertrouwelijk hebben bestempeld, tenzij zij zich akkoord verklaren met de inzage ;
- 5° als het om documenten gaat die kennelijk geen betrekking hebben op de in artikel 19, 24 en 28 bedoelde aangelegenheden.

Artikel 17

De schoolraad heeft ten behoeve van al het personeel, leerlingen en ouders een communicatie- en informatieplicht over de wijze waarop hij zijn bevoegdheden uitoefent.

ONDERAFDELING 2

Adviesbevoegdheid

Artikel 18

De in deze onderafdeling omschreven adviesbevoegdheid houdt de bevoegdheid in een schriftelijk standpunt te verstrekken over de aangegeven aangelegenheden en wordt uitgeoefend :

- 1° op vraag, voorafgaand aan een beslissing omtrent een in artikel 19 bedoelde aangelegenheid ;
- 2° op eigen initiatief.

Artikel 19

§ 1. De schoolraad adviseert de directeur ten minste over de algemene organisatie en werking van de school.

§ 2. De schoolraad adviseert de inrichtende macht over ten minste :

- 1° de bepaling van het profiel van de directeur ;
- 2° het studieaanbod ;
- 3° het aangaan van samenwerkingsverbanden met andere inrichtende machten en met externe instanties ;
- 4° de opstapplaatsen en de busbegeleiding in het kader van het door de inrichtende macht aangeboden vervoer ;
- 5° de vaststelling van het nascholingsbeleid ;
- 6° het beleid inzake experimenten en projecten, overeenkomstig het pedagogisch project.

Artikel 20

Indien de in artikel 19, § 2, bedoelde bevoegdheden opgedragen worden aan de directeur, dient deze voldoende gemandateerd te zijn om in de verhouding tot de schoolraad autonoom te kunnen optreden.

Artikel 21

Wanneer een advies niet wordt gegeven binnen een termijn van 21 kalenderdagen, die ingaat de dag na die van de in artikel 18, 1°, bedoelde adviesaanvraag, wordt het advies geacht gegeven te zijn.

De in het eerste lid bedoelde termijn wordt geschorst tijdens de herfst-, kerst-, krokus- en paasvakantie en tijdens de periode van 6 juli tot en met 15 augustus.

Artikel 22

De inrichtende macht en in de gevallen bedoeld in artikel 19, § 1, 1°, verantwoorden waarom een gegeven advies niet wordt gevolgd.

ONDERAFDELING 3

Overlegbevoegdheid

Artikel 23

De in deze onderafdeling omschreven overlegbevoegdheid houdt de bevoegdheid in over de aangegeven aangelegenheden in discussie te treden en wordt uitgeoefend :

- 1° op vraag, voorafgaand aan een beslissing omtrent een in artikel 24 bedoelde aangelegenheid ;
- 2° op eigen initiatief.

Artikel 24

De schoolraad overlegt met de inrichtende macht over ten minste :

- 1° de vaststelling en de wijziging van het beleidsplan of het beleidscontract dat de samenwerking regelt tussen de school en het CLB ;
- 2° de infrastructuurwerken die niet onder het toepassingsgebied vallen van artikel 17, § 2, 1°, a) en c), van de wet van 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten ;
- 3° de vaststelling van de criteria voor de aanwending van lestijden, uren, uren-leraar en punten ;
- 4° het opstellen van het schoolwerkplan, rekening houdend met het pedagogisch project en voorafgaand aan de bekrachtiging door de inrichtende macht ;
- 5° het opstellen van het schoolreglement, rekening houdend met het pedagogisch project en voorafgaand aan de bekrachtiging door de inrichtende macht. Het overleg betreft niet het orde- en tuchtreglement en de lijst van bijdragen die aan de ouders kunnen worden gevraagd, evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend ;
- 6° het welzijns- en veiligheidsbeleid van de school ;
- 7° de duur van de stageactiviteiten van de leerlingen en het tijdstip waarop zij worden georganiseerd.

Artikel 25

Indien de in artikel 24 bedoelde bevoegdheden opgedragen worden aan de directeur, dient deze voldoende gemandateerd te zijn om in de verhouding tot de schoolraad autonoom te kunnen optreden.

Artikel 26

Wanneer binnen een overleg geen consensus wordt bereikt, wordt de beslissing genomen door de inrichtende macht, die zijn beslissing verantwoordt.

Wanneer een beslissing van de inrichtende macht afwijkt van de consensus bereikt binnen een overleg, geeft de inrichtende macht de redenen daartoe aan.

ONDERAFDELING 4

Instemmingsbevoegdheid

Artikel 27

De in deze onderafdeling beschreven instemmingsbevoegdheid houdt de bevoegdheid in om goedkeuring te verlenen aan een voorgelegde ontwerpbeslissing.

Artikel 28

De schoolraad dient ten behoeve van de inrichtende macht ten minste zijn instemming te verlenen over :

- 1° het orde- en tuchtreglement in hoofde van de leerlingen, overeenkomstig het pedagogisch project ;
- 2° de lijst van bijdragen die aan de ouders kunnen worden gevraagd, evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend ;
- 3° de jaarplanning van extra muros-activiteiten en parascolaire activiteiten.

Artikel 29

Indien de in artikel 28 bedoelde bevoegdheden opgedragen worden aan de directeur, dient deze volgende gemandateerd te zijn om in de verhouding tot de schoolraad autonoom te kunnen optreden.

Artikel 30

Binnen een termijn van veertien kalenderdagen die ingaat op de dag na de voorlegging van de beslissing, beslist de schoolraad of hij al dan niet zijn instemming verleent. De beslissing van de inrichtende macht is rechtsgeldig indien de schoolraad binnen deze termijn zijn instemming of niet-instemming niet kenbaar maakt.

Wanneer de schoolraad niet instemt met een voorgelegde beslissing, kan over de betrekken aangelegenheid een andersluidend voorstel door de inrichtende macht aan de schoolraad worden voorgelegd, te behandelen binnen een vervaltermijn van

tien kalenderdagen. Wanneer de schoolraad ook aan dit andersluidend voorstel geen instemming verleent, neemt de inrichtende macht een beslissing.

De in het eerste en tweede lid bedoelde termijnen worden geschorst tijdens de herfst-, kerst-, krokus-, paasvakantie en tijdens de periode van 6 juli tot en met 15 augustus.

AFDELING 5

De werking van de schoolraad

ONDERAFDELING 1

Interne werking

Artikel 31

De werking van de schoolraad wordt geregeld in een huishoudelijk reglement, dat ten minste bepaalt :

- 1° de wijze van bijeenroeping ;
- 2° de wijze van besluitvorming, inzonderheid de aanwezigheidsquota en de stemverhoudingen ;
- 3° het aantal mandaten per geleding ;
- 4° de wijze waarop de in artikel 17 bedoelde communicatie- en informatieplicht gerealiseerd wordt.

Artikel 32

De schoolraad duidt de voorzitter van de raad aan. De voorzitter kan buiten de leden van de raad worden aangeduid, in welk geval hij niet stemgerechtigd is. De directeur noch een lid van de inrichtende macht kunnen als voorzitter worden aangeduid.

Artikel 33

De schoolraad streeft bij het vastleggen van het huishoudelijk reglement en bij het aanduiden van de voorzitter consensus na. Indien geen consensus

wordt bereikt, wordt beslist bij gewone meerderheid.

ONDERAFDELING 2

Relaties met de directeur en de inrichtende macht

Artikel 34

De leden van de schoolraad onderschrijven het pedagogisch project van de school.

Artikel 35

De directeur, de inrichtende macht en de schoolraad bepalen in een overeenkomst de procedureregels die bij het uitoefenen van de participatierechten in acht moeten worden genomen. Inzonderheid wordt bepaald op welke wijze de mededeling verzekerd wordt van de verslagen van de schoolraad, de pedagogische raad, de leerlingenraad en/of de ouderraad.

Artikel 36

De overeenkomst kan bijkomende rechten en bevoegdheden aan de schoolraad toekennen. Advies- en overlegbevoegdheden kunnen in overleg-, respectievelijk instemmingsbevoegdheden worden omgezet.

Artikel 37

De inrichtende macht verstrekt de schoolraad de nodige infrastructurele ondersteuning.

Op verzoek van de schoolraad voorziet de inrichtende macht tevens in de nodige administratieve ondersteuning.

ONDERAFDELING 3

Relaties met het lokaal comité

Artikel 38

Wanneer een ontwerpbeslissing betrekking heeft op de aangelegenheden bedoeld in artikel 19, 24 en 28, wordt de ontwerpbeslissing eerst ter advies, overleg of instemming voorgelegd aan de schoolraad. Zij wordt vervolgens onderhandeld binnen het lokaal comité, voor wat betreft de grondregelen ter zake van het administratief statuut, met inbegrip van de vakantie- en verlofregeling, de bezoldigingsregeling, de betrekkingen met de vakorganisaties en de inrichtende machten, de organisatie van de sociale diensten of de verordeningsbepalingen, algemene maatregelen van inwendige orde en algemene richtlijnen met het oog op de latere vaststelling van de personeelsformatie of inzake arbeidsduur en organisatie van het werk.

De door de schoolraad uitgeoefende advies-, overleg- en instemmingsrechten hebben geen betrekking op de arbeidsvoorwaarden waarover het lokaal comité zich uitspreekt.

ONDERAFDELING 4

Bescherming van afgevaardigden

Artikel 39

Personeelsleden en leerlingen die deel uitmaken van de schoolraad kunnen voor de meningen geuit

in de uitoefening van hun mandaat geen tuchtsancties oplopen.

AFDELING 6

Geschillen

Artikel 40

§ 1. Tijdens de besluitvormingsprocedures over aangelegenheden bedoeld in artikel 19, 24 en 28 kan een bemiddelingscommissie op vraag van hetzij de inrichtende macht hetzij de schoolraad optreden.

Een bemiddelingscommissie is samengesteld uit drie personen. De inrichtende macht en de schoolraad duiden elk één persoon aan. Deze twee personen kiezen de derde persoon, die optreedt als voorzitter.

§ 2. In voorkomend geval wordt de in artikel 21, eerste lid, respectievelijk artikel 30, eerste lid, bedoelde termijn geschorst tijdens de bemiddelingsprocedure.

Artikel 41

Klachten inzake de niet-naleving van de bepalingen omtrent de bevoegdheden en de besluitvormingsprocedures bedoeld in artikel 19 tot en met 30 kunnen door de schoolraad, zijn geledingen en iedere belanghebbende ingediend worden bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur zoals bedoeld in artikel V.21 van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs XIII-Mozaïek.

HOOFDSTUK III

Medezeggenschapscollege

Artikel 42

Dit hoofdstuk is van toepassing op het basis- en secundair onderwijs, gefinancierd of gesubsidieerd

door de Vlaamse Gemeenschap, met uitzondering van de scholen van type 5.

Artikel 43

De schoolraden bij scholen die tot dezelfde scholengemeenschap behoren, organiseren in een overeenkomst een medezeggenschapscollege bij de scholengemeenschap.

Artikel 44

Het medezeggenschapscollege wordt door de organen van de scholengemeenschap geraadpleegd over alle aangelegenheden die de vertegenwoordigde geledingen aanbelangen. Het medezeggenschapscollege heeft ten minste overlegbevoegdheid over de ordening van een rationeel onderwijsaanbod en het maken van afspraken over een objectieve leerlingenoriëntering en -begeleiding.

Artikel 45

De overeenkomst geldt voor de duur van het mandaat van de betrokken schoolraden. Ze regelt de vertegenwoordiging van de verschillende schoolraden in het medezeggenschapscollege en regelt de wijze waarop de toegewezen bevoegdheden worden uitgeoefend.

HOOFDSTUK IV

Pedagogische raad, leerlingenraad en ouderraad

AFDELING 1

Toepassingsgebied

Artikel 46

Dit hoofdstuk is van toepassing op het basis- en het secundair onderwijs gefinancierd of gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap, met uitzondering van de scholen van type 5.

AFDELING 2

Pedagogische raad

ONDERAFDELING 1

Oprichting

Artikel 47

In elke school kan een pedagogische raad worden opgericht. De oprichting ervan is verplicht wanneer ten minste tien procent van het personeel erom vraagt, voor zover dit percentage ten minste drie personeelsleden betreft.

ONDERAFDELING 2

Samenstelling

Artikel 48

De leden van de pedagogische raad worden verkozen door en uit het personeel dat effectief tewerkgesteld is op school. Ieder personeelslid kan zich verkiesbaar stellen en is kiesgerechtigd. De stemming is geheim en verplicht.

ONDERAFDELING 3

Bescherming van afgevaardigden

Artikel 49

Het personeel dat deel uitmaakt van de pedagogische raad kunnen voor de meningen geuit in de uit-

oefening van hun mandaat geen tuchtsancties oplopen.

AFDELING 3

Leerlingenraad

ONDERAFDELING 1

Oprichting

Artikel 50

§ 1. In elke secundaire school wordt een leerlingenraad opgericht.

Een inrichtende macht is niet gehouden tot de oprichting van een leerlingenraad :

1° wanneer het schoolreglement de betrokkenheid van leerlingen bij het schoolbeleid op andere wijzen verzekert, en

2° op voorwaarde dat niet om de oprichting van een leerlingenraad wordt verzocht door ten minste tien procent van de leerlingen, voor zover dit percentage ten minste drie leerlingen betreft.

De in het tweede lid, 1°, bedoelde alternatieve participatievormen worden voor de toepassing van dit decreet niet als leerlingenraden beschouwd.

§ 2. In elke lagere school kan een leerlingenraad opgericht worden. De oprichting is verplicht wanneer ten minste tien procent van de leerlingen van de leeftijdsgroep elf- tot dertienjarigen erom vragen, voor zover dit percentage ten minste drie leerlingen betreft.

ONDERAFDELING 2

Samenstelling

Artikel 51

In het secundair onderwijs worden de leden van de leerlingenraad verkozen door en onder de leerlingen. Iedere leerling kan zich verkiesbaar stellen en is stemgerechtigd. De stemming is geheim en verplicht. Het schoolreglement bepaalt hoe een leerlingenraad in het lager onderwijs desgevallend wordt samengesteld.

ONDERAFDELING 3

Bescherming van afgevaardigden

Artikel 52

Leerlingen die deel uitmaken van de leerlingenraad kunnen voor de meningen geuit in de uitoefening van hun mandaat geen tuchtsancties oplopen.

AFDELING 4

Ouderraad

ONDERAFDELING 1

Oprichting

Artikel 53

In elke school kan een ouderraad worden opgericht. De oprichting ervan is verplicht wanneer ten minste tien procent van de ouders erom vraagt, voor zover dit percentage ten minste drie ouders betreft.

ONDERAFDELING 2

Samenstelling

Artikel 54

De leden van de ouderraad worden verkozen door en uit de ouders. Iedere ouder kan zich verkiesbaar stellen en kan één stem uitbrengen. De stemming is geheim.

AFDELING 5

Gemeenschappelijke bepalingen

ONDERAFDELING 1

Oprichting

Artikel 55

Een inrichtende macht kan een pedagogische raad, ouderraad en/of leerlingenraad oprichten op het niveau van de vestigingsplaats. Voor de toepassing van artikel 12, § 1, worden deze raden als respectievelijk één pedagogische, één ouderraad of één leerlingenraad beschouwd.

ONDERAFDELING 2

Bevoegdheden

Artikel 56

De pedagogische raad, leerlingenraad en ouderraad die ten behoeve van hun werking informatie of inzage in een document wensen, spreken daartoe hun vertegenwoordiging in de schoolraad aan.

De pedagogische raad, leerlingenraad en ouderraad kunnen op vraag en ten behoeve van de schoolraad advies uitbrengen over de aangelegenheden bedoeld in artikel 19, 20, 24, 25, 28 en 29. Zij kunnen een advies op eigen initiatief uitbrengen, voor zover het buiten de bevoegdheid van de schoolraad valt en enkel betrekking heeft op respectievelijk personeel, leerlingen of ouders.

De pedagogische raad, leerlingenraad en ouderraad hebben over hun activiteiten en standpunten een informatie- en communicatieplicht ten behoeve van respectievelijk al het personeel, alle leerlingen en ouders.

ONDERAFDELING 3

Werking

Artikel 57

De werking van de pedagogische raad, leerlingenraad en ouderraad wordt geregeld in een huishoudelijk reglement.

Artikel 58

De leerlingenraad en de ouderraad kunnen vragen dat de directie en/of één of meer personeelsleden aanwezig zijn bij de vergaderingen.

De pedagogische raad kan vragen dat de directeur aanwezig is bij de vergaderingen.

Artikel 59

De inrichtende macht verstrekt de pedagogische raad, de leerlingenraad en de ouderraad de nodige infrastructurele ondersteuning.

ONDERAFDELING 4

Mandaten

Artikel 60

De pedagogische raad, leerlingenraad en ouderraad worden om de vier jaar opnieuw samengesteld.

Het personeel in de pedagogische raad beëindigt van rechtswege zijn mandaat wanneer het niet langer effectief tewerkgesteld is in de school. De leerlingen in de leerlingenraad beëindigen van rechtswege hun mandaat wanneer ze de school verlaten hebben. De ouders in de ouderraad beëindigen van rechtswege hun mandaat wanneer hun kinderen de school verlaten hebben.

Deze raden kan ten algemenen titel of in bijzondere gevallen afwijken van de beëindigingswijzen bedoeld in het tweede lid.

HOOFDSTUK V

Wijzigingsbepalingen

AFDELING 1

Wijzigingen aan de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving

Artikel 61

Aan artikel 24, § 2, tweede lid, van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving wordt een 12° toegevoegd, dat luidt als volgt :

"12° –voor wat betreft het gesubsidieerd onderwijs : geen afbreuk doen aan de besluitvormingsprocedures bedoeld in artikel 19 tot en met 30 van het decreet van [...] betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad. Deze voorwaarde sluit inzonderheid in dat de directeur met betrekking tot de hem door de inrichtende macht opgedragen bevoegdheden die voorwerp uitmaken van advies, overleg of instemming, voldoende gemandateerd wordt om in de verhouding tot de schoolraad autonoom te kunnen optreden ;

– voor wat betreft het gemeenschapsonderwijs : de bevoegdheden van de schoolraad respecteren."

AFDELING 2

Wijzigingen aan het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

Artikel 62

Aan artikel 37, § 3, van het decreet van 25 februari 1997 betreffende het basisonderwijs wordt een 8° toegevoegd, dat luidt als volgt :

"8° de wijze waarop de leerlingenraad in voorkomend geval wordt samengesteld."

Artikel 63

Aan artikel 68, § 1, van hetzelfde decreet wordt een 4° toegevoegd, dat luidt als volgt :

"4° – voor wat betreft het gesubsidieerd onderwijs : geen afbreuk doen aan de besluitvormingsprocedures bedoeld in artikel 19 tot en met 30 van het decreet van ... betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad. Deze voorwaarde sluit inzonderheid in dat de directeur met betrekking tot de hem door de inrichtende macht opgedragen bevoegdheden die voorwerp uitmaken van advies, overleg of instemming, voldoende gemandateerd wordt om in de verhouding tot de schoolraad autonoom te kunnen optreden ;

– voor wat betreft het gemeenschaps-onderwijs : de bevoegdheden van de schoolraad respecteren."

AFDELING 3

Wijzigingen aan het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs XIII-Mozaïek

Artikel 64

Aan artikel V.25, eerste lid, van het decreet van 31 juli 2001 betreffende het onderwijs XIII-Mozaïek wordt een 3° toegevoegd, dat luidt als volgt :

"3° de niet-naleving van de bepalingen omtrent de bevoegdheden en de besluitvormingsprocedures bedoeld in artikel 19 tot en met 30 van het decreet van [...] betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad."

HOOFDSTUK VI

Overgangsmaatregelen

Artikel 65

De mandaten in de participatieraden worden verlengd tot 31 december 2004.

Openvallende mandaten worden ingevuld overeenkomstig het decreet van 23 oktober 1991 betreffende de medezeggenschap in het gesubsidieerd onderwijs.

HOOFDSTUK VII

Opheffings- en inwerkingtredingsbepalingen

Artikel 66

De volgende regelingen worden opgeheven :

1° het decreet van 23 oktober 1991 betreffende de medezeggenschap in het gesubsidieerd onderwijs, voor wat betreft het basis- en secundair onderwijs ;

2° het decreet van 30 maart 1999 houdende de leerlingenraden in het secundair onderwijs ;

3° het besluit van de Vlaamse regering van 23 juli 1992 houdende de samenstelling en werking van de participatiecolleges zoals bedoeld in hoofdstuk VI van het decreet van 23 oktober 1991 betreffende de medezeggenschap in het gesubsidieerd onderwijs.

Artikel 67

De bepalingen van deze titel treden als volgt in werking :

- 1° artikel 65 treedt in werking op de dag van de bekendmaking dit decreet in het Belgisch Staatsblad ;
- 2° de bepalingen van hoofdstuk I en IV en artikel 66, 2°, treden in werking op 1 september 2004 ;
- 3° de bepalingen van hoofdstuk II, III en V en artikel 66, 1° en 3°, treden in werking op 1 januari 2005.

TITEL III

Expertisecentrum

HOOFDSTUK I

Oprichting

Artikel 68

Er wordt een expertisecentrum opgericht dat overeenkomstig de bepalingen van artikel 71 een faciliterende rol vervult inzake participatie op scholen, gefinancierd of gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap.

Het expertisecentrum ontplooit een werking naar directeurs, personeel, leerlingen, ouders en leden van de lokale gemeenschap, betrokken bij de werking van de school.

Het expertisecentrum neemt de vorm aan van een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid en wordt georganiseerd door een Raad van Bestuur.

Artikel 69

De Raad van Bestuur van het expertisecentrum bestaat uit evenveel vertegenwoordigers van :

- 1° de personeelsgeleding in de VLOR ;
- 2° de leerlingkoepelverenigingen ;
- 3° de ouderkoepelverenigingen ;
- 4° doelgroepen die weinig of niet worden bereikt door bestaande maatregelen inzake participatie. De regering duidt de vertegenwoordigers van deze doelgroepen aan.

De regering kan deskundigen in de algemene vergadering aanduiden. Het aantal deskundigen is niet groter dan het aantal leden binnen één van de in het eerste lid bedoelde geledingen.

Artikel 70

De regering bepaalt de personeelsformatie van het expertisecentrum.

De personeelsformatie bestaat ten minste uit :

- 1° een coördinator ;
- 2° twee educatieve medewerkers ;
- 3° twee administratieve medewerkers.

De personeelsleden worden in deze functies tewerkgesteld bij arbeidsovereenkomst in de zin van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten.

Zij worden rechtstreeks betaald door de Vlaamse Gemeenschap.

HOOFDSTUK II

Opdracht

Artikel 71

§ 1. Het expertisecentrum coördineert de uitbouw van een rationeel vormingsaanbod gericht op de implementatie van artikel 4 van dit decreet. Het centrum bepaalt daartoe welke vormingsinitiatieven in aanmerking komen voor subsidiëring.

De vormingsinitiatieven worden geselecteerd aan de hand van een kwaliteitshandvest, dat vastgelegd wordt door de regering. Het handvest omschrijft ten minste :

- 1° de wijze waarop de doelstelling en de implementeerbaarheid van het project worden geformuleerd ;
- 2° de relevantie van de projecten voor de onderscheiden onderwijsniveaus en voor specifieke doelgroepen ;

3° de expertise die op pedagogisch, organisatorisch en technisch vlak bij de aanbieders van een vormingsinitiatief aanwezig moet zijn.

Binnen de beschikbare vormingskredieten voorziet de regering in subsidie-enveloppes die jaarlijks aan vormingsinitiatieven kunnen worden toegekend. Op voorstel van het expertisecentrum kunnen driejaarlijkse enveloppes worden toegekend aan grootschalige initiatieven.

De leerling- en ouderkoepelverenigingen kunnen bij het expertisecentrum geen eigen vormingsinitiatieven indienen.

De vormingsinitiatieven worden kosteloos aangeboden. De regering bepaalt de wijze waarop op de vormingsinitiatieven wordt ingetekend.

§ 2. Het expertisecentrum kan samenwerken met private vormingsverstrekkers inzake de ontwikkeling van instrumenten en materialen die participatie op klas- en schoolniveau bevorderen.

Het expertisecentrum kan een bijdrage vragen voor deze instrumenten en materialen.

§ 3. Het expertisecentrum kan deelnemen aan experimenten ter bevordering van de participatie in het deeltijds kunstonderwijs, de centra voor volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie, onder de door de regering bepaalde voorwaarden.

HOOFDSTUK III

Financiering

Artikel 72

Binnen de beschikbare begrotingskredieten stelt de regering aan het expertisecentrum jaarlijks een enveloppe ter beschikking. De enveloppe omvat middelen voor personeels- en werkingsuitgaven.

HOOFDSTUK IV

Toezicht en evaluatie

Artikel 73

§ 1. De regering stelt ten minste tweejaarlijks, op grond van een consensus met het Expertisecentrum, een richtlijn op waarin ten minste volgende aangelegenheden worden vastgelegd :

1° de rapportering door het Expertisecentrum ;

2° de gedragsregels van het Expertisecentrum ten aanzien van derden, inzonderheid de prijsontwikkeling van de in artikel 71, § 2, bedoelde instrumenten en materialen ;

3° de maatregelen van algemeen, dan wel bijzonder toezicht bij niet-uitvoering van de taken of handelingen die bij of krachtens decreet of de richtlijn aan het Expertisecentrum worden toevertrouwd.

§ 2. Op het einde van elk derde werkingsjaar wordt de doelmatigheid van het expertisecentrum geëvalueerd door een externe instantie.

Op basis van deze evaluatie en de actuele onderwijsnoden beslist de regering over de bestending van de werking van het expertisecentrum.

HOOFDSTUK V

Inwerkingtredingsbepaling

Artikel 74

De bepalingen van deze titel treden in werking op 1 september 2004.

TITEL IV

De Vlaamse Onderwijsraad

HOOFDSTUK I

Strategische adviesraad

Artikel 75

§ 1. De VLOR is een strategische adviesraad met rechtspersoonlijkheid in de zin van het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van de strategische adviezen.

Hij oefent zijn taken uit bij het beleidsdomein Onderwijs en Vorming van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

§ 2. De oprichting, taakomschrijving, samenstelling, organisatie en werking van de VLOR evenals de programmering en verslaggeving ervan, wordt geregeld door en krachtens de bepalingen van dit decreet en door artikel 7, 9 tot en met 15, artikel 16, § 1, en artikel 17 tot en met 19 van het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van de strategische adviezen.

HOOFDSTUK II

Organen

Artikel 76

De VLOR bestaat uit :

- 1° een algemene raad, die in beginsel de in dit decreet omschreven advies- en overlegtaken waarneemt en door de algemene voorzitter wordt voorgezeten ;
- 2° vier deelraden zijnde een raad basisonderwijs, een raad secundair onderwijs, een raad hoger onderwijs en een raad levenslang en levensbreed leren, die onder de voorwaarden bepaald in het huishoudelijk reglement en voor het betrokken niveau advies- en overlegtaken kunnen waarnemen ;
- 3° een vast bureau, dat het bestuur van de VLOR waarneemt ;

- 4° een algemeen secretaris, die bestuurs- en vertegenwoordigingsbevoegd is voor handelingen van dagelijks bestuur en die de leiding waarneemt van het permanent secretariaat van de VLOR.

HOOFDSTUK III

Opdracht

AFDELING 1

Algemene bepaling

Artikel 77

De VLOR heeft de opdracht advies te verstrekken ten behoeve van de regering en van het Vlaams Parlement en overleg te organiseren tussen de verschillende geledingen van het onderwijsveld.

De VLOR hanteert bij het uitbrengen van een advies of bij het organiseren van een overleg onderwijskundige, pedagogische en maatschappelijke criteria en gaat de effecten van beleidsopties op leerlingen, cursisten en studenten na.

AFDELING 2

Decretale opdracht

ONDERAFDELING 1

Adviezen

Artikel 78

De regering is verplicht advies te vragen aan de VLOR over :

- 1° voorontwerpen van decreet over aangelegenheden bedoeld in artikel 24, § 5, van de Grondwet, met uitzondering van de decreten houdende bekrachtiging van eindtermen, decretale specifieke eindtermen en ontwikkelingsdoelen, de decreten houdende bekrachtiging van beroepsprofielen van de leraren en de decreten die jaarlijks de begroting regelen ;

2° bij het Vlaams Parlement ingediende beleidsbrieven en beleidsnota's.

Het Vlaams Parlement bepaalt de onderwijsaangelegenheden waarvoor het advies van de VLOR eveneens verplicht ingewonnen wordt.

De regering kan gemotiveerd afwijken van adviezen en informeert de VLOR hierover.

Artikel 79

De VLOR kan uit eigen beweging of op verzoek advies uitbrengen over :

- 1° de hoofdlijnen van het beleid ;
- 2° maatschappelijke ontwikkelingen ;
- 3° ontwerpen van samenwerkingsakkoord van strategisch belang die de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest wil sluiten met de Staat of met andere Gemeenschappen en Gewesten, en over ontwerpen van Europese en internationale samenwerkingsakkoorden van strategisch belang.

Artikel 80

§ 1. De verplichte adviezen worden verstrekt binnen een termijn van dertig dagen na de datum van de ontvangst van de adviesaanvraag. In geval van spoed die met redenen wordt omkleed, kan de regering de termijn inkorten zonder dat hij minder dan tien werkdagen mag bedragen.

§ 2. De adviezen op verzoek van het Vlaams Parlement worden verstrekt binnen de door het Vlaams Parlement gestelde termijn, die niet langer mag zijn dan dertig werkdagen.

Artikel 81

Wanneer een ontwerpbeslissing betrekking heeft op de aangelegenheden bedoeld in artikel 78, § 1, 1°, wordt deze eerst aan de VLOR ter advisering

voorgelegd. Zij wordt vervolgens onderhandeld binnen een gemeenschappelijke vergadering van het sectorcomité X en van de onderafdeling Vlaamse Gemeenschap van afdeling 2 van het comité voor de provinciale en de plaatselijke overheidsdiensten en het overkoepelend onderhandelingscomité van het gesubsidieerd vrij onderwijs voor wat betreft de grondregelen ter zake van het administratief statuut, met inbegrip van de vakantie- en verlofregeling, de bezoldigingsregeling, de betrekkingen met de vakorganisaties en de inrichtende machten, de organisatie van de sociale diensten of de verordeningsbepalingen, algemene maatregelen van inwendige orde en algemene richtlijnen met het oog op de latere vaststelling van de personeelsformatie of inzake arbeidsduur en organisatie van het werk.

Het advies van de VLOR heeft geen betrekking op de arbeidsvoorwaarden waarover de syndicale organen zich uitspreken.

ONDERAFDELING 2

Overleg

Artikel 82

Binnen de VLOR vindt op vraag van de regering overleg plaats tussen de verschillende geledingen in het onderwijs met het oog op de implementatie van nieuwe beleidslijnen.

AFDELING 3

Conventionele opdracht

Artikel 83

De regering en de VLOR leggen in de beleidsovereenkomst bedoeld in artikel 96 vast op welke wijze bijkomende opdrachten kunnen worden opgenomen.

HOOFDSTUK IV

Samenstelling

AFDELING 1

Raden

ONDERAFDELING 1

Geledingen

Artikel 84

In de algemene raad zetelen :

1° vertegenwoordigers van :

- de instellingshoofden van het hoger onderwijs ;
- de inrichtende machten ;
- de directeurs van het basisonderwijs, het secundair onderwijs, het deeltijds kunstonderwijs, het volwassenenonderwijs en de CLB's ;
- het personeel ;
- de ouders van leerlingen ;
- de leerlingen van het secundair onderwijs ;
- de studenten ;

2° afgevaardigden uit enerzijds sociaal-economische organisaties en anderzijds sociaal-culturele organisaties ;

3° ervaringsdeskundigen.

Artikel 85

In de deelraad basisonderwijs zetelen :

1° afgevaardigden uit het basisonderwijs. Deze afgevaardigden bestaan uit vertegenwoordigers van :

- de inrichtende machten ;
- de directeurs ;

– het personeel ;

– de ouders ;

2° afgevaardigden uit de CLB's ;

3° afgevaardigden uit sociaal-economische organisaties en/of anderzijds sociaal-culturele organisaties ;

4° ervaringsdeskundigen.

In de deelraad secundair onderwijs zetelen :

1° afgevaardigden uit het secundair onderwijs. Deze afgevaardigden bestaan uit vertegenwoordigers van :

- de inrichtende machten ;
- de directeurs ;
- het personeel ;
- de ouders ;
- de leerlingen ;

2° afgevaardigden uit de CLB's ;

3° afgevaardigden uit enerzijds sociaal-economische organisaties en anderzijds sociaal-culturele organisaties ;

4° ervaringsdeskundigen.

In de deelraad levenslang en levensbreed leren zetelen :

1° afgevaardigden uit het deeltijds kunstonderwijs, de centra voor volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie. Deze afgevaardigden bestaan uit vertegenwoordigers van :

- de inrichtende machten ;
- de directeurs van het deeltijds kunstonderwijs en de centra voor volwassenenonderwijs en de coördinatoren van de centra voor basiseducatie ;
- het personeel ;
- de cursisten ;

2° afgevaardigden uit enerzijds sociaal-economische organisaties en anderzijds sociaal-culturele organisaties ;

3° ervaringsdeskundigen.

In de deelraad hoger onderwijs zetelen :

1° afgevaardigden uit de hogescholen en universiteiten. Deze afgevaardigden bestaan uit vertegenwoordigers van :

- de instellingshoofden ;
- het personeel ;
- de studenten ;

2° afgevaardigden uit enerzijds sociaal-economische organisaties en anderzijds sociaal-culturele organisaties.

Artikel 86

De regering bepaalt de nadere samenstelling van de raden.

ONDERAFDELING 2

Wijze van samenstelling

Artikel 87

De afvaardiging in de raden komt in beginsel tot stand door aanduiding. De vertegenwoordigers van directeurs worden rechtstreeks verkozen. In de algemene raad en de deelraden basisonderwijs, secundair onderwijs en levenslang en levensbreed leren worden telkens twee ervaringsdeskundigen gecoöpteerd.

Voor elke afgevaardigde wordt een plaatsvervanger aangesteld. De regering kan nadere regelen inzake de plaatsvervangings bepalingen.

Artikel 88

De aanduiding van de afgevaardigden gebeurt als volgt :

1° de Vlaamse Hogescholenraad duidt de vertegenwoordigers van de instellingshoofden van de hogescholen aan ;

2° de Vlaamse Interuniversitaire Raad duidt de vertegenwoordigers van de instellingshoofden van de universiteiten aan ;

3° het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve verenigingen van inrichtende machten duiden de vertegenwoordigers van de inrichtende machten aan ;

4° het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve verenigingen van inrichtende machten duiden de vertegenwoordigers van de CLB's aan ;

5° de representatieve vakverenigingen duiden de vertegenwoordigers van het personeel aan ;

6° de leerlingenkoepelverenigingen duiden de vertegenwoordigers van leerlingen uit het secundair onderwijs aan ;

7° de studentenkoepelverenigingen duiden de vertegenwoordigers van studenten aan ;

8° de ouderkoepelverenigingen duiden de vertegenwoordigers van de ouders aan ;

9° de SERV duidt de afgevaardigden van sociaal-economische organisaties aan ;

10° de door de regering daartoe gemachtigde organisatie duidt de afgevaardigden van sociaal-culturele organisaties aan.

Artikel 89

§ 1. Alle directeurs uit het basisonderwijs, het secundair onderwijs, het volwassenenonderwijs, het deeltijds kunstonderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding kunnen zich kandidaat stellen voor de rechtstreekse verkiezing en zijn stemgerechtigd.

Alle directeurs kunnen hun stem uitbrengen voor één kandidaat voor de algemene raad en voor één kandidaat voor een deelraad. Zij stemmen op kandidaten uit het onderwijsniveau waar zij fungeren.

§ 2. In de deelraden basisonderwijs en secundair onderwijs worden de twee directeurs met het hoogste stemmenaantal opgenomen.

In de algemene raad en de deelraad levenslang en levensbreed leren wordt per onderscheiden onderwijsniveau de directeur met het hoogste stemmen-aantal opgenomen.

§ 3. De rechtstreekse verkiezing wordt georganiseerd voor zover per te begeven mandaat ten minste twee kandidaatstellingen zijn.

De verkiezing is rechtsgeldig indien ten minste één derde van de stemgerechtigden zijn stem heeft uitgebracht.

Indien niet aan de bepalingen van het eerste en tweede lid is voldaan, worden de vertegenwoordigers van de directeurs aangeduid door de daartoe door de regering gemachtigde organisaties.

§ 4. De regering werkt een verkiezingsprocedure uit.

Zij legt het kiesreglement vast, waarin de verschillende termijnen in de procedure worden vastgelegd, evenals de beginselen inzake kandidaatstelling, stemming, telling en bekendmaking.

Zij kan geen bijkomende voorwaarden inzake kiesbaarheid en kiesgerechtigheid opleggen.

Artikel 90

De coöptatie van ervaringsdeskundigen gebeurt door de overige afgevaardigden na openbare oproep in het Belgisch Staatsblad.

Het personeel uit het basisonderwijs, secundair onderwijs, het volwassenenonderwijs, het deeltijds kunstonderwijs en de centra voor basiseducatie kunnen zich voor coöptatie kandidaat stellen.

De coöptatie gebeurt bij gewone meerderheid.

De coöptatie wordt georganiseerd voor zover per te begeven mandaat er ten minste twee kandidaatstellingen zijn. Is dit niet het geval, dan worden de ervaringsdeskundigen aangeduid door de representatieve vakverenigingen.

ONDERAFDELING 3

Onverenigbaarheden

Artikel 91

Een mandaat in een raad is onverenigbaar met :

- 1° de in artikel 8, tweede lid, van het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van strategische adviesraden bedoelde mandaten, ambten en hoedanigheden, met uitzondering van het ambt van personeelslid van het gemeenschapsonderwijs ;
- 2° de hoedanigheid van algemeen voorzitter ;
- 3° de hoedanigheid van personeelslid van de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap.

ONDERAFDELING 4

Duur van het mandaat

Artikel 92

De mandaten worden toegekend voor een periode van vier jaar.

Een mandaat is hernieuwbaar.

AFDELING 2

Algemeen voorzitter en algemeen secretaris

Artikel 93

De algemeen voorzitter wordt door de algemene raad verkozen uit een lijst van kandidaten na een openbare oproep.

De algemeen voorzitter kan de raadsvergaderingen bijwonen, maar is niet stemgerechtigd.

Artikel 94

De algemeen secretaris wordt door de algemene raad aangesteld na een openbare oproep.

De algemeen secretaris kan de vergaderingen van de raden bijwonen, maar is niet stemgerechtigd.

HOOFDSTUK V

Externe experts

Artikel 95

Kabinetsleden, personeelsleden van het departement, leden van de onderwijsinspectie en deskundigen van hogescholen en universiteiten kunnen worden uitgenodigd op de vergaderingen van de raden om de behandelde aangelegenheden toe te lichten.

HOOFDSTUK VI

Werking

Artikel 96

De regering sluit voor een periode van vier jaar een beleidsovereenkomst met de VLOR over de wederzijdse rechten en plichten bij de uitvoering van de decretale en conventionele opdrachten.

De beleidsovereenkomst bepaalt ten minste :

- 1° de kwantificering, omschrijving en financiering van conventionele opdrachten ;
- 2° de wijze waarop de decretale en conventionele opdrachten worden gerapporteerd, opgevolgd en geëvalueerd ;
- 3° de wijze waarop geschillen over de uitvoering van voornoemde opdrachten worden beslecht ;
- 4° de wijze waarop de regering en de verschillende geledingen binnen de VLOR in overleg treden over projecten en hervormingen met een pedagogische doelstelling. Ten minste wordt daarbij een werkgroep opgericht waarin het Gemeenschapsonderwijs en de inrichtende machten zijn vertegenwoordigd ;

5° de wijze waarop technische werkgroepen worden opgericht. Inzonderheid worden technische werkgroepen opgericht voor het deeltijds kunstonderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding ;

6° de vormen van financiële en doelmatigheidscontrole ;

7° de wijze waarop de beleidsovereenkomst kan worden aangepast, verlengd of ontbonden.

Artikel 97

De algemene raad regelt de interne werking van de VLOR in een huishoudelijk reglement, dat ten minste bepaalt :

- 1° de taakverdeling tussen de algemene raad en de deelraden. Deze taakverdeling dient te garanderen dat elk advies verstrekt door een deelraad ten minste bekrachtigd wordt door de algemene raad ;
- 2° de wijze waarop de voorzitters van de deelraden worden aangeduid ;
- 3° de samenstelling, werking en bevoegdheden van het vast bureau en de algemeen secretaris. De algemeen secretaris maakt van rechtswege deel uit van het vast bureau. Noch de algemeen secretaris noch het vast bureau kunnen worden belast met het verstrekken van een advies.

Artikel 98

De VLOR bezit alle bevoegdheden die rechtstreeks of onrechtstreeks noodzakelijk of nuttig zijn voor de uitoefening van zijn opdracht, met inbegrip van het sluiten van overeenkomsten, het oprichten van of deelnemen in andere rechtspersonen.

Artikel 99

De regering bepaalt de personeelsformatie van het permanent secretariaat.

In afwachting van een organieke rechtspositieregeling voor het permanent secretariaat, blijven de personeelsleden daarvan onderhevig aan het administratief en geldelijk statuut vastgesteld krachtens de regelen vervat in artikel 160, 161 en 169bis van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onder-

wijs-II, zoals deze golden op de vooravond van de inwerkingtreding van deze titel.

HOOFDSTUK VII

Financiering

Artikel 100

De VLOR beschikt over een dotatie die jaarlijks wordt ingeschreven op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

De dotatie omvat kredieten voor werking en huisvesting en voor de bezoldiging van het personeel. De dotatie kan niet worden gebruikt voor de financiering van andere rechtspersonen.

Artikel 101

De beleidsovereenkomst voorziet in de financiële middelen nodig voor de uitvoering van de conventionele opdrachten van de VLOR.

Artikel 102

De VLOR kan schenkingen, giften en legaten in ontvangst nemen.

HOOFDSTUK VIII

Opheffings- en inwerkingtredingsbepalingen

Artikel 103

De volgende regelingen worden opgeheven :

- 1° artikel 5 van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving ;
- 2° titel IX van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs-II ;
- 3° het besluit van de Vlaamse regering van 24 juli 1996 houdende de samenstelling van raden en afdelingen van de Vlaamse Onderwijsraad.

Artikel 104

De bepalingen van deze titel treden in werking op 1 januari 2004.

TITEL V

Wijzigingsbepalingen

HOOFDSTUK I

Subsidiëring van ouderkoepelverenigingen

Artikel 105

Het decreet van 20 juni 1996 betreffende de subsidiëring van de ondersteuningscentra van ouderverenigingen en van erkende verenigingen die vorming voor ouders van schoolgaande kinderen organiseren wordt vervangen door wat volgt :

"Decreet betreffende de subsidiëring van ouderkoepelverenigingen

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

Voor de toepassing van dit decreet wordt verstaan onder :

- 1° expertisecentrum : het expertisecentrum zoals bedoeld in het decreet van [...] betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad dat de uitbouw van een rationeel vormingsaanbod coördineert gericht op de implementatie van de regelgeving van titel II van voornoemd decreet ;
- 2° ouderraad : een ouderraad bedoeld in Hoofdstuk III van Titel II van het decreet van [...] be-

treffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad ;

3° oudervereniging : een schoolgebonden vereniging waarbinnen ouders van leerlingen onder de leiding van een gekozen bestuur samenwerken omtrent schoolgebonden aangelegenheden ;

4° VLOR : de Vlaamse Onderwijsraad.

HOOFDSTUK II

Oprichting en opdracht

Artikel 3

Een ouderkoepelvereniging is een vereniging zonder winstoogmerk, waarvan de statuten ten minste volgende doelstellingen omvatten :

- 1° opinievorming en belangenverdediging van ouders van leerlingen uit het basis- en secundair onderwijs organiseren ;
- 2° deze ouders in de VLOR en het expertisecentrum vertegenwoordigen ;
- 3° ouderverenigingen en ouderraden informeren en sensibiliseren ;
- 4° op verzoek van de Vlaamse regering advies uitbrengen over en meewerken aan onderzoeken gericht op deelname aan of evaluatie van het participatiebeleid inzake onderwijs.

HOOFDSTUK III

Subsidiëring

Artikel 4

Binnen de grenzen van de beschikbare begrotingskredieten verleent de Vlaamse regering driejaarlijks subsidie-enveloppes aan ouderkoepelverenigingen voor zover :

- 1° zij driejaarlijks een werkingsprogramma opstellen, dat wordt goedgekeurd door de Vlaamse regering ;

- 2° ten minste honderd ouderraden en/of ouderverenigingen aangesloten zijn uit ten minste vier Vlaamse provincies. Het tweetalig gebied Brussel-hoofdstad wordt voor de toepassing van deze bepaling als een Vlaamse provincie beschouwd. De aansluiting van een ouderraad of oudervereniging blijkt uit de betaling van een financiële bijdrage.

Artikel 5

De Vlaamse regering legt het bedrag van de subsidie-enveloppes vast op basis van het aantal aangesloten ouderverenigingen en/ of ouderraden.

Artikel 6

De subsidie omvat middelen voor personeels- en werkingsuitgaven.

Artikel 7

De Vlaamse regering bepaalt de vorm waarin de subsidieaanvraag moet gebeuren en de modaliteiten inzake de uitbetaling van de subsidies.

HOOFDSTUK IV

Toezicht

Artikel 8

Elke ouderkoepelvereniging legt driejaarlijks een werkingsverslag voor waaruit blijkt dat de activiteiten zoals bepaald in het werkingsprogramma werden gerealiseerd.

HOOFDSTUK V

Inwerkingtreding

Artikel 9

Dit decreet treedt in werking op 1 januari 2004."

HOOFDSTUK II

Opheffings- en inwerkingtredingsbepalingen

Artikel 106

Het besluit van de Vlaamse regering van 20 juni 1996 tot vastlegging van de beoordelingsprocedure van de vormingsprojecten voor ouders wordt opgeheven.

Artikel 107

De bepalingen van deze titel treden in werking op 1 januari 2004.

Brussel, 7 november 2003.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Bart SOMERS

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming,

Marleen VANDERPOORTEN
